NOVE LINIJE ADRIA AIRWAYS:
BERLIN, BRUSELJ,
KAIRO, MOSKVA
ADRIA
ADRIA AIRWAYS

★ DELO

LJUBLJANA,
TOREK, 4. SEPTEMBRA 1990

LETO XXXII • ŠT. 206 • CENA 6 DINARJEV

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK TIT DOBERŠEK

Gospodarstvo in finance: Davek na leasing — V Varstroju bodo še gasili — Naša trgovina v Moskvi — Obresti so manjše

TEMA DNEVA

Zlovešča stavka

Že dolgo se govori, da je na Kosovu vse mogoče, celo najbolj nemogoče reči. To velja tudi za včerajšnjo v celoti uspelo splošno stavko Albancev, h kateri je pozvala Unija neodvisnih sindikatov. Stavka je svojevrsten absurd, ki odraža vso tragiko mednacionalnega konflikta, kakršnega sodobna Evropa – navkljub mnogim nerešenim nacionalnim vprašanjem – ne pozna.

Srbska »pravna« država je Albance vnaprej opozorila, da bodo ostali brez zaposlitve, če bodo stavkali. Zasebnikom je zagrozila z denarnimi kaznimi od dva do tri tisoč dinarjev in z odvzemom obrtnega dovoljenja. V dnevih pred včerajšnjo stavko je policija klicala na »informativne« pogovore albanske uglednike najrazličnejših idejnih in političnih orientacij.

Zaman. Albanci so šli tako daleč, da celo v prištinsko porodnišnico ni prišla nobena porodnica. Običajno se tam vsak dan rodi okoli 40 otrok albanskih staršev. Včeraj so Albanke rojevale doma. Kaj se bo zgodilo s porodnišnico po stavki? V dnevih pred stavko so tam odpustili 20 ginekologov in štiri petine vseh medicinskih sester. Je porodnišnica potemtakem še sploh potrebna?

Seveda je vprašanje absurdno, tako kot je absurdna promocija srbske socialistične stranke v Prištini prav med zloveščo stavko. Stranko, ki je dedič komunistične partije in socialistične zveze, je predstavil književnik in akademik Antonije Isaković, avtor Trenutka (I. in II.) pa tudi soavtor memoranduma srbske akademije. Ta Albancev in njihove avtonomije tako rekoč ne priznava.

Je to zdaj zanesljiva napoved, da lahko na Kosovu pričakujemo še kaj bolj nemogočega?

BRANIMIR NEŠOVIĆ

Opustele, toda mirne ulice kosovskih mest

Albansko prebivalstvo se je množično odzvalo pozivu na splošno stavko in se umaknilo v svoja stanovanja — Na pomoč so prišli delavci iz srbskih mest

OD NAŠEGA DOPISNIKA

PRIŠTINA, 3. septembra — »Predvčerajšnjim so v Beogradu stavkali učitelji. Pa je bil zaradi tega kdo zaprt, kdo ob službo?«, se hudujejo Albanci, če jih vprašaš o grožnjah srbske oblasti, da bodo vsi, ki se bodo odzvali pozivu neodvisnega kosovskega sindikata in danes ne bodo prišli na delo, ob službo ali obratovalnico. Pa jih te grožnje očitno niso prav preveč preplašile.

Kosovo je danes srhljivo pusto. Le v mestih, kot je Priština, kjer je še nekaj nacionalno mešanega prebivalstva, je videti nekaj več ljudi.

Albanci ne stavkajo na svojih delovnih mestih, kot je to v navadi. Sindikat jih je pozval, naj danes ostanejo doma, da ne bi prišlo do nepotrebnih incidentov. Na delo so prišle le ekipe, ki morajo zaradi tehničnih razlogov delati. Tako denimo v Feroniklu v Glogovcu, ki smo ga danes dopoldan obiskali; tu je bila v tovarni le ekipa, ki je pazila, da ne ugasnejo peči.

Podujevo, ki smo ga prav tako obiskali, daje vtis mesta, ki so ga na naglo zapustili vsi prebivalci in pustili za seboj le redke nesrečneže, da bi varovali, kar je še ostalo. Mračen, deževen dan samo še pričakujemo jutrišnji dan, ko naj bi milica skušala Albancem, ki bodo prišli na delo, preprečiti vstop v tovarne in bolnice, v urade in šole. Je res mogoče, kot pretijo srbske oblasti, da bi delo lahko zgubilo še tistih 200.000 Albancev, kolikor jih je še zaposlenih v družbenih dejavnostih? Kdo pa bo potem na Kosovu sploh še delal? In kako naj bi po takem ukrepu sploh še lahko normalizirali razmere? Že zaradi današnje splošne stavke Albancev so morali iz Beograda, Niša, Novega Sada in še od kod pripeljati veliko najrazličnejših strokovnjakov, da bi delovale vsaj pošte, železnica, avtobusni promet, da bi bilo mogoče v redkih odprtih trgovinah kupiti kruh, mleko, časopis.

MILOŠ EKAR

• PRIŠTINA, 3. septembra (Tanjug) — V bolniških sobah prištinske bolnišnice je bilo danes zelo malo albanskih pacientov. Kot je dejal direktor kirurške klinike dr. Dušan Bulajić je izmed 630 delavcev albanske narodnosti prišlo na delo samo 40 oziroma samo tisti, ki jih je alternativa določila za »dežurne«. Pacienti, ki so trenutno v negi v bolnišnici, so ustrezno medicinsko obravnavani, saj so zagotovili zdravila in okrepili dežurstvo zdravstvenega osebja. Na pomoč so priskočili tudi iz drugih kirurških klinik v republiki.

glablja tesnobo. Miličniki, s svojimi oklepniki, transportnimi kamioni in vodnimi topovi so stisnjeni na dvorišču policijske postaje. Legitimirajo nas korektno, lahko bi rekli celo prijazno. Čutimo, da tudi njim ni lahko pri srcu.

V Vranjevcu iščem zasebne trgovine, kjer so se na vratih pojavile dodatne ključavnice. Srbske oblasti so namreč zagrozile, da bodo vsem privatnikom albanske narodnosti, ki danes ne bodo odprli svojih obratovalnic, odvzeli obrtna dovoljenja in da bodo morali postopek za odprtje ponoviti, ko da bi obratovalnico odpirali prvič. Neki deček nam pove, da so dodatne ključavnice nataknili le na nekaj obratovalnic na začetku ulice, globlje v Vranjevac, najrevnejšo in najbolj zrevoltirano prištinsko četrt, kjer stanujejo le Albanci, pa si niso upali.

Neredov seveda ni, saj so na cestah le Srbi in Črnogorci, tu in tam skupinica romskih otrok in kakšna koza ali govedo, kak povožen pes in vrane. Zato pa z negotovostjo

SPREJEM Z VSEMI ČASTMI — Romunski predsednik Ion Iliescu je prišel na svoj prvi uradni obisk in na beograjskem letališču ga je pričakal predsednik predsedstva SFRJ Borisav Jović. (Telefoto: Reuter)

Predsednik Iliescu v gosteh pri nas

Gre za prvo predsedniško srečanje po burnih decembrskih dogodkih

BEOGRAD, 3. septembra (Tanjug) — Romunski predsednik Ion Iliescu je prispel danes v Beograd. Na tridnevni uradni in prijateljski obisk ga je povabil predsednik predsedstva SFRJ Borisav Jović.

Na letališču Beograd so predsednika Iliesca sprejeli z najvišjimi državnimi in vojaškimi častmi predsednik predsedstva SFRJ Borisav Jović, podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksandar Mitrović, član predsedstva SR Srbije Aleksandar Bakočević, zvezni sekretar za zunanje zadeve Budimir Lončar in drugi visoki zvezni funkcionarji. Na obisku v naši državi spremljajo romunskega predsednika zunanji minister Adrian Nastase, minister za surovine in industrijo Mihai Zisu in vodja odseka za zunanjo trgovino Napoleon Pop. V delegaciji sta še predsednik Srbske demokratske zveze v Romuniji Milenko Lukin in prefekt okrožja Timis Florentin Cirpan.

Prvo srečanje predsednikov obeh sosednjih prijateljskih držav po decembrskih dogodkih v Romuniji bo priložnost za široko izmenjavo mnenj o nadaljnjih možnostih za razširjanje in poglabljanje sodelovanja v novih razmerah, še zlasti o nadaljnjem sodelovanju na Balkanu in nekaterih vidikih položaja v svetu, ki so pomembni za obe državi.

Predsednik Iliescu se bo v Beogradu pogovarjal še s predsednikom predsedstva SR Srbije Slobodanom Miloševićem, medtem ko se bo v Zagrebu, kjer se bo mudil tretjega dne svojega bivanja v Jugoslaviji, sestal s hrvaškim predsednikom Franjom Tudmanom.

Kot je pričakovati, bo v pogovorih z najvišjimi srbskimi in hrvaškimi funkcionarji pretehtal položaj srbske in hrvaške narodnostne manjšine v Romuniji ter možnosti za nadaljnje razširjanje njunih pravic, ki so bile pod Ceausescom skoraj docela ukinjene.

Srečanju pripisuje Jugoslavija velik pomen, saj vidi v njem nadaljevanje prvih, zelo plodnih stikov z vodstvom nove Romunije po decembrski zamenjavi na oblasti v tej državi.

Uradni jugoslovansko-romunski pogovori so se začeli danes popoldne.

DANES V DELU

- **Na cestah okoli Knina spet stražijo oboroženi civilisti**
  Srbi ustavljajo in pregledujejo vozila stran 2
- **Kje je obljubljeni denar?**
  DS v Elanu ne dobi pravih odgovorov
- **Pravičnejše odkupne cene v septembru**
  Nove cene živine so nujne, kaj pa prodaja mesa?
- **Gozd ne prenese dveh gospodarjev**
  Kje so strokovnjaki za divjad? stran 3
- **Likovna kolonija mladih**
  Umetnost in prijateljstvo stran 6
- **Otopelost je slab gostitelj**
  Smeti motijo tudi domačine, ne le tujce stran 7
- **Cariniki: višje plače še niso vse**
  Pojasnila po očitkih o previsokih osebnih dohodkov stran 10

MOLI IN DELAJ

Karikatura: Franco Juri

Irak zapustili le redki tujci, London za popolno blokado

Irak uri rezerviste in skuša pridobiti čas, begunske kolone se pomikajo proti turški meji – Posveti z arabskimi zavezniki – Čakanje na Helsinke

BAGDAD, 3. septembra (Tanjug) — Irak je danes zapustilo samo 10 zahodnih državljanov; kot poročajo tuje agencije so z iraškimi letali odpotovali iz Bagdada v Aman. Med današnjimi potniki je tudi 10 novinarjev iz Japonske, Italije in Turčije, ki jim iraške oblasti niso dovolile razgovora z odhajajočimi tujci. Iraške oblasti pa so prepovedale pristajati tujim letalom, namenjenim za evakuacijo tujcev, dokler ne bo ukinjena zračna blokada Iraka.

Sicer pa Irak hiti novačiti in uriti rezerviste in daje vedeti, da bo z vsemi silami branil Kuvajt. Po poročilih časopisne agencije INA se je doslej v severnem delu države v »ljudsko vojsko« prijavilo 2,7 milijona prostovoljcev. Samo v Bagdadu je bilo do 30. avgusta več kot 2,4 milijona prostovoljcev, med njimi vedno več žensk.

• V zadnjih 24 urah je turško mejo prestopilo tudi 85 Jugoslovanov, ki so prišli iz Iraka. Po vesteh turškega tiska, radia in televizije naj bi prišlo čez prehod Habur med 200.000 begunci iz Iraka že 250 Jugoslovanov. Menda je čez turško mejo prišlo tudi 12 iraških vojakov starih od 14 do 16 let; v zadnjih dveh tednih jih je tja prignalo trdo življenje v domovih, pomanjkanje vode, živeža in elektrike.

Irak je uradno zanikal, da bi pregnal iz države kateregakoli tujega poročevalca. Predstavnik ministrstva za informacije in kulturo trdi, da se v državi mudi več kot 230 novinarjev z vsega sveta in da imajo vse možnosti za delo, na dovoljenje za vstop v državo pa naj bi jih čakalo še 180.

Brez dovoljenja iraških oblasti se je danes posrečilo v Turčijo pobegniti štiričlanski nizozemski družini. Z avtomobilom so prišli v bližino iraško-turške meje, čez samo mejo pa so šli peš. Zatekli so se v veleposlaništvo v Ankari. Med 700 osvobojenih talci, ki so v soboto in nedeljo srečno prišli iz 30-dnevnega ujetništva, je največ žensk in otrok iz Velike Britanije, pa tudi iz Japonske in ZRN, Španije in Francije. Vendar je v Iraku še vedno več tisoč tujcev, tudi veliko otrok in žensk.

Irak medtem nadaljuje posvetovanja s svojimi arabskimi zavezniki, da bi premostili težave, ki so posledica mednarodne gospodarske blokade. Iraški predsednik Sadam Husein je dobil poslanico od sudanskega predsednika, o krizi v Zalivu pa se je sinoči pogovarjal tudi z generalnim sekretarjem narodnoosvobodilne fronte Palestine Habašem. V iraško glavno mesto se še naprej stekajo kolone beguncev iz zasedenega Kuvajta, večinoma prebivalcev azijskih držav.

Ministrski svet evropske skupnosti bo v petek zasedal v Rimu, da bi se pogovorili o krizi v Zalivu. Zunanji ministri naj bi se dogovorili o pomoči dvanajsterice državam, ki so najbolj prizadete zaradi gospodarskih sankcij v skladu z resolucijami varnostnega sveta proti Iraku. Pojutrišnjem pa bo v Bruslju zasedala evropska komisija, ki bo izoblikovala seznam teh držav. Najpogosteje omenjajo Egipt, Jordanijo in Turčijo, De Michelis pa je med najhuje prizadetimi omenil tudi Jugoslavijo.

Predsednik izvršnega komiteja PLO Jaser Arafat je izjavil, da so Palestinci v morebitnem spopadu v Zalivu lahko zgolj na strani »sovražnikov Izraela in njegovih imperialističnih zaveznikov«. Poudaril je, da so Izrael in imperialisti pognali močno vojno mašinerijo, ne da bi pomagali tej ali oni strani, temveč, da bi zavarovali lastne interese.

• Britanska vlada se je zavzela za uvedbo popolne zračne blokade Iraka in se je že začela posvetovati z drugimi državami o tem, kako naj bi jo izpeljali. Menda je britanski predlog naletel na podporo in bi ga utegnili izpeljati, brž ko bo opravljena evakuacija zahodnih državljanov iz Iraka in Kuvajta.

Izjava generalnega sekretarja OZN de Cuellarja, s katero je opisal svoje pogovore v Amanu — da bi si želel varnostnemu svetu poročati o uspehu, da pa žal tega ne more storiti — je bila v sedežu svetovne organizacije sprejeta kot očiten dokaz popolnega neuspeha njegovega poslanstva. V palači Združenih narodov napeto čakajo na kakršnokoli znamenje iz Amana, vendar se diplomatski upi zdaj usmerjajo v Helsinke, kjer se bosta v nedeljo sestala voditelja obeh velesil, ZDA in Sovjetske zveze.

Tri španske vojne ladje, ki so pred osmimi dnevi odplule proti Perzijskemu zalivu, so danes prispele v Port Said, od koder bodo nadaljevale pot proti Sueškemu prekopu in Rdečemu morju in naprej proti Zalivu. Gre za fregato Santa Maria in dve vojni korveti. Španske vojaške ladje naj bi se v naslednjih dneh pridružile mednarodnim silam, ki se zbirajo na tem območju. Egiptovski zunanji minister Butros Gali pa je danes odpotoval v Rabat, s sporočilom za predsednika Hosnija Mubaraka, namenjenim maroškemu kralju Hasanu II.

• Saudska Arabija se je odločila povečati proizvodnjo nafte za dva milijona sodov nafte na dan, da bi omilili hude posledice svetovne blokade izvoza kuvajtske in iraške nafte. To so danes uradno potrdili tudi v krogih OPEC v Ženevi.

Medtem je kuvajtska vlada v izgnanstvu zahtevala, da tuje čete ostanejo v Zalivu, dokler se Irak ne umakne iz Kuvajta. Umaknile naj bi se šele po dokončnem umiku iraške vojske.

V Parizu posvet o pomoči najmanj razvitim državam

Na drugi ministrski konferenci naj bi se domenili, da bo 41 najrevnejših dobilo obilnejšo pomoč

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 3. septembra — Zalivska kriza je aktualizirala razprave na drugi ministrski konferenci o najmanj razvitih državah, ki jo je danes popoldne v Parizu slovesno odprl francoski predsednik François Mitterrand. Po scenariju, ki napoveduje, da bo cena soda surove nafte ostala pri 25 dolarjih, se bo energetski račun 41 najrevnejših držav, katerih razvojno strategijo bodo kovali na dvotedenskih posvetih, po izračunih izvedencev Unctad, še letos povečal za 440 milijonov dolarjev, prihodnje leto pa za 920 milijonov.

Skoraj milijardo dolarjev dražja nafta je gotovo eden novih elementov, ki jih je treba upoštevati pri določanju desetletne politike pomoči najmanj razvitim državam. Te so svoj interes za pariško konferenco pokazale že s podatkom, da se je uvodnega dela udeležilo sedem državnih poglavarjev in ministrski predsednik Nepala. François Mitterrand je v svojem slovesnem nagovoru poudaril nujnost solidarnosti med Severom in Jugom kot edini način za učinkovito pomoč najrevnejšim državam v njihovih prizadevanjih, da se izkopljejo iz gospodarskih in socialnih problemov.

V Parizu, ki je že drugič prireditelj ministrske konference o najmanj razvitih državah, prvič so jo sklicali leta 1981, naj bi članice mednarodne skupnosti sprejele nov akcijski načrt, s katerim bi v naslednjih desetih letih pospešili razvoj najrevnejših. Ena bistvenih neznank pariške konference je stališče članic OECD: ali bodo v času razmere gospodarskega sodelovanja z Vzhodno Evropo, ki prav tako potrebuje finančno pomoč, pripravljene gmotno podpreti razvojno strategijo za najrevnejše države ter kakšne politične in gospodarske pogoje nameravajo postaviti. Več na 4. strani.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Prvi mongolski predsednik

MOSKVA, 3. septembra (Tanjug) — Mongolski parlament je danes s tajnim glasovanjem izvolil za prvega predsednika v mongolski zgodovini 48-letnega Punsalmagina Očirbata, ki je bil doslej predsednik prezidija velikega ljudskega hurala (skupščine).

FESTIVAL
LJUBLJANA
Glasbeni cikli
Festival Ljubljana
S e z o n a
1 9 9 0 / 9 1

Umrl je Jože Javoršek

LJUBLJANA, 3. septembra — V Ljubljani je umrl znani slovenski književnik Jože Javoršek, s pravim imenom Jože Brejc. Rodil se je 20. oktobra 1920 v Velikih Laščah; po gimnaziji v Ljubljani je študiral primerjalno književnost. V letih 1941—1945 je bil v partizanih, po vojni prvi direktor Radia Ljubljana, nato pa je odšel študirat v Pariz. Ko se je 1948 vrnil v Ljubljano, so ga zaprli in obtožili vohunstva. V zaporu je bil pet let; leta 1956 je končal študij dramaturgije v Ljubljani, bil svoboden književnik in nekaj časa zaposlen na SAZU.

Opus Jožeta Javorška je zelo obsežen in pester. Leta 1947 je izdal zbirko Partizanska lirika, pisal potopise, eseje (npr. o Trubarju), največ pozornosti in polemičnih odmevov pa zbudil s svojo spominsko izpovedno prozo, kot sta knjigi Kako je mogoče? (1968) in Nevarna razmerja (1978), ter z deli Samotni jezdec (1973) in Črna krizantema (1980). Imed gledaliških iger moramo omeniti Kriminalno zgodbo (1955), Povečevalno steklo (1956), Manevre (1960). Kot poznavalec francoske kulturne scene je pisal o francoski avantgardni literaturi, razprave o Molièru in prevajal. V francoskem jeziku je napisal La mémoire dangereuse (1987), ki je izšla v Franciji, avtor pa je zanjo prejel nagrado Zveze pisateljev francoskega jezika. Knjiga je nato izšla tudi v nemščini. Lani je izšla njegova zadnja knjiga, obsežen avtobiografski roman Spomini na Slovence.

Jože Javoršek je s svojimi polemikami (zlasti zoper Edvarda Kocbeka, Dušana Pirjevca, Vitomila Zupana, Tarasa Kermaunerja idr.) veljal za kontroverzno osebnost. Zdaj ostaja (literarni) zgodovini, da ovrednoti njegovo delo.

J. H.

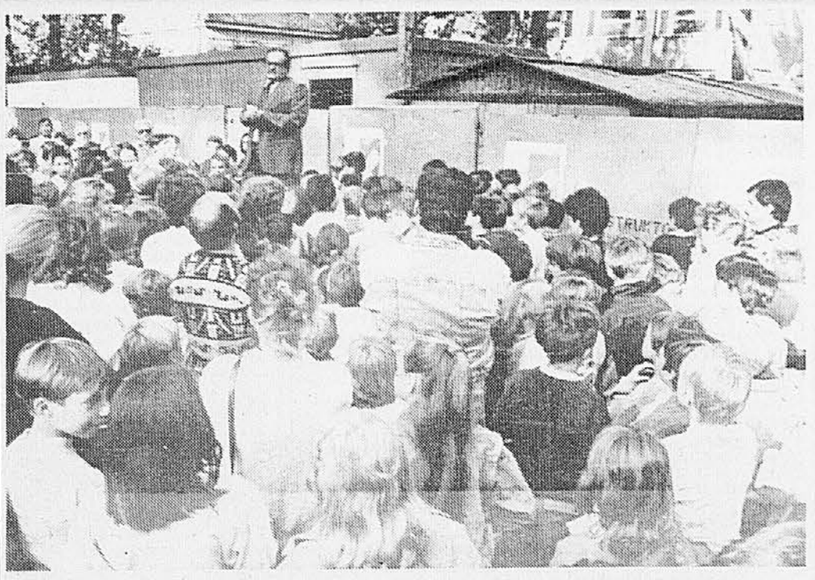

Šolska vrata so se spet odprla

MARIBOR, 3. septembra — Za skoraj dva tisoč mariborskih prvošolčkov je bil izjemno pomemben dan. Prva pot v šolo, novi prijatelji, knjige in zvezki, nove skrbi in obveznosti za otroke in starše. Šole so jih pričakale popleskane, očiščene ... nekoliko drugače pa je bilo na osnovni šoli Prežihov Voranc, kjer je otroke in starše ravnatelj pozdravil kar ob gradbišču novega prizidka. Stari del šole so že obnovili, novi prizidek, v katerem bodo kuhinja, telovadnica in drugi prostori, pa bodo zgradili do drugega polletja. (M. S., slike: Bogo Čerin)

Celje včeraj živelo za atletiko

CELJE, 3. septembra — Na stadionu Kladivarja so celjski atletski delavci priredili miting, dan atletike, na katerem je nastopila vrsta najboljših jugoslovanskih atletinj in atletov na čelu z nekaterimi našimi najuspešnejšimi tekmovalci na pravkar končanem atletskem EP v Splitu. Prvič je bila v tem okviru na sporedu tudi memorialna disciplina, posvečena spominu na slovitega celjskega atletskega delavca Fedorja Gradišnika, tek deklet na 100 m z ovirami, ki ga je dobila državna rekorderka Brigita Bukovec (IBL Olimpija) pred Zagrebčanko Margito Papić in Marino Damčesko. Kristalno vazo je zmagoviti Ljubljančanki podelila Marjana Lubej (na sliki), nekdanja odlična celjska šprinterka, zmagovalki pa je čestital tudi celjski župan Tone Rojc. Več na 9. strani. (Foto: Zoran Vogrinčič).

Milan Kučan bo ta teden na obisku na Madžarskem

Program obiska zajema pogovore s predsednikom Madžarske Arpadom Gönczom in vodstvom županije Vas

LJUBLJANA, 3. septembra — Predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan bo 6. in 7. septembra 1990 na povabilo predsednika republike Madžarske in županije Vas obiskal Madžarsko.

Predsednik Kučan bo imel razgovor s predsednikom republike Madžarske Arpadom Gönczom. Izmenjala naj bi mnenja in ocene o razmerah na Madžarskem, v Sloveniji in Jugoslaviji ter v Evropi, o naših medsebojnih odnosih, še posebej pa o predlogih in možnostih prihodnjega sodelovanja. Predsednik Kučan bo imel pogovor tudi z Imrejem Pozsgajem, poslancem v parlamentu in podpredsednikom socialistične partije Madžarske.

Z vodstvom županije Vas bo predsednik Kučan v predvidenih razgovorih posebno pozornost namenil medsebojnemu informiranju o političnih in gospodarskih razmerah, sodelovanju med Slovenijo in Železno županijo in še posebej možnostim prihodnjega sodelovanja (železniška povezava, odprtje mejnega prehoda Gornji Senik — Martinje in drugo). Pogovarjali se bodo tudi o položaju in problematiki obeh narodnosti, Slovencev v Porabju in Madžarov v Pomurju.

V teh razgovorih bodo skupaj s predsednikom Kučanom sodelovali tudi predstavniki madžarske narodnostne skupnosti in občine Murska Sobota. Posebej pomemben del obiska bodo tudi srečanje in razgovori s Slovenci v Porabju. Na teh pogovorih in v predvidenih srečanjih s porabskimi Slovenci bo predsednik Kučan podrobneje seznanil porabske Slovence z razmerami v Sloveniji in v Jugoslaviji. Posebna pozornost bo pa seveda veljala položaju in problematiki porabskih Slovencev.

Med bivanjem na Madžarskem bo predsednik Kučan obiskal še Monošter ter imel pogovore z vodstvom mestnega sveta in se srečal s predstavniki nekaterih pomembnejših kulturnih in gospodarskih ustanov v županiji Vas, sporoča kabinet predsednika.

Sovjetski tanki odhajajo

BERLIN, 3. septembra (Tanjug) — Prvi sovjetski tanki iz garnizije v Neuruppinu v osrednjem delu NDR so s tovornimi vlaki že odpotovali proti vzhodu. Gre za del osme sovjetske tankovske divizije z 10.000 vojaki in več kot 1000 tanki, ki jo bodo na podlagi sklepa vlade v Moskvi premestili s tega območja v Sovjetsko zvezo. Niso sporočili, kdaj se bo končala evakuacija tega dela sovjetskega kontingenta, nameščenega v Nemški demokratični republiki.

Še o združitvi Nemčij

BERLIN, 3. septembra (Tanjug) — Jutri se bo v Berlinu začel sestanek strokovnjakov dva plus štiri, na katerem bodo razpravljali o mednarodnih vidikih nemške združitve. Visoki funkcionarji zunanjih ministrstev obeh Nemčij in štirih zmagovalk iz druge svetovne vojne naj bi pripravili dokument o teh vprašanjih, ki ga bodo obravnavali 12. septembra na ministrskem sestanku v Moskvi.

Znašanje neonacistov

BERLIN, 3. septembra (Tanjug) — V srditem spopadu med neonacisti in policijo v Leipzigu je bilo ranjenih več ljudi, od tega en policist huje. Na policijsko postajo so pripeljali več deset ljudi.

Močan potres pognal Zagrebčane na ceste

Po prvih podatkih potres ni povzročil večje škode, zato pa toliko več strahu med prebivalci

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 3. septembra — Epicenter dokaj močnega potresa, ki je danes ob 12.48. najbolj prestrašil Zagrebčane, je bil na severnem območju Zagrebške gore, kakih 17 kilometrov severno od Zagreba, v bližini Stubiških Toplic. Zagrebški seizmologi so izmerili, da je imel potres moč med 6. in 7. stopnjo po Mercallijevi lestvici, moč energije, ki se je ob tem sprostila, pa je bila 4,5 stopnje po Richterjevi lestvici. Zagrebški potres so čutili na severu Hrvaške in tudi v Sloveniji, zlasti v okolici Brežic.

Zagreb in njegova o okolica sta znano potresno območje. Pravzaprav so tudi potresi v 900-letni zgodovini po svoje krojili podobo mesta, nazadnje leta 1881, ko je bil veči del mesta porušen do tal. Kljub temu pa so bili ob današnjem potresu, na začetku šolskega leta, ljudje močno prestrašeni.

• LJUBLJANA, 3. septembra — Seizmološki zavod republike Slovenije sporoča, da so seizmografi observatorja na Golovcu zabeležili danes, 3. septembra 1990, ob 12 uri 48 minut, močan potresni sunek iz epicentralne oddaljenosti 110 kilometrov vzhodno od observatorija. Moč potresa je bila 4,3 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je nastalo severno od Zagreba, na območju seizmogenega bloka Zagrebške gore, po prvih podatkih v okolici Stubiških Toplic. Potresni sunek so občutili prebivalci skoraj vse Slovenije. Ocenujemo, da je bila jakost potresa v epicentru med 6. in 7. stopnjo po Mercallijevi lestvici.

Močnemu potresu je sledilo še dvajset šibkejših, ki pa so jih zaznali le v epicentru, vendar mnogi Zagrebčani še kako uro po potresu niso hoteli v stavbe.

V Zagrebu je več starih hiš poškodovanih, posebej pa v vasch v okolici epicentra. Vendar za zdaj ni poročil o večji škodi.

PETER POTOČNIK

EME ENGINEERING
BORZA STROJEV

D. O. O. ŠMARTNO NA POHORJU
KOMERCIALA:
BORISA KRAIGHERJA 3,
62310 SLOVENSKA BISTRICA
tel.: 062/811-555, telefaks: 062/813-029, teleks: 33433, p. p. 55

Razstavljali bomo na Celjskem obrtnem sejmu (prostor F 13) ter na Zagrebškem velesejmu (paviljon 16. prostor 18).

KUPUJEMO–ZAMENJUJEMO–PRODAJAMO–SVETUJEMO
VLJUDNO VAS VABIMO, DA NAS OBIŠČETE, ALI NAM POŠLJETE PREDLOG ZA SODELOVANJE.

S TELEPRINTERJA

Matija Malešič sprejel dr. Aleksandro Kornhauser

LJUBLJANA, 3. septembra – V prostorih republiškega izvršnega sveta je danes podpredsednik IS Matija Malešič sprejel dr. Aleksandro Kornhauser, profesorico fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani in direktorico Mednarodnega centra za kemijske študije. Dr. Kornhauserjeva je pred kratkim v ZDA prejela svetovno nagrado ameriškega kemijskega združenja »Robert Brasted Memorial Award« za izjemne dosežke v mednarodnih projektih za prenos znanja in razvoj kemijskega izobraževanja. Za edino nagrado tega združenja v svetu, ki je njeni raziskovalni skupini prinesla tudi 20.000 dolarjev, so dr. Kornhauserjevi med drugimi čestitali tudi republiški minister za raziskovalno dejavnost in tehnologijo dr. Peter Tancig, minister za šolstvo dr. Peter Vencelj in rektor Univerze v Ljubljani dr. Boris Sket. (S. V., foto: Janez Zrnec)

S tožbo do denarja v interni banki SŽ?

RAVNE NA KOROŠKEM, 3. septembra – Računi med interno banko Slovenskih železarn in Železarno Ravne, ki je izstopila iz tega poslovnega sistema, še vedno niso poravnani. Na Ravnah se namreč ne strinjajo z zaključnim računom interne banke SŽ za minulo leto in predlagajo centrali SDK Slovenije, da pregleda poslovanje SŽ za leto 1989. Strokovne službe Železarne so ugotovile, da je bil zaključni račun interne banke SZ nepravilen in v škodo Ravenčanov oziroma v korist vseh drugih članic sistema. Dva pogovora vodilnih delavcev SŽ in ŽR o tem nista bila uspešna, in če ne bo šlo drugače, bodo Korošci svoje terjatve (te so za več kot štirikrat višje od njihovih obveznosti do IB) izterjali po sodni poti. SŽ so predlagale, da bi se delež Ravenčanov pri njih prekvalificiral v prednostne delnice, s čimer pa se Korošci ne strinjajo. (I. P.)

Proučili bodo probleme glede HE Golica

LJUBLJANA, 3. septembra – V petek, 31. avgusta, so predstavniki republiškega sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora, elektrogospodarstva Slovenije, javnega pravobranilstva republike, Maribora in občine Radlje ob Dravi na skupnem sestanku obravnavali uresničevanje sklepov skupščine Republike Slovenije, ki se nanašajo na posledice gradnje hidroelektrarne Golica. Na sestanku je bilo potrjeno, da na jugoslovanski strani do rešitve temeljnih vprašanj ne bodo izvajali nobenih investicijskih dejavnosti. Elektrogospodarstvo Slovenije bo pripravilo pregled izdelanih dokumentov, med njimi tudi seznam predlogov in zahtevkov organizacij in občanov, vezanih na razrešitev problemov v zvezi z gradnjo HE Golica. Iz tega naj bi bilo razvidno, če so za dokončno opredelitev vplivov gradnje HE Golica poleg naštetih potrebne še dodatne študije in raziskave. Pri pripravi njihovih programov bo sodeloval republiški sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora, sporoča Republiški sekretariat za informiranje.

Splošna plovba ne bo stavkala

PORTOROŽ, 3. septembra – Sindikat delavcev Splošne plovbe iz Portoroža je obravnaval poziv k stavki, napovedani za 10. september. Po razpravi v delovnih enotah, se je sindikat z večino glasov odločil, da se zaradi narave poslovanja in posebnosti pomorskih prevozov ne bo pridružil splošni stavki, so sporočili iz IO sindikata podjetja Splošna plovba p.o.

Center marketing Ljubljana, Vošnjakova št. 5, tel. 061/302-350

Vabilo na posvetovanje

Center marketing Ljubljana, Vošnjakova 5 organizira enodnevno posvetovanje na temo:

IZVAJANJE ZAKONA O DRUŽBENEM KAPITALU

Program posvetovanja:
1. Definiranje družbenega kapitala (predmet zakona)
2. Postopek in način izdajanja internih delnic (po Zakonu)
3. Pravice in obveznosti delavcev glede nakupa internih delnic
4. Lastnosti internih delnic
5. Prodaja podjetja in družbenega kapitala
6. Pravilnik o določanju poslovnega sklada
7. Pravilnik o načinu določanja letnega zneska izplačanih neto osebnih dohodkov

Posvetovanje bo:
v Ljubljani, Hotel Lev, 6. septembra 1990, ob 9. uri
v Mariboru, hotel Slavija, 7. septembra 1990, ob 9. uri
Referenti:
Milenko Pavlović, Zvezni sekretariat za delo – avtor zakona in strokovnjaki SDK Jugoslavije in Slovenije
Literatura:
Zakon o družbenem kapitalu s komentarjem,
Pravilnik o določanju poslovnega sklada,
Pravilnik o načinu določanja letnega zneska izplačanih neto osebnih dohodkov s komentarji in navodili (gradiva so v slovenskem jeziku).

Kotizacija za udeleženca znaša 960 dinarjev (z gradivi). Vplačajte jo na ŽR št. 50105-601-19964 ali z bariranim čekom oziroma akceptnim nalogom na posvetovanju. Podrobne informacije po telefonu 061/302-350.

Hkrati Vas obveščamo, da je izšel PRIROČNIK o izplačilu osebnih dohodkov v internih delnicah in obveznicah s komentarjem Zakona o izplačilu OD in Zakona o družbenem kapitalu. Priročnik lahko kupite na posvetovanju. Cena Priročnika je 580 din.

CENTER
5586

Na cestah okoli Knina spet stražijo oboroženi civilisti

Srbi preiskujejo vozila – Govorice o specialcih ustvarjajo napetost – Izrekanje se nadaljuje

OD NAŠEGA DOPISNIKA

KNIN, 3. septembra – Na cestah okoli Knina so ponoči spet stražili oboroženi civilisti. Nezaželenim so preprečevali vstop v mesto, ki je že od 17. avgusta v rokah srbskih upornikov.

Približno ob 23.30 so pri vasi Kosovo ustavili splitske romarje, ki so se vračali z verskega seminarja v Ljubljani. Njihove avtobuse so preiskali. Toda predsednik kninskega izvršnega sveta Veljko Popović trdi, da »barikad danes na cestah ni bilo«, če pa se je to vendarle zgodilo, se je zaradi tega, ker je »ljudstvo spontano reagiralo«.

Ovire so postavili po nocojšnji novici, ki jo je objavil srbski radio v Kninu, po kateri naj bi z avtobusi iz Splita šli skozi mesto »redarji«, ki so bili angažirani na evropskem atletskem prvenstvu. Kninčani trdijo, da so ponoči nadzor poostrili tudi zaradi novice, da namerava Hrvaška z novimi kontingenti milice okrepiti postaje javne varnosti v Kninu, Obrovcu, Gračcu in še v nekaterih mestih. Take in podobne (za zdaj še vedno nepreverjene) informacije o domnevnih napadih (specialcev« na Knin in njihovih domnevnih načrtih, po katerih naj bi srbski upor zadušili z orožjem, v mestu ustvarjajo napetost.

Referendum o srbski avtonomiji, ki bi se moral končati 2. septembra, se še kar nadaljuje, s tem pa tudi napetost, zaradi katere se utegnejo dogodki v Kninski krajini zroditi v zelo resen mednacionalni spopad. Srbski narodni svet si očitno prizadeva ohraniti dovolj visoko politično temperaturo, zato je objavil, da se izrekanje o avtonomiji – nadaljuje.

»Srbski plebiscit« bodo v Zagrebu, Splitu, Pulju, Sisku in na Reki podaljšali. Kaže, da so to storili zaradi tega, ker so bili rezultati v teh (urbanih) okoljih zelo skromni.

GORAN MORAVČEK

Svetovna banka programa zvezne vlade ne bo pustila na cedilu

Program obeta uspeh, je med drugim v pogovoru z Antejem Markovićem rekel predsednik banke za obnovo in razvoj Barber Conеblle

BEOGRAD, 3. septembra – Predsednik Svetovne banke za obnovo in razvoj Barber Conеblle je po pogovoru s predsednikom ZIS Antejem Markovićem o nadaljnjem sodelovanju in podpori te finančne ustanove pri prestrukturiranju jugoslovanskega gospodarstva in domačega finančnega sektorja danes izjavil, da lahko Svetovna banka v prihodnjem razvoju Jugoslavije odigra pomembno vlogo.

Od leta 1949 do zdaj je banka Jugoslaviji odobrila za pet milijard dolarjev posojil, namenjenih kakim stotim konkretnim programom. Njena podpora je v zadnjih dveh letih vse bolj pomembna, saj se je v tem času s 100 povečala na 700 milijonov dolarjev. Conеblle je povečanje nedvoumno označil kot izraz zaupanja v pogum in konsistentnost programa za gospodarsko reformo, ki jo izvaja naša država. »Program v mnogih elementih,« je dejal, »obeta uspeh in ne bi se smelo zgoditi, da bi vaša država pri tem ostala brez mednarodne podpore«. Nujno je definirati pojem lastništva, pospešiti prestrukturiranje podjetij in čimprej sanirati banke. Slednje je prednostna naloga, za katero je na voljo dober načrt, in zanjo bo treba še veliko storiti. Tako določen vrstni red seveda ne pomeni zapostavljanje drugih sektorjev, zlasti kmetijstva, na katerem se banka doslej ni angažirala, in energetike, pri kateri gre za racionalnejšo porabo energije.

Na pogovorih s predsednikom ZIS je tekla beseda tudi o konkretnih projektnih posojilih oziroma izdelavi ustreznega programa, kar bi pomenilo stabilno finančno podporo od zunaj.

Obstaja precejšnja možnost za ponovno aktiviranje mednarodne finančne korporacije za razvoj zasebnega sektorja, katere delovanje je bilo v zadnjih letih prekinjeno zaradi takratnega nasprotovanja domačega gospodarskega sistema. Ta institucija, ki deluje v okviru Svetovne banke, je prej odobrila za 350 milijonov dolarjev posojil.

Predsednik Svetovne banke je po pogovorih s predstavniki vlad Hrvaške, Črne gore in BiH prepričan o njihovi splošni podpori programu in ukrepom ZIS. Danes ga čakajo še pogovori s predstavniki srbske, jutri pa slovenske vlade. Tega, da bo po zadnjem srečanju možen razpon mnenj od odobravanja do kritike, sicer ni zanikal, vendar je poudaril, da so srečanje z njim zahtevali predstavniki republik, pogovarjali pa so se o konkretnih projektih, vključenih v prednostni vrstni red, ki bodo izdelani za Jugoslavijo v celoti. Na vprašanje novinarja o vplivu obiska in mnenja ameriških kongresnikov na ravnanje Svetovne banke je odgovoril, da je to predvsem razvojna, ne pa politična ustanova, kar pomeni, da bo tako tudi ravnala.

BOJANA JAGER

BOŽO KOVAČ

Albanci in mi vsi

Z včerajšnjo splošno stavko so se kosovski Albanci odločili, da so rajši ob državni kruh in da raje nadaljujejo pot eksistenčne negotovosti, kot da bi izgubili nacionalno čast in avtonomijo, kakršno jim je dala ustava iz leta 1974. Srbska politika bo namreč po vsej verjetnosti danes držala besedo in odpustila z dela tiste, ki so včeraj stavkali.

Balkanski jug se je zdaj bolj ali manj dokončno znašel na dveh nacionalnih bregovih. Na eni strani so Srbi, ki bodo v skladu s svojo naravo šli do konca v prepričanju, da je Kosovo njihova nedotakljiva nacionalna zibelka, Albanci pa »separisti, ki uporabljajo najbolj surove teroristične metode«. Na drugi strani stojijo Albanci, ki nočejo na kolena. Dosedanja brezglava urbanizacija Kosova jih je trgala iz njihovih tradicionalnih okolij, potiskala jih je v hitro nastajajoča mesta, ki so začela propadati še preden so bila zgrajena, po sorazmerno slabem šolanju so obtičali na zavodu za zaposlovanje, brez perspektive, brez prihodnosti. Ostali so samo še Albanci, z albanstvom kot prevladujočo vsebino in načinom življenja.

Srbi niso dosti na boljšem. Gospodarstvo je v razsulu, nihče ne nudi otipljive prihodnosti. Iz političnih zvočnikov jim grmijo, kako so kot Srbi v nevarnosti. In tako postajajo čedalje bolj samo še Srbi, »pripadniki največjega naroda na Balkanu«, po njihovem mnenju ogroženi z vseh strani. Tamkajšnja propaganda jih za nameček vztrajno podučuje, da so Srbi kot narod v zgodovini vselej dobili, v miru izgubili. Na obeh bregovih tako postaja nacionalna čast prva in največja vrednota, vredna tudi življenja.

Srbska politika in oblast zdaj najbrž res ne bosta izbirali sredstev pri obvladovanju Albancev, naj se obnašajo še tako gandijevsko. Končna posledica pa bo lahko tudi oborožen spopad dveh narodov.

Duhovno so Albanci že itak ušli srbski državi, saj praktično ne priznavajo republiške oblasti. Uklenjeni in pretepeni albanski zdravniki, zaplenjena zdravila, albanski sindikalni voditelji za zapahi, odpuščeni albanski delavci, tega ne more početi njihova oblast. To so za albansko alternativo samo še dodatni razlogi, ki jih uporabljajo pri svoji zahtevi, da dobijo poseben status (za zdaj še) v Jugoslaviji, vendar zunaj srbske republike.

Takšna zahteva ne pelje v mirno rešitev spora. Celo če bi sedanje ali kakšno drugo srbsko vodstvo bilo voljno poiskati mirno rešitev kosovskega vprašanja, ne bi moglo privoliti v odcepitev dela svojega ozemlja, najmanj pa svoje »nacionalne zibelke«. Srbska politika in oblast gradita svojo moč prav na enotnosti in nedeljivosti »močne Srbije«, ki postaja že kar religija vseh Srbov.

Tudi sporazum kot tretja pot bi bil danes hud zalogaj za razvnete nacionalne strasti. Ne ena ne druga stran verjetno ne bi mogla privoliti na primer v močno kosovsko avtonomijo, v kateri bi kosovski Albanci prevzeli odgovornost za mirno življenje in razvoj manjših nacionalnih skupin. To možnost so Albanci namreč že imeli, vendar se niso najbolje odrezali.

K »tretji poti« sodi tudi odprta meja z Albanijo, kajti če kosovski Albanci ne bodo živeli v skupnem kulturnem in čedalje bolj tudi skupnem gospodarskem prostoru z matičnim narodom, se bodo pač počutili kot narod za sebe, ki ima pravico do svoje suverene republike. Odprta meja z Albanijo pa bi bil velik preizkus za jugoslovansko sosedsko politiko, ki v odnosih z Albanijo spominja na mačko, ki se neznansko boji miši.

Zahodni svet nas sicer uvršča med sredozemske države, vendar nas politično šteje med vzhodne družbe. Če bo resno začel postavljati politične pogoje za finančno sodelovanje (demokratično, večstrankarsko izvoljene oblasti, helsinške norme za varnost in stabilne meje v Evropi, spoštovanje državljanskih pravic in svoboščin ter pravne države), bomo vsi plačali račun za nekaj desetletij zgrešene jugoslovanske in srbske politike na Kosovu. To bo gotovo okrepilo odcepitvene težnje, kar pa razvitemu svetu ne ustreza. Zato bi lahko prebrali sporočilo nedavnega obiska delegacije ameriškega kongresa v Jugoslaviji o nasilju v Srbiji in demokraciji v Sloveniji in na Hrvaškem tudi kot napoved, da bo zahodni svet vodil do Jugoslavije selektivno politiko in sodeloval predvsem s tistimi deli države, ki lahko tudi dokažejo, da so se odločili za demokracijo in svobodno podjetništvo. Takšno selektivnost pa bi omogočila konfederalno urejena država.

Vojvode Šešlja niso odstavili

Vodstvo četniškega gibanja je zanikalo vesti v beograjskem časopisju – Obračunava Vojislav Šešelj s svojimi nasprotniki fizično?

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD – V beograjskem časopisju se je konec minulega tedna pojavila vest, da so Vojislava Šešlja izključili iz Srbskega četniškega gibanja, vendar jo v Centralni domovinski upravi, torej v »srčiki« stranke, zanikajo. Vojin Vuletić, sekretar in desna roka edinega živega četniškega vojvode, nam je povedal: »Vso akcijo domnevne odstavitve našega predsednika je izpeljala neka ženska v stanju čustvene blaznosti. Vtepla si je namreč v glavo, da je ženska njegovega življenja. Seveda ne smemo podcenjevati prizadevanj, da bi Šešlja oblatili, saj bo Slobodanu Miloševiću na volitvah najnevarnejši nasprotnik.

Časopisje je med drugim objavilo, da so predsednika Srbskega četniškega gibanja izključili« po spontanem shodu in razpravi o strankini politiki pod njegovim vodstvom«. Neposredni povod za shod aktivistov stranke je bila odločitev Vojislava Šešlja, da člani Srbskega četniškega gibanja odpotujejo 9. septembra v Novi Pazar, kjer naj bi na mitingu, ki je bil tam sklican, motili privržence Vuka Draškovića.

Tisti, ki so glasovali za Šešljevo izključitev, pravijo, da nasprotujejo blatenju strankarskih voditeljev in napadom na Vuka Draškovića, »s katerim so bili nekoč prijatelji, zdaj pa so po zaslugi Šešljevega ekstremizma skoraj že zakleti sovražniki.« »To ne velja samo za Srbsko gibanje za obnovo oziroma za Vuka Draškovića, temveč za vse stranke, katerih mitinge smo doslej hodili motit in na katerih smo kot Šešljevi otroci kričali parole, kakršna je tale: »Slavit ćemo mesec dana kad streljamo Slobodana« (ko bomo Slobodana ustrelili, se bomo mesec dni še veselili). Menimo, da se mora Srbsko četniško gibanje zgledovati po svetlih tradicijah srbskega naroda in četništva, ne pa da s takim početjem, kakršnega nam je vsiljeval Šešelj, seje gnev in žanje očitke med prebivalstvom, na katerega računamo.«

Podpisniki zahteve za odstavitev Šešlja nadalje pravijo, da se je človek, ki je bil še včeraj njihov vodja in se mu zdaj odpovedujejo, obnašal avtokratsko in nespodobno. Prirejal je pijančevanja in se zabaval po hotelih. Kadrovsko politiko je sprivatiziral, saj je svojim podrepnikom, na primer Srdanu Glamočaninu, uredniku Velike srbije, dodelil tudi po več funkcij. »Srbskemu narodu bi radi pokazali, da nismo skupina odpadnikov, ki v Srbiji ne bi mogla biti uradno priznana. Radi bi bili častna opozicija socialistom.«

Vojin Vuletić, sekretar Srbskega četniškega gibanja, je povedal: »Večernje novosti so objavile, da je bil naš predsednik odstavljen. Vprašali smo, ali bi si brez preverjanja upali objaviti, da je bil odstavljen Slobodan Milošević. Urednik se je prijel za glavo. Tudi našega predsednika ne morejo odstaviti kar tako. Po statutu sklicuje sestanek Centralne domovinske uprave predsednik, vendar šele na pobudo tretjine članov. Toda pri časopisu se je oglasila skupinà nezadovoljnežev, ki v stranki ne pomenijo prav nič,« je pojasnil Vuletić.

Po njegovih besedah so v to igro o Šešljevi odstavitvi vpleteni tudi tisti, ki bi srbskim četnikom radi preprečili organizacijo sabora vseh Srbov v Sandžaku. To je »kuhinja«, ki jo med drugim pripravljata sandžaški združenji Ras in Solidarnost. Vuletić je hkrati zavrnil sleherno misel o tem, da bi Šešljevi telesni stražarji sinoči pretepli 15 podpisnikov zahteve po njegovi odstavitvi. Kot so nam danes povedali ljudje iz štaba Vuka Draškovića, so namreč šešljevci sinoči z železnimi drogovi, kakršne uporabljajo vlomilci, v študentskem naselju pretepli nezadovoljneže. Enemu od njih so celo prebili lobanjsko kost.

Sekretar Srbskega četniškega gibanja je tudi to odločno zavrnil z besedami, da je šlo zelo verjetno za osebna obračunavanja.

»Resnica o vsem tem bo prišla na dan na nocojšnjem sestanku Centralne domovinske uprave v stanovanju Vojislava Šešlja v Batajnici. Ali bo dovolil navzočnost javnosti, vam ne moram povedati,« je še dodal Vuletić.

Ali je ta incident začetek konca Vojislava Šešlja, ki je poleg Vuka Draškovića in Mirka Jovića najpomembnejši predstavnik skrajne desnice v Srbiji? Medtem ko Dražković s svojo SPO s čedalje večjo gotovostjo stopa po političnem prizorišču, je Šešelj v zadnjem času svojo navzočnost na njem zaznamoval z agresivnimi nastopi svojih »mladih ravnogorskih četnikov«.

SLOBODAN DUKIĆ

Protest zoper teror Srbov nad Albanci

Albanci na Hrvaškem so v Zagrebu pripravili miting – Gladovna stavka dr. Slobodana Langa

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 3. septembra – V Zagrebu je začel dolgo napovedano gladovno stavko nesojeni zagrebški župan, donedavni predstojnik mestnega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo, dr. Slobodan Lang. Z gladovno stavko skuša opozoriti na težke zdravstvene in druge razmere na Kosovu, ki so posledica srbskega terorja nad albanskimi prebivalci.

Njegovo nenavadno potezo iz obupa je podprlo več hrvaških političnih strank in društev. Demokratična zveza Albancev na Hrvaškem je popoldne v nabito polni dvorani zagrebškega študentskega centra pripravila protestni miting proti srbskemu terorju na Kosovu in kot izraz podpore sonarodnjakov v splošni stavki na Kosovu. Protestnega zborovanja se je udeležilo 2000 ljudi, med njimi voditelji ali člani vodstev več hrvaških strank.

Ob današnji splošni stavki Albancev na Kosovu se je oglasilo tudi hrvaško društvo bivših političnih jetnikov, ki v sporočilu za javnost zahteva od hrvaškega sabora sprejem protestne resolucije zoper razmere na Kosovu in poziva na pomoč mednarodne humanitarne organizacije.

P. P.

ZIS zadovoljen s stabilnostjo dinarja

Sproščene cene pšenične moke in kruha – Uvožena koruza brez carine – Plače

BEOGRAD, 3. septembra (Tanjug) – Na popoldnevni seji je ZIS ugotovil, da so rast izvoza in deviznih rezerv pa tudi avgustovska stopnja inflacije (1,9 odstotka) pozitivni kazalci uresničevanja gospodarske reforme. K temu sodijo tudi dobri rezultati turistične sezone, kar z relativno rastjo industrijske proizvodnje kaže stabilnost dinarja in pravilno usmeritev politike ZIS in Narodne banke Jugoslavije.

Najbolj odstopajo dogajanja na področju osebnih dohodkov. ZIS bo pregledal analizo SDK in zahteval dosledno izpolnjevanje zakona o izplačilih osebnih dohodkov. Za vse nepravilnosti in od vseh, ki pozivajo k bojkotu zakona o plačah, bo ZIS zahteval odgovornost. Zaradi hudih posledic suše bo 280.000 ton uvožene koruze prosto carine. Cena za kilogram koruze ne bo smela preseči 2,5 dinarja. Danes je ZIS sprostil cene pšenične moke in kruha. Ceno bo poslej oblikoval trg.

Reševalne ekipe še iščejo mrtve rudarje

Prizadevajo si najti še preostalih 19 ponesrečenih – Čimprejšnje odplačevanje pokojnin

TUZLA, 3. septembra (Tanjug) – Štab za iskanje mrtvih rudarjev in odpravo škode v rudniku Dobrnja ter vodstvo Kreke sta danes zjutraj sporočila, da so reševalne ekipe v zadnjih 24 urah iz rudnika prinesle tri mrtve rudarje – Rahmana Šućurovića iz Gornje Dubоštice ter Kasima Kunosića in Rasima Đuzića iz Lukava. Danes ob 14. uri bodo pred komemorativnim centrom v Tuzli počastili spomin na pet rudarjev – tri, ki so jih iz jame prinesli včeraj in danes ponoči, ter Kasima Đuzića, brata dvojčka Rasima Đuzića, in Zihnija Đuzića, bratranca dvojčkov Đuzić. Našli, prinesli iz rudnika in identificirali so ju sicer že prej, toda sorodniki so zahtevali, da jih je treba pokopati na isti dan.

Reševalne ekipe si prizadevajo najti še preostalih 19 trupel.

V Kreki so pozvali vse rudarje, naj spet pridejo na delo 5. septembra; včerajšnjemu pozivu se je odzvalo večje število delavcev prve in druge izmene rudnika Dobrnja, ki bodo obnovili trasporterne naprave in kopali premog.

Danes bodo družine umrlih dobile pomoč v obliki šolskih potrebščin za lažji začetek šolskega leta. Delavci invalidsko-pokojninskega zavarovanja Tuzla so izrazili pripravljenost, da bi čimprej uredili vse, kar je potrebno za začetek izplačevanja pokojnin, ki pripadajo vdovam in otrokom.

V Neodvisnosti menijo, da bi moralo vodstvo ZSSS odstopiti

Splošna stavka, ki jo napoveduje ZSSS, bo politična, so menili na seji RS Neodvisnosti – Znak Neodvisnosti bo marjetica

LJUBLJANA, 3. septembra – »Marjetica, ki jo vidite na plakatih, je ob tej priložnosti prvič uporabljena. Na konferenci Neodvisnosti smo jo pred kratkim sprejeli kot svoj znak in podlago za celostno podobo.«

Tako je Rudi Klarič, član predsedstva Neodvisnosti, na današnji razširjeni seji republiškega sveta Neodvisnosti predstavil celostno podobo tega sindikata.

Danes so navzočim predstavili le del celostne podobe Neodvisnosti, znak, plakat, značko, osnutek članske izkaznice, pripravljajo pa še žig, zastavo in nalepke.

Neodvisnost je proti splošni stavki, ki naj bi bila 10. septembra. Podpredsednik Neodvisnosti Tone Frantar je poudaril, da bi moralo vodstvo ZSSS, ki poziva k stavki, odstopiti. V sedanjih težkih gospodarskih razmerah se ZSSS zavzema za politično stavko, saj se s svojimi zahtevami obrača le na republiški izvršni svet in skupščino. Člani republiškega sveta so govorili o zelo različnih izkušnjah z organizacijami ZSSS v slovenskih podjetjih. Pozivali so k strpnosti v prehodnem obdobju, v katerem naj bi s socialnim programom vsem zaposlenim in nezaposlenim čimprej zagotovili socialno varnost. Stavka bi škodila obema sindikatoma, ZSSS in Neodvisnosti, so menili. Nekateri so kritično govorili o slovenski vladi, ki bi morala biti bolj pozorna na vse pogostejše umetno izzvane stečaje in odpuščanje delavcev.

JELENA GAĆEŠA

Strankarsko vrenje v Hrvaški

Medtem ko so razmere zaradi dogajanj v Kninski krajini zelo negotove, nastajajo nove stranke – Saborska komisija na območju srbske vstaje

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 3. septembra – Popuščanje napetosti in spet naraščanje do kritične točke, manipulacije z nekakšno ekonomsko blokado »svobodnega kninskega ozemlja«, kot se zdaj imenuje središče srbske vstaje na Hrvaškem, zavračanje, kršitev saborske resolucije o varstvu ustavne demokratične ureditve in o nacionalnih pravicah na Hrvaškem, izobčenje tistih Srbov iz njihovega nacionalnega okolja, ki so sprejeli roko sprave hrvaške oblasti . . . Razmere na Hrvaškem so zdaj zares kaotične.

Očitno je, da skrivnostni uvodni pogovori tretje garniture strankarskih voditeljev HDZ in SDS, ki sta jih vodila predsednik družbenopolitičnega zbora sabora Ivan Vekić in predsednik odbora Raškovićeve stranke za Baranjo prof. dr. Vojislav Vukčević, lahko vzamemo kvečjemu za začetek negotovih medstrankarskih stikov. Na mejno območje srbske vstaje se je podala posebna saborska večstrankarska komisija, ki jo vodi novi član državnega predsedstva Stjepan Mesić, v njej pa je tudi podpredsednik sabora Simo Rajić, ki mu zaradi hajke v njegovi volilni bazi grozi celo odpoklic. Za »srbskega izdajalca«, »sodobnega Vuka Brankovića«, kot mu pravijo, so v Liki organizirali zbiranje podpisov za odpoklic. Za uvedbo tovrstnega postopka je po dosedanjem volilnem zakonu potrebnih samo 1500 podpisov, to število pa so Rajićevi nasprotniki močno presegli. Tudi zategadelj je vrašanje, kaj se bo iz pogovorov na terenu, s prizadetimi Srbi, pravzaprav izcimilo, kajti ta, ob volitvah še dokaj prazen prostor, je tako rekoč v celoti zapolnila Raškovićeva SDS.

Sem prodira tudi znana boljševiška skupina v bivši komunistični partiji, ki je pod vodstvo direktorja Mesne industrije Gavrilović iz Petrinje Borislava Mikelića prejšnjo soboto dobila svojo stranko: Socialistično stranko Hrvaške Jugoslovanske usmeritve. To stranko na Hrvaškem obravnavajo kot podružnico Miloševićeve Socialistične partije Srbije. Ker je tajnik SPH-Jugoslovanske usmeritve, ki spolitizirane nezadovoljne Srbe na Hrvaškem zadovoljuje z odločnim zagovarjanjem federativne ureditve države, Šuvarjev prijatelj Goran Babić, je na Hrvaškem slišati, da naj bi Mikelićevo stranko čez čas prevzel Faust ali celo Mefisto v hrvaški politiki dr. Stipe Šuvar. Vendar se Šuvarju ponuja nekdanja SZDL in zdajšnja Socialistična stranka Hrvaške, njen ideolog pa je tudi Šuvarjev tribun Stipe Orešković. Kakorkoli že, prav v teh dneh se ne cepi samo hrvaška levica, temveč tudi center, ki naj bi ga vzpostavila nova ljudska stranka dr. Savke Dabčević-Kučar. V primerjavi s partijo na oblasti HDZ naj bi se ljudska stranka uveljavljala z bolj umirjeno politiko, tako, da bi manj vznemirjala Srbe. Slišati je tudi, da naj bi kmalu prišlo do združitve HDZ in Hrvatske demokratske stranke dr. Vladimirja Veselice.

Hrvaška oblast pa poudarja, da je na političnem prizorišču preveč strank, hkrati pa potihem upa, da se bodo naposled zganili urbani Srbi, ki so na Hrvaškem v veliki večini in si nemara drugače kot kninski Srbi predstavljajo razmere na Hrvaškem.

PETER POTOCNIK

● Srbska demokratska stranka in zlasti dr. Jovan Rašković še vedno vztrajata pri trditvi, da so Srbi povsod ogroženi. S tezo, da je treba združiti vse Srbe – ne glede na to, kje živijo – je bil pred kratkim sklenjen sporazum med dr. Jovanom Raškovićem, Radovanom Karadžićem in Novakom Kilibardo. Po Raškovićevih besedah gre za sporazum o duhovni združitvi srbskega naroda na območju Hrvaške, BiH in Črne gore. (G. M.)

PREJELI SMO

Sporočilo javnosti

Predsedstvo Stranke za enakopravnost občanov je analiziralo položaj, ki je nastal zaradi napovedane stavke v RS, in ugotovilo, da gre za zelo premišljeno zasnovano igro sedanje oblasti. Vladajoča pozicija bi rada na vsak način zmanjšala ekonomsko upravičenost takega dejanja in s tem še naprej ohranjala neperspektivno gospodarsko stanje, medtem ko druga stran, njena opozicija, ta del gospodarske neupravičenosti stavke izkorišča za pridobitev prvih pomembnih političnih točk. Med obema stranema je delovni človek, ki mu igra ni jasna; kot opazovalec ji podreja svoj težki gospodarski in socialni položaj.

Da bi vendarle prispevali k svobodni opredelitvi delovnih ljudi, napovedano stavko podpiramo in od nje pričakujemo njen delež in vpliv na gospodarska gibanja ter odpiranje socialne perspektive tistim, ki si to vsekakor zaslužijo. Če bo stavka organizirana izključno s politično vsebino, predsedstvo stranke ugotavlja, da v sedanjem trenutku taka stavka ni potrebna.

V sedanjem položaju smo nadvse zaskrbljeni zaradi hinavščine političnih subjektov in njihovega očitno nekorektnega vedenja pred javnostjo, subjektov, ki napovedano stavko v RS poskušajo razglasiti kot zgolj in samo politično in nezaželeno, tisto, ki je napovedana na Kosovu in v Metohiji in ki je očitno politične narave, pa nedvoumno podpirajo in poveličujejo njen pomen. Tak način političnega opredeljevanja v sedanjem trenutku ne koristi nikomur v Jugoslaviji, torej tudi delovnemu človeku v RS ne, saj so njegovi interesi pri tem obračunavanju v senci interesov oblasti.

Za predsedstvo stranke,
DRAGIŠA M. MAROJEVIĆ

Iz ugotovitev in stališč GZS o napovedani splošni stavki

Upravni odbor GZS je na svoji izredni seji 30. avgusta 1990 obravnaval zahteve ZSSS ob razglasitvi splošne stavke, napovedane za 10. september, in med drugim sprejel zlasti tele ugotovitve in stališča:

Ker sta se ZSSS in GZS s splošno kolektivno pogodbo, ki sta jo kot skupni akt podpisali 27. 7. 1990, dogovorili za spoštovanje socialnega miru in zavezali za opustitev vsakega dejanja, ki bi nasprotovalo izvajanju pgodbe, pomeni razglasitev splošne stavke poseg v interese druge stranke in **enostransko rušenje kolektivne pogodbe.** Razen tega stavka v sedanjih gospodarskih razmerah ne more povzročiti drugega kot izpad proizvodnje in dohodka. Zato upravni odbor odločno zavrača vse poskuse ocen in podtikanj, da naj bi pomenilo opredeljevanje GZS do stavke paktiranje s sindikatom proti vladi ali paktiranje z vlado proti delavcem.

Nekatere konkretne zahteve Svobodnih sidnikatov upravni odbor zbornice podpira, nekatere pa zavrača. Podpira, denimo, zahtevo za dosledno uveljavitev **bruto sistema obračuna OD,** vendar pa se ne strinja s tem, da naj bi se v neto osebne dohodke avtomatično prelivala tudi tista zmanjševanja prispevkov, ki niso del bruto OD. Zbornica pa zavrača zahteve, da naj bi se družba (v razmerah, ko izgube bistveno presegajo ustvarjeno akumulacijo), odpovedala vsakršni regulativni na področju osebnih dohodkov v družbenem sektorju. Zbornica pa seveda v celoti podpira zahtevo po **razbremenitvi gospodarstva,** kar pomeni tudi cenejšo državo. Zbornica je proti **moratoriju na stečaje,** ker se s tem problemi samo odlagajo, povsem zavrača tudi zahtevo, da naj se **stanarine povečujejo samo tako, kot se povečujejo OD.** To je v nasprotju s potrebo po prehodu na ekonomske stanarine. Strinja pa se, da je potrebno zaradi socialnih vprašanj določiti program prehoda.

Upravni odbor je ocenil, da gospodarski položaj ne omogoča odlaganja prenosa večjega dela odgovornosti za svoj materilani in socialni položaj na ramena posameznika, zlasti če brez tega ni mogoče priti do **razbremenitve gospodarstva.** V tej luči ocenjuje zbornica tudi nekatere druge zahteve Svobodnih sidnikatov.

GZS predlaga ZSSS, da poizkuša **uporabiti druge načine in poti za reševanje** tistih vprašanj, ki z njihovim reševanjem niso zadovoljni, na vlado pa apelira, da naj čim večji del svoje moči nameni reševanju gospodarskih vprašanj. Prav tako vladi predlaga, da **naj se pogovori s Svobodnimi sidnikati** in s tem prispeva k temu, da do splošne stavke ne pride. Če pa bi do stavke vendar prišlo, UO GZS predlaga, **da se čas, uporabljen za stavko, ne plača.** Kjer se da, naj se škoda odpravi z **nadomestitvijo proizvodnje.**

Upravni odbor
Gospodarske zbornice Slovenije

Odprto pismo predsedniku ZSSS, gospodu Mihi Ravniku

V imenu Zveze dijakov Slovenije in Študentske organizacije Univerze v Ljubljani se obračava na Vas z nekaterimi vprašanji, ki se nama postavljajo ob napovedani splošni stavki desetega septembra 1990.

Ker imamo premalo informacij, da bi lahko ob stavki zavzeli stališče, in ker vemo, da je položaj delavcev zelo težak, nas zanima:

– Menite, da bodo učinki stavke pozitivni? Kakšni?

– Kdo naj bi delavcu izplačal višje mezde, če denarja ni?

– Ali ste za pogajalsko mizo poskušali vse, da bi bolje razdelili denar, ki ga imamo?

– Proti komu naj se stavka, proti vladi ali proti delodajalcu (če je sploh mogoče ugotoviti, kdo je delodajalec)?

Zanima nas tudi:

– Ali menite, da ste zares sindikalni voditelj delavcev, včlanjenih v Vaš sindikat?

– Ali se niso še pred nedavnim Vaši sindikati izražali proti vsaki stavki (takrat prekinitvi dela), ki so jih delavci izvajali brez Vaših aktivistov.

Želimo, da nam natančno in jasno odgovorite na ta vprašanja do četrtka, 6. 9. 90, da bomo lahko zavzeli stališče ob stavki.

ALENKA KUNAVER,
predsednica Zveze dijakov Slovenije
ANDREJ POZNIČ,
predsednik Študentske organizacije Univerze v Ljubljani

»Zasedba ceste v Krškem je neproduktivna«

Obvešče

V Žirovskem Vrhu so rudarji ostali na prisilnem dopustu

V oktobru bo izdelana študija o ekonomski upravičenosti Rudnika urana Žirovski Vrh – Nakup urana v tujini je cenejši

TODRAŽ, 3. septembra – Po končanem kolektivnem dopustu v juliju in avgustu v Rudniku urana Žirovski Vrh s septembrom niso pričeli kopati rude. Ta čas opravljajo le nujna vzdrževalna dela, rudarji, delavci v predelovalnem obratu in drugi pa so ostali doma, tokrat na prisilnem dopustu.

Kot je povedal Marjan Uršič, direktor rudnika, je za sedaj določeno, da bo prisilni dopust trajal do novembra. Medtem bo najbrž sprejeta odločitev o nadaljnji usodi rudnika. Republiška vlada, ki je že pred meseci napovedala, da ga bo zaprla, naj bi namreč v kratkem dobila vso potrebno dokumentacijo za dokončno odločitev.

Inštitut za ekonomska raziskovanja v Ljubljani pripravlja študijo o ekonomičnosti poslovanja našega edinega rudnika urana, ki naj bi bila narejena prihodnji mesec ali v novembru. Že sedaj pa je bolj ali manj jasno, da je pridobivanje urana pri nas razmeroma drago predvsem zaradi siromašne rude in da ga je na svetovnem trgu mogoče dobiti precej ceneje.

Kot je ob zadnjem obisku v Todražu dejal Miha Tomšič, slovenski minister za energetiko, bi na leto lahko prihranili skoraj deset milijonov dolarjev, če bi uran kupovali na svetovnem trgu po najnižjih cenah. Ob tem se postavlja vprašanje upravičenosti odločitve odpiranja rudnika Žirovski Vrh in odgovornosti strokovnjakov in drugih, ki so tako odločitev sprejeli ali podprli.

Za obratovanje jedrske elektrarne Krško pa bo treba najprej porabiti domači uran, ki ga je ta čas še precej na zalogi. V Rudniku Žirovski Vrh imajo 155 ton tako imenovane rumene pogače. Kot je povedal Marjan Uršič, je bodo 90 ton čez teden dni poslali v nadaljnjo predelavo v gorilne elemente za jedrsko elektrarno. Še vedno pa bo ostalo 65 ton uranovega oksida, ki bo moral še nekaj časa čakati v skladišču na naslednjo pošiljko v obrat za oplemenitenje.

LADO STRUŽNIK

Gozd ne prenese dveh gospodarjev

Okrogla miza o delovanju slovenskega gozdarstva – Gozdarji gospodarji in še strokovnjaki za divjad

POSTOJNA, 3. septembra – Delovanje slovenskega gozdarstva v prihodnje, ki naj bi zagotavljalo strokovno delo z gozdovi, je bila nosilna tema okrogle mize v Postojni, ki jo je pripravil kolegij gozdarskih inženirjev sedmih slovenskih gozdnih gospodarstev.

Med gosti so za okroglo mizo sedli tudi člana republiškega predsedstva **Ivan Oman** in **dr. Dušan Plut,** republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. **Jože Osterc,** podpredsednik republiške skupščine **Vane Gošnik,** republiški sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora **dr. Miha Jazbinšek,** profesor na Gozdarski fakulteti v Münchnu **dr. Richard Plochmann.**

Na okrogli mizi naj bi gozdarji s svojimi stališči o zagotavljanju strokovnega dela z gozdovi seznanili vse tiste, ki bodo sodelovali pri oblikovanju nove zakonodaje o gozdovih, pa tudi širšo javnost. Vodilni gozdarski strokovnjak pri nas, ki je priznan tudi v svetu, **dr. Dušan Mlinšek,** je uvodoma izrazil občutek, da je gozdarska stroka v zadnjih mesecih na zatožni klopi, očitajo ji, da je bila v vpregi politike. Vendar pa gozdarstvo v zadnjih 45 letih ni imelo nič skupnega z agrarno reformo in odvzemanjem gozdov, izvrševati je pač moralo naloge državnih uradnikov. Z dokumenti je moč dokazati, da so bila ta leta zlato obdobje dela z gozdom, saj so se lesne zaloge v obstoječih gozdovih povečale za 70 do 80 odstotkov. Gozdarstvo je v primerjavi z drugimi strokami tudi edino, ki ni gospodarilo iz rok v usta, ki je gozdove bogatilo in ohranilo za zanamce. Dr. Dušan Mlinšek je še menil, da tudi v prihodnje ne potrebujemo gozdarjev uradnikov, pač pa gozdarje gospodarje. Vendar pa ni še jasno, kaj naj bi razumeli pod pojmom gospodarjenja.

Dr. Franc Zagožen je v imenu Kmečke zveze povedal, da le-ta ni postavila na zatožno klop gozdarstva, pač pa zakon o gozdovih. Kajti zakonodaja izhaja iz ustave, kjer je zapisano, da je gospodarjenje v vseh gozdovih skupno, ne glede na lastništvo. Zakon je to nalogo naložil gozdnim gospodarstvom in kmetu skoraj v celoti odvzel pravice in dolžnosti. **Dr. Dušan Plut** je poudaril, da je bil pogled gozdarske stroke usmerjen dolgoročno v ohranjanje gozdnega prostora in da je uspešno opravljala svojo funkcijo varovati okolje, ki bo tudi v prihodnje še kako pomembna. Poleg nje bo imelo gozdarstvo pomembno vlogo tudi pri odkazilu drevja, pri gojitvenih delih ter pri skupnih prizadevanjih za preprečevanje propadanja gozdov zaradi onesnaženosti. **Ivan Oman** je menil, da so gozdovi splošnega družbenega pomena, delež pri zagotavljanju splošne družbene koristi pa bo morala prevzeti tudi družba. Z gozdovi bodo gospodarili lastniki, država pa naj pomaga le pri strokovnem gospodarjenju in to tudi nadzira.

Udeleženci okrogle mize v Postojni so se strinjali, da mora gospodarjenje z divjadjo preiti v roke strokovnjakov, česar doslej ni bilo. Gospodarjenje z divjadjo mora postati stestavni del načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi. Kajti gozdni ekos ne prenese dveh gospodarjev, katerih interesi se razhajajo.

MARJANA TRILER

Bencin bo dražji samo za 10 odstotkov

ZIS bo priznal le stroške zaradi dražje nafte, marž pa ne dovoli dvigniti

LJUBLJANA, 3. septembra – Jugoslovansko naftno gospodarstvo bo (verjetno jutri) lahko podražilo bencin in naftne derivate za 10 odstotkov, čeprav je od zvezne vlade pričakovalo kar 34-odstotno podražitev. Naftarji so utemeljevali višje cene s ceno 29,32 dolarja za sod nafte, čeprav se njena cena danes suče okrog 26 dolarjev. ZIS pa bo, kot kaže, naftarjem priznal le stroške, ki so nastali zaradi dražje nafte, ne bo pa dovolil povečanja marže.

Največje težave z oskrbo nafte imajo v Vojvodini in v Makedoniji, ker novosadska rafinerija nekaj dni ni obratovala, v Skopju pa so imeli načrtovani remont. Z vso zmogljivostjo dela zdaj le rafinerija v Lendavi, ki pa predeluje stare zaloge nafte. V reški rafineriji menda še tudi niso bistveno zmanjšali dela, čeprav je res, da imajo nafte za predelavo le še do 5. septembra. V Pančevu in Bosanskem Brodu so predelavo že krepko zmanjšali, vendar v Srbiji in BiH še ni naftne suše. Za zdaj je na poti le tanker s 60.000 tonami sovjetske nafte za Pančevo.

S. Č.

Šestkrat več prijav, kot je delovnih mest

Za 335 delovnih mest v karavanškem predoru se je prijavilo 2094 ljudi

JESENICE, 3. septembra – Če je bilo pred leti vprašanje, kako dobiti delavce za delovanje karavanškega predora, bo zdaj sodeč po odzivu na evidenčni razpis za delovna mesta, najtežja naloga, kako jih izbrati. Za 335 delovnih mest se je namreč prijavilo 2094 ljudi. Razpis pa je bil objavljen januarja, ko zaposlitvena stiska še ni bila tolikšna kot zdaj.

Po podatkih komisije za kadre pri Karavanški poslovni skupnosti Jesenice so bili prijavljeni na razpis na delovna mesta za delovanje mejne in carinsko-špediterske ploščadi (brez RSNZ) predvsem iz jeseniške (76 odstotkov) in radovljiške občine. Večina, 77 odstotkov, je bila zaposlena, izobrazba prijavljenih je celo višja, kot so pričakovali, večina pa je izpolnjevala zahteve glede izobrazbe in delovnih izkušenj. Med vsemi sta bila 1102 moška. Podatki so zlasti pomembni zato, ker so pokazali, da bo domačih kadrov dovolj in da ne bo novega priseljevanja.

V. F.

Višje odkupne cene živine so nuja, kaj pa prodajne cene mesa?

Slovenska vlada meni, da je živinoreji potrebno pomagati tudi s pravičnejšimi odkupnimi cenami – Pričakovanih 25 din za kilogram že od 10. septembra

LJUBLJANA, 3. septembra – V Sloveniji lahko pričakujemo, da se bo 10. septembra odkupna cena za mlado pitano govedo zvišala na 25 dinarjev za kilogram. S tem pa je klavnicam oziroma mesarjem dopuščena tudi možnost, da pomaknejo navzgor tudi drobnoprodajne cene mesa. Takšen je na kratko sklep skoraj dveurnega pogovora predsednika IS Slovenije s predstavniki klavnic, udeležili pa so se ga tudi predstavniki Slovenske kmečke zveze z Ivanom Omanom na čelu in oba resorna ministra – kmetijski in tržni.

Na podlagi analiz razmer v slovenski živinoreji ter na podlagi izračunov, ki jih delajo strokovnjaki na Kmetijskem inštitutu, je bolj ali manj jasno, da je zaradi nastalih razmer na domačem trgu ta dejavnost tako zelo prizadeta, da si preprosto ne moremo več privoščiti, da bi še bolj prizadeli slovenskega kmeta. S temi besedami je predsednik slovenske vlade začel pogovor in predlagal popravek odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram, kar je »neprimerno manj, kot bi bili kmetje upravičeni zahtevati«, če bi bili povsem upoštevani izračunani proizvodni stroški KIS, »zahtevajo pa minimum, ki jim še omogoča ostati nad vodo«. Natančneje je predlagano spremembo odkupne cene razložil Jože Osterc, sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tako naj bi predlog temeljil na razmeroma poceni uvozu mesa za predelavo, kar je klavnicam omogočilo, da so to meso uspešno prodali v izdelkih, in zaslužili; kot drugo pa je navedel podatek, da so trenutne razmere take, da je v celotni reproducijski verigi prizadet le osnovni pridelovalec, ki ima pokritih vsega 50 do 60 odstotkov lastne proizvodne cene. Pravo razmerje med mesom in mlekom, zdaj je 1:4, je povsem porušeno, saj je drugje v svetu to razmerje normalno okrog 1:6. S popravkom odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram bi se tudi pri nas to razmerje popravilo na 1:6,1.« Obenem je kmetijski minister tudi dejal, da so »cene, ki jih izračunava KIS, realne in normalne«. Pomeni, da zdaj »ko osnovnemu pridelovalcu plačamo samo 18 do 20 dinarjev za kilogram, prizadenemo le tistega, ki je po produktivnosti primerljiv z onim v drugih deželah, ščitimo pa tistega, ki ni primerljiv, saj so klavnice in sploh vsa predelava po produktivnosti pri nas dva do trikrat slabše«. Navrgel je tudi podatek, da so pri nas klavnice izkoriščene le 52-odstotno, predelava pa le 58-odstotno, s tem, da si slednji pokrivajo vse stroške. »Zato je nujno, da se sporazumemo, če se ne bi, si tudi predelava žaga vejo, na kateri sedi.«

Predlagana sprememba odkupne cene naj bi bila tudi resna napoved konca zadolževanja pri kmetu in če je klavnicam prav ali ne, bo vlada, če ne bo šlo drugače, posegla po ustreznih ukrepih, saj zakonske možnosti za to obstajajo. Tržni minister Maks Bastl pa je dejal, da so se tudi s trgovci že pogovarjali o morebitnem zmanjšanju grosističnih in maloprodajnih marž, kar pa bo možno šele, ko bo opravljena analiza (ta še ni končana), ki bo temeljila na primerjavah marž v sosednjih deželah.« Po podatkih marže ne kažejo večjega odstopanja, je pa razlika pri ceni pri prodajalcu in tisti, ki velja za kupca v trgovini, pri nas bistveno večja kot recimo v sosednji Avstriji.«

Čeprav naj bi po predlogu predstavnikov vlade in Slovenske kmečke zveze (I. Oman) višja odkupna cena živine ne pomenila tudi zvišanja drobnoprodajnih cen mesa, češ, da so v klavnicah in v predelavi še zadostne rezerve, pa je dokazovanje predstavnikov klavnic in mesne industrije, da ni tako, le prispevalo h kompromisnemu dogovoru oziroma priporočilu: da naj bi z višjimi odkupnimi cenami začele veljati tudi nove prodajne cene mesa povsod tam, kjer je v danih tržnih razmerah to mogoče. Če bodo tržne razmere narekovale drugače (ponudba mesa iz drugih območij države in pri zasebnikih je velika, cene pa nižje) in če ne bodo v kratkem sprejeti ustrezni zvezni ukrepi (ZIS napoveduje korenit popravek zaščitnih cen živine in zvišanje prelevmanov za uvoz mesa in živine), bo Slovenija sama poskrbela za ustrezne rešitve.

MARJETA ŠOŠTARIČ

Delavski svet v Elanu ni dobil dovolj odgovorov

Predlog o prenehanju suspenza za Pavla Kodra je DS Elana zavrnil – Kje je denar?

BEGUNJE, 3. septembra – Izredne seje delavskega sveta begunjskega Elana se kar vrstijo. Danes je bila sklicana na pobudo novega predsednika poslovodnega odbora **Petra Lampiča,** ki je delavskemu svetu predlagal prenehanje suspenza nekdanjemu članu PO za gospodarjenje in naložbe Pavlu Kodru. Delavski svet je predlog soglasno zavrnil.

Peter Lampič je v vabilu za sejo predlagal prenehanje suspenza za Pavla Kodra in »razporeditev na dela in naloge brez pooblastil z nalogo kontaktiranja z Elanovimi upniki«, na seji pa še dodal, da bi bil Pavel Koder potreben zaradi najboljšega poznavanja Elanove zunanje mreže. Člani DS so prenehanje suspenza zavrnili, ker so menili, da je zanj premalo argumentov, ob tem pa so sklenili, da je lahko predsednik PO s Pavlom Kodrom »v stikih«.

Med sejo, na kateri je bilo tudi rečeno, da bi se moral Peter Lampič predstaviti celemu kolektivu, je bilo več vprašanj, večina pa je ostala brez odgovora. Delavski svet tako ni dobil natančnejših podatkov, kako poteka sodelovanje s Schweizerische Bank Verein, prav tako pa ne o tem, če je republiška vlada že dala kaj od obljubljenega denarja (Peter Lampič je sicer dejal, naj bi bil denar že poslan) za dokončanje proizvodnje za izvoz. Ob vsem, kar se plete v zvezi z Elanom, predvsem zunaj Elana, je namreč precejšen del njegove proizvodnje omrtvičen. V Plastiki ves proizvodni del stoji, ker nimajo denarja za plačilo materiala, v Športnem orodju pa so ustavili delo za Plastiko, nekatere delavce so prerazporedili v proizvodnjo smuči, nekateri so doma. Tekaške smuči bodo delali le še do konca meseca, nato pa bodo proizvodnjo dokončno ustavili, ker prinaša premalo zaslužka. Nekaj dalj naj bi delali alpske smuči. V začetku oktobra so običajno začeli delati smuči že za naslednjo zimo, zaradi slabše prodaje pa napovedujejo, da bodo odslej delali le še v eni izmeni.

VLASTA FELC

kin
razvedrilo in oddih

Političnа volja omogoča razvoj malega gospodarstva

Minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar v ajdovskem obrtnem združenju

AJDOVŠČINA, 3. septembra – Slovenska vlada pripravlja zakonske rešitve, da bi status in razvojne možnosti drobnega gospodarstva izenačili s statusom drugih gospodarskih subjektov. Drobno gospodarstvo naj bi namreč ustvarjalo večji delež družbenega proizvoda in več zaposlovalo, je poudaril slovenski minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar na današnjem posvetu o problematiki drobnega gospodarstva, ki ga je pripravilo ajdovsko obrtno združenje.

Minister Viktor Brezar je predstavil načrt, da naj bi republika prispevala del sredstev (nepovratnih) za komunalno infrastrukturo, za regresiranje obrestnih mer za naložbena posojila, za davčne olajšave pri zaposlovanju novih delavcev in za pridobivanje posojil v programih, ki bodo zagotavljali nova delovna mesta.

Predsednik ajdovske skupščine Franc Boštjančič meni, da je razvoj drobnega gospodarstva odvisen od politične volje vlade in ne zgolj od ekonomskih odločitev.

S. C.

SDK zbira prijave za pobotanje

Prostovoljno pobotanje obveznosti bo 8. septembra – Dobre julijske izkušnje

LJUBLJANA, 3. septembra – Služba družbenega knjigovodstva je danes začela zbirati prijave za letošnje drugo prostovoljno pobotanje obveznosti, ki bo 8. septembra. Pobotanje ima namen zmanjšati obseg obveznosti, kar omogoča dolžniku, da gotovino, ki bi jo sicer moral plačati za takšen dolg, porabi za kaj drugega, kar je v zdajšnjih denarno sušnih časih dobrodošlo.

Letošnjega julijskega pobotanja se je v Jugoslaviji udeležilo 5338 dolžnikov, od tega tisoč iz Slovenije. Prijavili so za 49,7 milijarde konvertibilnih dinarjev obveznosti, od tega dolžniki iz Slovenije 6,8 milijarde dinarjev. Od tega so v vsej Jugoslaviji pobotali za 3,19 milijarde dinarjev obveznosti, od česar 0,55 milijarde v Sloveniji. V Sloveniji je tokrat skoraj vsak prijavljenec pobotal vsaj po eno obveznost.

Po nekaterih pričakovanjih bo tokratno pobotanje še uspešnejše, ker so dopusti mimo in ker utegne biti krog udeležencev širši.

I. P.

PO SLOVENIJI

Občutno povečanje plač v soboški občinski upravi

MURSKA SOBOTA, 3. septembra – Napovedi, da si bodo zaposleni v soboški občinski upravi v kratkem občutno povečali plače, se bodo uresničile že pri bližnjem avgustovskem izplačilu osebnih dohodkov. Predsednik občinskega IS Ivan Obal je danes povedal, da bodo izkoristili polovico od dovoljene zakonske možnosti.

V soboški upravi so z občutnim povišanjem plač uresničili nedavno napoved Ivana Obala, da ne bodo imeli najnižjih dovoljenih plač in da bodo o njih seznanjali delegate občinske skupščine. (I. G.)

Brezposelnost vse hitreje narašča

KRANJ, 3. septembra – V kranjski občini se zaposlenost v zadnjem času vse hitreje zmanjšuje, vse bolj pa narašča brezposelnost. Ob koncu prvega polletja je bilo zaposlenih nekaj nad 33 tisoč ljudi, kar je za 1300 manj kot pred letom dni. V tem času se je število brezposelnih povečalo kar za 74 odstotkov, tako da je naraslo na skoraj 1400. Kot napovedujejo, bo ob koncu leta brezposelnost še večja, saj je precej kranjskih podjetij v težkem položaju, nekaterim pa grozi stečaj. Pri zmanjševanju brezposelnosti so v Kranju računali na zasebno podjetništvo, vendar je v 315 novih zasebnih podjetjih zaposlenih le 111 ljudi. (L. S.)

V Novem mestu niso spoštovali dogovorov

TREBNJE, 3. septembra – Trebanjci očitajo stari novomeški vladi, da jih je »potegnila za nos«, ker ni držala besede glede modernizacija zanje zelo pomembnih regionalnih cest Mokronog–Dolenje Lakence–Zbure in Trebnje–Dobrnič–Žužemberk. Upajo, da bo stare grehe popravila nova vlada. Trebanjci, ki imajo malo denarja za gradnjo cestne in druge infrastrukture, so že pred časom do občinske meje asfaltirali obe regionalni cesti. V novem mestu pa niso mogli najti denarja, da bi posodobili še pet kilometrov cest.

Na območju novomeške občine je še dvanajst kilometrov makadamskih regionalnih cest, ki jih bo treba čimprej posodobiti. (S. D.)

Desetina prostora za mariborske zasebnike

MARIBOR, 3. septembra – Na celjskem obrtnem sejmu, ki se bo začel konec tega tedna, se bo predstavilo tudi okoli sto mariborskih obrtnikov in podjetnikov. Svoje izdelke in storitve oziroma dejavnosti bodo razstavili in predstavili na več kot 800 kvadratnih metrih v dvoranah Golovca ter na več kot tisoč kvadratnih metrih zunanjega razstavišča. Za večino mariborskih zasebnikov (in tudi nekaj družbenih podjetij, na primer za Birostroj in Mikrodato) je predstavitev na sejmu organiziralo podjetje Step. Kot je povedal direktor Stepa Vlado Podhostnik, gre med mariborskimi razstavljalci za kovinsko-predelovalno dejavnost, predvsem za stroje za predelavo lesa in kmetijsko mehanizacijo.

Glede na to, da je celjski obrtni sejem uvrščen tudi v program skupnosti Alpe–Jadran, si mariborski zasebniki, tako kot drugod po Sloveniji, veliko obetajo od pogovorov, ki jih bodo imeli s predstavniki gospodarskih oziroma obrtnih zbornic iz posameznih dežel držav Alpe–Jadran. (Z. Š.)

Le odstotek od ekološkega dinarja

Maribor in njegovo gospodarstvo se ne dušita le v izgubah, ampak tudi v smradu in strupih. Nekaj upanja, vsaj za reševanje ekoloških težav, je prinesel ekološki dinar. A le za kratek čas. Od 380 milijonov dinarjev, kolikor se je v republiki zbralo denarja za reševanje najhujših ekoloških vprašanj, je v Maribor prišlo le 4,3 milijona dinarjev ali 1,1 odstotka. Ta denar je mesto ob Dravi dobilo za gradnjo plinske napeljave, ki bi izboljšala mestu zrak.

Posredno je Maribor sicer dobil še 20 milijonov dinarjev. Toliko je republika namenila Petrolu za dokončno sanacijo jame, polne kislega gudrona v Pesniškem dvoru pri Mariboru. Toda tudi s temi milijoni je Maribor dobil le 6,4 odstotka zbranega denarja. To je več kot mačehovski odnos do tega še vedno močnega slovenskega industrijskega središča, ki prispeva republiki več kot deset odstotkov družbenega proizvoda. Zato so upravičene zahteve, da je treba merila za dodeljevanje ekološkega dinarja dopolniti, predvsem pa izdelati finančni načrt.

V. V.

Z žičnico na Krvavec le ob koncu tedna

KRANJ, 3. septembra – Z RTC Krvavec so sporočili, da njihova kabinska žičnica na Krvavec od dnaes ne bo več vozila med tednom, ampak le ob sobotah in nedeljah ter praznikih. Žičnica bo vozila vsako polno uro od 8. do 16. ure, zadnja vožnja pa bo ob 17.30. Za prenehanje voženj ob delavnikih so se odločili zato, ker predvidevajo, da se bo z začetkom šolskega leta obisk Krvavca med tednom precej zmanjšal. (L. S.)

Kolpo bodo ohranili

KOČEVJE, 3. septembra – Hrvaške občine Čabar, Delnice in Vrbovsko ter kočevska občina so se dogovorile, da bodo ohranile Kolpo, kakršna je. Izdale bodo skupno deklaracijo o uporabi prostora ob Čabranki in Kolpi, predvsem v turistične namene, ter s tem preprečile uresničitev dosedanjih načrtovanj, med njimi tudi tistih o zajezitvi Kolpe zaradi hidroelektrarne. (M. D.)

Podatki o novih grobiščih

KOČEVJE, 3. septembra – Grobišča v Rogu bo treba urediti. O tem bo odločala kočevska komisija za grobišča, ki bo postala republiška. V njej bodo po novem tudi predstavniki Zdravniškega društva, Društva pisateljev, Cerkve, republike in preživelih domobrancev. Komisiji bodo denarno pomagali tudi Slovenci, ki žive v tujini.

Čimprej naj bi tudi popravili cesto, po kateri prihaja ob koncu tedna na žalostni kraj po dva tisoč ljudi. Komisija še vedno dobiva podatke o novih, doslej neznanih množičnih grobiščih pobitih domobrancev, med drugim tudi o »Ušivi jami«. (M. D.)

Ptujska kulturna srečanja

PTUJ, 3. septembra – Ptuj je spet zmogel toliko moči in denarja, da je po dveh letih premora pripravil šopek kulturnih prireditev, ki jih združuje naslov Ptujska kulturna srečanja. Začela so se z nocojšnjim nastopom na notranjem grajskem dvorišču, kjer so izvedli Confortesov Maraton, končala pa se bodo čez dva meseca z večernom samospevov Huga Wolfa. Vmes pa so nanizane razstave (Dušan Kirbiš, domačija dr. Štefke Cobelj), koncerti (mešani mladinski zbor ptujskega srednješolskega centra, koncert dekliškega pevskega zbora Heribert Svetel iz Maribora) pa večer francoskega šansona, seminar o sodobni slovenski glasbi za kljunasto flavto, gledališke predstave (ljubljanska nravstvena, predstava z Borštnikovega srečanja) in lutkovna igra. Prihodnji petek, soboto in nedeljo pa bo ptujski festival domače zabavne glasbe. Ptujska zveza kulturnih organizacij je šestnajsta srečanja pripravila s pomočjo ptujske skupščine, KGP Ptuj, Pleskarja Ptuj, Zorna d. o. o. in Perutnine. (F. M.)

Yugoslav Stock Exchange, Inc.
JUGOSLOVANSKA BORZA vrednostnih papirjev d.d.
LJUBLJANA

JUGOSLOVANSKA BORZA VREDNOSTNIH PAPIRJEV, D. D., LJUBLJANA
organizira
nadaljevalni – izpopolnjevalni seminar na temo
VREDNOTENJE VREDNOSTNIH PAPIRJEV, PORAVNAVANJE BORZNIH TRANSAKCIJ, NADZOR IN PRAKTIČNA IGRA FINANČNEGA TRGA,
ki bo od 23. do 26. septembra 1990 v Portorožu, v dvorani Grand hotela Palace.

PROGRAM SEMINARJA

23. 9. (nedelja)
– 14. do 19. ure: Michael Unsworth, Smith New Court Sec. Co. plo., London, Head of UK Research
– vrednotenje vred. pap. podjetij in privatizacija
– angleško podjetje je največji neodvisni borzni posrednik na londonski borzi in soizvajalec največje privatizacije v svetu vseh časov

24. 9. (ponedeljek)
– od 9. do 12. ure: Philippe Andrien, generalni direktor osrednje francoske klirinške hiše pri pariški borzi
– delovanje klirinške hiše in poravnavanje transakcij z vrednostnimi papirji
– od 14.30 do 19. ure: dr. Ivo Wenzler, Multilogue Int. Inc., USA; Mario Polić, Inštitut za razvoj in mednarodne odnose, Zagreb
– »STOCK MARKET SIMULATION« – praktična računalniška simulacija finančnega trga z vsemi udeleženci (podjetja, investicijske banke, posredniki, borza, itd.), z aktivno udeležbo vseh udeležencev v dveh skupinah in evaluacijo rezultatov

25. 9. (torek)
– od 9. do 12. ure: Jean Louis Queval, glavni nadzornik borznega poslovanja in sistema CAC na pariški borzi, Francija
– predstavitev nadzora in sistema CAC
– od 14.30 do 19. ure nadaljevanje simulacije

26. 9. (sreda)
– od 9. do 10.30: mag. Andrej Cetinski, član Zvezne komisije za vrednostne papirje, Beograd
– novosti v delovanju Zvezne komisije za vrednostne papirje
– od 11. do 12. ure: mag. Draško Veselinović, gen. dir. ljubljanske borze in Tomaž Rotar, vodja borznega sestanka na ljubljanski borzi
– reorganizacija in delovanje frankfurtske borze
– od 14. do 19. ure: nadaljevanje in zaključek simulacije, rezultati posameznikov, analiza napak.

Seminar je obvezna oblika priprave za: vse udeležence dvotedenskega seminarja v Frankfurtu v organizaciji Jugoslovanske borze vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana, ki bo od 15. do 26. oktobra letos, medtem ko za člane borze, ki se seminarja na frankfurtski borzi ne bodo udeležili, predstavlja redno obvezno obliko strokovnega izpopolnjevanja. Po seminarju bodo organizirani tudi izpiti za tiste, ki jih še niso opravili, pa bi to želeli.
Zaradi zagotovitve visoke ravni predavateljev, zanimivih tem in praktičnega dela seminar priporočamo tudi vsem, ki se ali se nameravate ukvarjati z vrednostnimi papirji, reorganizacijami (privatizacijami) ipd. Na seminarju bo zagotovljeno simultano prevajanje, priporočamo pa znanje angleščine.
Kotizacija za seminar in gradivo znaša 8.800 din. Vplačajte jo na žiro račun št. 50100-601-3754 pri SDK Ljubljana za jugoslovansko borzo vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana – seminar; Kraigherjev trg 1, Ljubljana.
Na seminar lahko prinesete prenosni nalog, ček, naročilnico ali gotovino. Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska borza d. d., Ljubljana, Kraigherjev trg 1. Prijavite se lahko tudi tik pred začetkom seminarja.

Vse dodatne informacije po telefonu (061) 301-755, 302-077, 301-959, 302-019.

Strokovnjaki, podjetniki, podjetja

ISKANJE
IZBOR
USPEH

Akademska izobrazba, strokovnost, ambicioznost, želja po uspehu, po poslu v katerem boste osebno zadovoljni in materialno visoko stimulirani, vse to so razlogi za sodelovanje z nami in za zahtevni preizkus vaših sposobnosti.
Če želite zares uspeti, prepustite nam iskanje in izbor; uvrstitev med najboljše v vašem poklicu pomeni zanesljiv uspeh.
GLOBAL spodbuja začetek delovanja trga ponudbe in povpraševanja strokovnjakov in poslovnežev v ožjem in širšem prostoru, tudi zunaj meja, zakaj proces globalizacije pri kadrih se je v normalnem poslovnem svetu že zdavnaj začel.

Podjetja, če iščete primernega strokovnjaka, je GLOBAL Kranj pravi naslov.

Strokovnjaki, menedžerji, preizkusite vaše sposobnosti skupaj z »GLOBALOM« in se uvrstite v skupino najboljših povpraševalcev.

Zagotavljamo vam popolno zaupnost.
Pokličite nas ob kateremkoli času po tel. (064) 21-320, oglasite se osebno v naših prostorih na Cesti JLA 4, v Kranju (naspro ti avtobusne postaje) ali pa nam pišite z oznako »zaupno« na naš naslov.

ISKANJE, IZBOR, USPEH

GLOBAL
SVETOVANJE FINANČNE AGENCIJSKE INDRUGE STORITVE

Velike težave v mozirskem gospodarstvu

V izgubah tonejo tudi tisti, ki so bili doslej uspešni – Kaj bo z družbenimi dejavnostmi?

MOZIRJE, 3. septembra – V mozirskem gospodarstvu naglo tonejo v izgubah tudi doslej uspešne firme, kakršni sta na primer Gorenje–MGA in Elkroj. Brez izgub sta to poletje samo še dve podjetji, toda ko bosta poravnali družbene obveznosti, bosta brez dobička. Zato zdaj v občini ni dovolj denarja tudi za družbene dejavnosti. Razmere so upravičeno zaskrbele delegate občinske skupščine. Podprli so prizadevanja slovenske vlade, da bi spremenili ustrezno zakonodajo in še posebej podčrtali, da je (če bo tečaj dinarja nespremenjen) takoj treba začeti učinkovito spodbujati aktivne izvoznike, spremeniti obrestno mero za najete kredite, voditi ustreznejšo davčno politiko, zamrzniti cene nekaterih stroškov (elektrika, transport, jeklo in osnovna živila) ter poskrbeti za socialno varnost čedalje večjega števila nezaposlenih. Socialnega miru namreč ne bo več mogoče ohranjati na račun podjetij, ki bodo prej slej morala odpustiti odvečne delavce. I. B.

Veliko novih podjetij, toda le malo novih delovnih mest

Ustanavljanje številnih novih podjetij v Mariboru – Zasebniki uspešnejši od družbenih podjetij

MARIBOR, 3. septembra – Pričakovanja, da bodo zasebna podjetja pomagala pri premagovanju gospodarske krize v Mariboru, se doslej niso uresničila. Po podatkih, ki so jih v mestu prvič posebej izračunali za 414 zasebnih podjetij, se je pokazalo, da je njihov delež v gospodarskih rezultatih sila skromen, 74 pa jih je že poslovalo z izgubo.

Najprej in najbolj so se ušteli vsi, ki so še pred nedavnim razglašali, da bo razmah ustanavljanja zasebnih podjetij v mestu ponudil nova delovna mesta mnogim, ki so morali zapustiti družbena podjetja ali pa iščejo prvo zaposlitev. Zasebni podjetniki so doslej v Mariboru zaposlili 505 delavcev, ob tem pa je treba povedati, da je samo v podjetju Transšop zaposlenih 196 delavcev, le dva več, kot jih je to podjetje prevzelo od Tama, ko so se odločili, da bodo čiščenje prostorov črtali s seznama dejavnosti Tama. V osmih zasebnih podjetjih se število zaposlenih giblje okoli deset, v 52 podjetjih sta zaposlena po dva, v 58 pa le po en delavec. To pomeni, da je v mestu kar 85 zasebnih podjetij, kjer ni zaposlen noben delavec, za podjetja, ki ob polletju niso izdelala periodičnih obračunov, ker naj ne bi imela nobenega prometa (teh je v Mariboru kar 212), pa je tudi mogoče domnevati, da so brez zaposlenih.

V Mariboru je tretjina novih zasebnih podjetij registriranih za trgovinske dejavnosti, 43 odstotkov jih deluje na področju tehničnih in drugih poslovnih storitev, samo 13 odstotkov pa je s področja industrije. Vsa zasebna podjetja so ustvarila pičlih 2,3 odstotka vseh prihodkov mariborskega gospodarstva, kar ponovno dokazuje, da kljub njihovemu velikemu številu ne dosegajo pričakovanih poslovnih dosežkov. Natančnejši pogled v njihove rezultate pa vendarle pokaže, da je 0,7 odstotka zaposlenih Mariborčanov pri zasebnih podjetnikih ustvarilo 3,6 odstotka vsega dobička mariborskih podjetij in kar 11,5 odstotkov akumulacije. Tista zasebna podjetja, ki delajo, so torej uspešnejša od družbenih.

BRANKO VODUŠEK

Carinska izpostava v Ajdovščini

Carinska izpostava v Ajdovščini bo prihranila denar in čas – Doslej v Vrtojbi

AJDOVŠČINA, 3. septembra – V najemnih prostorih v središču Ajdovščine so danes slovesno odprli carinsko izpostavo novogoriške carinarnice. Na slovesnosti, ki se je je poleg gospodarstvenikov, delavcev carinarnice in drugih gostov udeležil tudi direktor Zvezne carinske uprave Zvonko Poščić, sta upravnik novogoriške carinarnice Svito Vižintin in predsednik ajdovske občinske skupščine Franc Boštjančič poudarila, da se je z odprtjem izpostave uresničila dolgoletna želja ajdovskega gospodarstva, predvsem najpomembnejših izvoznikov, torej tovarne pohištva Lipa, Fructala, Splošnega kovinskega podjetja, Tekstine in zdaj tudi vse večjega števila zasebnih podjetnikov, ki se ukvarjajo tudi z zunanjetrgovinsko dejavnostjo. Skrajšanje časa za carinske postopke, ki so jih doslej morali opravljati v novogoriški občini (mednarodni mejni prehod Vrtojba) in s tem manj stroškov, je namreč ena izmed zahtev tržnega obnašanja gospodarstva, so poudarili na današnji slovesnosti.

S. C.

PREJELI SMO

Zahtev in vlog ne odklanjamo

Mestna geodetska uprava je na seji Izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljana predstavila problematiko svojega arhiva, ki postaja z izdajanjem podatkov o neopravičeno odvzetem premoženju po vojni čedalje pomembnejši. Izvršni svet je podprl naša prizadevanja, da začnemo urejati arhiv, ki hrani tehnične podatke o nepremičninah iz časov Avstro-Ogrske pa do danes. Tudi to je del naše zgodovine in naše kulturne dediščine.

Urejen arhiv bo omogočal hitrejše in zanesljivejše reševanje zahtevkov strank: Za primere, kjer so se spreminjale meje, površine in številke parcel, kar zahteva daljše strokovno delo, sprejemamo vloge, ki jih bomo reševali po zaporedju vlaganja, ostale zahtevke pa rešujemo sproti in jih ne odklanjamo, kot bi lahko napačno razumeli zadnji stavek v članku z enakim naslovom, ki je bil objavljen dne 29. 8. 1990.

Roki za prijavo odvzetega premoženja, ki so bili objavljeni v dnevnem tisku, so le dezinformacija, saj ne morejo vplivati na uveljavljanja pravic razlaščenih lastnikov oziroma njihovih pravnih naslednikov.

Prizadevali si bomo:

1. urediti arhiv in s tem poenostaviti postopke za izdajanje podat

RAZLAGALEC

Kaj je leasing (3)

Kot oblika pospeševanja prodaje opreme in nepremičnin je leasing pri nas zelo slabo uveljavljen. K temu je pripomoglo tudi leasingu nenaklonjeno okolje, zlasti računovodsko-knjigovodska in davčna zakonodaja.

V leasing poslih je eno ključnih vprašanj lastnina sredstev, ki so predmet leasinga, in s tem povezano vprašanje amortizacije. V evropski praksi leasinga se je razvila večinska metoda, da je dajalec leasinga lastnik opreme ter da kot lastnik vstopa v pravni promet z opremo. Pri tem ni pomembno, ali je kupil opremo z lastnim ali z izposojenim denarjem, pomembno pa je, da mora vrednost opreme vpisati med svoja osnovna sredstva, torej v svojo aktivo. S tem pa takoj, ko jih da v uporabo, pride do obveznega obračuna amortizacije. Pravzaprav je doba amortizacije eden pomembnih parametrov lease posla. Praviloma naj bi doba leasinga ustrezala dobi amortizacije opreme, s tem da je na koncu dobe dogovorjena neka zaključna forma prehoda lastništva na tistega, ki se odloči za leasing. Takšno prakso je uvedlo in jo priporoča evropsko združenje dajalcev leasinga.

To področje posebej omenjamo zato, ker naša zakonodaja zakon o računovodstvu (Ur. list SFRJ 12/89), uredba o načinu obračuna amortizacije oz. odpisa nematerialnih in materialnih vlaganj (Ur. list SFRJ 49/89) in uredba o nomenklaturi sredstev za amortizacijo (Ur. list SFRJ 21/89) predpisuje, da je nadomestilo vrednosti opreme v leasingu del investiranja tistega, ki se odloči za leasing, zato se plačilo leasinga ne šteje kot strošek poslovanja, ampak kot naložba. Knjigovodsko gre torej za spremembo v kvaliteto aktive tistega, ki vzame leasing – denar se sukcesivno spreminja v naložbo z vsakim obrokom plačila leasinga. Pri tem po istem zakonu nima nobene vloge rok leasinga (do enega leta in dalj). Leasing je investicija in zato so od nje obračunava amortizacija. Tako je pri nas amortizacijo dolžan obračunavati tisti, ki se odloči za leasing.

Praksa, ki je sicer uzakonjena, je sporna. Naš zakon o obligacijah pozna leasing kot posebno vrsto zakupa dobrin z namenom, da se dobrine uporabljajo in uživajo njihovi pridelki, torej zakup z namenom proizvodnje. Sredstvo, ki se daje v zakup, je vedno v lasti zakupodajalca in ne zakupnika.

Dokler se ne izčisti ta kolizija in dopolni pravna praksa, je pač treba računati, da bo dajalec leasinga lastnik opreme, ki jo bo dajal v leasing, amortizacijo pa bo obračunal tisti, ki se je odločil za leasing.

V davčni zakonodaji pa se leasing posli enačijo s posli dajanja stvari v najem, ki se praviloma obdavčujejo. Republiški zakon o posebnem prometnem davku (Ur. list SRS 24/88 in 35/89) nalaga, da se za vse stvari, dane v najem (razen posebej navedenih izjem), plačuje poseben republiški prometni davek v višini 10% od predpisane osnove. Tudi občine imajo možnost predpisati poseben prometni davek na najem, vendar tega niso storile.

Pri kupoprodajnih pogodbah in kreditnih pogodbah opreme takih davščin ni. Če se pogodba glasi na leasing, se (če ne gre za izjemo, kar je pa malo verjetno) v vsakem primeru plačuje posebni prometni davek, ne glede na to, ali gre za najem blaga v končni potrošnji del ali pa za osnovna sredstva. Seveda je zakon v tem delu zastarel in otežuje finančni leasing, saj ob plačilu davka postane taka operacija predraga.

Praviloma se daje leasing pogodbam davčne olajšave ne pa obremenitve.

V času gospodarskih reform, liberalizacije ustanavljanja novih podjetij in sproščanja podjetniških iniciativ, kar naj bi pripeljalo do prestrukturiranja gospodarstva pri nas, bi veljalo razmisliti tudi o večji uporabi leasinga.

Logičen sklep vodi k zahtevi, da se tudi v našo poslovno prakso vpelje leasing kot specifična oblika zakupa opreme in nepremičnin po načelih evropske zakonodaje in gospodarske prakse. Temeljni namen leasinga je z narodnogospodarskega vidika pospeševanje gospodarske rasti in povečanje industrijske proizvodnje. Leasing bodo upravljali predvsem tisti, ki nimajo investicijskega denarja, imajo pa ideje, trg in razvoj, opremo pa pridobijo od dajalca leasinga, ki ima sredstva za nakup opreme. Praksa uči, da je industrija temelječa na leasingu, v mnogih državah imela ključno vlogo pri stimuliranju novih kapitalnih naložb ter da ni dobro, kadar restriktivna zakonodaja tak razvoj ovira.

MITJA MOČIVNIK
GORAZD RAČIČ

VARNOST PRIHRANKOV

Licenca za neprave banke?

LJUBLJANA, 3. septembra – Kdorkoli se pri nas ukvarja z zbiranjem denarja od občanov – predvsem skozi različne oblike hranilnic in tako imenovanih klubov – bi moral najprej pridobiti ustrezno državno licenco. Zdaj lahko takšno hranilnico ali klub ustanovi praktično vsak, ljudje pa seveda niti približno ne vedo, kdo v tem primeru jamči za hranilne vloge. Ponovimo, da federacija jamči le za devizne vloge, Narodna banka Jugoslavije pa za dinarske hranilne vloge, ki jih imamo v poslovnih bankah ali v poštni hranilnici. V Sloveniji republika posebej jamči za denar v kmetijskih hranilno-kreditnih službah. Za vse druge oblike hranilnic (vse do takšnih ustanov po podjetjih za svoje delavce) takšnih jamstev ni.

Za številne varčevalce grozljivi finančni zlom banke Les, zaradi česar so vsaj za zdaj ob svoje prihranke, le še potrjuje, da bi morali na tem področju narediti več tudi za zaščito varčevalcev. Vendar ne tako, da bi se finančno poslovanje znova preselilo v monopolne ustanove, kot so še vedno poslovne banke.

S tem soglaša tudi **Lojze Zamernik**, direktor skupine za sistemska vprašanja v LB-ZB, ki se ogreva, da bi moral vsakdo, ki se ukvarja s hranilništvom, pridobiti posebno državno dovoljenje ali pa dovoljenje monetarne oblasti (na primer republiškega sekretariata za finance ali republiške narodne banke). Brez takega dovoljenja se s takim poslom seveda ne bi smelo ukvarjati nobeno podjetje ali morda celo zasebnik; podobno strogi so namreč povsod v svetu.

Kot meni Zamernik, bi morali že z republiško zakonodajo natančno predpisati (enako kot za banke), kaj te hranilnice lahko počnejo z denarjem občanov – med drugim tudi pogoje za ohranjanje likvidnosti, obseg kreditov ipd. Koristno bi bilo zahtevati zavarovanje depozitov, obvezno oblikovanje rezerv itd. Kdor bi dovolil tako dejavnost, naj bi nato seveda pazil, kako jo tudi opravljajo.

Vsega tega zdaj v takih organizacijah ne upoštevajo, saj od njih tega tudi ne zahtevajo. Ob morebitnem stečaju kakega podjetja, ki je razvilo hranilno službo tudi za druge ljudi, ne samo za svoje zaposlene, bi namreč moralo biti varčevalcem povsem jasno, da za njihove prihranke jamči le podjetje s svojim premoženjem. To seveda piše v vsaki taki hranilni knjižici, seveda pa nihče ne ve, kakšno je sploh to premoženje, saj tudi podjetja niso zavezana k javni objavi svojih bilanc.

Ob obilici denarnih klubov, pričakujemo pa lahko tudi prve prave hranilnice, pa bi prav nekakšna državna licenca za delovanje teh ustanov pomenila, da se lahko občan odloči za denarno ustanovo po svoji želji, vendar bo zato lahko prepričan, da ta posluje po dovolj trdnih normah. Takšna licenca, kot pravi Zamernik, naj ne bi sicer nadomestila jamstva za hranilne vloge, vendar ne bi bilo prav nič nemogoče, da bi zakonodajalec hkrati zahteval, da morajo biti te vloge tudi kako drugače zavarovane, ne le s precej varljivim premoženjem podjetja. Ko se vsi upniki postavijo v vrsto za svoj delež (pri tem pa tudi v hranilnici prav nihče nima prednosti pred drugim upnikom), pa je seveda prepozno govoriti o izginulih prihrankih.

STOJAN ŽITKO

Jugoslovanski trg

● V ladjedelnici 3. maj na Reki so konec avgusta podpisali prvi menedžerski sporazum med delavskim svetom kot lastnikom podjetja in direktorjem. Pogodba uravnava medsebojne dolžnosti delavskega sveta in direktorja.

● V Kninu bo do konca leta začela obratovati nova tovarna obutve, v kateri bo zaposlenih 200 delavcev. Pogodbo o gradnji so že podpisali predstavniki skupščine občine Knin in tovarna obutve Beograd.

● V Sarajevu je mestni prevoz dražji za 20,4 odstotka.

● Delavci tovarne obutve Šimecki iz Gračanca so na prisilnem dopustu za nedoločen čas. Vzrok so odpovedi naročil tujih partnerjev iz Italije in Avstrije v vrednosti milijon mark.

● Gavrilović iz Petrinje je s poslovnim partnerjem iz New Yorka sklenil pogodbo o izvozu hamburgerjev. V Gavriloviću je to 15. proizvod, ki ga prodajajo v Ameriko.

● Tekstilni kombinat Jumko iz Vranja je začel proizvajati specialno tkanino in obleko, ki ščiti ljudi, naprave in objekte pred škodljivim elektromagnetnim in mikrovalovnim sevanjem.

● Od 1. septembra so v Črnogorskem primorju v hotelih in pri zasebnikih cene za domače goste nižje za 20 do 25 odstotkov. Pri zasebnikih stane prenočevanje v enopostelji sobi od 42 do 80 dinarjev. V Makarski pa so cene znižali za 15 odstotkov. Spanje v enopostelji sobi stane od 60 do 85 dinarjev. Najcenejši penzion v dvopostelji sobi je v hotelu Nimfa – 225 dinarjev, najdražji pa v hotelih Meteor in Solina, kjer stane od 400 do 460 dinarjev na osebo.

Kruh se draži

● V mnogih jugoslovanskih krajih se je v soboto (ponekod v ponedeljek) kruh precej podražil. V Novem Sadu stane kilogram belega kruha 11,70 dinarja, kilogram polbelega (tip 850) pa 6,70 dinarja. V Nišu stane štruca navadnega kruha 7,20; podražili so jo za 2,20 dinarja. V Sarajevu stane tričetrt kilograma belega kruha sedaj 7,40 dinarja, polbelega pa 6,60 dinarja. V Makedoniji se je kruh podražil za 30 odstotkov.

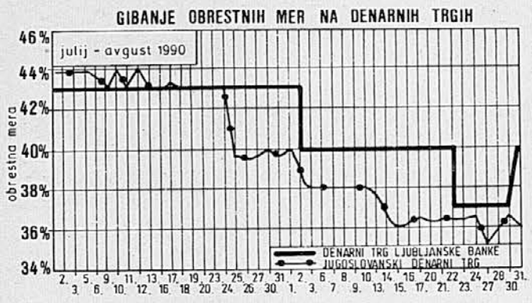

LIKVIDNOST ZMANJŠUJE OBRESTI – Povečana likvidnost naših bank – sicer še povsem nezamisliva še pred kakim mesecem – je povzročila, da so se obrestne mere za likvidnostne kredite znatno zmanjšale. Čeprav na našem diagramu vidimo, da je bila konec minulega meseca aktivna obrestna mera npr. na trgu denarja in vrednostnih papirjev Ljubljanske banke 37 odstotkov, so jo z začetkom tega tedna spustili na 29 odstotkov. Tolikšna pa ni bila res že dolgo! Kot je videti, namreč za zdaj ni prevelikega povpraševanja niti po bančnem denarju, kar pa se bo verjetno kmalu spremenilo – prej ali slej bo namreč zmanjkalo tudi selektivnih kreditov NBJ, po katerih so zdaj posegali številni. (S. Ž.)

IZVOZ POHIŠTVA

Naša trgovina v Moskvi

MOSKVA, septembra – V organizaciji predstavništva Slovenijalesa v Moskvi so odprli prodajno razstavo pohištva več naših tovarn (Brest, Novoles, Meblo, Brežice, Rustica Bovec, Goran produkt, Čabar Alples, Krasoprema, Bor, Garant, Lesna) in kuhinjske opreme (Svea, Gorenje). Prodajo za devize je prevzela osrednja trgovska mreža Berjozka. Sovjetski partnerji so ocenili, da je zdajšnji čas izredno ugoden za takšne nove skupne akcije, saj se ob dinamičnih spremembah v ZSSR sprošča prodaja blaga državljanom, ki imajo devize.

Slovenijales je že vrsto let vodilni jugoslovanski prodajalec pohištva in storitev s področja lesne predelovalne industrije. Vendar je to zdaj prvi poskus skupne prodaje pohištva na drobno. V dosedanjem razstavnem salonu Slovenijalesa v samem središču mesta (blizu Puškinovega trga) naši izdelovalci predstavljajo le del tistega, kar nameravajo sicer ponujati, v katalogu. Cene so prilagodili tistim, ki jih dosegajo na zahodnih trgih. Morda je resna pomanjkljivost začetne ponudbe v tem, da je premalo drobnih in na sovjetskem trgu zelo deficitnih artiklov za stanovanje (vodovodna inštalacija, kopalniški in kuhinjski drobni inventar).

Sovjetska vlada je v juliju (s posebnim odlokom) sprostila kupovanje blaga za devize, vendar pa ostaja še naprej nespremenjen člen kazenskega zakonika, ki prepoveduje državljanom imeti tujo valuto mimo redne bančne poti. To je v določeni meri in za nekaj časa lahko še psihološka ovira, ki bi zasebne kupce zadrževala pred razkazovanjem deviznih prihrankov.

V zadnjem času v sovjetski javnosti precej razpravljajo o tem, kako pritegniti v prosto obračanje zasebne devizne prihranke. Državljani imajo na bančnih računih okoli 300 milijonov dolarjev, vendar poznavalci sodijo, da držijo v »nogavicah« vsaj poldrugo milijardo dolarjev. Od kod jim devize? Večina tistih, ki so kdaj uradno delali na tujem, se boji naložiti vse prihranke v banko, ker so se zadnja leta pogosto menjali predpisi in lastnik nikoli ni mogel z devizami v celoti prosto razpolagati, sploh pa je spričo neskončnih vrst v bankah težko prišel do njih. Predlanskim so zaprli prodajalne Berjozke za sovjetske državljane, češ da se okoli njih preveč širi špekulacija. Ta pa se je potem zares razplodila.

Poleg državne Berjozke so zadnje čase v Moskvi odprli valutne prodajalne živil in vsakdanjih potrebščin nekaterih zahodnih firm. Ker pa jim dovolijo trgovati le na devizne karte, so praktično nedostopne za tiste sovjetske državljane, ki imajo pri sebi valuto v gotovini.

ANTON RUPNIK

Domači polnilni stroji za vino

Na letošnjem mednarodnem vinogradniško-vinarskem sejmu v Ljubljani je med poslovneži precej zanimanja za predstavljene novosti Tovarne polnilne opreme Radenska iz Radencev. Tovarna, ki je na domačem in tujem trgu že dobro uveljavljena kot proizvajalec opreme za polnjenje gaziranih in negaziranih pijač (mineralne vode, sokov, piva, pa tudi jedilnega olja), je svojo ponudbo razširila in približala tudi vinarjem. Tako so letos predstavili enokomorni polnilni stroj, namenjen predvsem za polnjenje vina oziroma tekočin, ki ne vsebujejo CO_2. Za sodobno računalniško izdelan stroj je bilo na sejmu veliko zanimanje. Nič manjšega zanimanja ni bil deležen nov vlagalno-izlagalni stroj (za vlaganje oziroma izlaganje vseh vrst steklenic v plastičnih nosilkah in vlaganje v kartone) z novimi konstrukcijskimi rešitvami, ki omogočajo lažje upravljanje.

Za TPO Radenska je domači trg zelo pomemben; na njem prodajo polovico svojih izdelkov. Med tujimi trgi sta zelo pomembni Kitajska in Sovjetska zveza, v zadnjem času pa tudi ZRN.

M. Š.

POSOJILA

Na posojilo za stanovanje ni treba več čakati tri mesece

LJUBLJANA – Pri Stanovanjsko-komunalni banki d. d. Ljubljana nameravajo oktobra uvesti potrošniško posojilo za nakup rabljenih avtomobilov, za plačilo carinskih dajatev ob nakupu tujega avtomobila, za nakup invalidskih pripomočkov, za davčne dajatve. Obrestne mere za ta posojila še niso določili, znano pa je že, da bo treba posojila odplačati v petih letih.

V skladu z odredbo o potrošniških posojilih je pri SKB d. d. Ljubljana mogoče najeti potrošniško posojilo za vse industrijsko blago ter posebno posojilo za ozimnico, premog in šolske potrebščine. Pri posojilu za industrijsko blago zaračunavajo trdno obrestno mero na dan sklepanja pogodbe, to je tisto obrestno mero, ki je objavljena v tečajni listi in se oblikuje na trgu denarja in vrednostnih papirjev v Beogradu. Za ozimnico, premog in šolske potrebščine so določili za polovico nižjo obrestno mero. Posojila je treba odplačati v šestih mesecih.

Pred kratkim so pri Stanovanjsko-komunalni banki d. d. Ljubljana odpravili trimesečno čakalno dobo za odobritev stanovanjskega posojila, kar pa ne velja za nakup in prodajo počitniških objektov. Ostaja še omejitev, da je treba posojilo porabiti na območju ljubljanske regije. Pogoji za najem posojila so ostali nespremenjeni: za vsa stanovanjska posojila (za gradnjo, nakup in adaptacijo stanovanj in za garaže) zaračunavajo 14-odstotno obrestno mero, za posojila, ki jih izplačajo v gotovini, je obrestna mera za polovico višja, znaša torej 21 odstotkov. Vse obrestne mere so povezane z revalorizacijsko klavzulo (R).

DARJA KOCBEK

Posojila, ki jih je mogoče najeti pri SKB d. d. Ljubljana:

posojilo	obrestna mera (v odstotkih)	čas odplačila
stanovanjsko	14	2 do 30 let
stanovanjsko v gotovini	21	2 do 30 let
potrošniško za ind. blago	okrog 36*	6 mesecev
posojilo za ozimnico, premog, šolske potrebščine	okrog 18*	6 mesecev

Opomba: Ta obrestna mera se spreminja skoraj vsak dan

DRAGA STAROST

Najdražja je v ljubljanskih domovih

Cene bivanja v domovih starejših občanov so v Sloveniji različne. Najdražje je bivanje v ljubljanskih domovih. Plačila za dodatno nego, ki so jo deležni nepokretni oskrbovanci (imenujejo jo prva nega, oskrbovanec potrebuje pomoč pri negi in prehrani), so zelo različna, kljub temu da to vsoto določa SPIZ. Najvišja je v ljubljanskem domu na Viču, kjer stane 2.284,40 dinarja na mesec. Delna oskrba (imenovana druga nega, pomoč pri kopanju, prinašanje hrane v sobo) je najdražja v bežigrajskem domu, kjer stane 1.125,20 dinarja. Najcenejša oskrba je v Šiški, kjer stane prva nega sa 1.700 do 2.000 dinarjev, druga nega pa 700 dinarjev.

Podrobnejše podatke o bivanju (spanje, hrana) v domovih za starejše občane v Sloveniji prikazuje tabela. Oskrbovanci, ki potrebujejo dietno prehrano, morajo poravnati še dodatek.

	cene bivanja na dan
Ljubljana Bežigrad	
enopostelina soba z balkonom	148,00
brez balkona	142,10
dvopostelina z balkonom	135,20
brez balkona	130,10
štiripostelina	124,30
Vič Rudnik	
enopostelina	142,00
dvopostelina	134,00
štiripostelina	131,00
Ljubljana Šiška	
enopostelina	147,20
dvopostelina	133,70
Maribor Pobrežje	
enopostelina	121,00
dvopostelina	116,00
tri- do petpostelina	105,00
Maribor Tabor	
enopostelina	138,00
dvopostelina	132,00
tri- do petpostelina	121,00
Celje	
enopostelina	117,10
dvopostelina	109,20
tripostelina	107,70
Grosuplje	
enopostelina	110,00
dvopostelina	100,00
enopostelina (mansarda)	105,00
štiriposteljna	92,00
	D. D.

DIREKTOR, PODJETJE IN TRG

Prisopihali smo komaj do klasične blagovne menjave

Dr. Štefan Špilak, ki je 1. julija postal direktor Gorenjeve Tovarne varilne opreme Varstroj v Lendavi, pred tem pa se je na Medobčinski gospodarski zbornici za Pomurje med drugim ukvarjal tudi z razvijanjem informatike za potrebe pomurskega gospodarstva, je še danes prepričan, da je zvezna vlada sprejela pravilne ukrepe za ozdravitev gospodarstva, žal pa je bilo njihovo uresničevanje vsaj do danes v glavnem nepravilno. Rezultat vsega je pač dejstvo, da imamo pri nas zdaj že zelo razvito blagovno menjavo, vendar še ne tržno usmerjenega gospodarstva. Če bo tako šlo naprej, trdi Špilak, potem za naše gospodarstvo ni rešitve. Če pa bomo v našem gospodarstvu dosledno uveljavili zakonitosti ekonomskega trženja in se otresli vseh balkanskih navad in razvad, potem se tudi Varstroju obetajo bistveno boljši časi, vendar šele po 1992. letu.

Dr. ŠTEFAN ŠPILAK

Do takrat bi naj rešili večino nakopičenih težav in problemov in se začeli intenzivneje ukvarjati tudi z uresničevanjem dolgoročnih ciljev. Zdaj se v Varstroju vsak dan sproti ukvarjajo z gašenjem požara. Z redno proizvodnjo varilnih aparatov in drugo proizvodnjo bodo ponovno začeli šele sredi septembra, ves avgust pa je delalo le 150 od skupaj 516 zaposlenih. V prihodnje bodo izdelovali varilno tehniko le za znane kupce, kajti skladišča imajo še vedno prepolna zalog, ki so bili konec polletja vredne kar 33 milijonov dinarjev, dolgov so imeli za 77 milijonov dolarjev, terjatev pa za 31 milijonov dinarjev.

Kljub velikim Varstrojevim težavam, bolje rečeno krizi, ste kljub vsemu optimist. Ali verjamete v rešitev kolektiva?

»Če ne bi bil prepričan, bi lahko nekaj naredimo s skupnimi močmi in prizadevanji vseh zaposlenih, ne bi prišel v Varstroj. Trdim, da imamo zelo perspektivne proizvodne programe, v katerih je veliko elektronike. To pomeni bodočnost, res pa je, da moramo pred tem opraviti veliko dela. Tako smo pred enim mesecom ustanovili štab za prenovo podjetja. Že v juniju, preden sem prevzel direktorstvo, sem izdelal sanacijski in razvojni program, ki so ga v kolektivu tudi potrdili.«

Ob tem, da sproti rešujete trenutne težave, gotovo niste pozabili, da je rešitev v tržnem gospodarstvu, še posebej če računate na sodelovanje s tujim partnerjem in večji izvoz varilne tehnike?

»Trenutno imamo kar dvanajst projektov za prenovo podjetja, med najpomembnejšimi je gotovo tisti glede marketinga. Ugotovili smo namreč, da kljub temu, da smo že doslej veliko izvažali in na veliko prodajali tudi doma, praktično ne poznamo niti domačega niti tujega trga. To je katastrofalno dejstvo, ki je žal, vsaj ko gre za Varstroj, kruta resnica.«

Brez kakovostne proizvodnje ne bo uspešne prodaje!

Točno. Najprej smo se lotili urejanja tehnične in tehnološke dokumentacije, ki je bila zelo pomanjkljiva in predstavlja osnovo za kolikor toliko normalno proizvodnjo. Ker se želimo na trgu upreti konkurenci s kakovostnimi izdelki, bomo zmanjšali izbor izdelkov varilne tehnike in drugih izdelkov iz 340 na 140 tipov.«

Kako bo v bodoče organiziran Varstroj? Važno je, da zaposleni vedo, kdo pije in kdo plača?

»Od oktobra naprej bo Varstroj družba z omejeno odgovornostjo, v okviru katere bodo delovali najverjetneje trije profitni centri (serijska proizvodnja, proizvodnja individualne opreme in proizvodnja mehanizacije varjenja).«

Kakšna bo podoba Varstroja čez dve leti, seveda če vam bo uspelo uresničiti sanacijski in razvojni program?

»Še enkrat poudarjam, da ima Varstroj bodočnost zaradi perspektivnih proizvodnih programov. Če bomo uresničili zastavljene načrte in če bo gospodarstvo pri nas tudi v praksi postalo tržno, potem bo v Varstroju lahko zaposlenih največ 330 in ne 516 ljudi. Največ 250 delavcev bo delalo za domači trg, osemdeset, ali pa še manj, pa za izvoz. To so dejstva, čeprav se osebno prizadevam za ohranitev čimveč delovnih mest. Kljub vsemu sem se odločil za podjetniški in ne socialni način reševanja velike Varstrojeve krize. Načrtujem, da bomo v Varstroju v celoti dosegli normalni način življenja šele po 1992. letu, tri leta pozneje pa bomo morali biti sposobni za ponovno odpiranje socialno varnih delovnih mest.«

IVAN GERENČER

GIBANJE TEČAJEV

AMERIŠKEGA DOLARJA IN BRITANSKEGA FUNTA, KAKOR JU JE PO SREDNJEM TEČAJU V DINARJIH DOLOČALA NARODNA BANKA JUGOSLAVIJE

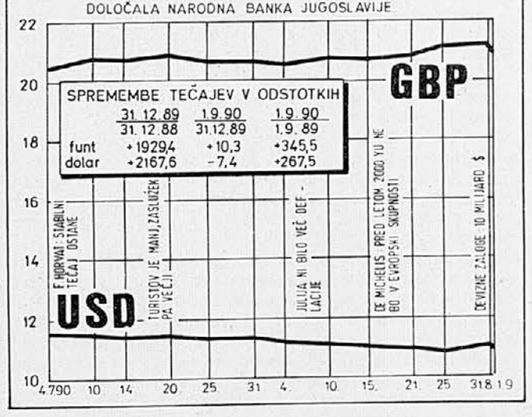

iz poslovnega sveta – iz poslovnega sveta – iz poslovnega sveta – iz poslovn

● **VOLKSWAGEN V NDR** – Zahodnonemški proizvajalec avtomobilov Volkswagen bo v Vzhodni Nemčiji investiral v avtomobilsko industrijo tri četrt milijarde mark. To bo šele njegova prva naložbena poteza v NDR, na podlagi katere bo dobilo delo 36 tisoč delavcev. (J)

● **OBVEZNICE ZA ZDRUŽITEV** – Konzorcij nemških bank je na včerajšnjem sestanku določil pogoje za novo emisijo obveznic za financiranje nemške združitve. Dohodek bo namenjen »skladu nemške združitve«, ki je pooblaščen, da na trgu kapitala mobilizira skupaj 95 milijard mark v štirih letih in pol. V tem letu, tako želi vlada, naj bi za ta sklad zbrali 20 milijard mark.

● **ECO OBVEZNICA** – Svetovna banka je odobrila prvo evrodolarsko transakcijo v okviru »expandend cofinancing operations – eco.« Gre za delno garantirano evroobveznico za 200 milijonov dolarjev s fiksnimi obrestmi za madžarski državni institut za razvoj, s katerim naj bi Madžarski pomagali pri projektih za prestrukturiranje industrije, ter takšnim, ki se bodo ukvarjali z razvojem in varčevanjem z energijo. Za te projekte je svetovna banka odobrila tudi direktna posojila v višini 345 milijonov dolarjev.

● **ŠVEDI SO DOBRI KUPCI PODJETIJ** – V drugem kvartalu letošnjega leta je bilo v Evropi sklenjenih skoraj 400 pogodb o prevzemih podjetij. Najaktivnejši kupci firm so Švedi, ki so kupili 96 firm, vrednih skupaj 8,9 milijarde ecujev. Njihovi tesni tekmeci so Francozi, ki so sklenili 134 poslov v vrednosti 6,7 milijarde ecujev. Šele na tretjem mestu so Američani, ki so bili uspešni v 89 primerih nakupa podjetij v skupni vrednosti 5,1 milijarde ecujev. Precej zadržani so nemški lovci na podjetja, saj so v letošnjih šestih mesecih prevzeli 63 podjetij v vrednosti 1,57 milijarde ecujev. Tako so šele na petem mestu za Veliko Britanijo, ki je v tem času opravila 140 transakcij v vrednosti 2,9 milijarde ecujev.

Bogata žetev zbija ceno pšenici

Na svetovnih trgih ni bila pšenica vse od začetka leta tako poceni kot je sedaj. Temu gotovo botruje letošnja bogata žetev. Iz žitnih polj po svetu bo pobranih 584 milijonov ton pšenice (v lanski sezoni 537 milijonov ton). Bušel pšenice (27,215 kilograma) je stal na chicaškem trgu prejšnji četrtek dva dolarja in 66 centov, medtem ko je bilo še konec marca treba zanj odšteti okrog štiri dolarje. V Rotterdamu je bilo mogoče v četrtek dobiti tono pšenice za 133 dolarjev, kar je že za 2,5 dolarja manj kot dan poprej.

Izjemna letina pšenice v ZDA, Kanadi in Avstraliji preplavlja svetovni trg, hkrati pa je precej zmanjšano povpraševanje po njej pri glavnih porabnikih – Kitajski in Sovjetski zvezi. Tako Moskva npr. še ni prevzela že odkupljenih dveh milijonov ton t.i. subvencionirane ameriške pšenice.

Poleg bogate letine je k zmešnjavi na trgu pšenice gotovo svoje dodala kriza na Srednjem vzhodu, saj je Irak znan kot velik kupec žita. Samo Kanadi je tako ostalo 900.000 ton pšenice.

Vse to pa seveda vpliva tudi na razna špekulativna pričakovanja kupcev. Tako v Pekingu menda čakajo na nadaljnjo pocenitev pšenice, saj so tudi sami imeli dobro žetev in njihove potrebe niso tako velike.

V ZDA naj bi, tako napoveduje ameriški minister za kmetijstvo Clayton Yeutter, napolnil izpraznjene ameriške specialne rezerve, ki jih uporabljajo za hitro pomoč s hrano deželam v razvoju.

Na trgu žita pozorno spremljajo tudi gibanje cen koruze. Njihova nestalnost bi npr. lahko pocenila pšenico do te mere, da bi postala cenena hrana za živino. Vendar v Chicagu sicer pada tudi cena koruzi. (S. Č.)

PISMA BRALCEV

Kdo nam kroji usodo?

Veliko ogorčenje med delavci Litostroja je povzročil članek »Črni oblaki višjih cen«, ki je bil objavljen 22. avgusta v Ljubljanskem dnevniku. Sprašujemo se, od kod mestni sekretarki za stanovanjsko gospodarstvo Jasmini Držanič podatek, da so se v pogovorih s predstavniki sindikatov le-ti strinjali s predlogom za povišanje stanarin – za celih 83 odstotkov. Najmočnejši sindikat v Litostroju je Svobodni sindikat, ki vključuje glavnino naših delavcev in ti se s takim predlogom absolutno ne strinjajo. Sprašujemo se tudi, kako je mogoče kaj takega predlagati ob statistično ugotovljeni minimalni inflaciji in ob plačah, ki prav na račun istih podatkov stojijo že nekaj mesecev. Tudi če je argument v tem, da stanovanjsko gospodarstvo deluje z izgubo, je še bolj zanesljivo, da tudi delavci živijo z izgubo in s tem ne morejo pokrivati nenačrtne in slabe politike drugih, ki prav na račun delavcev dobivajo precej višje plače kot delavci (vseh profilov) sami.

Negotova je tudi meja subvencioniranja, kajti prav lahko se zgodi, da nekdo mejo po dohodkih le malce prekorači, da mu subvencija ne pripada več, stanarino pa bo moral plačevati v celoti.

Naše ogorčenje in protest pa ne veljata le povečanju stanarin, temveč vsem napovedanim podražitvam, ki si jih lahko privoščijo le monopolne organizacije, kot so komunala, prevozništvo, elektrogospodarstvo in podobno. Tisti, ki so v tem trenutku prisiljeni poslovati tržno, kot smo dogovorjeni, na kaj takega niti pomisliti ne morejo.

Zato nas pri vsem tem tudi močno čudi stališče NEODVISNOSTI – Konfederacije novih sindikatov Slovenije, ki postajajo in so postali zagovorniki nove vlade in v tem smislu tudi nasprotujejo splošni stavki slovenskih delavcev. To so namreč tudi tisti sindikati, ki so bili še nedolgo tega polni skrbi za delavce, zdaj pa branijo ukrepe, ki najbolj prizadevajo prav delavce. Čeprav predlagajo prehodno obdobje, delavci kratko malo ne morejo prehodno preživeti. Zato nima smisla nenehno zlivati žolča na stari sindikat (ker tudi ni najmanjših razlogov zaupati novemu) in »enopartijsko gospodarjenje« in s tem skrivati še sedaj storjene napake in počasnost. Navsezadnje nam sedanja stvarnost zagotavlja še veliko manj varnosti kot prejšnja, enopartijska. In bodimo pošteni – enopartijska oblast nas je kljub vsem upravičenim in neupravičenim očitkom po mirni poti pripeljala do demokracije.

In ko smo že pri sindikalni problematiki – tudi predsednik predsedstva Neodvisnosti France Tomšič dobro ve, da so sindikati v svetu močna opozicija vladam, kar je tudi sam še nedolgo tega močno propagiral. Zakaj torej nenadoma takšna spravljivost in razumevanje, ko zahteve »starega« sindikata sploh niso nerazumne ali neopravičljive. Tudi mi namreč želimo izvedeti, kam bo šel denar iz napovedanih podražitev in kje vse so se doslej izgubljali in se še izgubljajo naši prispevki. Tisti, ki zvišujejo cene, namreč nimajo »prehodnega« obdobja! To želimo izvedeti zdaj, kot tudi to, kako naj preživimo ZDAJ! Vlada nam tega odgovora še ne ponuja!

Dejstvo je, da stavka, napovedana za 10. september, ni sama sebi namen ali namenjena krepitvi Ravnikovega sindikata ali celo njegovega ugleda, tudi ni izlivanje žolča na stari ali novi sistem, temveč je zadnja možnost delavskega razreda, da preživi in ohrani možnost za delo. Zato tudi ne mislimo, da je stavka sramotna ali nemoralna poteza za ruščnje vlade, temveč zahteva, da začne delovati tako, kot je obljubljala ob svoji izvolitvi . . .

MARIJANA MEGLIČ
Sekretarka Svobodnih sindikatov Litostroj

Popravek

V stavku, ki se začne: Prvi je bil Milan 1829/40, je pravilna letnica 1939/40. To pa tudi izhaja iz naslednjega besedila.

Ob tem naj še pojasnim, da nikakor ne podcenjujem slovenske politike kajti, če se spremeni, se vedno s slabše na boljšo.

SAŠA KORUN,
Verje 49, Medvode

Vprašanje Emilu M. Pintarju!

Vljudno vas pozdravljam!

Prek ŽARIŠČA (27. 8. 1990) sem vam postavil vprašanje. Naj ponovim!

Kaj menite o politični stavki, ki jo izsiljuje M. Ravnik?

Vaš odgovor je bil nejasen!!!

Želim vaše jasno stališče!

Ob koncu naj zapišem, da vaše zamisli podpiram. Mislim le, da ob sebi nimate sposobnih ljudi. Toda, videli bomo . . .

HVALA za odgovor!

inž. TOMAŽ HARL,
Ul. Bratov Učakar, Ljubljana

Tov. Miha Ravnik, zakaj?

Vsi slovenski časopisi objavljajo, da organiziraš splošno stavko Svobodnih sindikatov. Sprašujem te o vzrokih takega početja. Proti komu je ta stavka uperjena? Ali proti na novo izvoljeni legitimni oblasti, ki se trudi odpravljati sistemske napake, ki so krive za razmere, v katerih smo?

Če me spomin ne zapušča, si ti kolobaril 30 let. V davni preteklosti si bil predsednik občinskega komiteja mladine v Novi Gorici, organizacijski sekretar okrajnega komiteja mladine, najmlajši član centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije in njenega predsedstva, direktor Mebla, ponovno član centralnega komiteja ZK Jugoslavije in njenega predsedstva, sekretar centralnega komiteja Slovenije, predsednik bivših monotonih sindikatov Slovenije za nakup in prodajo ozimnice in sedaj še predsednik Svobodnih sindikatov Slovenije.

Bil si Titov, Dolančev in Popitov ljubljenček in večkratni turist Brionov. Preveč za eno osebo, saj to vendar utruja – odpočij si. Ali se ne zavedaš, da si tudi ti, sokriv za naše gospodarske razmere? Da, sedaj razumem, splošna stavka je opozorilna gesta »mea culpa« lastne preteklosti.

Tvoj znanec
SERGEJ FERRARI,
Laze 20 a, Vrtojba

Odprto pismo trboveljske ZSMS-LS članu predsedstva RS g. Dušanu Plutu

Spoštovani!

Kakor verjetno že veste, je trboveljski projekt, ki predvideva razbremenitev glavnih žarišč onesnaženja zraka v občini – to je toplarne Polaj v središču mesta in drobnih kurišč, izpadel iz programov, ki se v letu 1990 financirajo oz. kreditirajo iz sklada za sofinanciranje programov varstva okolja.

*Menimo, da je takšna odločitev

AVGUST PUDGAR

Poplava misij

Poklicnemu optimistu, generalnemu sekretarju svetovne organizacije Perezu de Cuellarju se silno redko zgodi to, kar se mu je po štirih sestankih in devetih urah pogovorov z iraškim zunanjim ministrom Tarikom Azizom, ko je v Amanu moral priznati, da je razočaran, ker se je njegova posredovalna misija končala neuspešno. Vprašanje je, ali je razplet zalivske krize sedaj res povsem odvisen od tega, kar bosta na nedeljskih pogovorih v Helsinkih sklenila voditelja supersil Bush in Gorbačov, čemur je posredno pritrdil tudi de Cuellar.

Zvedelo se je, da je šef iraške diplomacije med amanskimi pogovori večino časa porabil za dokazovanje, da so ZDA s pošiljanjem čet v Saudsko Arabijo in z vojaško blokado Iraka prekršila mednarodno pravo in ne Irak z invazijo na Kuvajt in z njegovo aneksijo. Iz tega je mogoče sklepati, da Tarik Aziz niti slišati ni hotel za resolucije, ki jih je glede zalivske krize doslej sprejel Varnostni svet OZN, kar je de Cuellar označil kot pomanjkanje iraške prožnosti, ki jo je z nekaterimi potezami tik pred pogovori napovedal Sadam Husein. Razglasitev Kuvajta za »19. iraško provinco« in spuščanje tujih talcev »po kapljicah« izpričujeta vsaj dvoje. Da se namreč Irak prostovoljno ne bo umaknil iz Kuvajta in da bodo zadržali tuje talce kot ščit za preprečevanje ameriškega (ali ameriško zavezniškega) vojaškega napada na Irak.

Poleg de Cuellarja se je v teh dneh odpravilo po svetu še veliko drugih diplomatskih in mirovnih posredovalcev, vendar s pičlimi upi na uspeh, zaradi česar te misije nemalokrat spominjajo na dimno zaveso, ki prikrivajo bistvo problemov v Zalivu. Nekaj takega velja za voditelja PLO Jaserja Arafata, ki najprej ni obsodil iraške invazije na Kuvajt, sedaj pa podobno kot Sadam Husein povezuje reševanje zalivske krize s palestinskim vprašanjem.

Zdi se, da je med arabskimi državniki v največjih škripcih jordanski kralj Husein, ki je po iraškem blitzkriegu vkleščen med konvergentnimi iraškimi, sirskimi, palestinskimi, izraelskimi in ameriškimi ter zahodnimi interesi, med katerimi poskuša obupano loviti ravnotežje, da bi se po 37 letih oblasti obdržal na čedalje bolj majavem prestolu. Huseinovo neodločnost glede ekonomske zapore Iraka je treba pripisati predvsem bojazni, da ne bi iraška hegemonistična (za del arabskega sveta pa emancipatorska) politika oznanila konca hašemitske kraljevine z zunanjimi sunki in s spodbujanjem vstaje med večinskim palestinskim prebivalstvom.

Zato se Husein na vse pretege trudi, da bi na mednarodnem prizorišču odigral vlogo mirovnega posredovalca, kar mu ni uspelo med pogovori z Bushem prejšnji mesec in mu bolj slabo kaže tudi med sedanjo turnejo po devetih evropskih in arabskih državah. Jordanski suveren je v Londonu obdelodanil mirovni načrt, po katerem naj bi se hkrati umaknile iz Saudske Arabije ameriške in druge tuje čete in iraške iz Kuvajta, kjer bi nato razpisali referendum o vzpostavitvi nove oblasti, medtem ko bi za mir skrbele arabske vojaške sile. Britanska premierka, ki med vsemi zahodnimi državniki najbolj odločno podpira Busha, je kraljev načrt gladko zavrnila in ponovila v bistvu ameriška stališča za rešitev krize (brezpogojen umik iraških čet iz Kuvajta, obnovitev statusa ante v Kuvajtu in tako naprej).

Med mirovne predloge, ki najbrž nimajo realnih možnosti za uspeh, je treba prišteti tudi pobudo libijskega voditelja Gadafija, da naj bi iraško vojsko v Kuvajtu nadomestile mirovne sile OZN, ameriške in druge vojake v Saudski Arabiji pa vojaške sile arabskih oziroma islamskih držav. Videti je, da v čedalje bolj polariziranem arabskem svetu v prazno izzvenevajo tudi pozivi »polovične« Arabske lige k iraškemu umiku iz Kuvajta.

Ker je treba turnejo glasnika evropske dvanajsterice, španskega zunanjega ministra Ordoñeza in britanskega kolega Hurda po tako imenovanih zmernih arabskih državah bolj razumeti kot pridobivanje teh arabskih držav za zahodnoevropsko-ameriška stališča do krize in manj kot pojasnjevanje novih mirovnih načrtov, se seznam posredovalcev bolj ali manj zaključuje z na zunaj bledimi akcijami neuvrščenih (in Jugoslavije na njihovem čelu), kar pravzaprav nikogar ne presenača, saj je to gibanje v dosedanjih mednarodnih krizah praviloma dokazovalo svojo sklerotičnost in neučinkovitost. Zato ni čudno, da so večinska pričakovanja zazrta v pogovore Bush–Gorbačov, kar seveda ni brez nevarnih pasti in resnih pomislekov.

DAMIJAN SLABE

Pod preluknjano marelo jugoslovanske diplomacije

Povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kakšen si, pravi slovenski pregovor. Če pomislimo nanj in če se hkrati spomnimo še na pred časom z vseh strani oblajan zemljevid dveh Jugoslavij, ki ga je preroško očitno zelo uspešno objavila Mladina, nam stvari kaj hitro postanejo jasne. Jugoslovanske zunanje politike ni več. Ostajajo le še »naše« interne zunanje politike, ki jih vsake toliko časa skuša pod preluknjano zsszjevsko marelo stlačiti sekretar zveznega sekretariata za zunanje zadeve (ZSZZ) Budimir Lončar. To pa je tudi vse.

Pod to marelo, ki je iz dneva v dan bolj podobna nekdanji slovenski szdljevski, izpod katere so ob prvem valu demokratizacije zbežali vsi, se zatečejo le še tisti tuji diplomati, politiki in ministri, ki bi, tako kot pred kratkim Hans Dietrich Genscher, radi povedali, kako pomembno je (povzemamo po Tanjugu), da je Jugoslavija kot »velika evropska država« članica gibanja neuvrščenih. Vsi drugi se o jugoslovanskih stališčih pridejo ločeno pozanimat v Ljubljano, Zagreb, Beograd in Priština. Iz voznega reda, ki ga pri tem izberejo, in iz spiska mest, ki jih izpustijo, je potem mogoče razbrati čigavi so. Če gre za ameriške kongresnike, ki se pridejo pozanimat o kršenju človekovih pravic in opozarjat, da bodo ZDA sprejele ostre, tudi gospodarske sankcije, je logično pričakovati, da si bodo ogledali kraj dogajanja (Priština), da se bodo največ pogovarjali v »severnem delu države« in da bo »južni del« zaradi njihovega »vmešavanja v notranje jugoslovanske zadeve« proti njim začel zbirati podpise – kmalu mogoče celo prostovoljce.

Če pridejo slučajno iz Romunije, tako kot tokrat novi predsednik Iliescu, bodo, logično, obiskali predvsem Beograd (srbsko romunski pogovori Milošević–Iliescu bodo danes), obisk pa bo seveda namenjen predvsem reformnim prizadevanjem v obeh državah, ki sta (spet citiramo Tanjug) »v obdobju korenitih gospodarskih reform, kar odpira nove možnosti za sodelovanje, poleg tega pa lahko veliko prispeva tudi k razumevanju in sodelovanju na Balkanu«.

Logično, mar ne? Saj tudi slovenski politiki, kar je v skladu z uvodoma omenjenim pregovorom, potujejo predvsem v Avstrijo in Italijo (predsednik Kučan gre resda v kratkem na Madžarsko, toda Madžarska ni Romunija), in se zadnje čase zelo dobro razumejo z ameriškimi kongresniki. Nelogično je le to, da v Beogradu (v mislih imamo glavno mesto) pod preluknjano zsszjevsko marelo še vedno vedri cela armada ne tako slabo plačanih zveznih diplomatov, ki se zelo resno ukvarjajo z enotnimi jugoslovanskimi stališči na zunanjepolitičnem področju, vendar po ta »enotna« jugoslovanska stališča ne pride nihče več izmed tistih, ki bi se radi resno ukvarjali z jugoslovanskim problemom in ki vedo, koliko je ura v Jugoslaviji. Tisti tuji diplomati in politiki, ki pedantno opravljajo svoje delo, vedo celo to, iz katerih jugoslovanskih logov so naši diplomatski predstavniki v njihovem glavnem mestu. In da bo podoba popolnejša – tudi jugoslovanski republiški zunanji ministri dobro vedo, na katere naše ambasade v tujini se pri planiranju svojih potovanj lahko obrnejo, na katere pa nima smisla računati.

Zmeda pod jugoslovansko zvezno zunanjepolitično marelo je torej popolna. Je pač koncentrat naše notranjepolitične zmede in protislovij in prvovrsten dokaz, da Jugoslavija s takimi zveznimi organi, kot jih ima sedaj, ne more več normalno funkcionirati niti takrat, ko se je potrebno dogovoriti, koga bomo povabili na obisk in komu bomo potem očitali, da se je »vmešaval v naše notranje zadeve«, namesto da bi z nami »razvijal dobre gospodarske stike«.

Bomo taki, po inerciji »enotni« in z republiškimi ministrstvi raztreščeni na vse strani, nastopili tudi na bližnjem zasedanju Generalne skupščine, kjer naj bi v imenu Jugoslavije menda govoril predsednik predsedstva Jović, ali pa bi kazalo svetovno organizacijo zaprositi, naj redno jesensko zasedanje (v korist drugega dela enotne Jugoslavije) preloži na kakšen termin po maju 1991? Mogoče se bodo republiški zunanji ministri na zvezni ravni do takrat že dogovorili, kako zakrpati ali pa zapreti zdaj že sramotno razcefrano marelo naše diplomacije, s katero ni več mogoče stopiti pred oči svetovne javnosti. V nasprotnem primeru niti tujci, v skrbi za svoj ugled, ne bodo več mogli prihajati k nam tako na pol ilegalno in separatno – mi pa ne k njim.

Iz desetletja v desetletje se veča skupina nerazvitih

Leta 1971 je bilo najrevnejših držav po merilih OZN štiriindvajset, deset let pozneje enaintrideset, zdaj pa jih je že enainštirideset

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 3. septembra – Slaba bilanca pravkar iztekajoče se desetletne strategije pomoči najmanj razvitim državam postavlja pragmatičnost v ospredje razmišljanja, kako v naslednjem obdobju pomagati najrevnejšemu delu svetovnega Juga. A ker je pragmatičnost, podobno kot mednarodna solidarnost, ki je bila ključna beseda dosedanje strategije, odvisna predvsem od dobre volje tistih, ki pomoč lahko omogočijo, bodo na pariški konferenci, ki se pričenja danes, morali politično obarvane izraze naklonjenosti k reševanju nakopičenih problemov najmanj razvitih prevesti v jezik praktičnih in uresničljivih gospodarskih in socialnih ukrepov.

Po kriterijih svetovne organizacije je na seznamu najmanj razvitih držav kar 41 članic mednarodne skupnosti, kajti združena Jemena newyorški statistiki poslej vodijo kot eno državo. Leta 1971 je v kategorijo najrevnejših sodilo komaj 24 držav, deset let kasneje, ko so v Parizu sklicali prvo svetovno konferenco, jih je bilo že 31. Gospodarska in socialna bilanca, ki so jo pripravili izvedenci Unctada, je le malo manj kot porazna. V teh državah, ki imajo dobrih 400 milijonov prebivalcev, pičlih 227 dolarjev bruto dohodka na prebivalca, z izvozom pa pokrijejo le polovico svojega uvoza, kljub temu da so ga zaradi zmanjšane sposobnosti plačevanja morale oklestiti, so v obdobju 1980–87 dosegli komaj 2,3-odstotno gospodarsko rast. Ta ni le krepko manjša od načrtovane (7,2 odstotka), temveč zaostaja celo za stopnjo naraščanja prebivalstva (2,4 odstotka). Najbolj kritičen je položaj v kmetijstvu, glavni gospodarski panogi, kjer so v začetku tega desetletja načrtovali štiriodstotno stopnjo rasti, dosegli pa 1,6 odstotka.

Ne le lakota

Lakota in splošna revščina, ki grudita prebivalstvo kluba najrevnejših, nista edina kazalca gospodarskega nazadovanja. Pogoji trgovanja, torej razmerje med izvoznimi in uvoznimi cenami, so se poslabšali, najmanj razvite države so v preteklem desetletju letno iztržile 700 do 800 milijonov dolarjev letno manj kot leta 1980, njihov dolg pa se je povečal od 36 na 70 milijard. Podvojitev dolga v desetih letih morda ne sodi med spektakularne statistične podatke, a pri tem je treba vedeti, da marsikatera država ni želela, ali pa ni mogla najeti novih posojil, bodisi zaradi prehudega bremena odplačevanja že porabljenih kreditov, ali pa sprično prenizkega ratinga na ranglisti komercialnih bank.

Razvojna strategija, ki so jo sprejeli leto 1981 v Parizu, je – med drugim – narekovala določeno stopnjo mednarodne solidarnosti. Razvite države naj bi v obliki javne, torej ne komercialne, pomoči letno pošiljale 0,15 odstotka svojega bruto proizvoda. A tako kot povečini niso izpolnile druge mednarodne obveznosti, namreč 0,7 odstotka bruto proizvoda za razvojna prizadevanja celotnega svetovnega Juga, tudi pomoči najmanj razvitim niso uresničile. Le osem držav (Kanada, Italija, Norveška, Švedska, Danska, Finska, Nizozemska in gostiteljica obeh konferenc Francija) je doseglo ali celo preseglo načrtovano mejo pomoči, sicer pa je povprečje članic »kluba bogatih« obtičalo pri 0,09 odstotka bruto proizvoda, največje države pa imajo tudi najslabšo bilanco, kajti ZDA so vplačale 0,04 odstotka, Japonska 0,07 odstotka in ZR Nemčija 0,11 odstotka. Na pariški konferenci se bo pojavila zahteva za zvišanje meje na 0,20 odstotka bruto proizvoda, možnosti za uresničitev pa so kajpak še manjše.

Splošno kopito

Od 41 članic kluba najrevnejših jih je v preteklem obdobju več kot polovica (23) uveljavilo programe gospodarske prestrukturacije ob pomoči (ali diktatu) Mednarodnega denarnega sklada (IMF) in Svetovne banke. Seznam ukrepov je znan, narejen po splošnem kopitu, zajema pa devalvacijo domače valute, liberalizacijo izvoza in uvoza, zmanjšanje javnih izdatkov (klestenje proračunov in plač), omejevanje denarne mase in posojil, privatizacije javnih podjetij ipd. Analize kažejo, da so programi gospodarske stabilizacije prinesli poslabšanje gospodarskega položaja. Zaradi specifičnih okoliščin v najrevnejših državah so nekateri radikalni ukrepi, kot je devalvacija, imeli zgolj omejene učinke. Zmanjševanje javnih izdatkov ni samo omejilo pretirane proračunske porabe, temveč tudi osiromašilo socialne programe in še poslabšalo položaj revnih slojev, ki živijo na meji obstoja. Na splošno, reševanje kratkoročnih problemov, s katerimi se ubadajo najrevnejše države, je popolnoma zavrlo razmišljanje o dolgoročnih razvojnih projektih.

Na pariški konferenci bo prišlo na dan, da je marsikje za gospodarske težave mogoče okriviti slabo poslovanje, razmahnjeno korupcijo, knežje življenje vrhov tamkajšnje družbe, ideološke zablode, nakupe orožja namesto hrane, ostaja pa prepričanje, da je bilo preteklo desetletje obdobje eksperimentiranja in preizkušanja razvojnih vzorcev ter napak pri oblikovanju najprimernejšega vzdušja za napredek najrevnejših držav. Osemdeseta leta so tako prinesla spoznanje, da je probleme najmanj razvitih mogoče rešiti samo dolgoročno, v ta namen pa so potrebne izdatnejše finančne injekcije, a tudi večja tehnična in strokovna pomoč razvitih držav.

Vsaj pet odstotkov

V naslednjem desetletju, program zanj pa bodo skušali začrtati v Parizu, je treba doseči vsaj petodstotno gospodarsko rast, da bi odpravili najhujše oblike revščine, nevtralizirali posledice naraščanja prebivalstva ter omogočili vsaj delno izboljšanje življenjskih pogojev. A tudi pri tolikšni stopnji gospodarske rasti, ki je dvakrat višja od dosežkov v preteklem desetletju, bo bruto dohodek na prebivalca leta 2000 komaj nekaj nad 300 dolarji, v najrevnejših državah, če se seznam ne bo povečal, pa bo živelo skoraj 600 milijonov ljudi.

Devetdeseta leta po projekcijah strokovnjakov pomenijo ugodnejši časovni okvir od preteklega obdobja, ki ga je močno zaznamovala restriktivna gospodarska politika ameriške administracije, recesija, ki je zavela po svetovnem gospodarstvu ter napetosti med Vzhodom in Zahodom. Teh ovir tokrat ne predvidevajo, postopno reševanje socialističnih družbeno-političnih sistemov na Vzhodu pa naj bi še spodbudilo gospodarsko in politično deideologizacijo. A ključni problem še vedno ostaja stopnja mednarodne solidarnosti, kljub pragmatičnejšemu pristopu.

BOŽO MAŠANOVIĆ

DELO plus

DOBER NASVET

PANCHO, »Le Monde«, Pariz

Strah pred iraško bombo

Izrael, ki je dolga leta najpogosteje opozarjal na iraško nevarnost, se je zdaj znašel v položaju, ko ve, da ne sme ukrepati

Ko je Izrael ob iraški zasedbi Kuvajta opozarjal, da bi bil strateški položaj v Zalivu povsem drugačen, če ne bi bil pred desetletjem uničil iraškega jedrskega reaktorja, je to izzvenelo v dokajšnji meri kot pretiravanje in samohvala. Po mesec dni trajajočem stopnjevanju zalivske krize so zdaj sicer v ospredju nafta, negotova drama s talci in finančna razsežnost megalomanske vojaške koncentracije, a slejkoprej bo pri razpletu moralo postati odločujoče resnično bistvo, to je jedrska nevarnost. Kajti Irak je baje sposoben izdelati jedrsko orožje že v približno petih letih in če ga svet ne bo ustavil zdaj, utegne biti cena kasneje neprimerno večja.

Tega se nedvomno zaveda ameriški predsednik Bush, ki ta čas snuje strategijo bržkone neogibnega vojaškega spopada. A trenutno ima gotovo pred očmi bližnje cilje, manj jedrskega. Razumljivo je, da takšna opozorila prihajajo zdaj toliko pogosteje s strani Izraela. Med državami Bližnjega vzhoda se zdi židovska, otok v arabskem svetu, najbolj ogrožena. Zaveda se, da jo bo Sadam Husein poskušal na kakršenkoli način vpletsi v zalivsko krizo. Iz Bagdada so prišle tudi povsem očitne grožnje. Te so toliko bolj otipljive, ker je Tel Aviv v dosegu iraških raket. Hkrati je iraški diktator med zahtevami, vezanimi na pogajanja v Kuvajtu, terjal izraelski umik z Zahodnega brega, Gaze in Golana, kar je tako premišljena propagandna poteza, ki mu je pridobila naklonjenost v arabskem svetu, kot poskus odvrniti svetovno pozornost od bistva problema in obenem izzvati reakcijo Izraela.

A vse od izbruha zalivske krize sem kaže Izrael izrazito zadržanost do dogajanja v Perzijskem zalivu. Prav gotovo zlasti zaradi svarila Washingtona, naj se ne vmešava, saj bi bilo slednje le voda na mlin Iraku, ki komaj čaka, da bi lahko krizo spremenil v arabsko-izraelski konflikt. Vendar Sadam še zdaleč ni izčrpal vseh možnosti, s katerimi bi mogel potegniti izraelsko državo v vojno. Strokovnjaki pri tem navajajo predvsem teroristične akcije, ki bi utegnile izzvati Izrael, če že ne ZDA. Spomnimo se ob tem le dveh minulih primerov, recimo izraelske invazije Libanona, katere povod je bil Abu Nidalov poskus atentata na ambasadorja v Londonu, pa ameriškega posredovanja v Libiji leta 1986, ki ga je izzval isti terorist. Naposled ni izključena niti iraška zasedba Jordanije, kar bi tudi vpletlo Izrael.

Za zdaj je torej Izrael v stanju izredne pripravljenosti, čeprav ne naredi nobenega koraka, ki bi pomenil kakršnokoli pripravo na vojno. Zanimivo je, da se je prav ta država, ki je dolga leta najčešče opozarjala na iraško nevarnost, zdaj znašla v položaju, ko ve, da ne sme ukrepati. Njena dejavnost se omejuje na pozive ZDA, češ naj napadejo prve, in na rotenje, naj ne pozabijo, v kako nevarni soseščini je Izrael.

A najbolj prepričljiv razlog so še naprej jedrski reaktor v Osiraki, nedaleč od Bagdada, skrbno zavarovan z debelim zidovjem, ter podzemni nuklearni potenciali, ki jih baje Irak vneto gradi. Kajti medtem ko so danes v dosegu diktatorjevih raket države Bližnjega vzhoda, strokovnjaki zlovešče napovedujejo, da utegnejo prihodnje medkontinentalne rakete doseči New York.

SAŠA VIDMAJER

Obisk iz Baden-Württemberga

LJUBLJANA, 3. septembra – Te dni je kot gost skupščine republike Slovenije na uradnem obisku v Sloveniji delegacija parlamenta nemške zvezne dežele Baden–Württemberg pod vodstvom predsednika Ericha Schneiderja. Uradne pogovore v skupščini Slovenije, kjer je skupščinsko delegacijo vodil dr. France Bučar, je imela danes, ko jo je sprejel tudi predsednik izvršnega sveta Lojze Peterle. Popoldne so si nemški gostje ogledali Bled, v torek pa se bodo pogovarjali tudi s predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije, ki jih bo vodil predsednik Tomaž Košir. Pogovarjali pa se bodo tudi z vodstvom Avtocommerca in si ogledali Mercedesov servisni center. (Foto: Janez Žrnec)

Kubanski vojaki se vračajo

HAVANA, 3. septembra (Tanjug) – Od leta 1989 se je iz Angole vrnilo več kot 37.000 kubanskih vojakov, je sporočilo poveljstvo oboroženih sil te karibske države. Kot je objavil partijski dnevnik Granma, se je avgusta iz te afriške države vrnilo več kot 2000 kubanskih vojakov in oficirjev. Proces popolnega umika kubanskih sil iz Angole naj bi se končal do srede prihodnjega leta.

Spodrezani frak

Onesnaževanje okolja je za onesnaževalce veliko dražje v velikih državah, kjer so tudi ekološka zavest in »zelena« gibanja močna. Tako nekako bi lahko strnili komentarje francoskega tiska, ko se je pred dnevi razvedelo za sodbo chicaškega sodišča, ki je obravnavalo »zadevo Amoco-Cadiz«. Za osvežitev spomina na ekološko katastrofo in pravdo, ki se je vlekla dobro desetletje: 16. marca leta 1978 je kapitan orjaškega tankerja »Amoco-Cadiz« po vrsti dokazano napačnih odločitev zapeljal na čeri pred severno obalo Bretanje. V nekaj dneh je izteklo v morje 220.000 ton nafte, ki je nato zalila kar 300 kilometrov francoske atlantske obale. Ekoloških in gospodarskih posledic te katastrofe, ki velja za najhujšo doslej, niso mogli nikoli povsem natančno izraziti v denarju, toda ameriško sodišče je zdaj odločilo, da je »pravična« odškodnina za čiščenje morja in obale kakih slabih 140 milijonov dolarjev. In čeprav gre za kar veliko denarja, bo toliko milijonov dolarjev komaj pokrilo bretonskim občinam, ki so tožile družbo Amoco, le stroške pravdanja. Zadeva je toliko bolj razburila Francoze, ker je veliko bolj svež spomin na podobno lansko katastrofo tankerja »Exxon-Valdez« pred južno obalo Aljaske. Iz tankerja, ki je tedaj – 24. marca – zaradi napačnega krmarjenja nasedel na čeri, je sicer izteklo v morje v zalivu Prince Williama le 40.000 ton nafte, toda ogorčenje ameriške in tudi svetovne javnosti je bilo tolikšno, da je družba Exxon doslej celo brez dokončne sodbe že plačala dobrih 500 milijonov dolarjev odškodnine samo za čiščenje obale in morja, z britansko pozavarovalnico Lloyd's pa bo morala za vso škodo verjetno plačati še vsaj sedemkrat toliko.

PISMA BRALCEV

Odprto pismo gospodoma Ravniku in Tomšiču

Kot novinarju s petnajstletno prakso mi nekako ne gre v glavo vajino početje. Oba sta mi poslala cel kup propagandnega gradiva, vsak zase zagovarjata vsak svojo malho in če natančno pogledamo, se v bistvu zavzemata za bolj ali manj enake cilje. Na papirju, seveda! A vrag se skriva v detajlih, bi dejal modri Hegel. Ta majčken detajl je način, kako priti do zaželenih ciljev: Ravnik zagovarja splošno enourno stavko vseh zaposlenih, Tomšič zahteva ravno nasprotno. Eden poziva ZA, drugi PROTI. Referendumsko ozračje torej – vendar za enake smotre in blagre narodove. Referendum(dum, dum)i so nekako modni, a hkrati deplasirani in na naših poldnevnikih, kolikor mi zgodovinski spomin sega nazaj, niso prinesli nič dobrega.

Naš zdesetkano okleščen kolektiv preostanka nekdanje Delovne skupnosti skupnih služb sozda Elektrotehna, ki se sedaj odeva v zveneče ime poslovni sistem Elektrotehna, me je na zboru delavcev soglasno izvolil za sindikalnega zaupnika. Da se razumemo – za sindikalnega zaupnika vseh sindikatov v našem malem kolektivu. In ne bosta verjela! Od vseh šestnajstih ljudi, kolikor nas je ostalo na Poslovnem sistemu (osip nadaljnjih štirih se pričakuje v kratkem), so nekateri člani vajinih sindikatov, eden je član Neodvisnega novinarskega sindikata, nekaj jih ni članov, nekaj jih je članov po več sindikatov hkrati. Pravi, pravcati sindikalni pluralizem!

Pri tem se sindikalnemu zaupniku pripeti, ko dobi tako protislovna gradiva, da ne ve, kako in kaj in kam. Misli se mu zapode po več tirih hkrati in vse te tirnice se nikjer ne združujejo. Ob tem človeku ne preostane drugega, kot da bi vaju oba nekam lepo in fino poslal.

Osebno sem bil prisoten na prvi seji letošnjega junija, ko sta vajini gnadi sedli za isto pogajalsko mizo. Stoli se še niso dodobra ogreli, ko je vsepovsod prisotni gospod Rudi Klarič s svojim strupenim jezikom sprožil incident in bil skoraj vržen iz dvorane. Seveda je šlo za delitev sindikalnega premoženja. Vajini jastrebi so se medsebojno kar nekaj časa obmetavali s puhlicami, tako da nekaj časa do resnega pogovora sploh ni prišlo in malček je kazalo, da bo seja prekinjena. A po treznih besedah PRAVIH sindikalnih strokovnjakov z obeh strani se je ozračje tolikanj umirilo, da se je lahko izcimil sklep, ki je kazal na najboljše: skupna komisija naj bi na novo pregledala besedila kolektivne pogodbe ter ga tako popravljenega dala drugi strani v podpis. Hrvaški pregovor pravi: »Obečanje ludom radovanje.« Iz te moke ni bilo kruha in kot vemo, je Ravnikov sindikat nekako na hitro in Tomšičevemu sindikatu za hrbtom (morda s figo v žepu) podpisal, z velim pompom seveda, kolektivno pogodbo z »delodajalcem« – Gospodarsko zbornico Slovenije. In da bo absurdnost te šale še večja, si je te dni Gospodarska zbornica ob napovedani stavki Svobodnih sindikatov umila roke, saj kolikor je iz Ravnikovih razglasov mogoče ugotoviti, naj bi bila stavka naperjena proti slovenski vladi in ne proti sopodpisniku kolektivne pogodbe, kar je nesmisel in zvijača obenem. Po drugi strani bi Tomšičevi sindikati najraje stavkali proti »rdečim« direktorjem, ne pa tudi proti Demosovi vladi. (Ne)politične igrice obeh protagonistov so več kot očitne. In kjer se tepeta dva, tretji dobiček ima. V našem primeru nekdo zanesljivo ne bo imel dobička. To pa smo mi delavci, ki smo postali brezpravna raja, da kaj takšnega ni bilo niti v Dickensovih časih angleškega zgodnjega kapitalizma. Kot intelektualec prejemam mizerno mezdo, ki ne dosega višine plače čistilke javnega stranišča na ljubljanskem Tromostovju. Če vprašate mene, jaz bi stavkal proti obema vajinima sindikatoma. In to ne le eno uro, pa še Rajka Plohla ne bi nič vprašal!

TADEJ BRATOK
odgovorni urednik časopisa Signali Elektrotehne

Odgovor na komentar Borisa Dolničarja

Te dni smo se lahko še enkrat prepričali, da v politiki, pa ne le tam, močno velja tista znana resnica »cilj opravičuje sredstvo«. Še predno so bili znani rezultati uradne raziskave v zvezi s smrtjo Alojza Špendova, so politični mogotci v Sloveniji tragedijo družine, ki je izgubila sina med služenjem vojaškega roka v JLA, uporabili za pridobivanje politične koristi in za nezaslišano kampanjo zoper JLA. Povprečen človek tega sicer običajno ne ve, spoštovana gospoda pa bi morala vedeti (podatke ima Statistični zavod Slovenije), koliko prebivalcev te naše republike si vsako leto, iz tega ali onega razloga, streže po življenju, kar je kot pojav v nekaterih državah manj, v drugih pa bolj pogosto, vendar pa je prisotno povsod po svetu. Ti ljudje bi morali vedeti, da Slovenija po številu suicidnih pojavov spada v sam vrh evropskih držav, zlasti ko gre za mladino. Vzrokov ni še nihče dokončno pojasnil. Zato so tudi strokovnjaki želo previdni pri dajanju izjav.

Še posebej je žalostno, da je bil samomor vojaka Alojza Špendova zlorabljen, kar je storilo lepo število sredstev javnega obveščanja. »Novinarjem bi vendar morala biti rdeča nit resnica in samo resnica. Med sredstvi javnega obveščanja prednjači Radio Slovenija, ki je 27. avgusta 1990. ob 7. uri na prvem programu predvajal v komentarju Borisa Dolničarja slušateljem po Sloveniji nezaslišane laži insinuacije in podtikanja na račun JLA. S tem je »dolil olje na ogenj« že tako vročega političnega položaja in povečal nezaupanje med ljudmi.

Kaj sedaj reči, po javno objavljenih rezultatih ponovne obdukcije, ki je potrdila, kar se je že prej vedelo na podlagi izvidov Vojaške bolnišnice iz Niša? Ali se bo Boris Dolničar, če bo poklican na odgovornost zaradi neobjektivnega obveščanja javnosti, vznemirjanja in zavajanja javnosti, vsaj opravičil javnosti in JLA?

Treba je dobro razmisliti, ali takšni in podobni komentarji ne vplivajo na ustvarjanje psihoze, ki negativno vpliva na psihično stabilnost mladih že predno se odpravijo na služenje vojaškega roka?

Iz tega zornega kota je popolnoma upravičeno trditi, da Dolničarjev komentar ne neki način, pri psihično labilnih osebnostih, prispeva k temu, da si sami strežejo po življenju.

POVELJSTVO LK

Odcepitev takoj

Ob nastalem položaju v sosednji Hrvaški, se resno sprašujem, do kdaj bodo naši predstavniki še čakali z razglasitvijo referenduma o odcepitvi.

Ne želimo biti neučakani, vendar vidim, da druge možnosti ni!

Srbi so šli v svojih velesrbskih, nacionalističnih zahtevah predaleč. Ne smemo čakati, da nam bo peščica priseljencev začela ukazovati po beograjskem scenariju ali celo zapirati naše ceste in izolirati naše vasi. Do zob oboroženi fantasti so zelo nevarni, saj imajo vso podporo v JLA.

Zato – takoj – zahtevamo sestanek predsedstva in skupščine Republike Slovenije ter edino točko dnevnega reda ODCEPITEV.

Ali ne vidite, da s podaljševanjem jugoslovanske agonije sami sebi škodujemo? Posledice ne morejo biti slabše, kot so sedaj. Imeti moramo svojo denarno valuto, svoje gospodarstvo in delo brez odvajanja za federacijo in JLA. To ni naša vojska ni naša federacija, temveč srboslovanska in temu primerno je nujno ukrepanje.

LJUBICA ERJAVEC,
Cankarjeva 17, Kranj
za SDZ Kranj

Resnična podoba Bernarda iz Clairvauxa

V Stični je bila nedavno javna proslava devetstote obletnice rojstva Bernarda iz Clairvauxa (1090–1153), francoskega teologa in filozofa, ki je ustanovil cisterciški red. Ta človek je imel pomemben vpliv na dvoru papeža Inocenta II., toda ni bil tako nedolžna osebnost, kakor mislijo naivni kristjani. Znanost ima o njem drugačno mnenje. Francoski zgodovinar Francis Conte, profesor na pariški Sorboni in strokovnjak za zgodovino Slovanov opisuje v svoji knjigi »Slovani« nasilno pokristjanjevanje oziroma germanizacijo polabskih in pomeranskih Slovanov, ki so živeli na območju sedanje Vzhodne Nemčije, v 12. stoletju.

Conte je napisal:

»Ta politika, bolj trinoška kot cesarska, v kateri so bili duhovni cilji cerkve nravno opravičilo za konolizacijo dežel, za podjarmljanje ljudi, se je precej okrepila. Ena izmed najvplivnejših oseb v tistem času, Bernard iz Clairvauxa, je zagovarjal »severno križarsko vojno« proti Slovanom, kakor je bil tudi pobudnik druge križarske vojne v Palestini. Marca leta 1147 se je pogovarjal z nemškimi plemiči o najprimernejšem načinu spreobračanja Slovanov ob Labi v krščanstvo ter o tem, kako naj bi jih naredili ubogljive. V znani poslanici (št. 457) je priporočil vsem knezom in škofom »Reicha«, naj se zedinijo v boju proti poganskim Slovanom, »vse dokler z božjo pomočjo njihova vera ali njihov narod ne bosta zatrta« (donec auxiliante Domino aut ritus ipse aut natio deleatur). (F. Conte: Les Slaves, Paris 1986).

Seveda so se nemški fevdalci zelo prizadevno lotili uničevanja slovanskega ljudstva, ko so imeli priložnost skriti svoj pohlep po njihovem ozemlju za načelo, da to počenjajo »za večjo božjo slavo« (ad maiorem dei gloriam). Slovani ob Labi in v Pomeraniji so se jim upirali, vendar ne zato, ker ne bi hoteli sprejeti krščanstva, temveč zato, ker so hkrati postajali tlačani nemških duhovnikov. Genocid severnih Slovanov je bil tako temeljit, da je ta narod kmalu izginil z zgodovinskega odra. Nemci so množično prodajali ujete Slovane, zlasti Arabcem v Španiji, tako da je slovansko ime postalo ime za sužnja v srednjeveški latinščini (»sclavus«).

Slovaški pisatelj Jan Kollar (1793–1852) ni rekel brez razloga, da je Nemčija »pokopališče Slovanov«.

Ali je upravičeno, da slavimo duhovnega začetnika uničevanja Slovanov? Bernard iz Clairvauxa je vneto zastopal Jezusov nauk. Ta pa temelji na ljubezni do človeka, celo do sovražnika!

prim. dr. MARIJAN KOŠIČEK,
Igriška 2, Ljubljana

Pri hoji po gorah bodite previdni

Pred kratkim smo se odločili za nadaljevanje pohoda iz Češke koče proti koči na Ledinah. Za bralca, ki te planinske steze ne pozna, naj povem, da prečka severno steno Skute na severni strani Kamniških Alp. Po njej se v steni vzpenjaš in spuščaš, vsa nevarna mesta pa so dobro zaščitena s klini, kovinskimi stopi in jeklenimi pletenicami. Zato sta hoja in plezanje po njej za slehernega užitek, če se mu ne vrti v glavi. Prišli smo do strmega visokega žleba, ki ima posebno ime Žrelo. Zaradi določene smelosti je plezanje tod skozi še posebej privlačno, za varnost pa skrbi na desetine dobro zabitih klinov in številni metri vrvi.

Naša skupina je vstopila v Žrelo, sam pa sem ostal nekoliko zadaj, da bi dogodek fotografiral. Tedaj pa je vstopila v Žrelo iz zgornje strani skupina planincev, ki je po nesreči sprožila nekaj kamnov. Ropotali in odbijali so se po žlebu navzdol in v mučnih sekundah ogrožali življenja mojih prijateljev. Začel sem klicati in opozarjati na nevarnost. Stisnili so se k steni in k sreči je brenčanje odletelo mimo brez posledic. Tedaj pa se je oglasilo od zgoraj: »Kaj se pa dereš, to se lahko vsakemu zgodi.« Planinčevo arogantno reagiranje me je skoraj spravilo ob živce.

*Res se lahko vsakemu sproži kamen, več smole v tem pa imajo nerodni, neprevidni ali lahkomiselni ljudje. In če se ti to zgodi, glasno opozarjaj na nevarnost in poskušaj ublažiti posledice. Po obnašanju, tega planinca lahko uvrst

SOL IN ŽEJA

Med požirki rujnega naj bodo tudi grižljaji

Kruh in slano pecivo iz Žita – Tradicionalno pivsko pecivo so preste – Kruhi mojstra Asterixa – Pivske klobase iz Mercatorja

LJUBLJANA, 3. septembra – Vse kuhinje sveta so, brez izjeme, naklonjene spodbujanju apetita, pa naj bo z zunanjim videzom hrane in garniranjem ali pa z uporabo ostrih začimb in dišavnic, ki spodbujajo želodčne sokove. Ni kaj, malo jih je, ki ne bi radi jedli. In bolj ko smo ješči, rajši dvigamo kozarček. Zgodi pa se, da včasih dvigamo kozarček »kar tako«. Takrat seveda nismo lačni, pač pa bi bili radi žejni. Človek si je, da bi dražil žejo, izmislil najraznovrstnejša slana peciva.

Največ vedo o kruhu povedati pri ljubljanskem Žitu, kjer vsak dan napečejo približno 170 ton različnih vrst kruha in z njim oskrbujejo pretežni del Slovenije. Med njihovim slanim pecivom so najrazličnejše slane paličice, tradicionalne preste in nova modna muha, ki k nam prihaja iz Italije – grisini.

Slano pecivo

Naše tradicionalno pivsko pecivo so preste. Še ne dolgo tega so se zlatorumeno smejale z vseh »šankov in štantov« v gostilnah in na številnih sejmih in drugih prireditvah. Strokovnjaki pravijo, da je presto najbolje grizljati ob pivu, saj bi ob kakšnem, denimo, močnem vinu zaradi močne slanosti zadušila njegov okus. V osmico zavito pečeno krušno testo je postalo tako značilen pekovski izdelek, da so ga peki včasih obešali na ulice kot izvesek, s katerim so opozarjali na svojo obrt.

Posebej cenjene so preste v nemško govorečih deželah in najbrž so od tam našle pot tudi na naše mize. Ponekod lahko še dandanes dobite slane rjavo zapečene osmice s povsem gladko skorjo: krušno testo potopijo v vrelo vodo in ga nato, posoljenega, pečejo. To so kuhane preste.

V zadnjem času prodira iz Italije k nam drugačno pecivo za grizljanje ob kozarčku. Grisini, kot ga imenujejo, so ozke dolge paličice različnih okusov za najrazličnejše pijače. Lahko so popolnoma nevtralne – navadni grisini, lahko pa imajo tudi okus po pizzi ali čem drugem. Zaradi različnih okusov jih grizljamo ob različnih pijačah.

Kruh in kruhki

Različne dežele, različne navade, bi lahko rekli za grizljanje ob kozarčku. Nemci in mi preste, Italijani grisine, Francozi pa – kruh, jasno francoski. Pri Žitu vam bodo za neobvezno hrustljanje ob pokušanju zlate kapljice z veseljem priporočili katerikoli kruh, da je le dovolj nevtralnega okusa. Za ljubitelje francoske kuhinje in francoskih navad pa so začeli izdelovati kruhe mojstra Asterixa. To je butični program kruhov iz boljšega belega testa v devetih različnih oblikah, ki so značilne za različna področja Francije. Njihova skupna značilnost je veliko skorje, ki je hrustljava in krhka ter zelo rahla, močno luknjičava sredica. Vsi ti kruhi so ročno izdelani in tudi nosijo Žitov znak kakovosti Dobro.

Obloženi kruhki, drobni kanapejčki, dovoljujejo domišljiji skorajda neomejen razmah, pa vendar moramo stremeti k skladnosti okusov. Zato je najbolje, da za podlago izberemo lahko prebavljiv, nevtralni beli kruh. Postrežemo pa lahko, recimo, z rženimi kruhki, obloženimi z gnjatjo. Takrat bomo koščke rženega kruha na debelo namazali z maslom in na tanko s pikantno gorčico. Na ta namaz bomo položili rezino prekajene kuhane gnjati, na njo rezino paradižnika in povsem na vrh še kolobarček sveže kumare.

Zaradi značilno kiselkastega okusa lahko butični rženi kruh ponudimo k določenim pijačam tudi povsem »golega«. Nekoliko manj značilnega rženega okusa je soriški kruh, iz 35 odstotkov ržene in 65 odstotkov pšenične temne moke. Številne obložene kruhke lahko pripravite tudi s svežim domačim črnim ali butičnim črnim kruhom.

Pivska klobasa

Ko se za prvo silo odžejamo, se pogosto zgodi, da se nam prebudi lakota, kakršno bi težko ukrotili s prestami ali obloženimi kruhki. Pojesti je treba kaj konkretnega, in to je lahko tudi pivska klobasa. Že ime samo pove, da so mesarji Mercatorjeve Mesne industrije Ljubljana mislili predvsem na takšno vrsto uživanja ob klobasi, ko so jo pred leti začeli polniti.

Obarjena pivska klobasa ima podoben nadev kot hrenovka, vendar je v njej več začimb; zato, da bomo tudi po jedi še naprej lahko veselo žejni. Nadev je polnjen v naravno svinjsko črevo in nima nitritov, zato mesarji pravijo, da je povsem neoporečna. Pivsko klobaso moramo, preden jo spečemo na žaru ali v ponvi, nekoliko narezati po površini, da črevo zaradi visoke temperature ne bi popokalo. Na vsaki strani jo pečemo približno pet minut in jo nato postrežemo obogateno z različnimi pikantnimi prelivi od ajvarja do hrena in z narezano čebulo. H klobasi postrežemo dober domač črni kruh in za žejo blago rdeče vino.

Pred kratkim so v Mercatorjevi Mesni industriji Ljubljana začeli izdelovati tudi posebne mesnine, grill program, namenjene predvsem pečenju na žaru in veseljačenju ob njem. Gre za tanke klobasice, ki ne vsebujejo nitritov in so polnjene v ovčjem črevu, ki prenese višje temperature. To so t. i. sirove klobasice (v njih je nekoliko sira), pikantne (za ljubitelje pekoče paprike in feferovov), bele (te so nežnejše in v njih prevladuje majaran) ter pečenice.

Kakšno vino bomo pili k tem mesninam ali k pivski in drugim klobasam je odvisno predvsem od nas samih. Dandanes nismo več tako natančni glede tega, kakšna pijača pristaja h kakšni hrani. Vsakdo naj pije tisto, kateri daje prednost. Nihče več se ne bo križal, če bomo k perutnini ali k ribam pili močno rdeče vino.

BRANE MASELJ

»LETALIŠČE« NA VRHU TRIGLAVA

JADRALNO PADALSTVO PRI NAS

Šola za vse, ki jih ni strah višine in odskokov s hribov

Pred mesecem dni odprta CEYA ima prostor na Fakulteti za strojništvo – Jadralno padalo stane od 1500 do 2500 DEM – Polet z vsakega hriba

LJUBLJANA, 3. septembra – Pred dobrim mesecem sta tudi Ljubljana in Slovenija dobili šolo jadralnega padalstva, s katerim se je v razviti Evropi (vsaj po ocenah) že lani ukvarjalo okrog 50 tisoč padalcev. Pri nas imamo za to vrsto športa seveda še posebno veliko možnosti. Naravne danosti torej tudi turizmu odpirajo novo možnost – če jo bomo le znali izkoristiti. V ljubljanski šoli jadralnega padalstva CEYA, kjer delajo Mirko Čoko, Janez Cetin in Marko Novak, planinarjenje vedno bolj povezujejo s tem novim in zanimivim športom, in so do zdaj osvojili že praktično vse vrhove Kamniških Alp.

Marko Novak je med tistimi ljudmi, ki nikoli ne manjkajo tam, kjer se rojeva kakšen nov, privlačen šport. Tako je bil pri nas med prvimi, ki se je nad surfanjem navdušil že pred petnajstimi leti, kasneje je svojo pozornost posvetil višinskim skokom v vodo, in potem še prostemu plezanju. Zdaj se že nekaj let ukvarja z jadralnim padalstvom in svoje znanje posreduje tudi naprej. Nova šola ima svoj prostor na Fakulteti za strojništvo, tečajniki pa se tam srečujejo enkrat na teden. Poleg teoretičnega dela je v tečaj vključeno tudi letenje »na terenu«. Tečajniki imajo pod vodstvom inštruktorja štiri dneve praktičnega letenja. Po opravljenem tečaju lahko tečajnik dobi naziv I. pilota, kar mu omogoča samostojno letenje, naziv jadralneag pilota pa pridobi po 40 poletih na 2000 do 4000 metrih višinske razlike.

Ampak – višna je višina in navadne zemljane je običajno višine precej strah. Tisti, ki se z jadralnim padalstvom že ukvarjajo, vedo povedati, da je ta strah neupravičen. Če padalec upošteva nevarnosti, ki jih prinaša vreme oziroma šport prilagaja vremenskim razmeram, je jadralno letenje zelo varno. Pri nas se jadralni padalci še niso huje poškodovali – razen enega, kjer pa je bil vzrok za nesrečo popolna nestrokovnost letalca.

Sicer pa je praktično vsa ekipa CEYE že večkrat poletela z vrha Triglava – prvikrat že pred poldrugim letom. Padala so tedaj razprostrli pred Aljaževim stolpom. Z vrha Triglava je zdaj poletelo že več kot 20 jadralnih padalcev, jadralno letenje pa pri CEYI povezujejo tudi s turno smuko.

LETALO, KI JE PADALO

NAD TRIGLAVSKIMI VRHOVI

Kot vsi zanimivi športi tudi letenje s padalom ni prav poceni. Jadralno padalo stane od 1500 do 2500 DEM. Kot je povedal Marko Novak, za šolsko letenje uporabljajo padalo, ki stane 1700 DEM. Poleg padala potrebuje padalec še sedežni pas, čelado, variometer, višinomer, radiopostajo ter, pri zahtevnejših izvedbah, še reševalno padalo.

Za vse tiste, ki se na jadralno padalstvo (še) ne spoznajo, naj povemo, da je variometer naprava, s katero izkušen pilot ugotavlja hitrost dviganja in spuščanja med letom. Tako lahko tudi izkoristi dvigujoče zračne mase. Med zanimivejšimi zračnimi stebri so tako imenovani termični stebri, ki padalo lahko dvignejo tudi nekaj sto metrov visoko, doseže pa lahko hitrost tudi do 20 kilometrov na uro. Vse to pa seveda lahko polet zelo podaljša.

VLADISLAV STRES

DOBRI »ČAROVNIK« Z MEJE

Dokler bo mogel, bo pomagal ljudem

Dušan Jermanič iz vasi Črnci že devetnajsto leto z bioenergijo zdravi ljudi – Pacienti z vsega sveta – Zdravi tudi na daljavo – Dobrih le pet odstotkov vseh bioenergetikov, drugi so bleferji

BUZET, 3. septembra – Istra je magija, ki jo po različnih plateh odkrivamo šele v zadnjem času. Veliko je k temu pripomogel tudi pisatelj Marjan Tomšič z odličnim romanom Šavrinke, pa tudi z drugimi deli. Vsi Slovenci verjetno ne vemo niti tega, da Istra ni samo Primorje, ampak tudi velik del zaledja, skoraj vse tja do Buzeta. Govori pa se, da so naši politiki po vojni tako in tako napačno postavili meje med Slovenijo in Hrvaško: menda je eden od njih pokazal na Dragonjo in rekel: »meja bo na Mirni«. Tako bi pač moralo biti. Toda, ker je pokazal na Dragonjo (pri zemljepisu je pač manjkal), poteka sedaj meja po Dragonji.

Na meji med Slovensko in Hrvaško Istro pa nima doma samo na tisoče pravljic in pripovedk, vraž in urokov, ampak tudi povsem pravi istrski krsnik, ki mu nekateri pravijo tudi čarovnik, sodobneje pa bi rekli bioenergetik. Dušan Jermanič živi in ljudem pomaga nedaleč stran od glavne ceste proti Buzetu, v vasi Črnci. K njemu prihajajo iz vse Evrope, pa tudi iz Amerike, Severne in Južne, iz Azije, Avstralije, celo iz Nove Zelandije.

Dušan Jermanič pa je takšen kot prej. Sedi v svoji mali sobi, nad katero se vije brajda, na steni ima sliko Kristusa in Tita, na mizici knjigo z vpisanimi obiskovalci in boleznimi, na polici nekaj knjig, med drugimi tudi Oblakovo o bioenergiji.

»Začelo se je povsem po naključju. Kot italijanski vojak sem služil na Sardiniji. Ker sem bil bolničar, sem vsestransko pomagal ljudem. Nekoč sem ugotovil, da se mi šivanka na sukancu začne vrteti kar sama od sebe, če se v bolnika močneje poglobim. In kar je bilo najbolj nenavadno: enkrat se mi je šivanka vrtela naprej, drugič nazaj, tretjič počez... Postal sem pozoren...

Zdaj že devetnajsto leto sprejemam ljudi z vsega sveta in jim po svojih močeh pomagam. Dokler bom mogel, jim bom pomagal. Zadnje čase sem odkril, da se lahko na hitro nabijem z energijo, če se postavim v trikotnik med dva hrastova količka in trto na mojem vrtu. Kaže, da del energije prihaja iz vesolja, del pa iz zemlje. Včasih sem se ob zdravljenju ljudi močno izpraznil, celo k drugim sem moral po energijo.«

Vendar Dušan ni tak, da bi se šel bioenergetika iz koristoljubja. Zdravi zastonj, ker rad pomaga ljudem. Seveda pa mu ozdravljeni ljudje pustijo tu in tam kakšno darilo.

»Uspeh je skoraj stoodstoten. Le osem odstotkov primerov je bilo neuspešnih in še to zato, ker bolniki niso hoteli sodelovati z menoj. Zgodilo se je celo, da sta prišla k meni dva z enako boleznijo, oba bi morala na operacijo, pa sem obema odsvetoval, eden me je ubogal in je zdaj zdrav, drugi pa je umrl. Povedano drugače: jaz zdravim vse tiste ljudi, nad katerimi so zdravniki že dvignili roke.«

V Črnce pri Buzetu prihajajo tako ljudje, ki imajo veliko osebnih težav, ki živijo ob napačnem človeku ali predmetu, ki imajo probleme v službi in v sosedstvu... Težko je povedati, koliko sovraštva se je razraslo v zadnjem času, kako malo smo pazili na svoje okolje in kako močno so nas po Dušanovem mnenju zapeljali znanstveniki.

»Vse, kar smo dosegli, je to, da se medsebojno sovražimo, da so nam uničili s preparati naravo in da imajo bedaki v rokah smrtonosno orožje za vse človeštvo.«

In kako je s Kristusom in Titom na steni?

»Zame sta oba enaka velikana. Razlika je le ta, da so Tita izkoristili drugi, da so vladali grabežljivci že deset let pred njegovo smrtjo, zato njegova ideja ni prišla do izraza. Bil pa je dober Zemljan, pomagal bi Jugoslaviji, če ne bi bilo toliko slabih ljudi na svetu. Prav gnusi se mi posrmtno sojenje takemu velikanu naših narodov.«

»Zdravim tudi na daljavo. Le prvič moram človeka videti. Seveda pa je tedaj potrebna močnejša koncentracija. Nasploh je moj način zdravljenja sestavljen iz treh delov: bioenergetska pomoč, koncentracija na ugotovljeno žarišče bolezni in pravilen položaj pri samem zdravljenju.«

O svojih kolegih bioenergetikih pa meni, da niso prav vsi pravi zdravniki. Po Dušanovem mnenju jih je le okoli pet odstotkov dobrih in poštenih. Vsi drugi pa so bleferji.

Potem se 67-letni Dušan Jermanič spet usede za svojo mizico in pokliče naslednjega. Pripeljal se je z novim mercedesom iz Francije.

IVAN SIVEC

DUŠAN JERMANIČ (Foto: I. S.)

JEBEŠ KAVBOJ, JA SAM HAJDUK SRBIN

Iz Kninske krajine

Vroča kamnita soteska. Na cesti kamen. Ob cesti mladec v kavbojkah in s puško na rami. Z brado in srepim pogledom. Kolone avtomobilov, vročina, ni vode, ni policajev. Ne prometnih ne pravih... Nekateri gledajo, če bojo od kod prijahali Indijanci. A tudi Indijancev ni. Italijani, Angleži, Nemci, Švedi, Poljaki stopajo okoli avtomobilov in ne vejo, kaj bi. Kaj je? Kaj bo?

»Je to kavboj?« sprašuje mlada Švedinja očeta.

Šved oče se morda bolj iz dolgega časa kot iz želje, da bi ustregel hčerki, napoti k fantu v kavbojkah z brado in puško. Fant sicer vzame puško z ramena, a ne ustreli v Šveda, saj se mu že na daleč vidi, da ni Hrvat.

»Are you cowboy?«

»Jebeš kavboj. Ja sam hajduk. Srbin!«

»O, hajduk, thank you!«

Šved oče gre k avtu in pove hčerki, da je tisti junak tam hajduk. Mati Švedinja pa že išče po nekakšnem turističnem vodniku Jugoslavije geslo hajduk. A ga ne najde. Po nekaj urah se potem le odloči in pride k meni, ki imam jugoslovansko registracijo na avtu.

»Kaj je to hajduk Srbin?«

Povem ji, kar so me učili v šoli. Da so bili hajduki najprej cestni roparji, o katerih govori že Dušanov zakonik, da pa so v času bojev s Turki hajduki začeli ropati turške trgovinice in so tako postali borci za srbsko svobodo. Med hajduki je tudi polno junakov, kot na primer hajduk Veljko, povem... Saj je srbski narod, iz katerega izhajajo hajduki, najbolj junaški narod...

Švedinja pogleda malo po koloni in pripomni, da ni med nami nobenega turškega avtomobila in da ne razume, zakaj potem hajduki, ki se borijo proti Turkom, zadržujejo Švede.

»Ta fant se ne bori proti Turkom,« povem, »on se bori proti Hrvatom.«

»A so Hrvati Turki?« vpraša gospa.

Tedaj pristopi fant s puško in nas prežene, kajti zbiranje v gruče bi lahko vznemirilo javnost v kninski krajini. Meni pa reče:

»Jaz se ne borim proti Hrvatom, ampak proti ustašem!«

Švedinji pa hudič še ne da miru in se vrne.

»Torej so Turki ustaši!«

»Ne, Hrvati so ustaši! Od prvega do zadnjega, zdaj pa k avtom in mir!« Tudi hajduk gre nazaj k cestnemu kamnu in sede nanj. Še prej pa pljune na puškino cev in jo začne čistiti.

Čez čas pride k meni Nemec iz belega mercedesa in me vpraša, če je tudi Branko Oblak hajduk in Srbin.

»Ne, on je Slovenec.«

»Ampak mi smo ga kupili od hajdukov.«

»Hajduk je nogometno moštvo.«

»Srbsko?«

»Ne. Hrvaško!«

»Ampak hajduki so Srbi, ne?«

»Ja, ampak ne nogometaši.«

Zdaj ne znam nič več razložiti. Potem pride k meni neki Italijan in me vpraša, zakaj ima hajduk z brado puško in če je to kaj proti Italijanom.

»Ne, on se bori za kulturno avtonomijo.«

»S puško?«

»Seveda. Vsi hajduki imajo puške, tisti, ki se borijo za kulturno avtonomijo pa še zlasti.«

Potem vsi utrujeni utihnemo in se zamislimo in čakamo.

Čez čas spet pride Švedinja na robu živčnega zloma.

»Vprašajte ga za boga, kdaj bomo lahko šli naprej!«

»Ne bom ga vprašal.« Hajduki ničesar ne izdajo. Niti tega ne, kdaj bo smela evropska kolona naprej.

TONE PARTLJIČ

Prenovili cerkev sv. Roka

● Cerkev sv. Roka v Šalki vasi pri Kočevju so na novo prekrili in obnovili njeno notranjost. Vse so opravili v rekordnem času – od lanskega septembra. Pri obnovi so veliko pomagali vaščani, saj so nekateri opravili tudi več kot osemsto prostovoljnih delovnih ur. Cerkvi zdaj manjka še nova fasada, ker zanjo ni bilo denarja. Ob koncu prenove je v cerkvi maševal upokojeni nadškof Alojzij Turk. (M. D.)

LIKOVNA KOLONIJA MLADIH

Umetnost in – prijateljstvo

Letos so se v Vuzenici že dvajsetič srečali mladi likovniki iz štirih dežel – Lojzetu Gobcu izročili priznanje Andreja Šusterja Drabosnjaka

VUZENICA, 3. septembra – Zadnji avgustovski dnevi v Vuzenici v Dravski dolini so bili nekaj posebnega. Ves kraj je živel z jubilejno, že dvajseto likovno kolonijo mladih. Šolarji iz Vuzenice in z Mute so teden dni gostili svoje slovenske rojake iz avstrijske Koroške, s Tržaškega v Italiji in iz Porabja na Madžarskem.

Vuzeniška mladinska likovna srečanja, katerih začetniki so bili Štefan Kresnik, Lojze Gobec in že pokojni selški učitelj Herman Velik, vsebujejo veliko več, kakor pove njihovo ime. Po svoji naravi so kar nekakšna otroška šola slovenske kulture in jezika, preprosta in nevsiljiva. Tudi letos so domači šolarji s prijatelji iz Borovelj, Trsta, Monoštra in Celovca risali, kiparili, se hkrati spoznavali, obiskovali številne kraje v matični domovini ter spoznavali utrip življenja pri nas. Za tiste iz zamejstva je bila tod tudi priložnost, da utrdijo znanje materinščine.

»Neizmerno sem vesel, da nam je letos uspelo pripraviti že dvajseto srečanje mladih likovnikov. Veliko podobnih akcij se je spričo najrazličnejših težav kmalu končalo, mi pa smo vztrajali. To ni le zasluga šole, ki kolonijo pripravlja, temveč tudi družin iz Vuzenice in z Mute, ki vsako leto sprejmejo mlade rojake iz zamejstva, pa mnogih sponzorjev, likovnih pedagogov. Gorenje z Mute je že dvajset let naš glavni pokrovitelj,« je rekel Lojze Gobec, ravnatelj osemletke v Vuzenici.

Brigita Soss in Karolina Sinko iz Monoštra sta bili letos prvikrat v Vuzenici. Ob slovesu sta rekli, da je bilo v koloniji čudovito in da sta se naučili tudi precej slovenščine. Petra Ambrich iz Svatenj na Koroškem je kar naravnost povedala, da je bila radovedna, kako bo v Vuzenici oziroma: v Sloveniji; ob slovesu pa je navdušeno dejala, da je vse lepše, kakor je pričakovala. Mojca Carli iz Trsta je v glasilo vuzeniških šolarjev Mladost pod Pohorjem napisala, »da se ne da povedati, kako lepo je spoznati in srečati toliko prijateljev, toliko rojakov iz štirih dežel«. Tanja Brezovnik iz Vuzenice je bila letos na račun prijateljstva s prejšnjih srečanj že na počitnicah v Avstriji. Pri Nataliji Eršte z Mute je letos prebivala Mateja iz Koroške in postali sta nerazdružljivi prijateljici.

»Pri organizaciji vseh dosedanjih likovnih kolonij so nam veliko pomagali tudi ZKOS, ZKO iz Radelj, Slovenska prosvetna zveza in Slovenska krščanska kulturna zveza iz Celovca.

V dvajsetih letih je bilo v Vuzenici kar okrog štiristo mladih Slovencev iz zamejstva: največ s Koroškega, zadnja leta pa prihajajo tudi slovenski otroci iz Porabja in s Tržaškega. Častni član naše kolonije je tudi pokojni Božidar Jakac, ki je leta 1981 obiskal Vuzenico in šoli podaril zbirko svojih del,« je povedal Lojze Gobec.

IVAN PRAPRONIK

Odkrili rimski nagrobnik

● Pri obnovi župne cerkve sv. Petra v Črnomlju so naleteli na rimski nagrobnik, ki je menda nastal na začetku našega stoletja. Na nagrobniku so tri podobe, ženska, ki ima na rami pripeto fibulo, kar je značilno za oblačenje v tistem času, in dva moška, ki imata v rokah papirnate svitke. Pravo vsebino sporočila na nagrobniku je težko uganiti, ker podobnih ni. Morda gre za spomin na osvoboditev izpod suženjstva ali pa so morda na njem rimski trgovci. Nagrobnik je izdelan iz dolomitiziranega apnenca, ki ga je moč v Beli krajini najti na vsakem koraku. (S. D.)

»Tudi mi smo umrli za domovino«

5

Pripravil: Branimir Nešović

Fotografije: Janez Zrnec in fotodokumentacija Dela

Krvavo perilo in kosi mesa

Neprestano so nas pretepali in zasliševali (! op. avt.). Prihajali so v sobe in se znašali nad posameznimi domobranci. Domačini iz Kovorja so vso kovorsko posadko odgnali v posebno sobo, od koder smo slišali strašno pretepanje, fantov pa potem nismo več videli...

30. maja zjutraj so nam na hrbtu zvezali roke in nas tako pustili do večera. Zvečer so nas z žico zvezali po dva in dva, po sredini pa z vrvjo. Ponoči so nas odgnali proti gori Lubnik v Poljanski dolini. Po enourni hoji smo se ustavili pred veliko jamo. Takoj je zaropotalo od vseh strani. Nihče ni bil zaslišan (! op. avt.)...

Št. Vid nad Ljubljano

...Ko so nas končno le spravili v poslopje, je bilo tam še okoli štiri tisoč Hrvatov, Nemcev, žensk in celo otrok. V treh dneh je umrlo 27 Hrvatov. Ko smo kopali jamo za mrliče in smo prinesli enega iz kleti h grobu, sem ga skrivaj odgrnil in videl, da je imel vsa penasta usta, stepen je bil tako, da na hrbtu ni imel niti koščka cele kože...

...Žene in dekleta, ki so bile tedaj zaprte v Zavodih, so dobile v pranje perilo zaprtih fantov. Bilo je vse krvavo in večkrat so se ga držali ne samo kosi krvi in kože, ampak celo mesa...

...Ti poznaš Brezarjevo brezno, to je polno žrtev. Voda, ki tam izvira, je zastrupljena. Strašno. Ampak moramo biti tiho. Usoda domobranskih ranjencev je bila dolgo neznana, zdaj prihaja vse na dan.

Štirinajst dni so bili v Zavodih brez oskrbe, brez vode. Potem so vse izčrpane ponoči prepeljali do brezna in strojnice so pele dolgo, dolgo...

Napol nagi smo stali na žgočem soncu

Kočevski Rog

...Ta dan je padlo v to kraško jamo okoli tisoč žrtev. Nekaj strašnega je bilo to gledati ves dan. Kadar je zmanjkalo žrtev, so v jamo metali kamenje in ročne bombe ter streljali z mitraljezi...

...Naši fantje so se vseskozi obnašali junaško. Ob pretepanju in mučenju so se vedno bolj utrjevali v prepričanju, da so se borili za pravo stvar. Umirali so z molitvijo na ustnicah...

...Na zadnjem delu poti pred veliko kraško jamo so partizani stali v kordonu. V rokah so držali debele kole, s katerimi so pretepali uboge fante, drugi pa so imeli na teh kolih nasajene velike nože, vinjeke in z njimi mesarili domobrance. Nekaterim so kar glavo razklali. Okrog jame je bilo vse krvavo in polno razmetanega človeškega mesa. V jami sami je bilo strašno vpitje, fantje so molili kesanje, vero in druge molitve, odpuščali krvnikom, duhovniki so v zmedenosti peli latinske maše. Kri je tekla v velikih curkih, zalivala usta, oči in nos...

Od Celja do Teharja

....Na postaji v Celju so nas ločili častnike in podčastnike. Te so začeli takoj pretepati, vojaki pa smo se morali postaviti v štiristope. Nato smo morali leči na cesto in jo glasno poljubljati. Čez nas žive so pognali konje in nas pretepali do nezavesti...

....Proti večeru so naš vlak premaknili s postaje proti Teharju. Vlak se je ustavil na kraju, kjer teče kak meter ob progi kanal. Po tem kanalu smo morali teči, partizani, ki so stali ob njem, pa so nas bili s puškinimi kopiti. Pod udarci so mnogi padli z razbitimi glavami. Nihče se ni zmenil zanj...

...Stali smo na žgočem soncu, napol nagi, izmučeni, stepeni in do smrti žejni. Žeja je bila tako silna, da mnogi niso mogli govoriti, ustnice pa so bile vse razpokane....

V Teharju

....Skozi okno smo videli na zgornje dvorišče. Nudil se nam je najstrašnejši prizor, kar sem jih videl. Na dvorišče so privlekli naše častnike. Bilo jih je približno osemdeset. Roke so imeli zvezane na hrbtu, njihove glave pa so bile ena sama krvava rana. Od udarcev so bili tako izmučeni, da jih ni bilo mogoče spoznati. Lica so jim bila otekla, namesto oči pa smo videli samo krvave črte. Čeljusti so imeli razbite in iz ust je polzela kri...

NEMCI, VOJNI UJETNIKI JUGOSLOVANSKE VOJSKE – Podobnega posnetka ujetih in zaprtih domobrancev nimamo, čeprav je mogoče verjeti, da se bodo čez čas pojavili tudi takšne slike. Eno takšnih ujetniških taborišč je bilo pri vasi Teharje v bližini Celja. Iz emigrantske brošure Teharje so tlakovane z našo krvjo, povzemamo opis taborišča:

»Teharsko taborišče je bilo končni cilj vseh domobranskih in civilnih transportov, katere so Angleži partizanom predali pri Pliberku. Stalo je v dolinici, kakih 7 km od Celja proti vzhodu...

Taborišča danes ni več. Stalo pa je ob koncu druge vojne na gozdni poseki, kakih 100 metrov od ceste, ki vodi od Čatarjeve graščine do Bukovega Žlaka pri Teharjah. Na drugi strani je bil grič Sv. Ana. Med vojno so taborišče Nemcem postavili slovenski ujetniki: lesene barake za zbiranje Hitlerjeve mladeži.

Taborišče je sestavljalo nekaj deset barak. Bilo je ograjeno z železno mrežo in bodečo žico. Pa tudi vsaka baraka je bila še posebej obdana z bodečo žico. Sredi taborišča je bil štirikoten prostor, posut z ostrim kamenjem, tudi ta je bil obdan z bodečo žico. Osrednje taborišče je obsegalo šest velikih barak in štiri dvorišča, ležalo je najnižje, vse okoliške barake so bile že malo v bregu. Celotno taborišče je bilo obdano s stražnimi stolpi. Na južni strani so med vojno izkopali številne protitankovske jarke...

Zraven barake, kjer je bila taboriščna posadka, je stala druga, ki je služila za skladišče, pod to je bila cementna klet, bunker imenovana, kjer so mučili domobranske oficirje in domačim terencem prepoznane domobrance. V obeh notranjih barakah sta bili partizanska menza in pisarna, kjer so domobrance popisovali in jih določali v posamezne skupine.

Okrog taborišča so bile njive, prej last Simončičeve Jerce. Na teh njivah so zakopavali v taborišču pobite žrtve, kolikor jih niso pometali v protitankovske jarke ali v jame za mrtve na severni strani taborišča...«

Demosova komisija za ugotavljanje povojnih grobišč v občini Celje je prišla do spoznanja, da so bila grobišča in morišča vsa povojna leta načrtno zakrivana z odlagališči, stavbami, cestami, regulacijami melioracijami itd. Tako naj bi bilo grobišče na Teharjah pod naseljem Vrhe na odlagališču piritnih ogorkov dolgo, po njihovih navedbah, vsaj sto metrov. Grobišče naj bi bilo tudi pod komunalnim odlagališčem odpadkov v gozdu ob cesti proti Blagovni. Podobno naj bi bilo še v Čretu pod Bežigradom, kjer so cinkarniški industrijski tiri, cinkarniške stavbe, stavba Carinarnice Celje, stavbe SCT, tovorna postaja Čret in tovorni tiri. Komisija je mnenja, da bi morali nekatera grobišča prekopati in na občinske stroške postaviti skupno kostnico. Podobno zamisel razvijajo tudi v Kočevju.

ZELENI MLJET

Zakladnica drevja, kraških jam in samotnih zalivčkov

Nacionalni park na otoku meri 3100 hektarov – Mljet ima tudi štiri sladkovodna jezera – Poceni sobe in hotela, predrag trajekt

MLJET, 3. septembra – Najbolj zelen otok v Dalmaciji si je ta naziv upravičeno pridobil, saj prekrivajo bujni borovi gozdovi, vmes so tudi hrasti, pinije in še vrste listavcev, kar 90 odstotkov desetih tisočev hektarov, kolikor meri Mljet. Od tega sodi 3100 hektarov v zaščiteni nacionalni park, zaprt za avtomobile in motorne čolne.

Izletniku, ki se pripelje z razgretim trajektom iz Trstenika (trajekt vozi v sezoni točno kot ura, v obe smeri petkrat na dan, plovba pa traja uro), se po prihodu v nacionalni park zdi, kot da bi prišel v drugo podnebje, nekam v gore, kjer vročina skozi stoletne krošnje ne pride do živega dišečemu gozdnemu hladu. Sredi zelenega obrobja je Veliko jezero, ki mu spokojno modro gladino tu in tam nakodra izletniška ladjica s kašljajočim motorjem. Vsake pol ure odpelje radovedne izletnike na otoček Sv. Marije, na katerem stoji benediktinski samostan; za njegov ogled bi ljubitelj zgodovinskih spomenikov potreboval malo več časa, kot ga dopušča kratek izlet.

Direktor mljetskega nacionalnega parka Jakov Nodilo, ki je sicer inženir gozdarstva, zraven pa ima še vrsto drugih poklicnih usposobitev, je s srcem že vrsto let buden čuvar tega naravnega bogastva. Ni mu do reklame – ne zase ne za Mljet. Na preveč otokih je letos že gorelo, kaj bi požar pomenil za Mljet, pa še zdaj kažejo grde rjave lise na pobočjih, kjer so namesto nekdanjih debel ostali počrneli okostnjaki – neme priče zadnjega divjanja ognja pred nekaj leti.

Čeprav me je Jakov Nodilo prijazno, vljudno in zgovorno sprejel, le ni mogel skriti, da bi bil novinarja in pisanja v časopis bolj vesel tam nekje septembra, ko turistični val uplahne.

»Mljet je s svojo blago klimo najlepši septembra in tudi še ves oktober,« je napeljal vodo na svoj mlin, in več časa si je treba vzeti, da ga vsaj površno spoznate. Teden dni bi bilo komaj dovolj, da bi si vse bežno ogledali in še teden za tisto, kar bi radi pobliže spoznali. Prostora v obeh hotelih, Meliti in Odiseju, je takrat dovolj, zdaj pa je vseh štiristo postelj zasedenih, saj imamo ugodne cene, le 250 dinarjev je treba odšteti za poln penzion. V parku je tudi 600 ležišč pri zasebnikih, za katere je treba plačati 75 do 100 dinarjev na dan, v kampu Sekirica, kjer je trenutno 400 gostov, pa je cena okoli 50 dinarjev.

Ugodne cene

Res ni drago pri nas, vsaj v primerjavi z drugimi turističnimi mesti ne. Zdaj, v sezoni je tudi veliko turističnih enodnevnih izletov iz Dubrovnika, Makarske, s Hvara. Tujcev, ki prihajajo sem na letovanje ali le na izlet, je okoli 65 odstotkov, med domačimi gosti pa je zadnjih deset let čedalje več Zagrebčanov, Ljubljančanov, Mariborčanov in Celjanov. Ko pa sezona mine, bi tu imeli kaj početi biologi in speleologi. Samo borovcev raste tu najmanj tri vrste, zasejala pa jih je narava, ne človeška roka. Zanimive so pinije in še vrsta drugega drevja, ki ga redkokje najdete. Za speleologe pa je Mljet sploh zlat rudnik, saj je tu veliko še neraziskanih jam oziroma votlin, le Odisejeva je delno že odkrita.

Brez čolna je vsak otok, ne samo Mljet, nemogoče v celoti spoznati. Za zvijugano cesto, ki je edina in se vije po sredini, vzdolž otoka, (največkrat ima kolovozne odcepe do posameznih naselij, do morja pa asfaltirane le tiste odseke, ki vodijo v turistična naselja), vsaj na Mljetu in Pelješcu lahko rečemo, da skrije vse, kar je najlepšega spodaj ob divji obali. Oba otoka sta gorata, naložen avto se zasopiha, ko se nenehno spušča z vrhov v doline, posamezna redko odmerjena izogibališča pa dopuščajo samo pogled v prepade, z borovci in bodljikavo makijo porasle bregove obrobljene z nazobčanim skalnatim vencem. Pogled z morja je povsem drugačen, saj odkrije številne zalive in zalivčke, kamor se, če si izbereš res majhnega, ne more vriniti noben čoln več.

Južne obale vseh otokov so najlepše in s ceste tudi najbolj nedostopne. Vendar je tudi zdaj, ko se za Dalmatince sezona že izteka, pomorski promet s čolni in čolnički še zmeraj precej gost. O raznorodnosti obiskovalcev samotnih zalivov, ki so s kopnega tako rekoč nedosegljivi, priča odvržena embalaža, ki se kopiči tudi v najbolj skritih kotičkih, za katere si naivnež v čolničku domišlja, da jih je prvi odkril.

Sladkovodna jezera

»Mljet med otoki izstopa s štirimi sladkovodnimi jezeri: Blatska Blatina, Slatina pri Kozarici, Blatina pri Sobri in Blatina pri Prožuri. Že ime večine pove, da jih ne gre obravnavati kot kristalne bisere čiste sladke vode sredi dolin. Obrasla so z ločjem, v tem letnem času je dno prekrito z razpokano zemljo, bregovi pa daleč proti sredini zarasli z ločjem. Vendar se ob ugodnem dežju zlahka napolnijo z vodo in postanejo lovišča jegulj in dragocen namakalni vir za plodne doline.

Ribolov z mrežami, s puškami in parangali je v nacionalnem parku strogo prepovedan, enako kot vožnja z motornimi čolni in avtomobili, razen po osrednji cesti. Vsak naivnež pa sme loviti s trnkom.

»Mljet ima 1.150 prebivalcev, od tega jih je na tretjini površine, kolikor jo je odmerjeno nacionalnemu parku, 320,« je povedal Jakov Nodilo. To je manj, kot navajajo statistični podatki o prebivalstvu na Mljetu izpred desetih let. »Veliko domačinov je odšlo za boljšim zaslužkom v mesta, tako hrvaška kot tudi ona zunaj Dalmacije, največ v Nemčijo. Vinogradi s postarano trto so se, ker ni bilo vsakoletne obdelave, posušili, oljke so zdivjale, previsoko v pobočja so jih v na roke obzidane terase postavili njihovi stari, ki so v plodnih dolinah živeli od ribolova, trte in poljedelstva. Kdo bi ob sodobni mehanizaciji, ki pa žal hribom ni kos, s košem oprtan grizel kolena v strmino, če pa perspektivni turistični dinar, marka in lira komaj čakajo, da jih bo kdo pobral!«

Večina domačinov, ki so obnovili, dozidali ali na novo postavili hiše, v katerih oddajajo sobe ali pa so v njih odprli lokale, preživi na otoku samo rentabilne poletne mesece, večino leta pa na celini.

Marsikoga od obiska Mljeta odvrne visoka cena za uro dolgo vožnjo s trajektom. Za avto in človeka v njem je treba odšteti blizu 200 dinarjev, seveda v eno smer. In ker trajekt iz Trstenika večkrat odpluje na pol prazen, ga bodo naslednje leto ukinili, namesto da bi znižali ceno. To je pač najpreprostejše in v skladu z našo turistično politiko.

MARINA UČAKAR

● Nezadostno iz zemljepisa

Zaradi nepoznavanja zemljepisnih okoliščin na severozahodu Sovjetske zveze je moral neki vojak svoj beg iz kasarne plačati s sedmimi dnevi zapora. Šenja Litovšenko je po lastnih navedbah nameraval zaprositi za azil v Zvezni republiki Nemčiji. Zato je mladi radiotelegrafist zapustil svoje ubežniško gnezdo blizu Kaliningrada in prestopil mejo. Ker pa ni natančno poznal poti, je splezal na drevo v upanju, da ga bodo tam »opazili in odvedli Nemci«. Našli so ga sovjetski obmejni vojaki, ki so mu pojasnili, da je med njegovo pravo domovino in domovino, ki si jo je izbral, še Poljska. Ko so se agenti KGB-ja prepričali, da je bil Šenja »v zemljepisu zares slab« in ni nameraval izdajati nobenih državnih skrivnosti, je dobil le sedem dni zapora. Potem pa ga bodo poslali k enotam v notranjost, da ne bi še enkrat zašel.

Tujci niso mogli zapravljati, ker krupjejem niso všeč plače

POREČ, 3. septembra – Okoli sto delavcev poreške igralnice Laguna, v katero je ameriško podjetje American Palace Laguna Casino AT Holywood vložilo tri milijone dolarjev (85-odstotni delež v mešani družbi) kapitala, je minuli teden stavkalo. Sredi večera so goste enostavno zaprosili, da zapustijo igralnico. Razlog – prenizke plače. Krupjeji so na mesec (nočno delo, prazniki, nedelje) zaslužili le po 400 dolarjev in poleg tega še 30 odstotkov od zbrane napitnine.

Ameriški solastnik sprva ni vedel, kaj bi, zato je na pomoč poklical policaje, ko pa so ti videli, da sta v igralnici red in mir, so spoznali, da so prišli po nepotrebnem. Poreški krupjeji so stavkali samo en dan, ker so se kasneje z delodajalci začasno dogovorili za nekoliko višje plače (480 dolarjev) in ugodnejšo razdelitev napitnine (50 odstotkov). Ko so podpisovali pogodbe o zaposlitvi, so jim obljubljali po 400 dolarjev plače, vendar v času, ko je dolar še nekaj veljal, zdaj pa hočejo po 600 dolarjev in vsaj polovico napitnine. Spora še niso rešili, čakajo na lastnika – ameriškega podjetneža, da se dokončno dogovorijo o zahtevah.

Ob tem pa je zanimovo še nekaj – da tudi ameriški poslovneži niso najbolj zadovoljni z zaslužkom v jugoslovanskih igralnicah (podobno mešano podjetje so ustanovili tudi v Ohridu). Razlogov je več – med obiskovalci je manj petičnih gostov, kot so pričakovali, oziroma – zdi se, da je v Jugoslaviji počasi že več igralnic, kot dobrih igralcev. Ob vsem klestijo dobiček visoke dajatve. Od skupnega prihodka mora igralnica plačati 20 odstotkov zveznega davka, 15 odstotkov republiškega in še pet odstotkov za JLA. To je že na začetku 40 odstotkov manj. Potem je treba poravnati še vse stroške, razdeliti plače in na koncu ostane manj, kot so pričakovali. Ob vsem je popolnoma jasno, da so Američani prinesli denar samo zato, da bi čim hitreje pobrali kar se da veliko, če jim zdaj to ne uspeva, ne bi bilo nič čudnega, če bi se ameriški podjetniki hoteli umakniti iz posla.

BORIS ŠULIGOJ

OTOPELOST JE SLAB GOSTITELJ

Tudi nas motijo kupi smeti

Oni dan sem poslušal Val 202, kjer je tekla beseda o slovenskem turizmu in kjer je na vprašanja poslušalcev odgovarjal slovenski minister za turizem Ingo Paš. Slišali smo že veliko znanih in preverjenih trditev o tem, kaj turizem je in kaj naj bi bil in zakaj pri nas to še ni, najbolj pa so mi ostale v spominu tiste besede in misli, ki so omenjale naš odnos do tujcev.

Zakaj?

Predvsem zaradi tega, ker so bili tujci v kontekstu splošnega vzdušja sicer zelo dobre in v vseh pogledih korektne oddaje tisto pribežališče, kjer smo lahko odlagali svoj kritični pogled na napake in slabosti v turizmu (beri v vsakdanjem življenju in v vsakdanjih pojavih med nami, domačimi, tukaj v Sloveniji živečimi ljudmi) in vzdihovali: »Ja, to pa res tujce moti, če ob hotelu kup smeti zaudarja na sto metrov daleč!«

Kaj pa moti nas, ljudi, ki smo turizem, predvsem pa državljani svoje domovine in volilci tega sistema?

Moti nas to, da je domači človek vedno na zadnjem mestu. Da je (to je seveda posledica ravnanja prejšnjega političnega sistema in oblasti, novi pa se bo moral ravno tu najbolj dokazati) zanj vedno najmanj poskrbljeno tam, kjer bi moralo biti, kjer pa to ni treba, pa je skrb še kar naprej vztrajna. Da je informacijski sistem še vedno bolj razvit za policijske potrebe, skoraj nič pa za sodobno delovanje potrebnega in koristnega dela birokracije.

Kakšne so naše ceste! Zdaj gradimo predor, ki nas bo povezal z avtocesto in osimskimi cestami na zahodu, ter speljal turiste čimhitreje mimo Slovenije skozi Ljubljano dalje na jug, enako pa velja za vzhodni del Slovenije, torej od Šentilja mimo Maribora proti Zagrebu. Zamisel, da bi avtocesto podaljšali do Slovenskih Konjic in tam naredili odcep proti Zagrebu mimo Rogaške Slatine, da bi še vzhodni del Slovenije kaj pridobil od tega prometa, je seveda bogokletna in povsem nerealna. Pomembno je le, da se bodo tuji turisti lepo vozili po naših avtocestah, da bodo čim hitreje šli mimo ali pa skozi Slovenijo! Mi se lahko še naprej ubijamo na kolovozih, ki so sicer preliti z asfaltno prevleko, so pa daleč od pojma sodobnih cest. Saj res, na takih cestah bi se tudi tujec slabo počutil.

Tudi nam zaudarja pod nos v naših neurejenih straniščih na javnih mestih, tudi nas jezi zelo nizka komunikacijska in informacijska kultura v prometu, zastareli načini uporabe (seveda zaradi take ponudbe) javnih telefonskih govorilnic, tudi nas motijo smetišča v gozdovih, dolge vrste ljudi pred bančnimi okenci, kjer ti gledajo čez rame, koliko imaš denarja, tudi nas motijo mehanične delavnice in pooblaščeni servisi, ki pa nimajo delov in moraš sam ponje na konec Tržaške in Celovške, da, in tudi mene moti, ko doma kar naprej poslušam Markoviča, kako mi preko ekrana v moji dnevni sobi zatrjuje, kako je dinar zunaj uveljavljena valuta, pa ga še na nobeni tečajni listi nisem videl, kljub temu, da sem letošnjo pomlad in poletje preromal lep del Evrope. Moti me, da nekateri mislijo, da bodo naredili tujcem lepo bivanje pri nas takó, da bomo ljudje, ki tukaj stalno bivamo in smo tako ali drugače gostitelji tujcev, živeli še po starem, torej na repu zanimanja družbenega sistema, vlade in ne nazadnje lastnih ambicij.

Tako bo vse dotlej, dokler bomo menili, da je urejenost v funkcioniranju sistema na vseh ravneh nekaj samo po sebi umevnega, ne pa posebnost ali izjema. In šele takrat, ko se bomo tudi mi doma počutili bolje, se bodo enako z nami počutili tudi tujci. In tedaj bodo tudi manj tujci, ampak bolj pravi gostje, ljudje, ki si jih želimo na obisk, da bi z njimi pokramljali o občečloveško pomembnih malenkostih iz vsakdanjega življenja, jim ponudili ob naši naravi še nekaj spretnosti, da, tudi srca, in seveda ob tem dobro zaslužili. Kajti le tako se da dobro zaslužiti v turizmu; če so ljudje dobre volje, ne pa nergači in jezni nase – in na ves svet!

DRAGO MEDVED

POT PRIJATELJSTVA – 1

Naši planinci so radi doma

Z opisi poti si ne moreš povsem zadovoljivo pomagati – Italijanski vrhovi so najbolj oddaljeni – Dobro markirane, a nevarne poti

LJUBLJANA, 3. septembra – Pot prijateljstva – Wege der Freundschaft – Cime dell'amicizia. Kako plemenito zvene te besede. Pa vendar se sprašujem, kaj smo v Sloveniji naredili za to, da bi popularizirali to mednarodno planinsko pot, po kateri je treba opraviti vzpone na 30 vrhov v Sloveniji, Koroški in Furlaniji–Julijski krajini, od najnižjega Ratitovca do najvišjega Grossglocknerja. V vpisnih knjigah, zlasti v Italiji in Avstriji, sem opazil, da se na vrhove Poti prijateljstva vzpenja zelo malo Slovencev.

Ali so vzroki drage koče v tujini, nepoznavanje terena ali bojazen pred neznanim? Mislim, da vsakega malo. Res je, da se samo z opisi poti, ki so v trojezični knjižici, ne da povsem zadovoljivo pomagati. Ti opisi so samo za orientacijo. Potrebni so še zemljevidi posameznega področja. Marsikdaj se podatki ne ujemajo z dejanskim stanjem, saj so medtem zgradili nove ceste, potegnili in zavarovali nove direktne smeri, tudi navedeni čas, ki ga potrebuješ, da dosežeš cilj, je večkrat drugačen od tistega, ki je vpisan v knjižici.

V pomoč planincem želim nanizati nekaj podatkov o prehojenih poteh, po katerih sem, večinoma s sinom Dušanom, sredi avgusta opravil to naporno, toda lepo pot. Ker sem pot prijateljstva začel že v sinovih rosnih letih, najprej brez njega, in ker mi ni pomenila dirke za lovorikami in rekordi, temveč spoznavanje drugih dežel, ljudi in planin, se je časovno kar malo zavlekla.

Italijanski vrhovi so nam nekako najbolj oddaljeni. Na splošno za celotno področje Furlanije-Julijske krajine lahko rečem, da so Italijani zgradili veliko novih asfaltiranih cest, ki jih še ni v knjižici in ki ti prihranijo marsikateri kilometer, s tem čas in tudi marsikatero liro za prenočišče, saj se izpod 9.000 lir za noč ne da spati na postelji (brez rjuh) v planinski koči in s priznanim popustom na planinsko izkaznico PZS. Težava je tudi v tem, ker naših enoločnic skoraj ne poznajo in se te redkokateri oskrbnik usmili z zelenjavno juho (zuppa di verdura). Običajna hrana, ki jo ponudijo – razne pastasutte, polenta in piščanci – je pa za izsušenega in preznojenega planinca neprimerna in za slovenski žep tudi predraga. Tudi do najbolj oddaljenega vrha te poti, do Monte Peralbe nad Cima dell'Sappada, pa pridete z enim rezervoarjem bencina.

Pod **Monte Peralbo** (2.694 m) pelje na višino 1.800 m odlična asfaltirana cesta, ker je v bližini tudi izvir reke Piave. Seveda greste lahko tudi peš iz Sappade, če imate čas. Do koče Calvi je nato še slabo uro hoje po makadamski cesti. Od koče Calvi (2.160 m) do vrha Peralbe je eno uro in pol počasne hoje po normalni poti, oziroma samo eno uro, če se povzpnete na vrh po direktni »ferrati«, opremljeni z jeklenico, preko stene, vendar brez klinov za noge. Koča se ponaša s spominom na obisk papeža Pavla Janeza II; obiskal jo je leta 1988 in se povzpel tudi na vrh Peralbe, o čemer pričata dve na gori vgrajeni plošči.

Na drugo stran Cime dell'Sappada se poleg Monte Siere, na katero ni zavarovane poti, vzdiguje **Creta Forata** (2.462 m), pod katero pa ni mogoče prenočiti. Zato priporočam, da tudi drugo noč prenočite na koči Calvi, se naslednji dan odpeljete v Cimo dell'Sappado in se povzpnete na Creto Forato ter se vrnete v dolino. Do gostišča Monte Siera pelje žičnica, s čimer prihranite eno uro hoje. Skupni čas, potreben za vzpon na vrh, se ujema z navedbo v knjižici, to je 3 ure in pol, vendar ni navedeno, da pot na sam vrh poteka po sicer razčlenjeni severni steni, v kateri pa ni niti enega klina in niti ene jeklenice! Je pa dobro markirana, mestoma z v malo piramido zloženimi kamni – možici. Posebej nazaj grede je zaradi navzdol visečih skal in slabih oprimkov ter velike izpostavljenosti zelo nevarno. Pot v dežju ter za vrtoglave in neizkušene planince močno odsvetujem. Pred nama je bila iz Slovenije letos na vrhu le skupina šestnajstih planincev z Raven na Koroškem.

LOVRO SODJA

PROTI VRHU MONTE ZERMULA PO »FERRATI« (Foto: L. S.)

TELEFONI

Ali ne delajo ali pa so predragi

Kljub drugačnim obljubam slabe zveze – Pogovor iz Jugoslavije petkrat dražji

PIRAN, 3. septembra – Koprski poštni delavci so pred glavno turistično sezono obljubili, da bodo poleti telefonske zveze iz turističnih krajev boljše, kot so bile minula leta. Vendar tako slabih telefonskih zvez kot v teh poletnih tednih že dolgo ni bilo.

Pri klicu s piranskega območja je bilo včasih treba čakati po več minut z dvignjeno slušalko, preden je telefonska centrala sploh ponudila prostor. Potem je bilo treba iskati prosto linijo in na koncu še nezaseden telefon. Pritožil se je tudi izolski občan, ki je srečo preizkušal kar v šestih koprskih telefonskih govorilnicah, pa so bile vse neuporabne.

Nič čudnega, so nam povedali na koprskem Podjetju za PTT promet, saj ljudje mečejo v telefonske avtomate vse mogoče od starih kovancev, do gumbov, žetonov in kovancev na vrvici. Krivi so menda tisti, ki so se ponovno odločili za gladke žetone in ne za žetone z utori. »Poglejte, v piranski občini smo oddali v najem 44 telefonskih govorilnic Iskri, ki še naprej prodaja žetone z utori in pridno skrbi za red. Tam težav ni,« nam je povedal **Vojko Petrič,** odgovoren za to področje.

Tehničnih težav res ni veliko in piranske govorilnice so gotovo bolje vzdrževane in urejene od koprskih. Toda Iskra prodaja žetone po približno dvakratni ceni. Tako stane minuta pogovora z Nemčijo iz piranskih, portoroških in lucijskih javnih govorilnic pet do šestkrat več (40 ali 46 din), kot stane minuta pogovora iz Nemčije v Jugoslavijo.

BORIS ŠULIGOJ

NOVI TEDNIK RADIO CELJE
NT&RC
UKV 100,3 in 95,9 MHz – stereo
SV 963 kHz

GNEČA V GORAH

Priporočljive so rezervacije

V številnih planinskih domovih imajo telefonske priključke – Za zasilno ležišče na Kredarici le 25 dinarjev – Popusti za člane PZS

LJUBLJANA, 3. septembra – Zanimanje za odhode v planine se je v zadnjem času zopet povečalo. Obiskali smo Planinsko zvezo Slovenije in poklicali nekaj bolj obiskanih planinskih postojank. Pozanimali smo se, kako je z rezervacijo ležišč, kakšne so cene in popusti, ter kje se lahko planinci o tem pozanimajo.

Strokovni delavec gospodarske komisije Planinske zveze Slovenije **Danilo Sbrizaj** nam je povedal, da ležišč preko njih ni mogoče rezervirati, posredujejo pa telefonske številke in naslove posameznih planinskih koč. Pri njih lahko dobite natančne zemljevide, različne brošure in Vodnik po planinskih postojankah.

V **Vodnikovem domu**, ki ga upravlja Planinsko društvo Bohinj–Srednja vas, nam je članica upravnega odbora Tilka Cvetek povedala, da se morajo organizirane skupine pri njih pismeno najaviti vsaj en teden prej. Upravni odbor jim prošnjo pismeno odobri. Cene ležišč so za člane 85 dinarjev, za ostale 105 dinarjev in za tujce 150 dinarjev.

Za dom v Tamarju skrbi Planinsko društvo Medvode. Ležišča je mogoče rezervirati po telefonu, tudi en dan pred prihodom. Cene za člane Planinskega društva so od 50 do 75 dinarjev, odvisno od sobe, v kateri ležijo. Drugi domači pohodniki plačajo od 60 do 75 dinarjev, za tujce pa je cena okoli 100 dinarjev. Oskrbnik **Zvonko Zorč** daje delavcem podjetij, ki so pomagali obnavljati planinsko kočo, poseben popust.

Z **Aljaževim domom** v Vratih upravlja Planinsko društvo Dovje–Mojstrana. Rezervacije sprejemajo vnaprej za dalj časa, trenutno pa so že vsa ležišča zasedena. Cene za člane so od 60 do 80 dinarjev, za druge domače goste od 80 do 120 dinarjev, z dodatno takso 4 dinarje, in za tujce od 80 do 120 dinarjev, s takso 12 dinarjev.

Triglavski dom na Kredarici, ki je najbolj obiskana postojanka, oskrbuje Planinsko društvo Ljubljana Matica. Rezervacije so možne v planinskem društvu in v samem planinskem domu nekaj dni prej. Člani morajo odšteti za zasilna ležišča 25 dinarjev, za skupna ležišča 70 dinarjev in za postelje v sobah 85 dinarjev. Drugi planinci plačajo za to 37, 105 in 128 dinarjev, tujci – člani planinskega društva 45, 126 in 157 dinarjev, tujci nečlani pa 50, 140 in 170 dinarjev.

Za **Poštarski dom** na Vršiču skrbi Planinsko društvo PTT Ljubljana. Zaradi velikega obiska bi bilo zaželeno, da bi ležišča rezervirali vsaj en teden prej. Za delavce podjetij, ki so pomagala pri obnavljanju doma, ni popusta, splošni 40-odstotni popust velja le za vse člane planinskega društva. Cene se giljejo od 35 do 60 dinarjev. Tisti, ki niso člani, morajo odšteti od 50 do 75 dinarjev, tujci pa od 60 do 95 dinarjev.

VESNA TRIPKOVIĆ
MARTA RAZBORŠEK

Franco Juri: Frančkovo poletje

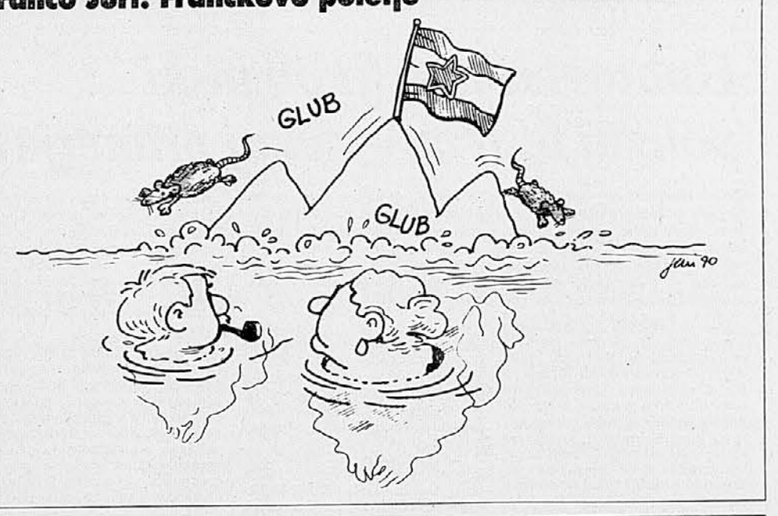

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS

■ Rabelj je proti smrtni kazni

Izvršitev smrtne kazni v Sovjetski zvezi je hitra in nepričakovana. Sindikalni časopis Trud je pred kratkim objavil podrobnosti o postopku usmrtitve. Povzel jih je po pripovedi štiridesetletnega policista, ki občasno opravlja usmrtitve. O tej njegovi »stranski dejavnosti« svojci ne vedo ničesar. Dan pred izvršitvijo smrtne kazni pride v zapor in prouči vse sodne dokumente in smrtno obsodbo jetnika. Tako se prepriča o potrebnosti in pravičnosti kazni. Jetniku nato sporočijo, da je njegova smrtna obsodba potrjena. Policist, ki se preobleče v jetniškega paznika, ga odpelje iz celice. Obsojenemu se niti ne sanja, kaj ga čaka. Domnevni paznik v uniformi skriva pištolo. Oba vstopita v posebno sobo – celico smrti in preden ima obsojenec čas pomisiti, kaj se dogaja, izvleče izvršitelj kazni pištolo in ga ustreli. Ne povpraša ga po zadnji želji, ne preveže mu oči, seveda pa tudi poslovilnega pisma sorodnikom ne more napisati.

Policist, ki je novinarjem tako odkritosrčno popisal svoje opravilo, je izjavil, da obsojenca ne usmrti s strelom v tilnik, ampak meri neposredno na življenjsko pomembne organe. Doslej je opravil že deset eksekucij. Obsojenci so bili vsi moški, stari med 24 in 70 leti. »Hvala Bogu, doslej med njimi ni bilo še nobene ženske,« je pripomnil rabelj. Med usmrčenimi so bili vojni zločinci, pa tudi moški, ki so posiljevali ali mučili otroke. Je poročen in ima otroke, pred eksekucijo pa se za nekaj dni odpove družinskemu življenju. Ko je grozljiva naloga opravljena, dobi še dan ali dva dopusta. Takrat igra šah in se ukvarja z vsakdanjimi stvarmi. »Vendar pa ni dobro, če si takrat sam,« pravi.

To »dodatno delo« so mu ponudili, ker je dober strelec. Po nekaj dnevih razmišljanja je ponudbo sprejel. Vendar mu za to opravilo ne pripadajo nobeni dodatki ali privilegiji, ima pa nekoliko več dopusta kot drugi policisti in lažje dobi sobo v počitniškem domu. Preden je začel opravljati svojo grozljivo nalogo, je moral opraviti psihološke teste. Tudi zdaj je pod neprestanim zdravniškim nadzorstvom.

»Sem proti smrtni kazni,« zatrjuje rabelj. »V primerih, ko gre za hudega zločinca, bi bila boljša dosmrtna ječa s težkim delom.« Ni bil še sicer v nobeni vojni, vendar je pobijanje ljudi zanj na splošno psihološko zelo težavna stvar: »Predvsem prvič. Tega ne pozabiš nikoli.« Vendar pa je prepričan, da je sovjetski način usmrčevanja »veliko humanejši« kot ameriški. Ogledal si je že video posnetke o usmrtitvah na električnem stolu v ZDA. Tam obsojenec zelo počasi umira. Najprej ga pripeljejo do električnega stola, ga nanj posadijo, mu namestijo elektrode . . . Ves čas ve, da je smrt blizu. To duševno trpljenje je veliko hujše kot telesne bolečine. Osamljeni eksekutor pa priznava, da bi svoje delo prav rad opustil. »Vendar pa mora to nekdo početi.«

■ Odprli so grobnico cesarja Zhaoa

Po večletnem restavriranju grobnice enega od vladarjev dinastije Ming so prostor odprli za javnost. Grobnica cesarja Zhaoa, enega od trinajstih cesarjev dinastije Ming, se nahaja 15 kilometrov severozahodno od Pekinga.

Dinastija Ming je na Kitajskem vladala od leta 1368 do leta 1644, ko je cesarski prestol zasedla mandžurska dinastija Qing. Mingi so začeli družinske grobnice graditi leta 1575. Za gradnjo razkošnih grobnic in paviljonov so porabili 750.000 kilogramov srebra. Grobnice članov dinastije Ming so raztresene na površini 54.000 kvadratnih kilometrov in so ena največjih turističnih zanimivosti na Kitajskem. Doslej pa so za ogled odprte samo tri.

■ Čudna pota informacij

»Smešno,« se čudi Michael Reed, »kako lahko znamenita in po vsem svetu znana revija (National Geographic) reši čisto lokalne težave.«

Reedova, bivša učiteljica in pisateljica, je začela izdelovati otroška oblačila z vzgojnimi gesli

in jih prodajati v Portvillu (v Kaliforniji). Na svoje veliko presenečenje je v naslednji številki National Geographica izvedela, da je v tem kraju ogromno brezposelnih beguncev etnične skupnosti Hmong iz Laosa. Povezala se je Laom Chujem Chajem, o katerem je članek v reviji povedal, da je voditelj skupnosti, in predlagala, da v svoji tovarnici zaposli hmonške ženske. Zdaj te ženske, vezejo na žepe, robijo konfekcijska oblačila, jih popravljajo, spreminjajo, z vročim likalnikom lepijo napise na majice in podobno, kar je prej delala Reedova sama. Dobivajo socialno podporo, zato delajo manj kot sto ur na mesec, da ne izgubijo pravice do zdravstvenega zavarovanja, socialni službi pa vračajo delež svojega zaslužka v tovarni. Njihovi možje, ki so še zmeraj večinoma brezposelni, pa medtem pazijo na otroke. Ženske se med delom tudi učijo angleščine. Njihove družine upajo, da bo dobilo delo še več njihovih, če se bo tovarna obnesla.

■ Odkrili so 18 faraonskih grobov

Egipčanski arheologi so južno od Asiuta v dolini Nila odkrili grobove 18 faraonov. Po mnenju evropskih znanstvenikov je najdba senzacionalna. Med drugim gre menda za grobove iz časov starega (2665–2155 pr. n. št.) in srednjega kraljestva (2130–1650 pr. n. št.) pa tudi iz predinastičnih časov. Poleg dobro ohranjene mumije so med drugim našli tudi posodo, kipce iz marmorja in več lesenih krst. Izkopali so tudi ogrlico s faraonovim imenom. Arheologi na podlagi slike, ki izvira iz časov srednjega kraljestva, sklepajo, da so stari Egipčani poznali konja že v 17. stoletju pred našim štetjem.

DELO plus

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1824 se je rodil avstrijski organist in skladatelj Anton Bruckner, mojster poznoromantične simfonije (umrl 1896.).

Bruckner je bil zadržane, celo plašne narave, posebno v družbi z ženskami. Nekoč je sedel poleg neke dame in ni spregovoril niti besedice. Nazadnje mu je rekla soseda:

»Zaradi vas sem si oblekla najboljšo obleko, gospod Bruckner, vi pa ste kar tiho!«

Skladatelj je ves zmeden odgovoril:

»Moj bog, zaradi mene vam sploh ne bi bilo treba nič obleči!«

•

Bruckner je bil včasih do svojih učencev dokaj siten ali pa kar zadirčen. Ko je nekega učenca, ki ni bil več prav mlad, zaradi slabe izvedbe skorajda nadrl, mož ni vedel povedati v obrambo kaj drugega, kot da je zinil:

»Toda gospod profesor, kako morate vpiti name, na poročenega moža?«

Bruckner je v zadregi odgovoril:

»Ah, poročeni ste, tega pa nisem vedel. Zakaj mi niste tega prej povedali?«

Učenec je zaigral nekaj taktov, Bruckner pa ga je prekinil z vprašanjem:

»In kako gre milostljivi gospe?«

4. september

Poleti leta 1941 so ***ZDA*** *formalno veljale za nevtralno državo. Še vedno so bila v veljavi določila zakona o nevtralnosti iz leta 1939. Britanci so po vse, kar so dobili v ZDA, morali priti sami preko morja, samo plačevali niso več. Prav prevoz pa je bila težava. Nemške podmornice so bile v tem času izredno močne in uspešne in mnogi so v ZDA godrnjali, češ, zakaj jim dajemo, če jim ne pomagamo spraviti tega domov? Roosevelt je kljub prigovarjanju, naj kaj ukrene, ostal previden. Aprila so Američani zasedli Grenlandijo, da bi preprečili prihod Nemcev, istega meseca je bilo določeno, da bo ameriška mornarica patruljirala po vsem zahodnem Atlantiku do 25. poldnevnika, julija so zasedli Island. Toda v popolno zaščito konvojev predsednik kljub prigovarjanju ni privolil. Roosevelt je dvomil, da bi mu Američani hoteli slediti.*

Šele septembra 1941 se je predsednik odločil za usoden korak. ***Dne 4. septembra je bil napaden ameriški rušilec Greer.*** *Roosevelt je izrabil dogodek kot povod, da je konvojem zagotovil ameriško spremstvo. V ostrem govoru je tudi zagrozil, da bo streljal direktno na italijanske in nemške ladje, ki bodo operirale v vodah, ki so pod zaščito ZDA. Oktobra je napravil še korak naprej. Dovolil je, da se trgovske ladje oborožijo in plovejo naravnost v britanska oporišča. Kongres je predlog sprejel z veliko večino. Naslednji korak bi morala biti vojna napoved Nemčiji, toda predsednik Roosevelt je še vedno krmaril med skrajnostmi: vojne ni hotel direktno napovedati, čeprav jo je tako rekoč že vodil, kot je sam rekel 27. oktobra, ko je bila torpedirana ladja Learny: »Želeli smo preprečiti streljanje. Toda streljanje se je začelo. Zgodovina je ugotovila, kdo je izstrelil prvi strel. A sčasoma bo zmagal tisti, ki bo izstrelil zadnji strel.« Japonski napad na Pearl Harbor je Roosevelta rešil dilem. Sedmega decembra 1941 so Japonci brez vojne napovedi napadli in uničili oporišče in za Združene države Amerike se je tudi uradno, formalno začela druga svetovna vojna.*

Dogodki na današnji dan

- ***1768*** *Rodil se je francoski pisatelj* ***François René Chateaubriand*** *(umrl leta 1848).*
- ***1824*** *Rodil se je avstrijski skladatelj* ***Anton Bruckner*** *(umrl leta 1897).*
- ***1834*** *Rodil se je slovenski pisatelj* ***Fran Erjavec*** *(umrl leta 1887), predstavnik generacije pripovednikov, ki je ustvarila začetke slovenske proze in pripovedništva (Ni vse zlato, kar se sveti, Ena noč na Kumu . . .)*
- ***1852*** *Rodil se je slovenski pisatelj* ***Janko Kersnik*** *(umrl leta 1897), mojster v opisovanju trško-vaškega in malomeščanskega okolja (Ciklamen, Agitator, Kmetske slike . . .)*
- ***1944*** *V Črnomlju je bil* ***drugi zbor aktivistov OF,*** *priprava za zaključne boje s sovražnikom, za prevzem oblasti in za prve temeljne ukrepe po osvoboditvi.*
- ***1970*** ***Salvador Allende*** *je bil izvoljen za predsednika Čila.*

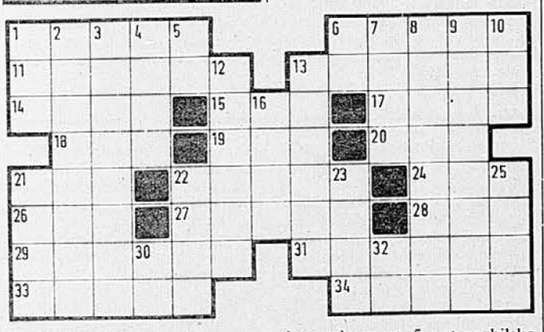

VODORAVNO: 1. točka, h kateri je usmerjeno gibanje Sonca v vesolju, 6. angleški pesnik, dramatik in prozaist (Thomas, 1557 do 1625, »Rosalynde«), 11. adresa, 13. francoski pisatelj, odličen stilist (Maurice, 1862 do 1923), 14. del obraza, začetek prebavnega trakta, 15. najvišja gora na Kreti, 17. plutovina, 18. zvok, glas, 19. ovratna ruta, 20. domačinsko ime za japonsko iskalko biserov, 21. reka v vzhodni Angliji, 22. ime slovenskega grafika in karikaturista Smrekarja, 24. ime jugoslovanske igralke Begović, 26. vzdevek grškega

JANEZ STREHOVEC

Neznanke kulturnopolitične jeseni

Še malo pa bo padla zastavica za predlagatelje kulturnih programov za novo kulturno leto 1991. Za založnike se je razpis republiškega sekretariata za kulturo končal že 31. avgusta, za nosilce iz drugih področij pa se bo iztekel 20. septembra, torej še prej kot v preteklih letih, ko je nacionalno kulturno politiko vodila KSS. V prihodnjih tednih in mesecih bo torej nova kulturna oblast začela odločati o osnovnem skeletu svojega kulturnega programa v prihodnjem letu, katerega oblikovanje in razrez sredstev zanj bo zanjo nedvomno prva težka preizkušnja.

Vrsta neznank spremlja pričakovanje o njenih odločitvah, kajti tokrat ne gre le za novo organizacijsko in upravno shemo nacionalne kulture, temveč tudi za povsem novo (kulturno) politiko, ki jo izrazito pooseblja novi kulturni minister kot ena verjetno najbolj radikalnih Demosovih postav, kajti na podlagi njegovih dosedanjih izjav in samogovorov o kulturi danes je videti, da ta gospod ne pristaja na nikakršno kontinuiteto. Skoraj odveč je omeniti, da je ta minister danes že kar adresat številnih kritik protidemosovske opozicije in tudi širšega kroga kulturnikov; prva številka nove kulutrne priloge v enem slovenskih dnevnikov je izšla očitno prav njemu »na čast« in tudi v drugih medijih so se ga njegovi kritiki že veselo spominjali.

Si bo nova kulturna oblast prizadevala le za ostro selekcijo in spodbujanja v korist nekega, recimo kar krščanskega modela kulture in tiste, prežete s klasiko in njenimi neoklasicističnimi branji, ob ostrem zanikanju drugih, recimo kar eksperimentalnih neoavantgardističnih modernističnih in postmodernističnih pobud? Bo spričo splošnih gmotnih zagat v republiki Sloveniji in na drugih področjih že uveljavljenem thatcherizmu skušala tudi tukaj vpeljati kak restriktiven kulturnoekonomski model? In, bodimo konkretnejši, kako bo nova kulturna oblast obravnavala vloge za subvencije tistih predlagateljev, ki so do nje izrazito opozicijski in je, preprosto rečeno, ne marajo? Kakšno usodo bodo v prihodnjem letnem finančnem programu na primer doživele že uveljavljene družboslovne zbirke in recimo gledališki programi na eksperimentalnih odrih ali pa pobude za nova plesna, literarna in likovna iskanja? Bo nova kulturna politika tukaj skrajno dosledna v svoji ideološki in politični platformi, ki verjetno ne izhaja iz kakega poenotenega Demosovega ekskluzivizma, temveč iz osebnih pogledov sedanjega kulturnega ministra? Bo thatcheristično pragmatična ali pa bo znala prenesti še kaj drugega in bo svoj začetni radikalizem vendarle mehčala prav spričo posebnih slovenskih razmer?

Ne le v okoljih, ki so podobna slovenskemu, tudi drugod po svetu namreč ni povsem čistih, šolsko idealnih kulturnopolitičnih modelov. Če bežno pogledamo na primer v delitev kulturnih politik, ki jo je pred leti vpeljal Harry Hillman– Chartrand, najdemo sicer štiri idealne tipe obnašanja oblasti do kulturnega področja. Teoretično namreč posreduje država v prid kulture na štiri načine, in sicer kot dajalec storitev, arhitekt, inžiner ali mecen, odvisno od tega, kako se obnaša do tega sektorja (je lastnik aparata kulturne produkcije ali pa le njen animator). Ta delitev že terminološko ni najboljša (konec koncev je arhitekt tudi inžiner), predvsem pa je to področje tako zapleteno, da večina vlad kombinira bolj ali manj vse štiri vloge, kar priznava tudi Hillman – Chartrand.

Z idealnimi, čistimi tipi je torej v kulturni politiki zelo težko.

Čistega thatcherizma v kulturi pa konec koncev ni niti v Veliki Britaniji, kajti vrsta zvrsti kreativnih umetnosti (predvsem kadar gre za mlade umetnike in nove tendence) ne zmore brez družbenih podpor. Skoraj odveč je omeniti, da bi bilo za kulturo tako majhnega naroda, kot je slovenski naravnost usodno, če ne bi načela kulturnega trženja in poslovnega sponzorstva (tu je resnično še veliko rezerv) povezali tudi s posluhom države za subvencioniranje tega področja. Kompleksnosti kulturnega področja namreč ustreza tudi kulturnopolitična kompleksnost, v današnji igri na tem področju pa so seveda relevantna tudi nova razmerja, značilna prav za čas po padcu berlinskega zidu. Med novimi, sicer težko pričakovanimi vzhodnimi oblastmi in kulturo se, sicer presenetljivo, le počasi spletajo ugodnejše vezi. Spomnim naj, na primer, le na sedanji trenutek vzhodnonemške umetnosti, ki je za njene ustvarjalce skrajno negotov, celo mučen. Včerajšnje države, ki je navzlic svojemu tako osovraženemu realsocializmu vendarle kar avtomatično (pogosto tudi zaradi ljubega miru) sponzorirala kulturno področje, danes ni več, nova pa ob tisoč zadevah, ki jih ima seveda za prvovrstne, ne utegne dovolj prisluhniti kulturi . . .

Bo nova slovenska kulturna oblast (mimogrede, v njenih prvih stotih dneh je iz njene amorfnosti krepko štrlela le glava kulturnega ministra, ki je ob vsaki priliki razlagal svoje poglede na umetnost, eksperiment in klasiko), upoštevala vsa ta dejstva in na tem skrajno občutljivem področju (ki je, ne nazadnje, tako rekoč matično za polovico novih oblastnikov in polovico njihove opozicije) vendarle ravnala kar se da modro, konstruktivno in nenasilno? Ali pa je vseh kulturnih konsenzov (v smislu, da je kulturno področje tudi namestniško, alibično za marsikaj drugega) že dovolj in bo zato kar dobrodošlo ostro kulturnopolitično profiliranje, še posebno če bo postalo naklonjeno predvsem umetniški ustvarjalnosti, torej posameznikom in njihovim živim, aktualnim projektom in ne institucijam in njihovi administraciji.

Recimo, da ima slovenska kultura ministrovih osebnih pogledov nanjo res že dovolj in zato pričakuje predvsem njej naklonjenih dejanj . . . To razmišljanje smo začeli z navedbo datumov – mejnikov, do kdaj je čas za predloge za financiranje programov za prihodnjo sezono. Ali ne bi kulturna oblast storila dejansko veliko za normalno funkcioniranje slovenske umetnosti že s tem, da bi svojo vrečo denarja odvezovala bolj dinamično, večkrat letno, če bi imela torej nekaj denarja vedno na zalogi za žive, aktualne programe in bi tudi sama opazneje izpregla iz podedovanih šablon?

Nove razstave

V Galeriji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov bodo danes, 4. septembra, ob 18. uri odprli razstavo Marjana Gumilarja »Iz skicirke«, v sredo, 5. septembra, ob 12. uri pa bo v galeriji IDCO v Ljubljani otvoritev razstave Interdesign workshop. Na ogled bodo dela iz prve IC-SID Interdesign delavnice v Jugoslaviji, Bivalno in delovno okolje, ki je bila od 2. do 17. julija na srednji lesarski šoli Jože Srebrnič v Novi Gorici.

Dnevi keramike v Rogaški Slatini

V Rogaški Slatini so se pričeli peti tradicionalni Dnevi keramike, trajali pa bodo do 9. septembra. V teh dneh bodo v kiparski delavnici in ob lončarski peči delali lončar Andrej Herrnja iz Ptuja, lončar Zelko Franc iz Pečarovec, kipar William Mc Cord iz ZDA, keramičarka Liljana Smodlaka iz Splita in keramik Aleksandar Žižović iz Splita.

D. M.

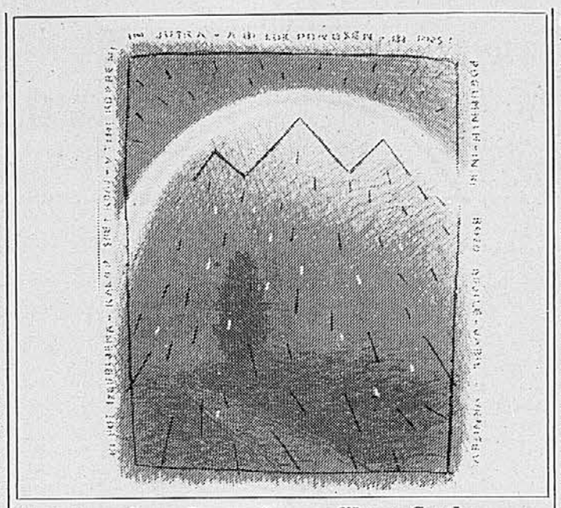

Sodobna jugoslovanska grafika v Seulu

V Centru umetnosti v Seulu bodo v torek, 4. septembra, odprli razstavo sodobne jugoslovanske grafike. Razstava obsega 104 grafike 26 umetnikov, iz Slovenije pa razstavljajo: Janez Boljka, Jože Ciuha, Črtomir Frelih, Jože Horvat-Jaki, Andrej Jemec, Boris Jesih, Lojze Logar, Adriana Maraž, Jože Spacal in Gorazd Šefran. Razstavo je pripravil Mednarodni grafični likovni center na povabilo korejske fondacije za kulturo. Gre za izmenjalno razstavo, zato je predvidena predstavitev sodobne korejske grafike v Ljubljani oktobra 1991. Razstavo v Seulu bo odprl kot predstavnik Jugoslavije direktor MGLC Zoran Kržišnik, ki bo istočasno tudi član žirije 7. mednarodnega bienala grafike v Seulu, za katerega je, na povabilo organizatorjev bienala, izbral razstavljalce iz vzhodnoevropskih držav. Na sliki: Boris Jesih-Nostalgija, 1984, barvna jedkanica.

Samostojni šolski sindikat ne poziva na splošno stavko

Sindikat delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti meni, da enourna stavka šol ne bi prispevala k izboljšanju razmer

Ob pozivu sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije na enourno splošno stavko 10. septembra je izvršni odbor samostojnega in neodvisnega *Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti* poslal sporočilo, v katerem med drugim pravi, da omenjena enourna stavka v vrtcih, šolah in raziskovalnih organizacijah ne bi prispevala k izboljšanju gospodarskih in družbenih razmer in da zato osnovnih organizacij svojega sindikata *ne poziva* na splošno stavko.

Zapisano je nadalje, da bo sindikat delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti kot samostojen in neodvisen sindikat sam opredelil konkretne zahteve v svoji dejavnosti in uveljavil stavko kot legitimno sredstvo za uveljavljanje pravic oz. zahtev članstva v primeru, ko jih ne bo mogoče uveljavljati v dialogu z oblastmi.

V ta sindikat je do zdaj vstopilo več kot 15.000 zaposlenih delavcev v vrtcih in šolah ter v posameznih raziskovalnih organizacijah. Izvršni odbor sindikata je v imenu članstva na seji 29. avgusta zahteval, da izvršni svet republike Slovenije vendarle že oblikuje predloge za sistemsko ureditev financiranja, uvedbo sistemizacije zaposlenih in sklenitev kolektivnih pogodb. Sindikat je pripravil svoje predloge in upravičeno pričakuje odgovore pristojnih organov oblasti. Zahteva nadalje, da republiški sekretariat za vzgojo in izobraževanje takoj ukrepa za zmanjševanje razlik v plačah za enako delo (zlasti v osnovnih šolah) ter odgovori na zahteve sindikata o ureditvi ustanov ter urejanju delovnih razmerij in plač zaposlenih v vrtcih in šolah. Predloge za zakonsko ureditev razmer v raziskovalnih organizacijah pa pričakuje od sekretariata za raziskovalno dejavnost. Ob spremembi šolskih učnih programov in ob ukinitvi posameznih predmetov ter ob presežkih učiteljev (gre za učitelje predmetov obramboslovja in STM v srednjih šolah) sindikat pravi, da ne more soglašati z enostranskim prekinitvijo delovnih razmerij; od oblasti terja celovit program za dokvalifikacijo, prekvalifikacijo in spremenjene zaposlitve teh delavcev.

GLASBA

Vsestranski Igor Krivokapič

Glasbena mladina ljubljanska je v četrtek, 30. avgusta organizirala predstavitev mladega glasbenika Igorja Krivokapiča. Številni publiki, ki je v pričakovanju zanimivega in svojevrstnega umetniškega večera napolnila dvoranico ljubljanskega Magistrata, se je Krivokapič razkril kot glasbeni interpret, skladatelj in literarni ustvarjalec, nenazadnje pa tudi kot zgovoren in gostobeseden sogovornik povezovalke večera Kaje Šivic.

Igor Krivokapič si je za »svoje« glasbilo izbral največje trobilo – tubo. Na inštrument, ki ga na koncertnih odrih redkeje srečujemo, je zaigral Sonato v F-duru baročnega avtorja Benedetta Marcella (klavirska spremljava Leon Engelman) in nedavno nastalo delo »Rommates« za bas klarinet in kontrabas tubo sodobnega mehiškega skladatelja Francisca Gila (bas klarinet Matevž Mercina).

Skladateljski delež Igorja Krivokapiča je zajemal tri skladbe – najprej smo poslušali »Eklogo« za violončelo solo (izvajalec Tomaž Sever), kjer je bilo čutiti skladateljevo spogledovanje s folkloro. Sledila je tristavčna skladba »Modifikacije« – preobrazba fanfarnega motiva za dva rogova in basovsko tubo, ki so jo zaigrali Jože Kocjančič, Miroslaw Poski (oba rog) in Sam Griggs (tuba), interpretacijo pa ji je lajšal avtor-dirigent. V vlogi besednega ustvarjalca smo Krivokapiča spoznali v odlomkih njegovega utopičnega romana »En dan« ter v zadnji skladbi z naslovom »MIR«, ki je v svoji časovni preobsežnosti in nekakšni izvenzemeljski zvočnosti združila na magnetofonskem traku posneto izvajanje bas-flavte, elektronske zvoke in tri »v živo« sodelujoče govorce.

Glasbeno-literarni večer je tako predstavil glavna področja delovanja Igorja Krivokapiča, najobsežnejši del te prezentacije pa je bil odmerjen njegovemu skladateljevanju. V skladbah je bilo moč prepoznati dovolj obrtniško-tehničnega obvladovanja glasbene materije in inštrumentov, iskanje lastnega, originalnega umetniškega izraza pa se za mladega avtorja še nadaljuje.

JANJA GALIČIČ

NOVI TEDNIK RADIO CELJE

NT&RC

LIKOVNI TRG PRI NAS IN NA TUJEM (20)

Iz časov uravnilovke

Zoran Kržišnik o povojnih časih – Razstave na podlagi republiških uravnilovk – Zamujene priložnosti na Beneških bienalih – Skozi Moderno galerijo v Ljubljani so šle vse velike razstave – Ni bilo denarja za ugodne odkupe grafik z mednarodnega grafičnega bienala.

Dandanes lahko ugotavljamo, kako smo v minulih časih izpuščali ci rok neštete priložnosti za uveljavljanje na evropskem in svetovnem likovnem trgu, in spoznavamo, da na njem nagrade ne pomenijo veliko, če za njimi ni kapitala, razvite trgovske mreže, in obsežne propagandne dejavnosti. Medtem ko je bila naša likovna ustvarjalnost v vrhu mednarodnih likovnih dogajanj v svetu, je bilo naše razumevanje pomena in vrednosti likovnih del ujeto v različne ideološke zanke.

● »Spominjam se, na primer, ko smo bili prvič po vojni, leta 1952, na Beneškem bienalu. Takrat sem bil mlad ‚greenhorn‘, pomočnik jugoslovanskega komisarja in sem nekaj časa delal v Benetkah. Pokazalo se je, da sta bili favorizirani dve državi: Jugoslavija in Španija, dva popolnoma različna sistema. Franco, ki je bil tudi nedeljski slikar, je španskim likovnikom dopuščal določene novitete, kar je bilo pomembno pri njihovem nastopanju. Njihovi takratni komisarji so pripravljali zanimive razstave, tako da je bila Španija vedno vospredju. Zanimanje je bilo tudi za Jugoslavijo, vendar smo mi že od vsega začetka naredili veliko napako, ker smo vzpostavljali tako imenovano uravnilovko. Pozneje sem bil večkrat komisar jugoslovanskega paviljona na Beneškem bienalu in vedno je šlo za neke vrsto kolektivizacijo. Zastopane so morale biti vse republike in na ta način smo izničevali kvaliteto. Predlogi, da bi bili bolj selektivni in da bi se bolj pogumno uveljavljali, so bili zaman. Da bi Jugoslavija podprla le neke ustvarjalcev, je bilo seveda nesprejemljivo. Ko je na primer Robert Rauschenberg dobil v Ljubljani prvo nagrado, pred Beneškim bienalom, je potem za njim stala ne le država, ampak tudi ameriški kapital. In če pogledamo, kje so bili nekateri ob startu, enako nagrajeni, kot sta bila Rauschenberg, Bernik ali kdorkoli, potem vidimo, kam so pri marketingu prišli eni in kam drugi.«

Nekaj vtisov iz povojnih časov je povedal **Zoran Kržišnik,** osrednja osebnost likovnega in galerijskega življenja in delovanja, sedaj direktor Mednarodnega grafičnega likovnega centra v Ljubljani, v minulih desetletjih pa je vodil Moderno galerijo, ki je bila prej »edini izvoznik likovne umetnosti«. Takrat še ni bilo beograjske galerije, zagrebška pa se je zelo živahno ukvarjala z naivo in, dokaj enosmerno, z novimi tendencami. »Skozi vrata ljubljanske Moderne galerije so šle vse velike razstave, na vse celine in navzoči smo bili na vseh bienalih,« je rekel Zoran Kržišnik. »Toda pokazalo se je, kar smo pozneje lahko obžalovali, da na to piramido nismo mogli postaviti določenih umetnikov, ki so bili v tistem času zanimivi.«

Po njegovem smo veliko zgrešili, ker po vojni nismo izrabili geo-politične prednosti, kajti Jugoslavija je bila takrat v ospredju svetovnega zanimanja.

Pobude o naših galerijah na tujem

»V takratni komisiji za kulturne stike smo večkrat rekli, naj bi Jugoslavija na tujem vendarle odprla nekaj galerij, recimo v Parizu, v enem od nemških mest, na Švedskem, v Ameriki. Vzpostavila naj bi tako imenovane quasi privatne galerije, ki bi bile lahko v sklopu kakšne institucije. Veliko pozneje je bila taka galerija, Adria Art Gallery, v New Yorku, kjer smo seveda naredili super tehnično napako. Takrat, ko smo to zasnovali, smo predlagali, da naj bo tam ameriški človek, ki bo poznal razmere in vedel, kje je mogoče prodajati. Galerijo pa je dobil v roke nekdo, ki je hkrati prodajal tudi košare.

Pred dvema desetletjema se je na Madison Aveny še kar dobro prodajalo. Nasproti stavbe, kjer je bila galerija v 17. nadstropju, je začel graditi svoje prostore General Motors. Delno smo se že dogovorili, da bomo eno ali dve nadstropji opremili z likovnimi deli, kajti takrat je bila jugoslovanska umetnost dokaj zanimiva. To bi veliko pomenilo. Ker pa je predstavništvo, kamor je galerija sodila, zašlo v težave, so galerijo zaprli. Čeprav sem bil med pobudniki za njeno ustanovitev, sem za to zvedel šele po dveh, treh mesecih in vsa prizadevanja, da bi se za galerijo zavzela država ali vlada, so bila zaman. Tega marketinškega sektorja pri nas nismo nikoli razumeli in nič ni čudno, če danes čutimo posledice. Moralni uspeh naših avtorjev ne bil neprimerljiv s tistim, kar smo dajali v tehnično-marketinškem smislu.«

Uradna razstava v mali galeriji

Jugoslovanska politika »republiških ključev« in povprečnosti se je kazala tudi v odnosu tujih galerij do naših uradnih razstav, kjer smo vedno vlekli krajši konec. **Zoran Kržišnik** je bil pred desetletjem komisar jugoslovanske razstave v Londonu. »Ko je Jugoslavija na podlagi medsebojnega sporazuma uradno prosila za prostor, smo dobili na razpolago samo tako imenovano Small Gallery, to je majhno galerijo, v kateri pa nismo mogli vsega razstaviti. Zakaj? Zato, ker je pred tem jugoslovanski ‚Savez‘ likovnih umetnikov pripravil neko razstavo skulptur in naredil take neumnosti v tamkajšnjem prostoru, da smo bili izbrisani za desetletje. Hkrati, ko smo razstavljali v Small Gallery, pa smo bili prek ljubljanskega grafičnega bienala, kjer je bil njihov predstavnik član žirije, povabljeni v Tate Gallery, da smo tam leta 1981 predstavili jugoslovansko grafiko. Z velikim uspehom. To se pravi, da smo v neposredni povezavi z ustanovami prišli v najbolj elitni prostor, uradna verzija celotne jugoslovanske razstave pa v tisto malo galerijo.«

Zoran Kržišnik je povedal, da so v marketinškem smislu skušali sodelovati s tujimi galeristi, vendar pa naši ustvarjalci marsičesa niso razumeli, na primer tega, da so tudi zelo znana imena v začetku dajala galeristom svoja dela »skoraj zastonj«. V najboljšem primeru je eno tretjino dobil avtor, eno tretjino galerist, ostalo pa je šlo za predstavitev. »Naši avtorji pa so bili vedno prizadeti, če so morali galeristu dati 30 odstotkov. Zakaj? Zato, ker je šlo iz rok v usta. Ker te vrste trgovine nismo poznali, so ljudje živeli v napačni veri.

Vem za avtorja, ki je na začetku dobil komaj 20 odstotkov vrednosti tistega, kar je dajal. Dogovor je sklenil za pet let in v tem času je cena njegovih del zrasla od 1.000 na 10.000 dolarjev. Ko je pogodba potekla, je avtor postavil razmerje 50:50. Seveda je moral galerist v začetku veliko vložiti.

Zunaj veste za katerega koli umetnika – od najdražje slike Van Gogha do ostalih – kakšna je njegova vrednost. Imate kataloge, v katerih je jasno zapisano, da stane ta in ta toliko in toliko in vso zadevo spremenijo po štirih, petih letih, pri nas pa je vse skupaj sivi trg, ker ga enostavno ni.

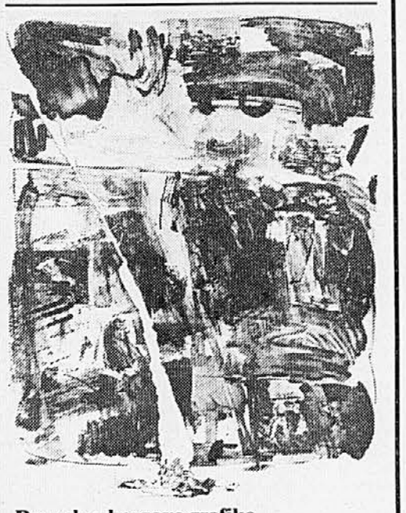

Rauschenbergove grafike po 85 dolarjev

● Na 5. mednarodni grafični razstavi v Ljubljani leta 1963 je mednarodna žirija podelila najvišja priznanja, nagrado Grand Prix Robertu Rauschenbergu (1925, ZDA) za razstavljene grafike. Na naslednjem bienalu leta 1965 je imel Rauschenberg osebno razstavo, na kateri je predstavil 15 litografij. Na 10. bienalu leta 1973 so podelili tri Velike častne nagrade (Grand Prix d'Honneur) Debenjaku, Rauschenbergu in Vasarelyju, na 11. bienalu pa je bil predstavljen v okviru posebnega izbora kritikov (Thomas Messner: Rauschenberg). Leta 1979 je na 13. bienalu edini prejel Veliko častno nagrado, dve leti zatem pa se je v Ljubljani predstavil z 20 grafikami. Vse to so bile priložnosti za obogatitev naših likovnih zbirk. Če bi takrat, ko je Rauschenbergova grafika veljala 85 dolarjev (ali današnjih 920 dinarjev) in ko ga je svet prek ljubljanskega grafičnega bienala šele odkrival, odkupovali njegova dela, bi imeli danes grafične liste v vrednosti 15.000 do 20.000 dolarjev in najbolj bogat grafični sklad. Tako pa smo bili zadovoljni s tistim, kar so nam avtorji neposredno podarili. Kot se Zoran Kržišnik spominja, je bilo samo enkrat možno za 2 milijona dinarjev odkupiti nekaj del z bienala, sicer pa za odkupe ni bilo denarja. Kolikor ga je sploh bilo, pa z njim nismo znali prav ravnati. »Bili smo ne le gmotni, ampak tudi duhovni reveži,« je rekel Kržišnik. Bilo je tudi tako, da so domači umetniki protestirali, češ, tuje bomo odkupovali, domače pa ne. Na sliki: Robert Rauschenberg, Nezgoda, litografija, 1963. Velika premija za grafiko na 5. mednarodni grafični razstavi v Ljubljani, drugo premijo je dobil Janez Bernik.

Z ljubljanskim grafičnim bienalom smo začeli zato, da bi si odprli okno v svet, skozi katerega bi prihajali tujci. Kmalu se je pokazalo, da je bil to pravzaprav filter za pogovore na tujem in odprl je mnoga pota ne le slovenski, ampak tudi jugoslovanski umetnosti. Danes lahko spoznamo, koliko nam pomeni, da je bienale dobil neke vrste institucijo, ker so pogoji popolnoma drugačni. Na ta način se vključujemo v mednarodni zemljevid razporeditve dela in mnoge zadeve bomo lahko drugače urejali,« je dejal Zoran Kržišnik.

Pripravila: **Branko Sosič in Alenka Zgonik**

OPAŽANJA IN POBUDE

Dubrovniški in ljubljanski poletni festival – nekaj primerjav

Že večkrat sem se vprašal, ali je smiselno ponavljati trditve, da se naše poletno glasbeniško dogajanje potaplja v močvirje. Ko sem letos bežno vzporejal dva mednarodna festivala, ljubljanskega in dubrovniškega, se mi je zazdelo vredno opozoriti stanovske kolege, da pričnemo temeljiteje delovati za zavarovanje poklica – v prvi vrsti pa za zavarovanje dosežene kakovosti predstavljanja glasbene umetnosti v preteklosti.

Naj na začetku spregovorimo o opažanju pri domači glasbeni ustvarjalnosti na tovrstnih prireditvah. Možnosti za afirmacijo so zdaj še minimalne. Ljubljanski festival je tokrat ponudil večer podoknic in ljubezenskih pesmi, kar spominja na čitalnico, predvsem njeno neglasbeniško dimenzijo; dubrovniški je na domače avtorje skorajda pozabil (izvajali so dela Sorkočevića, zaradi pravila o lepem vedenju, nato Papandopula in našega Goloba s Camerato Labacensis). Ne morem si misliti, da bodo organizatorji festivalskih glasbenih programov sami od sebe, sploh pa ne radikalno spremenili odnos do domače ustvarjalnosti, ker jo veči del skorajda premalo poznajo, kaj šele priznajo (saj je ne spremljajo); potrebni bodo temeljiti pogovori med tremi dejavniki: predstavniki ustvarjalcev, financerji in organizatorji prireditev. Razumljivo je tudi, da si ni moč čez noč pridobiti vidnejše pozicije domačih skladateljev v elitnih koncertnih sporedih; v poštev prihajajo celo vzporedne prireditve (o njih obliki je vredno razmišljati na drugem mestu).

Nekoliko boljšo udeležbo kažejo podatki pri poustvarjalni umetnosti. Resda morajo pri tej skrbeti za kontinuirano prisotnost na koncertnem podiju, da bi se ohranila in razvijala kakovost. Vendar se tudi poustvarjalcem ne daje toliko možnosti, kolikor je zaslužijo v primerjavi s tujimi udeleženci, ki so (recimo) tokrat nastopili na prireditvah.

Dubrovniški festival je mnogo bolje poskrbel za svoje, to je domače dirigente, pevce, instrumentaliste. V primerjavi z ljubljanskim festivalom, ima resda 14 prireditev več, kar pa ni edini razlog, da ne bi naš ljubljanski festival obšel dirigentov, pevcev, instrumentalistov. Domača bera je bila tokrat pošteno šibka, celo kakovostno, razen seveda Nanuta, Lajovica, Dubrovke Tomšič-Srebotnjakove, Eve Novšak-Houškove.

Koliko veselja bi storili organizatorji, če bi mladim umetnikom priredili posebej vsaj nekaj nastopov. Koliko afirmacije bi naredili organizatorji s predstavitvijo posnetkov. Koliko velikodušnosti bi pokazali organizatorji, če bi občasno peljali turistične skupine po obnovljenih gradovih, kjer bi jim muzicirali ali peli domači pevci!

Nič kaj spodbudna ni statistična slika, ki prikazuje uvrstitev tujih skladateljev, sodelovanje pomembnih ansamblov, dirigentov, solistov. V Ljubljani je izstopal le dirigent Fedosejev, v Dubrovniku violinisti: Gruber, Kantorow Czeba, Vernikov, Talich, pianisti Kovacevich, Devoyon, flavtist Gallois, pevka Caballe.

Slovenska festivalska ponudba se v vseh drugih parametrih bolj razlikuje od dubrovniške. Skladateljskih imen je pač več v Dubrovniku, vendar se zadržujeta oba programa v varnih vodah Bacha, Haydna, Mozarta, Beethovna, Schuberta, Schumanna, Čajkovskega, Chopina; izmed skladateljev preminevajočega stoletja pa so v sporede uvrstili Bartoka, Prokofjeva, Stravinskega, Šostakoviča, Orffa. V ljubljanskem primeru je značilna izbira manj pomembnih skladb.

Kako naprej? Potrebna bo večja selekcija pri uvrščanju skladb in ne le skladateljev, večja selekcija pri izbiri solistov in ansamblov; bodo leto za letom veljala pravila poznanstev, ne pa strokovni kriteriji? Potrebnih bo več krogov prireditev, krogov po stopnji umetniške kakovosti. Serenadni večeri npr. ne morejo konkurirati ne pri programski usmeritvi ne pri poslušalski strukturi ipd. z elitnimi simfonijami, komornimi koncerti ali recitali. Vsaka zvrst ima svoje mesto v poslušalski strukturi bolj definirano, kot si mislimo.

Sleherno uho drugače sliši, vsakdo si izbira ponujeno v okviru estetskih in finančnih možnosti, predvsem pa (praviloma), osebne sprejemne tradicije. Jedi morajo ločeno ponuditi organizatorji – kuharji umetniške ponudbe.

Če ne bi bilo možnosti za izboljšanje festivalskega dogajanja, ne bi zapisoval teh opažanj in pobud.

MARIJAN GABRIJELČIČ

Odraz novih razmer tudi v romunskem seminarju za tujce

Avgusta se je v znanem romunskem letovišču v Karpatih Sinaii končal tritedenski seminar romunskega jezika, literature, zgodovine in umetnosti, ki ga je – letos že enaintridesetič – organizirala Univerza v Bukarešti. Udeležilo se ga je skoraj 100 udeležencev iz 22 držav. Največ jih je prišlo iz SZ, Italije, Francije in Velike Britanije, precej pa je bilo tudi Nemcev, Čehov in Slovakov. Iz Jugoslavije sta bila dva, poleg podpisanega še eden iz Makedonije. Na seminarju so bili tudi študentje in profesorji iz ZDA in dežel Daljnega vzhoda.

Prejšnja leta je seminar potekal v romunski prestolnici, letos pa so zanj izbrali prijazno mestece Sinaii, ki je kakih sto kilometrov oddaljeno od Bukarešte, kar naj bi simbolično izražalo prelom s preteklostjo, kot je v slovesnem otvoritvenem govoru dejal rektor bukareštanske univerze, prof. Nicolae Cristescu. In res je bilo na tej za romunsko povezanost s svetom pomembni manifestaciji čutiti večjo odprtost, »novega duha«, ki naj bi že bil rezultat znanega velikega preobrata v Romuniji.

Udeleženci seminarja so bili, kot so na podobnih poletnih šolah tudi drugod po Evropi, predvsem študentje in profesorji romunščine, prevajalci, pisatelji in drugi kulturni delavci. Na lektoratih različnih težavnostnih stopenj so se romunščine bodisi šele učili ali si znanje tega jezika še poglabljali. Na strokovnih predavanjih so se seznajali z dognanji romunskih lingvistov. Posebne pozornosti je bila deležna romunska literarna ustvarjalnost, zlasti še novejšega, povojnega časa, na dan pa so prišli tudi avtorji in teme, o katerih se v času vladavine Ceausescuja ni govorilo. Tako so bila na sporedu predavanja o začetkih moderne romunske literature, o velikem romunskem pesniku Mihaiu Eminescuju (1850–1889), o romunski poeziji med vojnama in po drugi vojni . . .

Seminar pa se ni odvijal samo v predavalnicah; seminaristi so imeli tudi možnost, da so potovali po deželi in spoznavali njene kulturne in druge značilosti. Zadnji teden je bil namenjen ekskurziji po Moldaviji in Bukovini, kjer so si ob drugem odgledali nekaj najlepših samostanov (Putna, Sucevita, Voroet). Posebnost teh edinstvenih zgradb iz XV. in XVI. stoletja so njihove zunanje stene, ki jih krasijo freske z biblijskimi motivi. Tujih turistov v teh krajih zaenkrat ni veliko; dolgoletna zgrešena politika je tudi tu naredila svoje. Škoda, kajti Romunija ima bogato umetnost, zanimivo pokrajino in gostoljubne ljudi. Končni vtis o Romuniji pa je vsekakor, da se stvari v njej premikajo na bolje, vendar počasneje, kot si mnogi želijo.

MARCO RUSSI

Razstava, ki priča o Etruščanih in njihovem kulturnem ustvarjanju

V Viterbu (italijanska dežela Lazio) so odprli razstavo eksponatov iz muzejev vzhodnih držav

V Viterbu so včeraj odprli veliko razstavo o Etruščanih, ki ima podnaslov Pričevanje o Etruščanih iz berlinskega muzeja in vzhodne Evrope. Gre za približno 1.200 predmetov, sarkofagov, bronastih kipov, žar, keramike, posodja in okrasnih predmetov, ki jih v svojih zbirkah hranijo muzeji v Češkoslovaški federativni republiki, Nemški demokratični republiki, Sovjetski zvezi, na Poljskem in Madžarskem.

Italija, ki je seveda sedež etruščanske umetnosti in je velikokrat to umetnost prikazovala na razstavah po svetu, je tokrat gostiteljica številnih umetniških izdelkov Etruščanov iz vzhodnoevropskih zbirk. Viterbo niso izbrali naključno, saj je to mesto v italijanski deželi Lazio eden izmed centrov etruščanske kulture.

In kako so ti predmeti prišli v dežele vzhodne Evrope? V prvih desetletjih devetnajstega stoletja so v številnih najdiščih Tarquinie, Vulcia in Chiusia arheologi odkrili precej predmetov, ki so jih izdelali etruščanski mojstri. Takrat še ni veljala prepoved prodajanja arheoloških odkritij, predvsem nemški arheologi pa so pokupili za svoje muzeje precej dragocenih predmetov, tako da so v berlinskem antičnem muzeju leta 1843 odprli posebni etruščanski oddelek. Leta 1861 je tudi leningrajski Ermitage odkupil del arheološke zbirke iz tega časa, številne etruščanske izkopanine pa so odkupili še muzeji v drugih vzhodnoevropskih mestih.

Razstavo v Viterbu je pripravil Berlinski državni muzej, ogledali pa so si jo lahko že v Berlinu, Budimpešti, Moskvi in Leningradu, kjer je naletela na izreden odziv. Na dan si jo je ogledalo kar po 10.000 obiskovalcev. Razstava o Etruščanih bo v viterbski Palazzo dei Papi (Papeška palača) na ogled do 14. oktobra.

M. R.

Pulj v Ljubljani

Včeraj se je v Cankarjevem domu v Ljubljani začela tradicionalna filmska prireditev Pulj po Pulju, tokrat pod naslovom Pulj v Ljubljani. Predstavili bodo le močno zožen izbor filmov z letošnjega filmskega festivala, torej le tista dela, ki si jih je res vredno ogledati. Včeraj so že predvajali film **Prvi udarec** v režiji Darka Bajića in iz proizvodnje Avala film Beograd. V torek, 4. septembra, bo na sporedu film **Orel** režiserja Zorana Tadića, iz produkcije zagrebškega Marjan filma. V sredo, 5. septembra, bo na sporedu film **Meja** več producentov režiserja Zorana Maširevića (film je letošnji jugoslovanski kandidat za nagrado Feliks). V četrtek sledi še film **Gluhi smodnik** iz sarajevskega Foruma in v režiji Bate Čengića (film je dobitnik velike nagrade Pulj '90) in zadnji dan prireditve še slovenski film **Do konca in naprej** režiserja Jureta Pervanje iz produkcije Studia 37 in Vibc filma. Vsi filmi bodo na sporedu ob 20. uri.

L. R.

Jesenski vpisi abonmajev

V Slovenskem narodnem gledališču (SNG) v Ljubljani in v Mestnem gledališču ljubljanskem (MGFL) so včeraj začeli z jesenskim vpisom abonmajev za sezono 1990/91. Kakor so nam povedali v vpisni pisarni SNG (Drama ter Opera in balet), so večino abonmajev prodali že junija, dijake in študente pa bodo vpisovali še od 3. do 10. oktobra. Študenti si lahko v obeh hišah SNG poleg študentskih izberejo tudi katerikoli drugi redni abonma.

J. Š. A.

POLEMIKA V VOJVODINI

Se bosta Ristić in Subotica razšla?

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Tudi največje ljubezni niso večne. Ko je Ljubiša Ristić leta 1985 prišel za režiserja v subotiško Narodno pozorište (kasneje je postal njegov upravnik), ga je mesto s svojimi prebivalci pričakalo kot velikega kulturnega delavca in človeka, ki naj bi jih iztrgal iz provincialnega mrtvila. Danes po Subotici krožijo peticije proti Ristiću, napovedujejo mu nešteto sojenj, poslanci v vojvodinskem parlamentu pa se pogosto prepirajo, ali je gledališki režiser res samo to ali pa tudi spreten prevarant, nekakšen »Ostap Bender naših dni«. Ristić je razvnel tudi Novi Sad, ko je skušal rešiti tamkajšnje gledališče, vendar se tokrat podrobneje zadržimo pri »subotiških igrah brez meja z Ristićem in okoli njega«. Naj o vsem spregovorijo najpomembnejši akterji.

Po Subotici kroži peticija, za katero je dala pobudo tukajšnja organizacija Demokratične zveze vojvodinskih Madžarov, pridružili pa so se ji tudi vojvodinski Hrvati. V peticiji zahtevajo, naj lokalne in pokrajinske oblasti ukrepajo in normalizirajo razmere v Narodnem gledališču Nepszinhaz v Subotici. Ristića obtožujejo, da je gledališče zdrsnilo na raven stanovskega gledališča, da je zanemarilo vlogo zadovoljevanja kulturnih potreb svojih someščanov in da so njihovi voditelji skrivnostno nedotakljivi pod varstvom nevidnih zavetnikov. Ristić in ljudje okoli njega baje zapravljajo veliko denarja. Peticija poudarja tudi »ravnodušnost ob vse bolj opaznem propadanju gledališkega poslopja – več kot sto let stare stavbe, ki je nepogrešljiv del mestne podobe.«

Najpomembnejši del peticije je zahteva po ustanovitvi gledališč v madžarskem, hrvaškem in srbskem jeziku. Madžarsko gled

Dan atletike v Celju v znamenju junakov iz Splita

Zmage Brigite Bukovec, Boruta Bilača in Dragutina Topića na atletskem mitingu Kladivarja – Nov državni rekord Mira Kocuvana na 200 m ovire

CELJE, 3. septembra – Dan atletike v tradicionalnem središču slovenske atletike je na štadionu Kladivarja pričaral vsaj malce tistega vzdušja, ki je minuli teden preveval splitski Poljud med 15. EP. Prav nekateri najuspešnejši jugoslovanski akterji letošnjega največjega atletskega dogodka na stari celini so prispevali levji delež k prijetnemu športnemu popoldnevu, v memorialnih disciplinah, teku na 100 m za moške v spomin Ferdu Skoku in (prvič) teku na 100 m ovire za ženske v spomin Fedorju Gradišniku sta zmagala Borut Bilač in Brigita Bukovec.

»Celje je bilo in je še atletsko mesto, četudi morebiti zaradi zaostrenih gospodarskih razmer tega ni čutiti v enaki meri kot nekdaj. Toda tradicija je živa, atletika je pomemben del imagea našega mesta, zato sem prepričan, da bodo naši atletski delavci spet ujeli korak s časom in Celju povrnili vsaj del nekdanje slave, čeprav vemo, da to nikakor ne bo lahko delo. Seveda pa pri tem lahko računajo tudi na pomoč mestnih oblasti, ki se dobro zavedajo vrednot in pomena športa,« je po prireditvi povedal celjski župan Tone Rojc, ki tudi to pot ni zamudil priložnosti za ogled tekmovanj.

Nastopilo je približno 90 tekmovalcev, med njimi je bila tudi peščica Avstrijcev, seveda pa so največ pozornosti gledalcev pritegnili nastopi jugoslovanskih reprezentantov, ki so minule dni tekmovali na splitski A'90.

Čeprav utrujeni so se vsi predstavili v najboljši možni luči. »V Celju sem zares tekel že hitreje, toda napori so opravili svoje, zato ta čas preprosto nisem mogel iz sebe iztisniti kaj več,« je po zaneslјivi zmagi povedal dobitnik bronaste kolajne na EP Borut Bilač.

Iz enakega razloga po zmagi v skoku v višino z 220 cm tekmovanja ni več nadaljeval tudi zlati fant iz Splita Dragutin Topić. Priložnost, ki se mu je na domačih tleh ponujala, pa je v teku na 200 m ovire izkoristil Miro Kocuvan, ki je s 23,50 dosegel nov državni rekord (prej Kopitar, Kladivar, 23,70 leta 1983). Med boljšimi rezultati kaže omeniti tudi 19,72 m Perića v metu krogle, 785 cm Ergotića v skoku v daljavo, 57,10 m v metu kopja zelo razpoložene Straškove in seveda lahko zmago Lužarjeve v teku na 400 m (55,54).

Rezultati člani 100 m (memorialna disciplina): Bilač (Primorska) 10,85, Zupanc (Kl) 11,14, Petaković (Partizan Bgd) 11,22; 1500 m: Pešić (Din) 3:48,13, Čelić (Novi Zagreb) 3:53,44, Hlapič (Velenje) 3:53,79; 200 m ovire: Kocuvan (Kl) 23,50 (nov državni rekord), Višnjić (Mladost) 23,51, Božiček (Kl) 24,64; daljava: Ergotič (Mladost) 7,85, Obradović (Radnički) 7,22, Grujič (Rad. Beograd) 720; višina: Topić (Gz) 2,20, Malešev (Vojvodina) 220, Moljk (Postojna) 205; palica : Radovanović 480, Begović (oba M. Zgb) 470, Dimitrijević (Kl) 460, krogla: Perić (Partizan Bg) 19,72, Lazarević (Cz) 17,90, Ovnič (Rudar Trbovlje) 12,42; ženske: 400 m: Lužar (Lj) 55,54, Štefanec (IBL Ol) 57,02, Kotar (Ptuj) 59,54; 100 m ovire (memorialna disciplina): Bukovec (IBL Ol) 13,39, Papič (Din) 13,74, Damčevska (Partizan) 14,18; 1000 m: Fočak (Sl. Tuzla) 2:53,59, Brčić (Ml. Zg) 2:56,14, Jazbinšek (Kl) 3:03,92; kopje: Strašek (Kl) 57,10, Pirc (Tam) 54,76; Krnc (Domžale) 40,40; veterani – višina: Vivod (Celje) 185, Novak (Ljubljana) 180, izven konkurence Čoš 190; pionirke – 60 m: Matul (Kl) 7,99, Lenko (Kl) 8,05, Robič (KL) 8,44; 800 m: Medhanović (Mladost) 2:22,38, Jolar (Kl) 2:26,44, Sovinc (Domžale) 2:13,28, daljava: Bezjak (Kl) 5;52, Medžimurec (IBL Ol) 4,83, Knaus (Papirničar Radeče) 4,68; pionirji – 60 m: Oberstar (IBL) 7,63, Štor (Velenje) 7,65, Žildum (Mladost) 7,69; 1000 m: Barič (Domžale) 2:41,33, Štajner (Kladivar) 2:41,83, Majstrovič (IBL Ol) 2:46,10.

OTO GIACOMELLI
JOŽE KUZMA

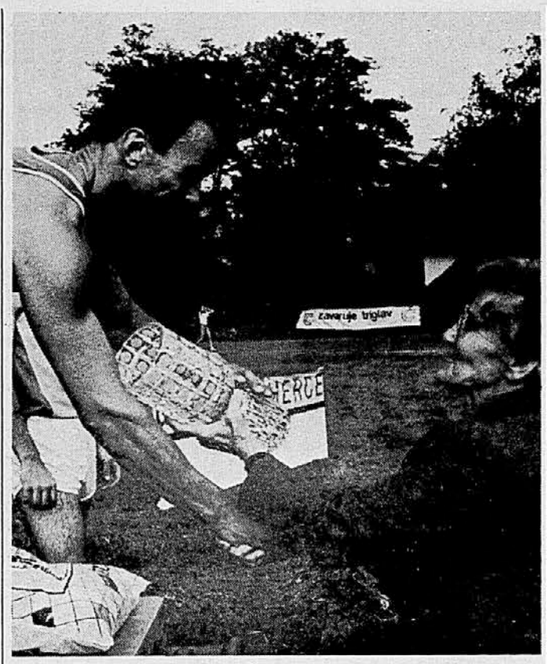

ČESTITKA BORUTU BILAČU – Ljudmila, sestra Ferda Skoka, je podelila zmagovalcu kristalni pokal za zmago v teku na 100 m. (Foto: Zoran Vogrinčič).

Atleti IBL Olimpije vabijo mlade

● LJUBLJANA – Atletski klub IBL Olimpija vabi k vpisu mlade obeh spolov, ki čutijo veselje in nagnjenost za to športno panogo. Uradne ure pisarne na štadionu za Bežigradom – torek in četrtek od 9. do 12. ure ter ponedeljek in torek od 16. do 19. ure.

Zmaga Krempla v Steinzu

LJUBLJANA – Minulo nedeljo je bil v Steinzu pri Gradcu poučni tek, dolg 10 km. Zmagal je Marjan Krempl – 32:50,90 pred Romanom Horjakom (ŽAK Ljubljana) – 33.03,09 in Avstrijcem Wernerjem Edlerjem – 33:14,48.

Med veterani je zmagal Ivan Bertol (Zadvor, Ljubljana) – 38:10,0. Ženske so tekmovale na 5 km, zmagala pa je Slavica Poznič (Velenje) – 20:11,37. Med veterankami je bila Kazimira Lužnik (Slovenj Gradec) tretja – 23:11,0.

I. B.

Skakalci v Val di Fiemme in na VN Frenštata

Člani reprezentance A včeraj na pot v Predazzo, mlada A pa na priprave v ČSFR

LJUBLJANA – Naši reprezentantje v smučarskih skokih so včeraj odpotovali na priprave v Val di Fiemme (Italija), kjer bo prihodnje leto SP v nordijskih disciplinah. Primož Ulaga, Miran Tepeš, Rajko Lotrič, Franci Petek, Janez Štirn, Janez Debelak in Matjaž Zupan bodo pod vodstvom zveznega trenerja Jelka Grosa in Bogdana Norčiča trenirali v Predazzu do nedelje. Trener mlade reprezentance A Luka Koprivšek pa je danes s svojimi varovanci odpotoval na priprave v Frenštat (ČSFR), kjer bo v soboto tradicionalno mednarodno tekmovanje za 12. veliko nagrado tega mesta v Beskidih, na prvi skakalnici s plastiko (90 m), ki so jo zgradili leta 1972, lani pa so jo obnovili in opremili tudi s keramično zaletno smučino. V Frenštatu bodo nastopili Goran Janus, Primož in Andraž Kopač, Tomaž Knafelj, Samo Gostiša, Damjan Fras, Marjan Kropar in Sašo Komovec, trenerju Koprivšku pa bo pomagal klubski trener Elektrotehne Ilirije Blaž Horvat.

J. M.

V Novem mestu bo popoldne praznovala kraljica športa

LJUBLJANA – Na prenovljenem in posodobljenem atletskem štadionu pri novi avtobusni postaji v Novem mestu bo danes velik športni praznik. Ljubitelji atletike in še posebej atletinje in atleti ter atletski delavci nestrpno pričakujejo začetek popoldanskega (ob 16. uri) mitinga za mednarodno prvenstvo Dolenjske, dogodek, ki bi utegnil pomeniti renesanso kraljice športa v tem okolju, saj se je kljub obetavnim uspehom številnih tekmovalk in tekmovalcev doslej ubadala tako rekoč z osnovnimi eksistenčnimi problemi.

Več kot prijetno naključje seveda je, da se privlačen športni dogodek sklada s pravkar končanim 15. EP v atletiki v Splitu, zato bodo na novomeških tekmovališčih popoldne nastopili kar številni člani jugoslovanske in tudi evropske atletske smetane.

Dobitnik bronaste kolajne v skoku v daljavo na A'90 Borut Bilač, zlati fant iz Plovdiva in Splita ter svetovni mladinski rekorder v skoku v višino Dragutin Topič ter slovita metalka kopja iz NDR Petra Felke in njene kolegice iz reprezentance poslavljajoče se „prve dežele športa na svetu' (NDR) so prav gotovo zagotovilo za visoko raven mednarodnega prvenstva Dolenjske v atletiki.

Novomeščanom se je, kot kaže, posrečil veliki met in predsednik organizacijskega odbora prof. Rafko Križman si kljub številnim skrbem zanesljivo mane roke ob tako imenitni zasedbi tekmovanja, ki so mu jo zagotovili številni odlični jugoslovanski in tuji atleti in atletinje. Prav zahodnonemška firma Polytan, ki je bila dobavitelj in polagalec umetne snovi, s katero so posodobili novomeški štadion, je zagotovila nastop Felkejeve in Martine Hellman, dobitnice srebrne kolajne v metu diska v Splitu minuli teden.

V Novem mestu računajo tudi z nastopom Siniše Ergotića, dobrega športnega prijatelja in tekmeca Boruta Bilača, ki je kljub zelo dobri formi iz Splita odhajal razočaran, zato pa željan rehabilitacije za (ne)uspeh, ki so mu zares zelo verjetno botrovali neizkušeni in premalo pozorni sodniki.

Skratka, v Novem mestu bo popoldne na ogled precejšen del tistega, čemur upravičeno pravimo atletska elita, vse to pa bo priznanje tudi vsem tistim, ki so se za razmah te športne panoge, o kateri ni dvomiti, da je nesporno merilo športne kulture v vsakem okolju, prizadevali dolga desetletja. Vse to bo tudi v veselje kar številnim novomeškim atletom, ki so bili (ali pa so še) tudi zanesljivi člani jugoslovanske atletske reprezentance na tekmovanjih doma in v tujini.

O. G., F. M.

Navratilova je izgubila z M. Maleevo

Na teniškem prvenstvu ZDA v Flushing Meadowu še naprej tudi presenečenja

NEW YORK – Že prvi dan srečanj osmine finala na mednarodnem teniškem prvenstvu ZDA v Flushing Meadowu je zadelo tudi nosilko št. 2, letošnjo wimbledonsko zmagovalko Martino Navratilovo. V izredno razburljivi tekmi jo je premagala Manuela Maleeva – Bolgarka, s poroko Švicarka, s 7:5, 3:6, 6:3. Navratilova je v prvem nizu že vodila s 4:1, a ga izgubila. Za štirikratno zmagovalko ameriškega prvenstva je poraz zelo boleč, saj je isto nasprotnico lani na tem turnirju ugnala kar s 6:0, 6:0. Zmagovalka nad Seleševo Italijanka Ferrando je izgubila proti Meskhi (SZ) s 6:7, 1:6, Sabatini (Arg) je ugnala Sukovo (ČSFR) s 6:2, 6:1, Američanka M. J. Fernandez pa Avstrijko Wiesner s 6:3, 6:2.

Med moškimi je bil prvi dan tekem osmine finala najhujši boj med Johnom McEnrojem in E. Sanchezom. Zmagal je Američan po 4 urah in 20 minutah s 7:6, 3:6, 4:6, 6:4, 6:3. Drugi izidi – Lendl (ČSFR) : Bloom (Izr) 6:0, 6:3, 6:1, Wheaton : Curren (oba ZDA) 7:5, 7:6, 4:6, 6:4, Sampras (ZDA) : Muster (Avs) 6:7, 7:6, 6:4, 6:3.

Violeta Mordej spet navdušila gledalce

DOMŽALE – Republiškega prvenstva v kotalkanju se je v dvorani Komunalnega centra udeležilo 98 tekmovalcev. Udeležba je bila najbolj množična pri pionirjih in pionirkah, slabša pa v članski konkurenci. Kotalkarji so pokazali precej znanja in viden napredek. Violeta Mordej (Dom) je s svojim nastopom navdušila gledalce in si zagotovila vozovnico na EP in SP. Strokovna komisija osrednje kotalkarske zveze pa bo morala razmisliti, koga bi še kazalo poslati na EP in SP. Do končne odločitve bo bržčas prišlo na DP v Novi Gorici, ki bo čez 14 dni.

Vrstni red – pionirji C: 1. Drašček (Dom), 2. Belec (ST Bloudek), 3. Špacapan (NG); **B**: 1. Gorkič (ST Bloudek), 2. Arvaj (Dom), 3. Mišič (NG); **A**: 1. Stibilj (NG); **ml. mladinci**: 1. Kovač (ST Bloudek); **st. mladinci**: 1. Šumnik (Rudar, V); **pionirke C**: 1. Mohar, 2. Ivančič, 3. Grmek (vse Dom); **B**: 1. Šetina, 2. Slanc (obe Dom), 3. Jereb (Ol); **A**: 1. Stritih, 2. Jelen (obe ST Bloudek), 3. Lumbar (Ol); **ml. mladinke**: 1. Slaviček (ST Bloudek), 2. Gliha (Ol), 3. Šlehta (Rudar, V); **st. mladinke**: 1. Novak (Rudar, V); **članice**: 1. Mordej (Dom), 2. Oven (Rudar, V); **plesni pari**: 1. Stepančič–Stibilj, 2. Soban–Mišič (vsi NG); **pionirski pari**: 1. Stepančič–Stibilj, Soban–Gregorič, 3. Obid–Mišič (Vsi NG); **končni vrstni red – ekipno**: 1. Domžale, 2. Stanko Bloudek, 3. Nova Gorica, 4. Olimpija, 5. Rudar (Vel), 6. Tkanina (Ce).

HELENA SLAVC

Pohvale pa tudi kritike za novo tacensko slalomsko progo

Finale svetovnega pokala v slalomu na divjih vodah in generalka dragoceni preizkušnji za organizatorje SP

LJUBLJANA – Tacenski kajakaški teden, ki se je pravzaprav razvlekel v dva, saj je večina udeležencev finala svetovnega pokala v slalomu na divjih vodah prišla v Ljubljano naravnost s predzadnje tekme v Franciji, je pokazal, da je organizacijski odbor za izvedbo svetovnega prvenstva, ki bo prihodnje leto, sposoben izpeljati svetovno prireditev na visoki ravni. Vendar pa čaka prireditelje še veliko dela. Postoriti bo treba še marsikaj, ne samo na tacenskem slalomskem štadionu, dve zaporedni tekmi sta opozorili tudi na nekatere organizacijske vrzeli, ki pa se jim ne bo težko izogniti, ko bo v Tacnu boj za svetovne naslove.

O novi tekmovalni progi v Tacnu je bilo minule dni slišati marsikaj – od pohval, da je sila atraktivna, do kritike, češ da je prezahtevna in nevarna. Ob vsem izrečenem se bo najbolje odločiti za sredino: proga je vzbudila veliko zanimanje, morda pa ne bi bilo napak, ko bi pristojni upoštevali nekatere pripombe, ki jim je mogoče ustreči že z majhno korekturo, prav gotovo pa tudi z manj zahtevno postavitvijo vratic. Nesmiselne pa so seveda pripombe, da na taki progi nikoli ne bodo mogli trenirati in tekmovati mladi, še neizkušeni kajakaši in kanuisti; tudi na kitzbühelskem Streifu ne trenirajo in ne tekmujejo neizkušeni smučarji, če pa že, se to zanje slabo konča. Nova tacenska slalomska proga je novost, kot je bila svoj čas novost proga v Augsubrgu, na kateri so tekmovali udeleženci olimpijskih iger leta 1972. Tudi nekateri tekmovalci mednarodnega razreda so tedaj zmajevali z glavami, kaj hitro pa je augsburški slalomski kanal postal priljubljen.

Ob govoricah zastran tacenske proge kaže tudi pristaviti: Francozi lahko navajajo vse mogoče razloge, zakaj niso štartali na generalki, poglavitnega pa le niso, tega namreč, da jim prireditelji niso plačali bivanja. To reč bo že morala urediti svetovna kajakaška zveza, ki pa je pri sprejemanju odločitev počasna kot večina mednarodnih športnih federacij. Dokler pa ni ustreznega pravila, ki bo natanko urejal plačevanje stroškov za udeležence svetovnega pokala, si seveda tudi tacenski prireditelji ne bodo šli nakopat še dodatnih obremenitev.

Domača reprezentanca je na dveh tekmah v Tacnu marsikoga razočarala. Po uspehih na lanskem svetovnem prvenstvu v ZDA, kjer so naši kajakaši osvojili med ekipami naslov svetovnih prvakov, ta sezona resno bila posebno uspešna. Kaže pa upoštevati, da se je, denimo, Janez Skok letos povsem osredotočil na evropski pokal, ki ga je tudi osvojil, drugi pa so po vsej priliki vzeli sezono kot prehodno, sezono brez svetovnega prvenstva, načrte pa usmerili na prihodnje leto, ko bo svetovno prvenstvo pri nas.

JOŽE DEKLEVA

Kriza nogometašev Olimpije ali le nesrečen spodrsljaj?

V 5. kolu I. ZNL sta svoje navijače najbolj razočarali ljubljanska in niška enajsterica – Jutri mladi s SZ – Reprezentanca A se pripravlja

LJUBLJANA – Po nedeljskem kolu bo na prvoligaških igriščih štirinajstdnevno zatišje. Naši najboljši nogometaši so se namreč začeli pripravljati na kvalifikacijsko tekmo s Severno Irsko v gosteh (12. t. m.). Te dni bo reprezentančni nogomet naspoh v ospredju, saj že jutri, v sredo, čaka našo mlado reprezentanco Jugoslavije prva finalna tekma s SZ v Sarajevu za naslov evropskega prvaka.

V 5. kolu I. ZNL sta grenki razočaranji svojim navijačem pripravila Radnički in Olimpija. V dvobojih z Radom oziroma Slobodo sta bili niška in ljubljanska enajsterica velika favorita, saj sta obe zelo dobro začeli letošnje prvenstvo.

Radnički je igral jalovo v napadu, po neodločenem izidu v rednem delu pa po streljanju 11-m prepustil točko Beograjčanom.

Še bolj pa so razočarali nogometaši Olimpije, ki so s porazom za Bežigradom s Slobodo pravzaprav izničili zmago s Spartakom v Subotici. Tuzlanski nogometaši so dvoboj z Olimpijo začeli previdno. Pred gostovanjem v Ljubljani so bili edini od prvoligašev še brez točke. Njihov bojni načrt je bil izsiliti neodločen izid in skušati srečo pri 11-m. Ko pa so gostje spoznali, da Olimpiji ne gre – povsem je odrekla ljubljanska zvezna vrsta, tako da igralci v konici napada niso dobivali uporabnih žog – so začeli podjetneje napadati in so tri protinapade kronali z goli.

Je bil spodrsljaj Olimpije le slab večer, ali pa gre za globljo krizo? Vsekakor bo prvenstveni odmor prišel Ljubljančanom prav. Prihodnjo tekmo igrajo zeleno-beli s C. zvezdo, moštvom, ki je edino dobilo vseh 5 tekem doslej in ob 14 danih golih dobilo le enega. Prav tekma z beograjskimi rdeče-belimi bo dala odgovor, kaj si lahko navijači Olimpije obetajo v letošnjem prvenstvu od enajsterice, ki je še vedno zelo visoko – na 4. mestu s 6 točkami.

K. B.

MRNL – zahod

Mariborčani igralsko dozoreli

Kaže, da je enajsterica mariborskega trenerja Marina Bloudka dozorela in da bo v letošnjem prvenstvu igrala povsem drugo vlogo kot v minulem, ko je prezimila na dnu lestvice in se šele pomladi z imenitnimi igrami rešila izpada. Maribor Branik, je dobil derbi z Izolo na njenem igrišču, kar vijoličaste uvršča med četverico vodilnih klubov s po 6 točkami iz 4 kol. Seveda so bili z izidom derbija veliko bolj nezadovoljni pri Izoli. Izolani niso igrali podrejene vloge, imeli so vrsto ugodnih priložnosti, toda strelci so tokrat odrekli. Pa nič zato: derbi je derbi, po napisanem pravilu o zmagovalcu odloča le en spodrsljaj. Tega pa si je Izola privoščila, Maribor Branik pa ne.

Koprčani so zamudili izjemno priložnost za prvo letošnjo zmago v gosteh. Proti Varteksu so v Varaždinu vodili z 2:0, pri izidu 2:2 pa zastreljali 11-m. Sodniku Jagečiću (nekdanjemu vratarju Olimpije) pa zamerijo, da ni prekinil in odpiskal konec tekme v 78. minuti, ko je Gašparac knockoutiral Benedejčiča, kar je povzročilo mučne scene na igrišču.

Igra rumeno-modrih zlasti v prvem polčasu daje upati na boljši jutri koprskega nogometa, ki so po kakovosti zasluži mesto pri vrhu lestvice. No, priložnost, za uveljavitev bo še dovolj. Razlike med najboljšimi in najslabšimi so majhne. Po 4. kolu ni več neporažene enajsterice, kar potrjuje, da je konkurenca letos zelo izenačena.

k. B.

SNL

Naklo še naprej presenеča

Položaj v SNL se bistri. Ljubljana, lanski medrepubliški ligaš, je najbolje štartala, kar je pravzaprav presenetljivo, saj je med prestopnim rokom ostala brez več boljših nogometašev. Resda je v Medvodah naletela na zdesetkane gostitelje, zmaga pa je le zmaga. Tudi pri Slovanu so zadovoljni. Kaže, da je bila točka proti Naklem enaka zmagi. Nogometaši Nakla, novinci v ligi, ne poznajo poraza. Elanu so nasuli kar 5 golov, kar daje zgovorno vedeti, da bo v Naklem zelo vroča tudi vsem favoritem. Slovan je v nedeljo prvič igral na domačem igrišču na Kodeljevem. Z igro je povsem zasenčil goste iz Lendave, ki so si sicer zabili dva ovtogola, oba pa z golove črte, ko s Slovanovi nogometaši že spleteni »matni mreži« pred njihovimi vrati. Zrele igre uvrščajo Slovana med prva z golova črte, ko so Slovanovi nogometaši že spletli »matni mreži« pred njihovimi vrati. Zrele igre uvrščajo Slovana med prve favorite prvenstva.

Zelo dobro sta ob Naklem štartala tudi povratnika v SNL Svoboda in Ingrad Kladivar, ki pa sta že pred prvenstvom po igralski zasedbi sodila med boljša moštva. Čeprav so Velenjčani tik pod vrhom, ob Jezeru še niso povsem zadovoljni z igrami enajsterice, ker preveč niha v formi. Kandidaturo za vrh so potrdili tudi Trboveljčani, ki so Partizanu Hmezadu zabili v nedeljo kar 4 gole. Svojo pravo vrednost pa bodo morali potrditi v nedeljo v Domžalah proti enajsterici, ki je v Celju doživela prvi poraz v letošnjem boju za točke.

Letošnje prvenstvo v SNL je kakovostno in zanimivo. Tudi gledalci se počasi, a vztrajno vračajo na tribune, kar je še posebej razveseljivo.

K. B.

Ekipa IBA prva

MENGEŠ – Na Dobrovi je bil turnir v malem nogometu, ki so se ga udeležile ekipe iz Ljubljane in okolice. Rezultati, polfinale: IBA : Novi Maren 2:1, Las Vegas : Usnjeplast 2:1; finale: IBA : Las Vegas 2:1.

M. M.

PO DOMAČIH KRAJIH

Planica – ne samo pozimi

RATEČE-PLANICA – Da Planica ni samo zimskošportno središče, je uspelo dokazati smučarskemu klubu Rateče – Planica. Prizadevnim Ratečanom so v zanimivi akciji priskočili na pomoč vzdrževalci zimskošportnega centra v Planici. Z roko v roki so organizirali vsadnevna tekmovanja v kegljanju na asfaltni površini, šprintu na rolkah in smučarskih skokih na skakalnici, obloženi s plastiko in keramiko.

Prvi so štartali, že ob 8. uri, kegljači, ki so se jim pridružili športni prijatelji iz Podkloštra na Koroškem. Izkušenim gostom ni uspelo premagati najboljše domače vrste.

Rezultati: 1. Rateče I 19 točk, 2. Podkloštet 16, 3. Gradbinec 12.

Ob 10. uri so se začeli meriti tekači na rolkah (6 km). Tudi v tej disciplini so slavili uspeh domači zastopniki.

Rezultati: 1. M. Trstnjak, 2. Mezek, 3. Vidovič (vsi Rateče).

Na otvoritveni tekmi na prvi skakalnici s plastično oblogo v Planici je nastopilo 74 starejših in mlajših pionirjev iz NDR, ČSFR, Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Rezultati, ml. pionirji: 1. Peterka (Termit, Moravče) 236,3 (40,39,5), 2. Krompole (ČFR) 219,2 (37,5, 38), 3. Cuznar (Triglav, Kr.) 209,5 (37, 35,5); st. pionirji: 1. Omerzel 238,2 (40, 41), 2. Radelj (oba Ilirija 222,9 (38,5, 37,5), 3. Kepic (Ihan) 222,2 (38,5, 37).

Rekord skakalnice je dosegel Ratečan Srnec z 42 m.

B. D.

Dve nagradi kranjskim konjenikom

KRANJ – Prizadevni delavci Konjeniškega kluba Kranj so 1. septembra organizirali že drugo tekmovanje slovenskih klubov v dresurnem jahanju »V spomin Jožeta Škofica«. Na tekmovanju so med juniorji slavili uspeh domačini, saj sta Blaž in Polonca Kalan s konjem Whisperjem prinesla klubu kar dve rozeti. Mladinec Blaž Kalan je zasedel prvo mesto v nalogi A – juniorji s 438 točkami, kar bi zadostovalo tudi za zmago v članski konkurenci. Njegova sestra Polonca je med 18 tekmovalci zasedla 5. mesto in s tem priborila klubu še eno rozeto.

V nalogah L in M sta bili najuspešnejši Irena Drobnič (KK Ljubljana) z Estero in Mustangom ter Neža Šarec (KK Lipica) z Neapolitano – Allegrom 26. Zmagovalcem je nagrade podelil predsednik IS Kranj gospod Vlado Mohorič, tekmovanje pa si je ogledal tudi kranjski župan, gospod ing. Vitomir Gros. Njuna prisotnost ter pohvale delegatke KZS gospe Marice Hočevar za brezhibno organizacijo so dale uspešni in zanimivi konjeniški prireditvi še posebno slovesen pečat.

A. K.

Novogoriški turnir tokrat z mednarodno udeležbo

NOVA GORICA – Na že tradicionalnem, tokrat tudi mednarodnem konjeniškem turnirju v preskakovanju zaprek je nastopalo več ko 50 konj in jahačev iz ČSFR, Slovenije in Hrvaške. Na enometrskih ovirah je kar 18 konj od 45 opravilo nalogo brez kazenskih točk, v baražu pa je bil najuspešnejši Zoran Zečević s konjem Viskontom iz KK Mozirje. Na višjih 1,20 m visokih ovirah pa sta o zmagovalcu odločala v baražu Matjaž Čik st. in Zagrebčan Šimlješa. Jahač s KK Krumperka je bil uspešnejši in je zasluženo zmagal. Zagrebčanu je skupaj z Novakovo pripadlo tekmovanje v štafeti na 1,10 m visokih zaprekah.

Vrstni red – enometrske zapreke: 1. Viskont (Zečević, Mozirje), 2. Drin (Bizjan, R. Slatina), 3. Nora (Dubravski, ČSFR); zapreke 1,20 m: 1. Roker (Čik st., Krumperk), 2. Maj-Mari (Šimlješa, Zg), 3. Afna (Lipnik, Gotovlje); štafeta: 1. Zagreb (Vodka, Romana), 2. Krumperk (Anita, Aron), 3. ČSFR (Noro, Siena).

E. Č.

Abrahamov triatlon

KOKRICA – Klub Galerija Dežman (Kokrica) in Graverstvo Bruno Kosi (Ljubljana) vabita, z namenom in željo, da bi krepili medsebojna športna in družabna srečanja petdesetletnikov in starejših, na prvi Abrahamov triatlon. Prireditev bo 8. t. m., discipline troboja pa so: kolesarski kronometer 8 km (štart ob 10.00), gozdni tek 4 km (12.00) in skok v daljavo z mesta (13.00). Tekmovanje bo v Kokrici pri Kranju, zbor in štart pred galerijo Dežman. Sodelujejo lahko moški, ki so rojeni v letu 1940 (kat. A) in moški nad 50 let (kat. B). Prijave na naslov Galerija Dežman, Kokrica, Golniška 1 a, 64000 Kranj, telefon (064) 28-956, prijavite pa se lahko tudi na dan prireditve od 8. do 9.30. Prvi trije v vsaki kategoriji bodo dobili kolajne, zmagovalec pokal. Štartnina je 100 din. Vodji tekmovanja bosta Lojze Dežman in Bruno Kosi.

Bilanca, ki je daleč nad pričakovanji

Jugoslovanski atleti in atletinje so na 15. EP v Splitu dosegli uspehe, s kakršnimi realno ni bilo mogoče računati – Ali bo zdaj dovolj volje in sape, da ugodne možnosti za nadaljnji napredek izkoristimo?

SPLIT – Po dveh povsem sušnih prvenstvih (v Atenah 1982 je jugoslovanska atletika dosegla po eno četrto, peto, sedmo, deveto in dve deseti mesti, v Stuttgartu 1986 pa tri sedma) je bilo 15. merjenje najboljših atletov in atletinj stare celine na Poljudu za naše reprezentanco izredno uspešno. Rekordno doslej je bilo tako po kolajnah, kot tudi po visokih uvrstitvah. V primerjavi z doslej po kolajnah vodilnim Rimom 1974 imajo naši atleti in atletinje tokrat eno zlato več, rekorden pa je tudi izkupiček točk, če upoštevamo vse uvrstitve v finale (na eno prvih osem mest torej) – po kljuku 8 točk za prvo, 7 za drugo itd.

Pri vsem tem pa je tak uspeh pravzaprav prišel dokaj nepričakovano. Resda smo lahko računali z nekaterimi izjemnimi posamezniki (zlasti Petrovićevo in Topićem, pa tudi Bilačem), toda kot še nikoli doslej je tokrat uspelo prav vsem, saj je pri tekačici na 800 m Čolovićevi treba upoštevati, da je bila glede na razvoj to sezono le samo outsiderka. Našim fiksnim »tipom« pa se je pridružila še Pajkićeva, ki je bila s svojo serijo uspehov na mladinskih tekmovanjih najvišje ravni (1. in 3. na EP, 2. in 3., zaostaja za najboljšimi tekačicami na srednje proge, kljub temu pa je tudi pred njo še velika bodočnost. Dekle, ki zmore tak finiš in je tako bojevito (vse to pa je seveda posledica zavzetega dela), bo še mnogo dosegla. Z letečim štartom lahko preteče 100 m že zdaj precej pod 12 sekundami...

Optimizem tudi v Sloveniji

Izjemen je tudi letošnji vzpon postojnskega skakalca v daljavo Boruta Bilača, imponira pa tudi njegova stalnost v rezultatih. Zdaj je nedvomno slovenski atlet št. 1, tekmovalec mednarodnega ugleda, na kakršnega smo že dolgo čakali.

Najboljše uvrstitve Jugoslovanov v Splitu

1. **Topić (višina)**
2. **Pajkićeva (1500 m)**
3. **Petrovićeva (višina)**
4. **Bilač (daljava)**
5. **Popović (800 m)**
6. **Jugoslavija (4×400 m)**
7. **Branković (400 m)**
8. **Djurović (400 m)**
9. **Ergotić (daljava)**
10. **Maleševa (daljava)**
11. **Jovković (400 m)**
12. **Mijolović (800 m)**
13. **Vindiš (maraton)**
14. **Karan (deseteroboj)**
15. **Djurović (troskok)**
16. **Perić (krogla)**
17. **Zorko (1500 m)**
18. **Damčeska (sedmeroboj)**
19. **Kabič (deseteroboj)**
20. **Lazarević (krogla)**
21. **Babičeva (daljava)**
22. **Apostolovski (višina)**
23. **Bukovčeva (100 m ovire)**
24. **Zorić (višina)**
25. **Čolovićeva (800 m)**
26. **Alempić (maraton)**
27. **Krdžalić (kopje)**
28. **Maksimović (3000 m zapreke)**
29. **Rožič-Vivodova (10.000 m)**
30. **Kocuvan (400 m ovire)**
31. **Čirićeva (maraton)**

Prostor ne dovoljuje, da bi podrobneje razpredali še o drugih najuspešnejših – tokrat presenetljivo zaneslјivi Biljani Petrović, tekačih na 400 m, ki so po posamičnih uspehih že kar računali tudi s kolajno v štafeti, tekmovalcu na 800 m Popoviću, ki je v Splitu dosegel več, kot je pričakoval, a vseeno ni bil povsem zadovoljen, ker bi nazadnje celo lahko dosegel več, kot pa je... Dejstvo je, da ima jugoslovanska atletika – tudi glede na mladost nekaterih najboljših – zdaj izhodiščni položaj, kakršnega še ni imela. Pri tem ji je v prid tudi okoliščina, da šport zaradi gospodarskih razmer izgublja sapo na vzhodu, na zahodu pa je mladino primerjalno teže motivirati za težaško delo, kakršno vrhunska atletika nedvomno je. Zdaj pač odločitev kako naprej ostaja na nas samih. »Najpomembnejše je po Splitu,« je v Vjesniku zapisal eden izmed naših najugledlnejših športnih novinarjev Žarko Susić, »izkoristiti izjemno razpoloženje za atletiko pri nas, ji dati trdnejšo podlago, zlasti strokovno-organizacijsko.« Kdor bo torej hotel investirati v kraljico športov, naj to stori, bi lahko rekli. Akcije mu utegnejo prinesti znatne obresti.

Kar velja v jugoslovanskih okvirih (pišemo pač glede na sedanji položaj), velja tudi za Slovenijo. Tudi v tem okolju se lahko zdaj ponašamo z nekaterimi obetajočimi atleti in atletinjami, ki niso več samo talenti, marveč imajo že kar imeniten rezultatski pedigre. In to, da gre večinoma za mlade, je lahko samo prednost. Če...

EVGEN BERGANT

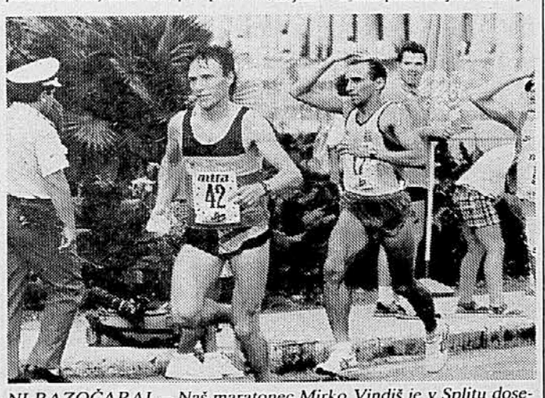

NI RAZOČARAL – Naš maratonec Mirko Vindiš je v Splitu dosegel 12. mesto. »Nekaj časa me je zelo zbadalo,« je povedal, »vendar sem krizo prebrodil,« je dodal. Naš posnetek ga kaže pred Grkom Papachristosom, ki je kasneje odstopil. (Foto: Igor Modic)

OD TOD IN TAM

Zmagi Brda in Polja

LJUBLJANA – Rezultati v prvi zvezni balinarski ligi: **Brdo : Drenova 11:6;** trojke: Švara, Popit, Brolih : Vukelić, Todosijević, Benusi 13:2 (3:0); dvojice: Kragelj, Dolenc : Stanič, Golja 2:13 (0:2); hitrostno izbijanje: Kragelj : Vukelić 27:25 (2:0), precizno izbijanje: Švara : Stanič 32:17 (2:0), posamezniki: Švara : Benusi 13:19 (0:2), Kragelj : Golja 26:22 (2:0), Dolenc : Stanič 4:13 (0:2), Popit : Vukelič 13:8 (2:0); **Polje : Gorčina 15:2;** trojke: Esih, Govednik, Škoberne : Jurjevič, Braič, Pivac 13:4 (3:0), dvojici: Križaj, Rode : Beovič, Stanič 13:1 (2:0), hitrostno izbijanje: Križaj : Jerič 26:17 (2:0), precizno izbijanje: Škoberne : Pivac 25:22 (2:0), posamezniki: Škoberne : Jerič 22:18 (2:0), Govednik : Braič 21:19 (2:0), Križaj : Jurjevič 13:7 (2:0), Esih : Pivac 10:13 (0:2); **Sloga : Pazinka 7:10;** trojke: Mejač, Keber, Letnikovski : Ivančič, D. Matošević, Brajković 13:6, (3:0), dvojice: Gorenc, Skerbinek : A. Matošević, Jelenić 13:0 (2:0), hitrostno izbijanje: Železnik : Ivančič 18:31 (0:2), precizno izbijanje: Letnikovski : Sergo 30:34 (0:2), posamezniki: Mejač : A. Matošević 21:23 (0:2), Gorenc : Jurman 19:18 (2:0), Keber : Sergo 6:13 (0:2), Letnikovski : Ivančič 11:13 (0:2); **L. radnik : R. Benčič 7:10, Skala : Split 13:4, Zrinjevac H. : Nada 10:7;** vrstni red: R. Benčič in Pazinka po 14, Polje, Zrinjevac H. 12, Nada, Gorčina in Brdo po 10. Skala 8, Split 6, Drenova, Sloga, L. radnik po 4.

Medrepubliška liga-sever: Zagreb : Višnjevac 15:0, Radovljica : Huje 7:8, Primskovo : Šiška 9:6, Dubrava : Bičevje 12:3, Industrogradnja : Špica 7:8, Trata : Svoboda 4:11; vrstni red: Zagreb 14, Trata, Špica 12, Radovljica, Dubrava, Industrogradnja, Huje po 10, Primskovo, Šiška po 8, Svoboda, Bičevje po 6, Višnjevac 2.

Medrepubliška liga – zahod: Hrast : Turnič 7:8, Krnjevo : Trsat 9:6, Ina : PPK 7:8, Grmada : Istra 2:13, Jadran : Pula 3:12, Sovič : Planine 7:8; vrstni red: PPK 16, Pula, Istra, Planinc po 12, Sovič, Hrast, Kr

Že 12 žrtev več kot lani vse leto

MARIBOR, 3. septembra – V maribirski bolnišnici je 31. avgusta umrla 80-letna Hedvika Podmernik, ki se je štiri dni prej hudo ranila v prometni nesreči v Spodnji Hajdini. Ko je mimo nje, ko je čakala, da bi prečkala cesto, peljal tovornjak s priklopnikom, je spregledala prikolico in stopila na cesto. Zadela je v zadnji del prikolice in tako nesrečo padla, da ji je zadnje desno kolo peljalo čez desno roko in nogo.

Podmernikova je tako postala 75. žrtev prometnih nesreč na štajerskem koncu v letošnjem letu. Kot kaže so poostreni nadzori nad prometom brezuspešni, razen če so učinkoviti v toliko, da ni nesreč še več. Kot kaže bežen pregled prometnih nezgod s smrtnim izidom se jih veliko dogaja na lokalnih in regionalnih cestah, botruje pa jim neprevidnost, izsiljevanje prednosti in neprilagajanje razmeram na cesti. Res je sicer, da bi nesreč bilo gotovo manj, če bi bile ceste takšne, da bi omogočale varno vožnjo tudi pri večjih hitrostih.

Z. Š.

Ukradeni svetniki v avtu

LJUBLJANA, 3. septembra – Očitno preveč samozavestna nepridiprava sta padla v roke miličnikov pred dnevi, ko sta svoj osebni avto z nakradenimi predmeti parkirala sredi dopoldneva in vsakemu le nekoliko preveč na očeh. Patrulja miličnikov s postaje v Centru je namreč na Trubarjevi cesti v bližini trgovine Lev opazila lado somborske registracije, v njej pa nekaj večjih lesenih kipov.

Voznika in sopotnika so »povabili« na razgovor, hkrati pa so kriminalisti začeli zbirati obvestila in dokaj hitro se je izkazalo, da so kipi svetnikov v noči od minule nedelje na ponedeljek izginili iz cerkve sv. Roko v Petrovaradinski trdnjavi v Novem Sadu. Zato so prevoznike, 35-letnega Vinka M. in njegovega pet let mlajšega brata Ilijo, oba sta doma iz Somborja, kar takoj poslali mestnemu sekretariatu za notranje zadeve v Novem Sadu.

Podjetna Somborčana sta hotela ukradene svetnike v Ljubljani preprodati, zato sta se tudi ustavila v bližini trgovine Lev, ki sprejema v komisijsko prodajo nabožne predmete. Kot smo že zvedeli, imata brata na vesti še več podobnih podvigov, vse v Vojvodini.

K. D.

Če starši nimajo časa

»Hura! Šola je tu!« No, pošteno je treba priznati, da tega ni bilo slišati iz pretirano veliko otroških ust, ampak je bil bolj vzdih olajšanja prenekaterih staršev, ki jim tako vsaj dopoldne ne bo treba skrbeti, kaj počenja njihov nadebudnež. Naglica, s katero živimo, kopica vsakdanjih skrbi in še marsikaj je krivo, da starši otrokom ne posvečajo tiste pozornosti, kakršno bi morali. In prav starši so tisti, o katerih pravijo strokovnjaki, da storijo premalo, da bi se njihovi otroci varneje prebijali skozi našo prometno (ne)varnost. In verjeti jim je treba. Strokovnjakom, namreč.

Dovolj je že nekaj trenutkov opazovanja dogodkov v središču kateregakoli večjega mesta. Starši, ki zaradi varnosti držijo otroke za roko, jo pri rdeči luči »mahnejo« čez cesto, tudi tek prek štiripasovnic jim je zelo pri srcu, nekateri imajo radi svoje otroke tako tesno ob sebi in jih prevažajo na sprednjih sedežih, čeprav še nimajo dvanajst let itd., itd. O mladih kolesarjih in mopedistih ter njihovih starših je bilo že toliko napisanega, prav tako pa smo že neštetokrat omenjali tisti rek o »Janezku in Janezu«. Zgledi pač vlečejo.

Navsezadnje tudi to, da starši pokažejo otroku, kje in kako mora čez cesto, še ni povsem dovolj, če mu hkrati ne povedo, da je bolje nekaj sekund počakati, kot pa se zanašati na to, da je prehod za pešce »njihov« in da bo voznik avtomobila že zaradi tega zagotovo ustavil. Žal je kovina še vedno trša od krhkih otroških telesc in le redki se lahko pohvalijo, da so jo pri »srečanju« s štirikolesnikom odnesli samo s prasko ali dvema. Torej starši: utrgati si bo treba nekaj »dragocenega« časa in svojim fantičem in dekličem vliti nekaj prometne modrosti.

Da si ne bi mislili, da je takšno opozarjanje odvečno, je pač treba zapisati še nekaj številk. Še pred nekaj tedni smo pisali, da bomo letos na slovenskih cestah doživeli pravo katastrofo, vendar so se v teh dneh dogajanja malo umirila in so dokaj podobna lanskim, ko je v enakem času umrlo 349 ljudi. A lani je v vsem letu na cestah umrlo 52 otrok in mladoletnikov (12 jih je bilo mlajših od 7 let, 15 jih je bilo starih med 7 in 14 let, ostali so bili mladoletniki – 25), letos pa so v prvih osmih mesecih med žrtvami prometa našteli že 44 otrok in mladoletnikov (10 je bilo od 7 let, 15 je bilo starih med 7 in 14 let, 19 je bilo mladoletnikov). Slednji podatek pa bi že moral pritisniti na alarmne zvonce!

In če bo kdo rekel, da vsega le ni treba prepuščati staršem, bo imel tudi prav. Vendar tudi miličniki in sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ne morejo storiti vsega. Možje v modrem so na začetku pouka poskrbeli, da otroci varneje hodijo v šolo in iz šole domov (to bodo miličniki počeli še ves teden), marsikje so za varnost poskrbeli člani Narodne zaščite in ZŠAM. Teden bo hitro naokrog in...

Za konec pa še predlog odgovornim: šolarji se večkrat znajdejo v nevarnosti zaradi voznikov, ki navdušeno pritiskajo na plin kljub znaku, ki opozarja na bližino šole in kljub omejitvam hitrosti. Tudi semafor in rdeča luč na njem, nista zanesljivo zagotovilo, da bodo vozniki (pravočasno) ustavili. Že lani so pred osnovno šolo Gustava Šiliha v Mariboru čez cesto položili »zvočne zavore«, nekaj centimetrov visoko oviro prek cestišča, na katero so avtomobilska kolesa zelo občutljiva. Stvar se je obnesla, pa tudi draga ni, le posnemalcev je, žal, pri nas še premalo.

UROŠ ŠOŠTARIČ

MINULI TEDEN **9** LETOS ŽE **352** MRTVIH

Straniščni tat ni hodil študirat

Študentkam je kradel torbice iz umivalnic, medtem ko so bile na stranišču – Leto in osem mesecev zapora

LJUBLJANA, 3. septembra – Njegov posel so bile tatvine torbic študentkam predvsem na ekonomski, v nekaj primerih pa tudi filozofski fakulteti v Ljubljani. Skoraj celo leto je operiral v umivalnicah pred stranišči, dokler ga končno niso zalotili. To je 25-letnega Bojana Hama-Parklja stalo eno leto in osem mesecev zapora, kazen, ki so mu jo za 21 tatvin v okviru nadaljevanega kaznivega dejanja tatvine izrekli na ljubljanskem temeljnem sodišču.

Bojan Ham-Parkelj sodnikov ni mogel prepričati, da se je bil prisiljen preživljati s tatvinami, ker da ni imel kje živeti, odkar ga je bivši tast po razvezi zakona napodil iz hiše. Je namreč zdrav, sposoben za delo in ima tudi poklic trgovca. Pač pa ima za sabo že celo vrsto kaznivih dejanj zoper premoženje, od tatvin do ponarejanja listin, za vse pa so mu na ljubljanskem sodišču doslej izrekali le pogojne obsodbe, očitno pa nanj niso vplivale kot priložnost, da preneha z izvrševanjem kaznivih dejanj. Tako je tokrat okradel študentke v času preizkusne dobe po eni od pogojnih obsodb.

Poleg te okoliščine so mu kot oteževalno upoštevali tudi posebno drznost in brezobzirnost, saj je po tatvini torbic obdržal denar, vse dokumente lastnic, od osebnih izkaznic, hranilnih knjižic do indeksov, zapiskov s predavanj itd. pa uničeval in metal proč, to so stvari, ki so lastnicam pomenile več kot izgubljeni denar in zaradi katerih so imele vrsto sitnosti.

Operiral je vedno na enak način: počakal je, da je študentka v umivalnici odložila na polico torbico in šla na stranišče, med njeno odsotnostjo pa je odnesel njeno lastnino. To je trajalo od lanskega junija do letošnjega maja. Ž nekaj sreče je prišel tudi do več sto dinarjev.

Tatvine je priznal, čeprav se je nekoliko čudil, da mu jih očitajo tako veliko število. Zalotila in prepoznala ga je ena od oškodovank.

Škodo je pripravljen povrniti: to so mu razen težkega otroštva šteli kot olajševalno okoliščino. Na pravnomočnost sodbe pa bo počakal v priporu, kjer je od zadnje tatvine 17. maja letos.

BARBARA GUČEK

Cariniki: višje plače so samo manjši del zahtev

LJUBLJANA, 3. septembra – S povišanjem osebnih dohodkov je bila izpolnjena le ena iz vrste naših zahtev, ki smo jih navedli v posebnem pismu, ki smo ga junija poslali predsedniku zveznega izvršnega sveta. Po junijskem in julijskem povišanju pa so naše plače takoj postale tarče številnih kritik, v javnosti nam tudi očitajo, da smo za naše delo celo preveč plačani. Taki očitki so povsem neutemeljeni, so menili na današnjem sestanku konference sindikatov carinskih delavcev in drugih zveznih organov uprave na območju Republike Slovenije.

Na sestanku so opozorili, da so z nedavnima dvema uskladitvama cariniki le prišli do dostojnih plač za delo, ki ga opravljajo in pri tem dodali, da so pred tem močno zaostajali za povprečnimi mesečnimi dohodki tako v gospodarstvu kot tudi v družbenih dejavnostih. Cariniki so imeli od lanskega novembra zamrznjene osebne dohodke, že aprila bi jim po zakonu pripadlo za 131 odstotkov, v maju pa že za 150 odstotkov več. V primerjavi z lanskim novembrom so se plače carinikov z junijsko in julijsko uskladitvijo povečale za 112.9 odstotka, predvidena je bila uskladitev tudi v avgustu, vendar je ni bilo. Sedaj carinik z visoko izobrazbo zasluži (skupaj z 20-odstotnim posebnim dodatkom) 17.682 din, z višjo izobrazbo 13.002 din, s srednjo izobrazbo pa 10.921 din.

Z osebnimi dohodki smo po dolgih letih zaostajanja končno le zadovoljni, menijo cariniki in dodajajo, da je ostala nerešena še vrsta vprašanj, ki so jih omenili v pismu predsedniku zisa.

Odprto ostaja vprašanje statusa carinske službe. Cariniki namreč zahtevajo, da to službo ločijo od zvezne administracije, saj oni opravljajo predvsem operativna dela, zato se jih nikakor ne da enačiti z birokracijo in administracijo. Slovenski cariniki že dlje časa tudi zahtevajo, da bi njihove osebne dohodke obračunavali na podlagi povprečja osebnih dohodkov v gospodarstvu v republiki, v kateri delajo. Nadalje si prizadevajo, da bi jim bila zaradi narave dela priznana beneficirana delovna doba, nerešeno pa ostaja tudi vprašanje ustreznega zdravstvenega varstva in reševanje stanovanjske problematike.

IZTOK UMER

OD PETKA DO TORKA

Avtomatska puška ostala na »meji«

JESENICE, 3. septembra – Sedemintridesetletni Abdurahman Z. iz Bujanovca in 31-letni Irfan A. iz Vrščca sta se v soboto ob 3. uri zjutraj pripeljala z vlakom, ki je vozil iz Dortmunda proti Reki, na Jesenice. V njuni prtljagi je bila kopica vrečk, prelepljenih z lepilnim trakom in pri podrobnejšem pregledu so v eni od vrečk našli avtomatsko puško MP-500, kalibra 9 milimetrov, dva okvirja in 62 nabojev. Puško in naboje so kajpak zasegli ter proti Abdurahmanu in Irfanu napiali kazensko prijavo. (U. Š.)

Zažgal lastno hišo

GORNJA RADGONA, 3. septembra – Na Kapelskem Vrhu je v soboto zagorelo. Petinšestdesetletni Alojz K. je namreč podtaknil ogenj v lastni hiši. Bil je precej vinjen, ko je z bencinom polil spalnico, dnevno sobo in hodnik ter vse skupaj zažgal. Gasilci so ogenj sicer ukrotili, vendar so zublji uničili vso opremo in ostrešje, tako da je škode za 100.000 dinarjev. Hitro posredovanje gasilcev pa Alojzu ni bilo všeč in je začel groziti, da bo še enkrat podtaknil ogenj, zato so ga odpeljali v prosotre za izkreznitev. Čaka ga tudi pogovor s preiskovalnim sodnikom. (U. Š.)

Najprej v tovornjak, potem še v avto

MARIBOR, 3. septembra – Na magistralni cesti med Mariborom in Lenartom se je blizu Pesniškega dvora v soboto, (malo pred sedmo uro zjutraj), hudo ponesrečil 20-letni Srečko Pivec iz Obrada 12 pri Lenartu. Do nesreče je prišlo, ko je 39-letni Janez Hercmanski iz Maribora s tovornim vozilom nameraval zaviti z glavne ceste proti Jarenini, pa se očitno ni prepričal, ali to lahko varno stori. Nasproti mu je s kolesom z motorjem pripeljal Pivec, ki je trčil v zadnji del tovornega vozila, od koder ga je odbilo v osebni avtomobil, ki je stal za tovornjakom, vozila pa ga je 37-letna Sonja Gračanič iz Maribora. (Z. Š.)

Podrl otroka na kolesu

MARIBOR, 3. septembra – V spremstvu očeta se je 14-letni S. Č. iz Gabernika pri Ptuju peljal s kolesom iz Gabernika proti Mostju. Z osebnim avtomobilom ju je prehitevал 36-letni Roman Matjašič iz Sakušaka 1 v Ptuju, ki pa je kolesarja prepozno opazil in je z zadnjim desnim delom zadel otroka. Nesreča se je zgodila malo pred 21. uro, pregled kolesa pa je pokazal, da ni bilo opremljeno s sprednjo in zadnjo lučjo. (Z. Š.)

Ni upošteval prednosti

NOVA GORICA, 3. septembra – Po Ulici Milojke Štrukelj v Solkanu se je v petek okrog poldneva z mopedom vozil 14-letni Borut S. iz Renč. Ko je pripeljal do prednostne Vojkove ceste, ni upošteval stop znaka in je zavozil naravnost pred yugo, s katerim se je mimo pripeljal 48-letni Bruno Furlan iz Nove Gorice. Čeprav je zaviral, je vseeno zadel mopedista, ki je padel in so ga hudo ranjenega odpeljali v šempetrsko bolnišnico. (K. D.)

Prevračal se je po nasipu

MARIBOR, 3. septembra – Na cesti med Ormožem in Ptujem se je danes pol ure po polnoči zgodila prometna nesreča, v kateri sta bili dve osebi hudo, ena pa laže ranjena.

Iztok Matjašič iz Gorišnice je vozil osebni avto proti Ptuju. Izven Zamušanov ga je v blagem levem ovinku zaneslo na desno bankino, po kateri je drsel kakih 50 metrov, potem se je vozilo prevračalo po pet petrov visokem nasipu in na desnem boku pristalo na travniku. Matjašič je bil lažje ranjen, huje pa sta jo skupila sopotnika v avtomobilu, 39-letni Rajko Turk in 27-letni Alojz Cafuta, oba iz Gorišnice. (Z. Š.)

Z dvorišča pred avto

VOGRSKO, 3. septembra – V petek popoldne se je 52-letni Danilo Ušaj iz Šempasa s stoenko peljal iz Ozeljana proti Vogrskem. Ko je vozil skozi naselje, je z dvorišča hiše št. 121 nenadoma pritekel predenj 4-letni Marko D. iz Mirna. Avto je zadel dečka, ki je nezavesten obležal. Otroka so odpeljali v šempetrsko bolnišnico, od tam pa v ljubljanski Kliničnі center. (K. D.)

Prikolica v ognju

LJUBLJANA, 3. septembra – V nedeljo okrog pol enih zjutraj je zagorela počitniška prikolica, parkirana pred stanovanjskim blokom v Goriški ulici. Ogenj, ki je ožgal približno polovico notranjosti je očitno nastal ob zunanji steni prikolice, vendar vzroka še niso ugotovili. Škode je za približno 50 tisočakov. (K. D.)

Ni nakazal smeri

ČRNOMELJ, 3. septembra – Danes okrog polosmih zjutraj se je na regionalni cesti v vasi Kočevje pri Črnomlju smrtno ponesrečil 8-letni Anton M. iz Kanižarice. S kolesom se je peljal od doma proti Črnomlju in v Kočevju pri hiši št. 18 nenadoma, ne da bi nakazal smer, zavil na levo. Tako je zaprl pot osebnemu avtu, s katerim se je nasproti pripeljal 35-letni Zdravko Štefanič iz Vinice, ki je sicer zaviral, vendar je vseeno zadel kolesarja v desni bok in ga zbil po cesti. Deček se je pri tem tako hudo poškodoval, da je na kraju nesreče umrl. (K. D.)

S pištolo nad brata – zaradi elektrike

NOVO MESTO, 3. septembra – V soboto popoldne sta se v romskem naselju Žabjek v Potočni vasi sprla 38-letni Marko S. in njegov devet let mlajši brat Roman B., skregala pa sta se zaradi elektrike. Roman je namreč starejšemu bratu izklopil tok, to pa je Marka tako ujezilo, da je prišel do njegove hiše kar s pištolo. Trikrat je ustrelil vanj. Prvi naboj je odpovedal, z drugim je zgrešil, ko je ustrelil tretjič, pa je krogla zadela Romana v desno nadlaket. In tako je moral Roman v bolnišnico, Marko pa v pripor. (K. D.)

DELO plus

Mrtve ribe v Ljubljanici

PODPEČ, 3. septembra – V soboto so za podpeškim mostom v Ljubljanici našli kakih 200 poginulih rib. Vzeli so vzorce, da bodo lahko ugotovili, s čim so bile zastrupljene. Prav tako se še ne ve, kdo bi lahko onesnažil reko. (K. D.)

Denar in videorekorder

LJUBLJANA, 3. septembra – Neznan nepridiprav se je v soboto popoldne lotil stanovanja na Trubarjevi ulici. Odnesel je nekaj dinarjev, šilingov, pospravil srebrn nakit in videorekorder ter izginil. Lastnika je oškodoval za dobrih 25 tisočakov.

Vlomilec, ki je prav tako v soboto vdrl v stanovanje na Peričevi, je odnesel za osem tisočakov plena. Dinarje šilinge, zlate uhane in fotoaparat yashica, za desetkrat več pa je izmaknil lopov, ki je vlomil v stanovanjsko hišo na Remškarjevi, iz katere je izginila zlatnina, fotoaparat in še plinska pištola. (K. D.)

Roparski napad

MARIBOR, 3. septembra – Miličniki še vedno poizvedujejo za trojico, ki je v noči z 31. avgusta na 1. september v Mestnem parku napadla 25-letnega D. Š. iz Slovenske Bistrice. Pretepli so ga, mu vzeli zlato verižico in zapestnico ter okoli 200 dinarjev gotovine. (Z. Š.)

Pijača na ulici – skoraj zastonj

BANJALUKA, 3. septembra – Kdo vse je vpleten v tihotapljenje alkoholnih pijač v Banjaluki, ki se je v zadnjih tednih močno razmahnilo, je težko reči. Racija, za katero so se pred dnevi odločili miličniki in tržni inšpektorji, je po marsičem spominjala na racije, ki jih je v času prohibicije uprizarjala ameriška policija. Razlika je le v tem, da so na tedanjem ameriškem ilegalnem trgu prodajali alkoholne pijače po naravnost astronomskih cenah, medtem ko jih lahko dobite pri uličnih prodajalcih v Banjaluki praktično zastonj. Tako denimo steklenica konjaka stock stane v prodaji na drobno 165,40 dinarja, pri uličnih prodajalcih pa komajda 77 dinarjev, konjak tovarn Badel ali Zvečevo stane v trgovinah 77 dinarjev, na ulici 33.

Miličniki so zasegli okrog 2000 steklenic alkoholnih pijač, vrednih približno 200.000 dinarjev. Neuradno smo zvedeli, da je v tovarni mogoče dobiti konjak Zvečevo po 18 dinarjev za liter, tako da ni težko izračunati, da so pri preprodaji dobro zaslužili prav vsi.

S. P.

Pogin rib zaradi amoniaka?

MESTINJE, 3. septembra – Zaradi okvare na črpalki je v podjetju Slovin Vital v Mestinju v petek zgodaj zjutraj izteklo v hladilnici na tla okoli 300 litrov amoniaka. Delavcem so prepovedali, da bi se zadrževali v tistem delu proizvodnih prostorov, kjer je hladilnica, vse dotlej, da je amoniak izhlapel.

Preiskava je sicer ugotovila, da amoniak ni povzročil onesnaženja okolja ali ogrozil človeških življenj, posledica je le manjša gmotna škoda v višini 10 tisoč dinarjev. Kljub temu pa se je kasneje pojavila še druga domneva, da je namreč del amoniaka stekel tudi v potok Mestinjščico. Istega dne popoldne so namreč v tem potoku v neposredni bližini Vitala opazili manjši pogin rib različnih vrst. Preiskava pa bo pokazala, ali so ribe poginile zaradi iztečenega amoniaka, ali pa zaradi nizke gladine potoka in kanalizacijskih odplak iz naselja Mestinje, ki se zlivajo v potok.

D. S.

Šveda niso našli niti s helikopterjem

VRATA, 3. septembra – Trenutno nihče ne ve, kje je 56-letni Šved Erik Jan Lundberg. Prejšnjo nedeljo se je odpeljal od ženinega doma v okolici Slovenskih Konjic do Vrat, od koder naj bi odšel proti Triglavu.

»Njegova žena, Slovenka, nam je v petek povedala, da moža do torka zvečer ni bilo domov, zato se je dva dni kasneje sama napotila v Vrata, in tam našla avtomobil. Ker je več poti proti Triglavu, smo za pomoč pri iskanju zaprosili pilota letalske enote milice z Brnika. Za to, kar smo skupaj z njima s helikopterjem pregledali v eni uri leta, bi 20 reševalcev rabilo dva dni,« pravi načelnik postaje GRS Mojstrana Janez Brojan.

Pregledali so šest poti proti Triglavu, Škrlatici in Gamsovcu, vendar niso nikjer opazili pogrešanega. Medtem so preverjali, vendar Erika ni med vpisanimi obiskovalci koč okoli Triglava. Med tem delom pa so jih iz koče na Planiki obvestili, da si je na Konjskem sedlu zlomil gleženj leve noge 13-letni otrok, doma iz okolice Dobrne. Z zdravnikom in dvema reševalcema so odšli ponj s helikopterjem RSNZ in ga odpeljali do jeseniške bolnišnice.

M. K.

Motorist v drog

CELJE, 3. septembra – V nedeljo, nekaj po 4. uri zjutraj je vozil motorno kolo kawasaki brez vozniškega dovoljenja in brez varnostne čelade 17-letni A. M. iz Celja. Motor je pripeljal z Dečkove ceste ter zavil na Cesto na Dobrovo, ko ga je v desnem ovinku zaneslo na levo stran vozišča, da je trčil v drog javne razsvetljave. Mladi motorist je bil v nesreči huje ranjen in so ga prepeljali v celjsko bolnišnico. (D. S.)

Opel zaneslo – šest ranjenih

NOVO MESTO, 3. septembra – Na magistralni cesti med Novim mestom in Metliko sta se včeraj okrog osmih zvečer zaletela opel manta in stoenka. Šest ljudi je bilo ranjenih. Z oplom se je proti Metliki peljal 33-letni Milan Kuralt iz Rateža. V desnem nepreglednem ovinku v Gornji Težki vodi ga je zaneslo na levo polovico ceste, prav takrat pa je nasproti s stoenko pripeljal 36-letni Branko Podgornik iz Novega mesta. V čelnem trčenju je bil Podgovnik hudo ranjen, lažje pa so se ranili njegovi sopotniki 37-letna Darinka ter 11-letni Erika in Andreja Lovrenčič, voznik Kuralt in njegov 23-letni sopotnik Robert Krese. Škode na avtomobilih je za 40 tisočakov. (K. D.)

KLIČEMO 93

Kdo bo odpiral, če ne gasilci

LJUBLJANA, 3. septembra – Ljudje stokajo, ker morajo po novem za odpiranje vrat gasilcem odšteti tristo dinarjev, ampak kaj hočejo, ko pa v Ljubljani ni nikogar, ki bi hitro ob katerikoli uri prišel in odprl hiško. Žal. Kot kaže, med zasebnimi ključavničarji ni nikogar, ki bi bil pripravljen gasilcem hoditi »v zelje«. Pa zagotovo ne bi imeli nič proti.

Minuli **ponedeljek** so jih ob 2.52 klicali pred Mestni muzej, kjer so plameni požirali renault 19. Poročali smo že, da se je vžgal zato, ker je mladoletni vlomilec hotel izpuliti radiokasetofon in je pri tem naredil kratek stik. Ob poldevetih so se zapeljali v kino Šiška, kjer so odprli skladišče bifeja in zaslužili tri stotake. Čez dobro uro so pomagali zmedeni gospodinji na Tugomerjevi, ki je močno prismodila hrano in malo pred tretjo popoldne na Bratovševi ploščadi z zaskočeno ključavnico spet vtaknili v žep tri stotake.

Torkov dan ni bil nič obilnejši. Štirikrat so jih klicali. Sredi dopoldneva na Hošiminhovo, kjer je bilo treba odkleniti osebni avto nissan. Za tristo dinarjev. Malo pred četrto popoldne so pohiteli na Rojčevo in v kleti zalili gorečo navlako, čez dobro uro pa so jim sporočili, da se iz devetega nadstropja na Brilejevi kadi kot iz pekla. Vdrli so, vendar je bilo za pečenko na štedilniku že prepozno. Zvečer so dobili 300 dinarjev na Dvoržakovi, kjer se je zataknila dodatna ključavnica.

V **sredo** okrog štirih popoldne so se zapeljali na Topniško, kjer je neznan avto z bencinom ponesnažil parkirišče. Čez kako uro so dirkali na lokalno cesto v bližini Podlipoglava, vendar za škodo, ki se je vžgala, ni bilo več rešitve. Okrog osmih zvečer jih je »poklical« javljalnik iz Slovina na Čelovški. Že tretjič v mesecu dni so tam zaman iskali ogenj. Nekaj po osmi zvečer so pomagali vozniku mercedesa s prikolico, ki so se mu na obvoznici na Ježici vžgale zavore, malo pred polnočjo pa je bilo treba na Linhartovi ukrotiti trmasto dvigalo, ki ni hotelo pripeljati do vrat. V **četrtek** nekaj minut pred četrto so jim sporočili, da za Namo pri Ruskem carju gori odpadni papir. Pa je ogenj požiral Nedeljski dnevnik in druge časopise, ki naj bi jih tisto jutro prodajali v blagovnici. Okrog 13. ure so jih klicali na Kvedrovo, kjer so se ustrašili za sosedo. Vlomili so – v prazno stanovanje.

V **petek** še ni bila ena, ko je bilo treba v ulico Ob sotočju. Ženska, ki je padla v stanovanju, si je zlomila kolk in ni mogla odpreti vrat. Takoj za tem so s sirenami odpeljali na Tržaško, kjer je gorela gradbena baraka Agrotehnike. Potem so jim celih dvanajst ur dali mir, dokler se nista oglasila podnajemnik s Hudovernikove in stanovalka z Dolenjske. Oba sta izgubila ključe in sta bila seveda ob tristo dinarjev vsak. Ob poldevetih zvečer so morali na Trpinčevo. Za tovarno Žima je gorelo več kupov smeti. Stanovalci s Strossmayerjeve so se oglasili nekaj po devetih in menili, da je s sosedo nekaj narobe, vendar gasilci v stanovanju niso našli nikogar. Ob polnoči je bilo treba pohiteti še na Jamovo, kjer starši niso uspeli prebuditi otrok, ki so pustili ključe v vratih. Prislonili so jim lestev.

Sobotno dopoldne so začeli z računom za 300 dinarjev za odpiranje pokvarjene ključavnice na Kardeljevi. Vlamljanja na Celovški, kjer je teklo v stranišču, doma pa ni bilo nikogar, niso mogli nikomur zaračunati, stanovanje na Zoisovi pa so odprli tako, da so prislonili lestev. Med sedmo zvečer in polnočjo so trikrat računali. Na Ciril-Metodovem trgu so za tri stotake olajšali tujo turistko, ki so ji odprli avto, potem pa sta bila na vrsti še stanovalca s Tbilisijske in Ločnikarjeve. Oba sta izgubila ključe.

V **nedeljo** ob polenih zjutraj so priskočili na pomoč stanovalcem z Goriške, ki so gasili počitniško prikolico Adria. Ni še bila ena, ko je bilo treba nadeti dihalne aparate, tako močno se je kadilo v kleti na Obirski. Vžgala se je navlaka, ki jo je bilo treba zaliti z vodo. Čez dvanajst ur je morala seči v žep voznica citroëna AX, ki si je na Brilejevi zaprla ključe v avto. Uro kasneje so vdrli v stanovanje v Pavšičevi. Ni šlo drugače. Spodnjim je zaradi strgane cevi na pralnem stroju že teklo s stropa. Pred osmo zvečer so iz čudaškega dvigala na Kardeljevi »rešili« pet potnikov, do devetih pa so po 300 dinarjev zaslužili še na Fužinah in na Leninovem trgu. Za nekaj minut dela.

K. D.

Uradnih znanstvenih podatkov o »ribji kugi« za zdaj še ni

KOPER, 3. septembra – Kljub temu, da ribe v Jadranskem morju umirajo že vsaj 14 dni, strokovnjaki še niso dokončno ugotovili vzrokov. Že to po svoje dokazuje, da gre res za nenavaden pojav. Mnogi namreč ne pomnijo, da bi se kdaj zgodilo kaj podobnega. Skoraj povsem jasno je namreč, da ribe ne poginjajo zaradi onesnaženosti, saj so prizadeti v prvi vrsti ciplji, ki so vajeni tudi najbolj umazanih morskih kanalov in lagun. Zdaj pa se pogini vrstijo vzdolž večjega dela jadranske obale.

Tudi domneva, da gre za bakterijo Pasteurella pisces, še ni znanstveno potrjena. V ribogojnicah vedo le to, da z antibiotiki lahko ščitijo mladice, čeprav so začele umirati tudi v gojiščih, to pa sedaj že povzroča dodatno škodo.

Zelo verjetna je domneva, da uživanje okuženih rib ne škodi človeškemu zdravju, saj so ljudje že jedli take ribe, tudi ciplje, in zaradi tega doslej še nihče ni imel težav. Inšpektorji še niso ukrepali in v ribarnicah ribe normalno prodajajo. Poznavalci vedo povedati, da se okuženi ciplji začnejo obnašati, kot bi bili omamljeni in prav kmalu jih obda debela plast sluzi. Seveda pa vse ribe niso enako občutljive in vse ne podležejo kužni bolezni, ki razsaja pod morsko gladino. Večina ribjih vrst je še zmeraj povsem zdrava. V strokovnih inštitucijah (klicali smo veterinarske inšpektorje, biologe, laboratorije, Veterinarsko fakulteto v Ljubljani, Zavod za ribištvo, itd) so nam obljubili informacije takoj, ko bo kaj novega.

Na Morski biološki postaji v Portorožu pa so nam povedali, da se je tudi letos, več milj od obale, pri morskem dnu (več kot 20 metrov globoko) pojavilo pomanjkanje kisika in da tam umirajo živali z morskega dna, ki ne morejo ubežati pomanjkanju kisika. Zapisati pa moramo, da ta »anoksija« po vsej verjetnosti ni v nobeni zvezi z prej omenjeno »ribjo kugo«.

BORIS ŠULIGOJ

Požar v Deliblatski peščari so omejili

BELA CRKVA, 3. septembra – Požar, ki je od četrtka popoldne pustošil nizko rastlinje in gozd edinstvenega naravnega rezervata tega dela Evrope, Deliblatske peščare, so včeraj omejili. Ognjeno stihijo, ki je opustošila 970 hektarov zemljišča, je pomagalo gasiti več kot 700 ljudi s šestimi helikopterji, štirimi posebnimi letali in težko mehanizacijo. (Telefoto: Tanjug)

JACK HIGGINS

Ura pred polnočjo

2. nadaljevanje

Šli so mimo s sklonjenimi glavami in odločno gnali čredo ovac. Za nič drugega se niso menili, ko so se oglašali zvonci sredi tišine. Bilo je zelo mirno in sonce je bilo že napol v zatonu. Čez trideset minut se bodo kaznjenci vrnili s pomola in njihovo delo bo končano.

Ovce so bile pri kalu in so se gnetle, da bi si priborile najboljši položaj, medtem ko so pastirji čepeli ob zidu in jih gledali. Vrata stražarnice so se odprla. pojavil se je Huseini in se napotil proti meni. Tik za njim sta stopala vojaka. Ko sta me odvezala, sem se zgrudil na zemljo. Huseini jima je nekaj ukazal, nisem prav slišal, kaj je bilo, in potem sta me skupaj dvignila in mu sledila po trgu do Tufikovega stanovanja.

Debeluhar je stanoval sam, vendar mu je vsak dan neka starka prihajala kuhat in prat. Hiša, ki jo je bil zasegel, mu je rabila za urad. V njem je bila pisalna miza z rolojem poleg dveh lesenih stolov in navadne mize. Huseini je nekaj zalajal vojakoma, ki sta me posadila na stol in mi trdno zvezala roke.

Takrat sem opazil bič, ki je bil videti narejen iz prave nosorogove kože, ki človeku zaneslјivo odtrga meso s hrbtenice. Slekel si je bluzo in si zelo skrbno začel vihati rokave. Tufik je bil prestrašen na smrt in se je potil še bolj kot prej. Vojaka sta stala ob steni in Huseini je pobral bič.

»No, Žid,« je dejal in ga z obema rokama zvil kot lok. »Za začetek ducat. Potem bomo videli.«

»Major Huseini,« je spregovoril blag glas po angleško.

Huseini se je sunkoma obrnil in jaz sem dvignil glavo. Onkraj njega je na pragu stal eden od pastirjev. Z desnico je zgrabil burnus in ga potegnil z obraza, da se je prikazal zagorel, klinast obraz, in usta, od katerih bi človek pričakoval, da se bodo vsak hip nasmehnila, a se v resnici le redko kdaj, ter sive oči, mrzle kot studenčnica, ki teče čez skale.

»Sean?« sem zakrakal. »Sean Burke? Kaj si ti?«

»Prav jaz, kot zmeraj, Stacey.«

Izpod halje se mu je prikazala levica, v kateri je držal avtomat browning. Prvi strel je zadel Huseini v ramo in ga zasukal, tako da sem videl njegov obraz, ko je umrl. Druga krogla mu je raznesla tilnik, da ga je treščilo mimo mene v steno.

Vojaka sta bedasto buljila predse, oči so se jima razširile od groze in puški sta jima bili še vedno obešeni čez ramena. Tako sta umrla, ko so krogle iz brzostrelke treščile skozi okno in ju posekale v dveh dolgih rafalih.

Zavladala je nekakšna tišina in prvi je spregovoril Tufik. Besede so se mu kar prekopicevale iz ust. »V skrbeh sem bil, v strašnih skrbeh. Mislil sem, da ne boste prišli, da se je kaj zamešalo.«

Burke se ni zmenil zanj. Počasi je stopil naprej in se sklonil k meni. »Stacey?«

Na njegovem obrazu sem videl bolečino, česar nisem še nikoli videl, in potem ga je prevzel strašen bes, po katerem je bil znan. Obrnil se je k Tufiku.

»Kaj ste mu naredili?«

Tufik je razširil oči. »Kaj sem mu jaz naredil, efendi? Saj sem jaz vse to omogočil.«

»Pravkar sem sklenil, da mi ni všeč vaša cena.«

V loku je dvignil cev avtomata. Tufik je od strahu zavpil in se stisnil v kot. Odkimal sem in spregovoril s šibkim glasom: »Pusti ga, Sean, lahko bi bil slabši. Spravi me od tod.«

Za hip se je obotavljal in potem je browning izginil pod haljo. Tufik se je zgrudil na kolena in se nebogljeno razjokal.

★

Moral bi bil vedeti, kdo sta druga dva. Piet Jaeger, Južnoafričan, eden izmed redkih preživelih iz naše stare čete v Katangi, in Legrande, bivši oasovec, ki ga je Burke rekrutiral v Stanleyvillu, ko smo se reorganizirali. Jaeger je šofiral Huseinijev landrover in Legrande je pomagal Burku, da me je posadil na zadnji sedež. Nihče ni kaj dosti govoril in očitno so se ravnali po nekakšnem voznem redu.

V Fuadu je bilo še vedno vse mirno kot v grobu, ko smo se odpeljali po tako imenovani obalni cesti mimo vrste kaznjencev, ki so se vračali z dnevnega dela.

»Nimaš dosti časa,« sem šepnil.

Burke je pokimal. »Popolnoma točni smo. Bodi brez skrbi.«

Po dobrem kilometru je Jaeger zavil s ceste in nas zapeljal mimo peščenih sipin do roba široke in ravne obale. Ko je ugasnil motor, je drug zvok priplaval po zraku in z morja je priletelo letalo, ki je letelo kvačjemu sedemdeset do sto metrov visoko. Legrande je pobral pištolo za svetlobno raketo in jo izstrelil. Letalo se je obrnilo v ostrem kotu in brezhibno pristalo na obali.

Sarah Harrison

VROČI DIH

65. nadaljevanje

Pol ducata tekmovalcev se je postavilo v vrsto. Za starterja je bil Robbo. Zaradi nespodobnega vedenja sk

DNEVNA OBVESTILA

FESTIVAL LJUBLJANA

Glasbeni cikli Festivala Ljubljana
Sezona 1990/91
VRHUNSKI DOMAČI IN TUJI UMETNIKI
Irena BAAR, sopran
Lado MLINARIČ, klavir
Ratka DIMITROVA, violina
Jokut MIHAJLOVIĆ, klavir
TRIO NOVŠAK
Igor DEKLEVA, klavir
KVARTET POZAVNSLOKAR
Črtomir ŠIŠKOVIČ, violina
Igor LASKO, klavir
Wolfgang BRUNNER, Hammerklavir
SLOVENSKI MADRIGALISTI
Dirigent: Janez BOLE
CONSORTIUM MUSICUM
Dirigent: Mirko CUDERMAN
SLOVENICUM
»MOZART IN NJEGOVI NASPROTNIKI«
Dirigent: Uroš LAJOVIC
Novosti pri nakupu vstopnic, ki nudijo možnost izbora.

38. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL
TOREK, 4. 9., ob 20.30 – Križanke
A. T. Linhart: TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI
Mestno gledališče ljubljansko
Režija: Žvone Šedlbauer
Ob 200-letnici Slovenskega gledališča

PETEK, 7. 9., ob 20.30 – Križanke
Jazz-soul-latino
UGRIN & DIVJAK KVINTET

TOREK, 11. 9., ob 20. uri – Dvorana TIVOLI
FILIPINSKI NACIONALNI PLESNI ANSAMBEL

Vstopnice prodajajo pri blagajni FESTIVALA LJUBLJANA, v prodajalni pošč v pasaži Maximarketa in v poslovalnici Kompasa, Titova 12.
Informacije: FESTIVAL LJUBLJANA, tel.: 226-544 in 221-948.

CANKARJEV DOM

film

Do 7. 9.: PULJ V LJUBLJANI
Torek, 4. 9., ob 20. uri: OREL / Orao, Marjan film, Split, režija Zoran Tadić.
Sreda, 5. 9., ob 20. uri: MEJA / Granica, Terra film, Novi Sad, režija Zoran Maširević, jugoslovanska kandidatura za nagrado FELIKS.
Četrtek, 6. 9., ob 20. uri: GLUHI SMODNIK / Gluvi barut, Forum, Sarajevo, režija Bata Čengić, nagrada GRAND PRIX, Pulj '90.
Petek, 7. 9., ob 20. uri: DO KONCA IN NAPREJ, Studio 37, Viba film, Ljubljana, režija Jure Pervanje. (Kosovelova dvorana, 40 din, komplet 160 din)

glasba

Sreda, 19. 9., ob 20. uri: KONCERTNI VEČER SAMOSPEVOV HUGA WOLFA; zaključni koncert ob letu praznovanja 130-letnice rojstva Huga Wolfa in otvoritveni koncert sezone 90/91 z mezzosopranistko **Marjano Lipovšek** in pianistom **Gérardom Wyssom.** (Gallusova dvorana, 150, 100 din, skupinski popusti)
Petek, 5. 10., ob 19.30: KONCERT SIMFONIČNEGA ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, dirigent **Uroš Lajovic,** solist-pianist **Stefan Vladar.** Program: Wolf, Debussy. Beethoven. (Gallusova dvorana. predprod. cena do 20. 9. 100, 80, 60 din, kasneje 130, 100, 70 din, skupinski popusti)
Sreda, 10. 10., ob 19.30: KONCERT BAMBERŠKIH SIMFONIKOV; dirigent **Horst Stein,** solistka: **Marie-Luise Neunecker,** rog. Program: Strauss, Bruckner. (Gallusova dvorana, predprod. cene do 20. 9. 140, 110, 80 din, kasneje 170, 130, 100 din, skupinski popusti)

ples

Ponedeljek, 8. 10. in torek, 9. 10., ob 20. uri: GOSTOVANJE BALETNEGA ANSAMBLA LIMÓN, New York, ZDA. (Gallusova dvorana, predprod. cena do 20. 9. 140, 110, 90 din, kasneje 170, 140, 120 din, skupinski popusti)

razstave

MARC CHAGALL – 100 jedkanic k La Fontainovim Basnim. **Razstava je podaljšana do 6. oktobra.** (Galerija CD, 30, 15 din) V četrtek, 6. 9., bo ob 17. uri po razstavi vodil **prof. Marjan Tršar.**

Pri objavi Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, **TOZD Univerzitetna Psihiatrična klinika,** 61260 Ljubljana – Polje, Studenec 48

z dne 29. 8 1990, je pri pogojih v prvi alineji pravilno: Za opravljanje del in nalog morajo kandidati poleg splošnih pogojev **in končane medicinske fakultete izpolnjevati še naslednje.** Preostalo besedilo je nespremenjeno.
5424

informacije

Center za informacije in prodajo vstopnic CD (pasaža Maksimarketa) je odprt vsak delovni dan od 13. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure in uro pred začetkom prireditev. Tel. 222-815.
Razstave v CD so odprte vsak dan od 12. do 20. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 15. do 18. ure.

GLEDALIŠČA

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA S·N·G

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA vas vabi, da v sezoni 1990/91 postanete abonent DRAME in OPERE IN BALETA.
Vpišete se lahko **od 3. do 8. septembra** v vpisni pisarni na Upravi SNG, Cankarjeva 11/1 – vsak delavnik **od 9. do 12. ure** in **od 15. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure.**
Informacije po telefonu: **(061) 210-336.**
Delovne organizacije si lahko v tem času zagotovijo izkaznice KONTO.
Vpis za **dijake** in **študente** bo **od 1. do 12. oktobra.**
REPERTOAR

DRAMA
Václav Havel: SANACIJA, režija: Dušan Mlakar
Henrik Ibsen: PEER GYNT, režija: Slobodan Unkovski
Dušan Jovanović: DON JUAN NA PSU, režija: Dušan Jovanović
Carlo Goldoni: POČITNIŠKA TRILOGIJA, režija: Mario Uršič
F. M. Dostojevski-Andrzej Wajda: ZLOČIN IN KAZEN, režija: Žarko Petan
Tone Partljič: DENI ME KAKOR PEČAT NA SVOJE SRCE, režija: Boris Kobal

OPERA BALET

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

OPERA IN BALET
Opera:
Carl Orff: CARMINA BURANA
Gaetano Donizetti: LUCIA DI LAMMERMOOR
Giuseppe Verdi: AIDA (na velikem odru Cankarjevega doma)
Wolfgang A. Mozart: COSI FAN TUTTE
Balet:
Wolfgang A. Mozart: ADEUS
Sergej Prokofjev: PEPELKA

MGL

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

TOREK, 4. sept., ob 20.30 A. T. Linhart: TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI za IZVEN.
Gostovanje v Križankah – FESTIVAL LJUBLJANA.
Vstopnice prodajajo pri blagajni Festivala Ljubljana, informacije po telefonu 226-544 in 221-948.
Vabljeni!
VPISOVANJE ABONMAJEV
Cenjene obiskovalce Mestnega gledališča ljubljanskega, naše stalne abonente in vse, ki bi to želeli postati, vabimo, da nas obiščejo v času od 3. do 14. septembra 1990, od 10. do 12. in od 16. do 18. ure in si tako zagotovijo stalen sedež za obisk naših predstav v novi sezoni 90/91.
Za abonente pretekle sezone veljajo REZERVACIJE njihovih sedežev do vključno 7. septembra. NOVE abonente pa vabimo, da nas obiščejo od 10. septembra naprej.
KULTURNE ANIMATORJE v delovnih organizacijah vabimo, da nam svoja naročila in želje za abonmaje in KONTO posredujejo pisno ali osebno med vpisom od 3. do 14. septembra.
Vse informacije lahko dobite po telefonu 214-167, dopoldan.
REPERTOAR ZA SEZONO 1990/91
– M. Držić. DUNDO MAROJE (režija Radoslav Dorić)
– W. Gombrowicz: IVONA, PRINCESA BURGUNDIJE (režija J. P. Cook)
– D. Zajc: POTOHODEC (režija Mile Korun)
– Jean Jacques Bricaire – Maurice Lasaygnes: LAŽNIVKA (režija Dušan Mlakar)
– V. Kunin: INTERGIRL (režija Žarko Petan)
– K. Steingerwald: TATARSKI SEJEM (režija Zvone Šedlbauer)
MALA SCENA MGL:
– KAKO SREČEN BI BIL, ČE BI TI RAZUMELA TE MOJE BESEDE (iz pisem Stanka Vuka) (režija Jože Babič)
– Ž. Petan: AVDICIJA (režija Katja Pegan)

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

LJUBLJANA, Krekov trg 2
Vljudno vas vabimo, da ostanete in postanete abonent našega gledališča.
Vpis abonmaja bo od 3. do 14. septembra, od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.
Informacije in rezervacije po telefonu 312-860.

Slovensko Ljudsko Gledališče Celje

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE vabi k vpisu abonmaja za sezono 90/91:
Ivan Cankar: HLAPCI
Vinko Möderndorfer: CAMERA OBSCURA
Jevgenij Švarc-Bogomir Veras: ZMAJ
Samuel Beckett: ČAKAJOČ GODOTA
Mihail Bulgakov: ŠKRLATNI OTOK
Aleksander Galin: ZVEZDE NA JUTRANJEM NEBU
in abonmajsko gostovanje STALNEGA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA TRST.
Gledališka blagajna bo med vpisom odprta vsak delavnik od 9. do 11. in od 17. do 19. ure, in sicer od 10. do 18. 9. za dosedanje abonente in od 19. do 22. 9. za nove abonente. Informacije lahko dobite po tel: 25-332, 25-357 in 24-637. Vabljeni!

SNG MARIBOR

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

DOSEDANJI ABONENTI lahko obnovijo abonmaje iz sezone 1989/90 od 3. do vključno 8. 9. 1990.
NOVE ABONENTE bomo vpisovali od 10. do vključno 15. 9. 1990, vsak dan od 10. do 13. ure ter od 15. do 18. ure, ob sobotah pa od 10. do 13. ure.
SPOŠTOVANO GLEDALIŠKO OBČINSTVO, obveščamo vas, da bomo z novo sezono 90/91 objavili program DRAME in OPERE Z BALETOM ločeno. Zato prosimo, da pazite pri prebiranju našega programa.

DRAMA

SREDA, 5. SEPTEMBRA
KAZINSKA DVORANA
Ob 13. uri: tiskovna konferenca, razgrnitev repertoarja Drame za sezono 90/91.
PETEK, 7. SEPTEMBRA, ob 20. uri – F. Wedekind: LULU v Minoritski cerkvi, za IZVEN.
SOBOTA, 8. SEPTEMBRA, ob 20. uri – F. Wedekind: LULU v Minoritski cerkvi, za IZVEN.

Frank Wedekind:

LULU

Lulu-mit o demonski nedolžnosti od nekdaj do večnosti.
V novi sezoni bomo pred odhodom FAUSTA na mednarodni festival BITEF v Beograd igrali tudi v Mariboru, in sicer:
J. W. Goethe: FAUST

faust

14., 15. in 16. 9., ob 19. uri za IZVEN

OPERA BALET SNG MARIBOR

KAZINSKA DVORANA
SREDA, 5. SEPTEMBRA, ob 13. uri Tiskovna konferenca. Razgrnitev repertoarja Opere in baleta za sezono 90/91.
Uspešno operno predstavo

G. Verdi:

NABUCCO

bomo igrali za neabonmajsko občinstvo 19. in 23. 9. ob 19.30.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

Primorsko dramsko gledališče razpisuje abonma za sezono 1990/91:
Ferdo Kozak: VIDA GRANTOVA v režiji Katarine Pegan
Odön von Horvath: SODNI DAN v režiji Georgija Para
Pierre Marivaux: TRIUMF LJUBEZNI v režiji Janeza Pipana
Srečko Fišer-Mirko Vuksanović: LUCIJA IN AMBROZIJ v režiji Stanislava Moše
Ruzante: DIALOGI v režiji Vita Tauferja
gostovanje izbrane predstave enega slovenskih gledališč.
Abonma lahko vpišete na upravi gledališča v Kulturnem domu v Novi Gorici, Leninova 2 ali po telefonu 25-326 in 25-328, in sicer od 3. do 14. septembra, od 8. do 15. ure ali pri poverjenikih gledališča v delovnih organizacijah.

KRANJ

prešernovo gledališče

RAZPISUJEMO ABONMA ZA GLEDALIŠKO SEZONO 1990/91
repertoar:
– Harold Pinter: HIŠNIK (predstava Prešernovega gledališča, režija Jaša Jamnik)
– Edward Albee: KDO SE BOJI VIRGINIJE WOOLF (predstava Prešernovega gledališča, režija Barbara Hieng-Samobor)
– Ivo Svetina: KAMEN IN ZRNO, krstna izvedba (predstava Prešernovega gledališča, režija Boris Kobal)
Niccolo Machiavelli: MANDRAGOLA ali Pierre Marivaut: TRIUMF LJUBEZNI (predstava Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica)
– Alexandre Dumas: POKVARJENEC ALI LEPOTA IN MOČ ali Mihail Bulgakov: ŠKRLATNI OTOK (predstava Slovenskega ljudskega gledališča Celje)
– Zijah Sokolović: IGRALEC JE... IGRALEC (predstava Zijaha Sokolovića) ali Milan Grgić: SARMICA (predstava Teatra u gostima, Zagreb)
vpisovanje: vsak dan (razen ob sobotah in nedeljah) od 8. do 12. ure ter od 14. do 16. ure v prostorih gledališča, in sicer:
– dosedanji abonenti od 3. do 7. septembra 1990
– novi abonenti od 11. do 21. septembra 1990.
Informacije in rezervacije sprejemamo po telefonu (064) 21-355 ali (064) 24-885.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

POLETNO KINO
ob 21. uri
LJUBIMEC (LOVER BOY), ZDA, 1989, komedija. I.: Patrick Dempsey, Kate Jackson.

KINOTEKA
ob 17. in 19. uri
GORA (THE MOUNTAIN), ZDA, 1956. R.: Edward Dmytryk. I.: Spencer Tracy, Robert Wagner.

KOMUNA
ob 10. uri matineja
PUSTOLOVŠČINA BARONA MÜNCHAUSNA (THE ADVENTURES OF BARON MÜNCHAUSEN), V. Britanija. 1989. fantastična komedija.
ob 16.30., 18.45 in 21. uri
premiera
NEWYORŠKE ZGODBE (NEW YORK STORIES), OMNIBUS drama, ZDA, 1989. I.: Nick Nolte, Rosanna Arquette, Giancarlo Giannini, Talia Shire, Woody Allen, Mia Farow.
LEKCIJA IZ ŽIVLJENJA. R.: Martin Scorsese,
ŽIVLJENJE BREZ ZOE. R.: Francis Ford,
ODJIPOV KONEC. R.: Woody Allen.

UNION
ob 16., 18. in 20. uri
GREMLINI 2, ZDA, Z/F komedija, 1990, R.: Joe Dante. KLASIFIKACIJA SPS: B.

MINI KINO UNION
Blagajniški hiti prvega poletja:
ob 17., 19. in 21. uri
VOJNA ZAKONCEV ROSE (THE WAR OF THE ROSES), ZDA, črna komedija. I.: Michael Douglas, Kathleen Turner, Danny De Vito. KLASIFIKACIJA SPS: A. Zadnjič.

VIČ
ob 16., 18. in 20. uri
NEVARNO MORJE (DEAD CALM), R.: Phillip Noyce, I.: Nichole Kidman.

BEŽIGRAD
ob 16., 18. in 20. uri
PTIČ NA ŽICI (BIRD ON A WIRE), ZDA, 1990, akcijski. I: Mel Gibson. KLASIFIKACIJA SPS: B.

ŠIŠKA
ob 16., 18. in 20. uri
ODPOREN (HARD TO KILL), ZDA, 1990. akcijski. R.: Bruce Muth, I.: Steven Seagall.

TRIGLAV
ob 17. in 20. uri
AMADEUS ZDA. Repriza. Film se izteka.

MOJCA
ob 16. in 17.30
DALEČ V PRETEKLOSTI, (THE LAND BEFORE TIME), ZDA, 1989, risanka. P: Stiven Spielberg. KLASIFIKACIJA SPS: B.

SLOGA
ob 10. in 12. uri
POPER IZ MIAMIA, (I. del). Repriza.
ob 14., 16., 18., 20. uri
SEKSUALNE VOJNE, ZDA.
ob 22. uri
ZASEDENI HOTEL, ZDA.

DOMŽALE:
ob 16., 18. in 20. uri
SILA MOČI (AVENGING FORCE), ZDA, kriminalka. R.: Sam Firstenberg. I.: Michael Dudikoff.
Dvorane so klimatsko hlajene.
Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.

KINO MARIBOR
PARTIZAN: ob 16., 18. in 20. uri ameriška komedija POLICIJSKA AKADEMIJA (VI. del) – JURIŠ NA MESTO.
MATINEJSKI SPORED:
ob 10. uri ameriška melodrama JEKLENE MAGNOLIJE
ob 12. uri EROTIČNA MATINEJA z ameriškim erotičnim filmom EROTIČNA IGRA.
UNION: ob 16., 18. in 20. uri hongkonški akcijski film TIGER V AKCIJI (TIGER ON THE BEAT).
GLEDALIŠČE: ob 15.30, 17.30 in ob 19.30 ameriški pravljični film LEGENDA (LEGEND).
UDARNIK: ob 17. in 19. uri ameriška srhljivka NEUNIČLJIV (HARD TO KILL).
NOČNI KINO:
ob 21. uri ameriški erotični film RAZBURLJIVE PRIGODE NICOLE STANTON.
VRHNIKA: amer. DEVET IN POL NOČI, ob 20. uri
ŠKOFJA LOKA: amer. DRUŽINSKA STRAST, ob 20.30.
CENTER – KRANJ: amer. POLICAJ POD KONTROLO, ob 16., 18. in 20. uri.
STORŽIČ – KRANJ: amer. UMAZANI PLES (DIRTY DANCING), ob 18. in 20. uri.
ŽELEZAR – JESENICE: Zaprto!
DUPLICA: amer. KARATE KID II, ob 20. uri.
RADOVLJICA: amer. TATOVI PORŠEJEV, ob 20. uri.
BLED: hongkonški OBRAČUN V HONGKONGU (II. del), ob 20. uri.
ZAGORJE: amer. UMRI POKONČNO, ob 19. uri.
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: amer. TEQUILA SUNRISE, ob 18. in 20. uri.
ČRNOMELJ: amer. DRAGA, OTROCI SO SE SKRCILI, ob 18. in 20. uri.
DOM KULTURE – NOVO MESTO: amer. ALIBI ZA UMOR, ob 18. in 20. uri.
DOM JLA – NOVO MESTO: amer. SESTANEK Z NEZNANKO, ob 19. uri.
KRŠKO: amer. NAD ZAKONOM, ob 20. uri.
ROGAŠKA SLATINA: amer. TAKO KOT REČE OČE, ob 18. uri.
SOČA – NOVA GORICA: ameriški TANGO IN CASH, ob 18.30 in 20.30.
SVOBODA – ŠEMPETER PRI GORICI: amer. PLES V TEMI, ob 20.30.

OBVESTILA

JESENSKE SERENADE »GLASBA XX. STOLETJA«
izvajalci: Monika Krajnc – kitara, Larisa Zurunić – flavta, Vuk Kraković – violina
v torek, 4. septembra ob 20.30 Trubarjev antikvariat. Če bo vreme slabo, bo prireditev v dvorani Magistrata.

PARTIZAN TABOR

Tabor 13, Ljubljana, telefon (061) 322-528
Prireja tečaj
AEROBIKE
Pričetek tečaja 4. 9. 1990, ob 19. ali 20. uri.
Vpisuje člane v
FITNESS CENTER TABOR
informacije in vpis vsak TOREK, SREDO ali ČETRTEK med 16. in 19. uro v društveni pisarni.

Telefon ZATE – ZAUPNI TELEFON za otroke, ženske, družino, žrtve nasilja in vse nemočne 323-353
vsak dan od 16.–21. ure

ŠPORN

☎ 72-11-73
gostišče-sobe-disco

Ta teden vabimo vse ljubitelje škampov in norveškega lososa na 4. Špornovo škampijado.

Black Jack CLUB

BLACK JACK
DANES HOUSE PARTY. Dekleta imajo prost vstop!

SONČNI STUDIO hawaii

Ljubljana, 061/214-450 ob 11. in 16. uri
sončenje, masaža telesa in obraza (preparati MINI LIFTING)
BREZ SKRBI NA POTOVANJA
TEDENSKO OBNAVLJANJE BARVE

LALA

Galerija Lala sporoča, da je zaradi velikega zanimanja razstavo **Paberki iz zapuščine Mihe Maleša podaljšala do 20. septembra.**

Vabimo Vas, da si v naših novih galerijskih prostorih v 2. nadstropju na Tavčarjevi 6, ogledate doslej največji prodajni izbor Maleševih olj, akvarelov, monotipij in litografij.

Galerija Lala, Tavčarjeva 6, Ljubljana, tel.: 061/327-622.
5596

KUHAMO GROZNO, PRIDEMO VEDNO PREPOZNO

BAMBO

najhitrejša dostava tople hrane in pijače na dom.
Tel. (061) 317-831

Plesna šola ROŽANC

Trg OF 3 (pri kolodvoru) tel.: 325-878
Vsak delavnik od 13. – 18. ure vabimo k vpisu v:
ZAČ.: 18. 9., 7. 10., 10. 10.;
NAD.: 16. 10.
Otroke vabimo k vpisu v celoletno plesno šolo!
Organiziramo maturantske plesne tečaje in tečaje za zaključene skupine.

Plesna šola Jenko

tel.: 320–042
PETKOVŠKOVO NAB. 35
vpisuje v naslednje plesne tečaje:
ZAČETNI: 19. 9. – sreda, ob 19., 28. 9. – petke ob 20. uri
NADALJEVALNI: 24. 9., ob 20. uri
IZPOPOLNJEVALNI: 25. 9., ob 20.30
TEČAJI ZA STAREJŠE (NAD 30 let):
začetni: 30. 9., ob 19.30
AEROBIKA: ponedeljek, 24. 9., ob 19. uri
VPIS: vsak dan od 11. do 13. in od 16. do 18. ure, tel. 320-042

URŠKA

več kot plesna šola
NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU
hala B2/II – tel.: 327-651
INFORMACIJE, REZEVARICJE, VPIS: od 10. do 12. ure in od 15. do 20. ure

Vabimo k vpisu v plesne tečaje za odrasle:
DRUŽABNI PLES:
I. torek, 11. 9.; sobota, 15. 9.; ponedeljek, 10. 9. (nad 30 let)
II. torek, 11. 9.; sobota, 15. 9.; petek, 21. 9. (nad 30 let)
II., IV. sobota, 15. 9.; petek, 21. 9. (nad 30 let)
K–športni: nedelja, 16. 9.
JAZZ I., II., III. nedelja, 9. 9.
Step: I.: nedelja, 23. 9.
Aerobika I.: četrtek, 20. 9.
PLESNA ŠOLA ZA OTROKE IN MLADINO PRIČNE Z DELOM V PONEDELJEK, 3. SEPTEMBRA.

PLESNA ŠOLA KAZINA

Trg osvoboditve 1 Ljubljana tel. 214-348
INFORMACIJE, VPIS od 16. do 20. ure.
Vabimo vas k vpisu v MALO KAZINO in v PLESNO ŠOLO KAZINA za odrasle:
Družabni plesi:
I. petek, 14. 9., sreda, 19. 9.
sreda, 3. 10.
II. sreda, 19. 9.
Horuk
Dekleta in žene vabimo k aerobični in fitnes vadbi pon. in sre., od 17. 9. naprej.
JAZZ I. čet., 20. 9., ob 17.50

ŠOLSTVO

PIONIRSKI DOM

PIONIRSKI DOM vpisuje v kulturnoestetske dejavnosti in jezikovne tečaje vsak dan do 6. septembra od 10. do 13. in od 15. do 19. ure v Festivalni dvorani. Informacije po tel. 310-967 ali 310-611.

enter center

ENTER CENTER
RAČUNALNIŠTVO, MATEMATIKA, FIZIKA, STROJNIŠTVO, d.o.o.
LJUBLJANA
Cenik računalniških programov
1. Glavna knjiga 1500 din
2. Računanje os. dohodkov 5160 din
3. Izdelava dopisov 3960 din
– demonstracijske kopije programov 150 din. Informacije po tel. (061) 571-592, naročila: Enter center, Javorškova 2, Lj. 5588

Na Titovi 36/7 oddamo okoli 100 m² pisarniških prostorov.
Informacije vsak delavnik dopoldan po tel. 061/323-781.
55493

Nova
TRIBUNA
prinaša:
– intervju z dr. Jovanom Raškovićem, srbskim jastrebom in vodjo kninskih dogodkov
– ekskluzivno reportažo iz Knina
– portrete Mihalja Kertesa in Sadama Huseina in nagradno slikovno križanko

Tribuna, časopis, ki Vas bo odrešil strahu pred Srbi.
49

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

ČASOPISI MLADINSKE KNJIGE
Jesen je tu. Listje odpada. Nekateri listi ostajajo: Ciciban, Gea, Proteus, Pil. Naročila po telefonu: (061) 441-850 441-257.
CICIBAN, list za najmlajše
V njem so pesmice, zgodbice, recepti in šiške. Naročila po telefonu: (061) 441-850, 441-257.
GEA, poljudnoznanstvena revija
Za nekatere prva, za druge edina in za tretje zadnja ljubezen. Naročila po telefonu: (061) 441-850, 441-257.
PROTEUS, najstarejša naravoslovna revija pri nas
Če vas zanimajo živali, rastline, kamnine, zakoni fizike in kemije, berite ga. Naročila po telefonu: (061) 441-850, 441-257.
PIL, časopis za najstnike
Prijeten, Iskriv, Lahkoten. Vsak petek pri vas. Naročila po telefonu: (061) 441-850, 441-257.

KOMPAS DUTY FREE SHOP
Teniški igralci! Teniške žogice **Roland Garros** vrhunske firme **Dunlop** v vseh Kompasovih DFS. Akcijska prodaja.

Slovensko popotniško društvo ERAZEM, Kersnikova 4, Lj., tel. 318-454
Safari TANZANIJA, odhod 19. 12. ● **MEHIKA** – po poti Mayev, odhoda 26. 10. in 16. 11. ● **TAJSKA** – preživite najdaljšo noč v letu na Tajskem otoku, odhod 19. 12. ● Inf. od 17. do 19. ure.

DONIT MEDVODE Z NAMI STE NA KONJU!
Ne ravno na konju, ste pa v novem avtu. Kako? Tako, da obiščete prodajalne Chemo, kjer prodajajo naše izdelke za zaščito zunanjih in notranjih delov avtomobila. Vaš avto bo za malo denarja kot nov. Rešili bomo tudi vsak vaš problem pri lepljenju in tesnenju. Prepričajte se!

DEGUSTACIJA PIVA ČRNI BARON IN PILS
Dne 4. 9. 90, od 13. do 14. ure v **Gostilni ROGOVILC,** Titova 284, telefon 372-284.

ADMINISTRATIVNI TEČAJ
tečaj za tajnice, strojepisni tečaj, stenografski tečaj in seminar računalništva pri izobraževalnem centru Društva stenografov, strojepiscev in drugih administrativnih kadrov na Resljevi 40. Vpisujemo od 9. do 17. ure osebno ali po **tel. 314-937.**

ŽUŽU, boutique otroških igrač, Vodnikova 2, Lj. soseska Stara cerkev
V ŽUŽU-ju boste po zelo ugodnih cenah kupili kakovostne igrače za svojega otroka: LEGO, CHICCO, CORROLLE – ljubke francoske punčke, GIOCCA in domači proizvajalci.
Odprto od 9. do 12. in od 15. do 19. ure, ob sobotah od 9. do 13. ure.
OTROK POTREBUJE PRAVO IGRAČO.

JEZIKOVNI TEČAJI
Mengeš, jezikovni tečaji, do 7. 9., od 17.–19. ure, Kidričeva 30, Mengeš

AVTOTEHNA Otvoritev prenovljenega salona na Celovški 228
Slabe volje ob iskanju parkirnega prostora in ob urejanju formalnosti na različnih koncih ne bo več. »Vse na enem kraju« je bil moto prenove prodajno-poslovnega centra na Celovški 228, ki bo odprt v sredo, 5. septembra, ob 13. uri. Prijaznemu povabilu na otvoritev dodajamo še poseben otvoritveni popust in... To pa naj ostane presenečenje. Vidimo se torej 5. 9. na Celovški 228.

NOVO V MOSTAH TRGOVINA Z ORODJEM IN AVTO DELI
Obveščamo vas, da smo odprli **novo tehnično trgovino** z vse vrste orodja in avtomobilskih delov. Našlo se bo kaj tudi za vaša kolesa s pomožnim motorjem. Obiščite nas na **ul. Vide Pregarčeve 14,** vsak dan od 7.30–19., ob sob. pa od 8.–13. ure.

DEUTSCH ENGLISH ITALIANO
● Naveličali ste se običajnih tečajev, velikih skupin in slabega odnosa do vašega denarja? Vemo.
● Poizkusite v **privatni** šoli, v skupinah od 4–10 oseb.

NIANSA DOMŽALE NIANSA DOMŽALE NIANSA DOMŽALE NIANSA DOMŽALE NIANSA DOMŽALE
● Pri nas boste res **Vi** z veliko začetnico.
● Pričakujemo Vas na Osn. šoli Šlandrove brigade v Domžalah vsak delavnik od 16.–18. ure, samo še do 5. septembra.
● Pokličite nas po tel. (061) 712-012, od 19.–21. ure.
● Družinski popust: vpišite sebe in svojega osnovnošolca.

Po sprehodu po Tivoliju zavijete v prvo pravo ljubljansko parfumerijo
Sredi tivolskega zelenja boste v **trgovinici CELICA 13** našli bogato ponudbo uvožene preparativne in dekorativne kozmetike ter preparate za sončenje, parfume in moško kozmetiko – Salvador Dali, Armani, Roma – po nižjih cenah kot drugod. Brezplačno strokovno svetovanje kozmetičarke vam bo olajšalo izbiro. Kmalu odpiramo na isti lokaciji najsodobneje opremljen kozmetični salon.

UGODNO V UNIVERZALE DOMŽALE
Pred začetkom šolskega leta smo pripravili akcijsko prodajo hlač, kril, vetrovk, bund, trenirk in kap za otroke in mladino po izredno konkurenčnih cenah.
Ugodni prodajni pogoji: 3 obroki brez pologa in brez obresti.

TRGOVINE GOSTIŠČA BIFEJI
V ZALOGI IMAMO UVOŽENE SOKOVE **YO** PO KONKURENČNIH CENAH. DOBAVA FCO KUPEC. KANDORFER, d.o.o., Veletrgovina, **tel. (061) 219-777.**

En telefonski priključek – štirje telefonski aparati SELECOM 04
Za objekte z enim ali več stanovanji, za manjše urade, trgovine, poslovalnice... **Cena 3980 din.** Naročila in informacije: **Iskra Terminali,** Prodaja, Trg revolucije 3, 61000 LJUBLJANA, **telefon (061) 213-213, int. 1492, telefaks (061) 213-773.** SELECOM 04 – ko telefoniranje postane užitek.

NOVOST NA EKONOMSKI FAKULTETI
je specialistična šola: PODJETNIŠTVO V MEDNARODNEM POSLOVANJU. Šola bo trajala leto dni in bo podlaga za nadaljnje izobraževanje za pridobitev naziva specialist oziroma magister mednarodnega trženja. Pričetek: 18. oktobra 1990.
Podrobne informacije lahko dobite v CISEF na Ekonomski fakulteti, Kardeljeva ploščad 17, Ljubljana, ali po telefonu 342-662.

RIM–FIRENCE
20. in 27. 9., 4. in 11. 10., 4 dni, **cena 3 obroki po 700 din. T.A. MERIDIAN,** tel. (064) 84-195.

POLIGLOT d.o.o. Podjetje za izobraževanje, Ljubljanska 108, Domžale TEČAJI NEMŠČINE IN ANGLEŠČINE
Korak bliže znanju in popolnosti, Evropa 92. Pridružite se nam, pomagali vam bomo. Organiziramo tečaje **nemščine** in **angleščine** v ekskluzivnih skupinah **10–12 slušateljev.** Vodijo jih tudi nemški in angleški profesorji **(native speakers).** Ljubljana, Srednja kemijska šola, Aškerčeva 7, Domžale, OŠ Vencelj Perko.
Vpis: od **27. 8.–8. 9.** Ljubljana: Srednja kemijska šola, Aškerčeva 7, od 18.–20. ure, Domžale: Ljubljanska 108, od 9.–13. in od 15.–17. ure.
Informacije vsak dan od 9.–13. ter 15.–17. ure, **tel. (061) 713-595.**

ŠPANIJA
Lloret de Mar – Barcelona, 21. 9. – 28. 9. 90 **SLAVNIK,** telefon (061) 321-351, 321-552.

NOVO V ITALIJI
Porto Gruaro, nam najbljiži in največji nakupovalni center (85.000 m²). Odhodi vsako soboto. **SLAVNIK,** tel. 321-351, 321-552.

PANTEON šola za tuje jezike
vpisuje v začetne, nadaljevalne ter specialistične tečaje angleškega in nemškega jezika v Ljubljani in Mariboru. **Konverzacijske tečaje in tečaje strokovnega jezika** vodijo **tuji predavatelji!** Posebnost: **video obnovitveni tečaji angleškega jezika.** Sodobne teme, komunikativni programi in majhne skupine. **Pouk je v središču mesta (Šubičeva)!** Inf. po tel.: **(061) 321-916 ali (062) 211-602.**
Prijavite se lahko tudi na Vojkovi 1 v Ljubljani od 9. do 19. ure.

Slikarska in risarska šola
Začenjamo polletno večerno risarsko in slikarsko šolo, ki jo vodi akad. slikar prof. Savo Sovre. Vse prijave in inf. po **tel. (061) 51-165.**

GRČIJA MINI KRIŽARJENJE
ATENE–SANTORINI–KRETA–METEORI–DELFI – 22. 9., 8 dni, cena 3 obroki po 980 din. T.A. MERIDIAN, tel. (061) 84-195.

Pravi naslov za nakup pohištva R-Interier, Šlandrov trg 9, Žalec
Če ste se že spraševali, zakaj je R-Interier najbolj obiskana trgovina s pohištvom in stanovanjsko opremo na Štajerskem, je odgovor preprost:
– ker imajo najnižje cene
– ugodne kreditne pogoje
– brezplačno dostavo do 10 km oddaljenosti
– ker vam poleg že tako nizkih cen nudijo še 10% gotovinski popust.

Otroški boutique J & B
Staničeva 6 (za Veleb. Astra pri gost. Bežigrajski hram). Ponujamo otroško konfekcijo po ugodnih cenah. Pridite in se prepričajte sami.

JATA BUTIQUE Cojzova 2, Levstikov trg 4, tel. 217-673
obvešča cenjene kupce, da je trgovina v septembru med tednom ponovno odprta od 7.30 do 19., ob sobotah pa od 7.30 do 14. ure. Kljub temu, da je JATA znana po najširši ponudbi piščančjega mesa, vas želimo opozoriti še na bogat izbor suhomesnatih izdelkov priznanih zasebnih mesarjev in prek 70 vrst sirov, pretežno uvoženih. Pa še to: gosi, race, purice, težke kokoši...
Pridite in prepričajte se!

TENIŠKI TEČAJI
TENIŠKA ŠOLA LJUBLJANA vabi v tečaje za otroke in odrasle. Cena 10-urnega tečaja za otroke je 350, za odrasle 450 din. Za rekvizite je poskrbljeno. Tečaje vodi Boris Majdič. Inf. po tel. 264-312 od 12. do 14. ure.

DNEVNIK »DELO«, IZDAJA ČGP DELO, TOZD DELO ● USTANOVITELJ TOZD DELO ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● YU DELO 31-255 ● POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK ČGP DELO, T

TELEVIZIJA

TV SLOVENIJA I

8.35–11.40 in 14.40–0.15 TELETEKST TV SLOVENIJA
9.00 VIDEO STRANI
9.00 ZGODBA IZ ŠKOLJKE, 9. oddaja
9.30 ŠOLSKA TV
PORTRETI ZNANSTVENIKOV: Isaac Newton
10.00 BOJ ZA OBSTANEK, angleška poljudnoznanstvena serija, 1/12
10.25 SEDMA STEZA, oddaja o športu
10.45 OSMI DAN
11.30 VIDEO STRANI
14.55 VIDEO STRANI
15.05 ŽARIŠČE, ponovitev
15.35 SOVA, ponovitev
ALFRED HITCHCOCK VAM PREDSTAVLJA
SIN Z OTOKA
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 TV DNEVNIK 1
17.05 TV MOZAIK, ŠOLSKA TV, ponovitev
PORTRETI ZNANSTVENIKOV: ISAAC NEWTON
17.30 BOJ ZA OBSTANEK: Plesalci na stoječih vodah
18.00 SPROED ZA OTROKE IN MALDE
ZLATA PTICA: GOSPOSKA IN POLJSKA MIŠ
18.05 PERISKOP: SOL, 1. del
18.15 ZUGO I NJEGOVA SENCA, 1. del predstave SMG
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 J. C. GRUMBERG: MUSIC HALL
21.05 SPLITSKI BISERI 1980–1990, glasbena oddaja HTV
TV DNEVNIK 3, VREME
22.15 SOVA
G. Boccacio–S. Vuga: DEKAMERON
SRCE MESTA
0.05 VIDEO STRANI

TV SLOVENIJA II

15.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
18.30 MOSTOVI
19.00 MEDNARODNI FOLKLORNI FESTIVAL
FOLK ART – ljudska glasbila
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ŽARIŠČE
20.30 ŽREBANJE LOTA
UMETNIŠKI VEČER
20.35 INTIMNI PORTRET ELISABETH TAYLOR, ameriški dokum. film
21.40 NOČNO OPAZOVANJE, angleški film (do 23.25)

HRVATSKA I

9.50 TV KOLEDAR
POLETNI PROGRAM:
10.00 ZLATI DEŽ, švedska nadaljevanka za otroke
10.25 KOLAŽ RISANIH FILMOV
11.05 VELIKA ODKRITJA, dokumentarna serija
11.55 KRATEK FILM
12.05 PRIZORI IZ PRETEKLEGA STOLETJA: Ivna Rendić
12.35 MIKSER M. zabavna oddaja
13.35 MIKROFONIJA
14.30 DRUŽINSKE TEME, izobraževalna oddaja
15.00 NADE ZA 21. STOLETJE, oddaja za otroke TV Beograd
15.35 POROČILA
15.40 PROGRAM PLUS, ponovitev
18.00 POROČILA
18.10 TV KOLEDAR
18.20 ŠTEVILKE IN ČRKE
18.40 POROČILA V NEMŠČINI
18.45 ZNANOST IN MI
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ŽREBANJE LOTA
20.05 POKRIJTE JI OBRAZ, angleška nadaljevanka, 5/6
21.05 V VELIKEM PLANU, kontaktni magazin
22.35 TV DNEVNIK
22.55 POROČILA V ANGLEŠČINI
23.00 PROGRAM PLUS
PROFESIONALCI
MIDVA
SKRIVNOSTNA INDIJA
TAJNE SLUŽBE
1.20 POROČILA

HRVATSKA II

19.10 TEST
19.30 TV DNEVNIK
20.00 OKNO: VRNITEV V STAXU
21.00 POROČILA
21.10 ZAMUDA, ameriški igrani film
2.50 ALPE JADRAN
23.20 NOČNI KULTURNI PROGRAM

KOPER

13.45 TENIS, FLUSHING MEADOW / pos. prenos
16.45 TENIS, FLUSHING MEADOW / nep. prenos
19.00 ODPRTA MEJA
19.30 TVD STIČIŠČE
20.00 TENIS, FLUSHING MEADOW / nep. prenos
22.00 ŽREBANJE LOTO
22.05 TV NOVICE
22.15 TENIS, FLUSHING MEADOW / nep. prenos

AVSTRIJA I

9.00 POROČILA
in
TRI IZ OKREPČEVALNICE, ponovitev
9.30 ANGLEŠČINA ZA ZAČETNIKE
10.30 AFRIKA, MOJE ŽIVLJENJE
12.05 ŠPORT V PONEDELJEK, ponovitev
13.00 POROČILA
13.10 MI, ponovitev
13.40 Geertgen Tot Sind Jans: Janez Krstnik v puščavi
13.50 STRAH IN TREPET GANGSTERJEV
15.35 ALICE V ČUDEŽNI DEŽELI, Kraljica Alice, zadnji del risane serije po knjigi Lewisa Carrolla
16.00 POTOVANJE V SREDIŠČE ZEMLJE, iz serije Risanke po klasični otroški in mladinski literaturi
16.55 MINI ČAS V SLIKI
17.05 JAZ IN TI, počitniški program
17.55 GULLIVERJEVA POTOVANJA
18.00 MI
18.30 FALCON CREST
19.22 ZNANJE DANES
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 ŠPORT
20.15 Univerzum: TONG TONA, Potovanje v notranjost Bornea, 1. del
21.00 TV KOTIČEK ZA ŽIVALI
21.07 RALLY, 6. del: Pariz – Dakar
22.00 POGLEDI S STRANI
22.10 HOTEL COLONIAL
23.40 MANNIX, Človek brez spomina
0.25 POROČILA

AVSTRIJA II

17.00 ŠOLSKA TV
17.30 ORIENTACIJA
18.00 TRI IZ OKREPČEVALNICE, Mešani občutki
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 KULTURA
20.15 MADE IN AUSTRIA, kviz
21.00 TV KOTIČEK ZA ŽIVALI
21.07 REPORTAŽE IZ TUJINE, oddaja zunanjepolitične redakcije
22.00 ČAS V SLIKI 2
22.20 AVSTRIJSKI NOGOMETNI POKAL
22.30 KLUB 2
POROČILA

RAI I

9.00 ZLATI SLAP
9.30 SANTA BARBARA, serija
10.15 IGRANI FILM
12.05 STVARI Z DRUGEGA SVETA
12.30 JUHA IN ŽLIČNIKI / TRI MINUTE O...
14.15 IGRANI FILM
POLETNI BIG
ODDAJA
MANON
18.10 DANES V PARLAMENTU
18.15 NOGOMET, pokal Baretti
18.45 SANTA BARBARA, serija
19.40 ALMANAH
20.00 TV DNEVNIK
20.40 QUARK, posebna oddaja
21.40 IGRANI FILM
TV DNEVNIK
COMPILATION
0.00 NOČNI TVD
0.15 OPOLNOČI

RAI II

9.00 LASSIE
RISANKE
10.00 IZZIV OCEANOV
11.00 MONOPOLI, serija
11.55 CAPITOL, serija
13.00 OB TRINAJSTIH
13.30 GOSPODARSKI DNEVNIK
13.45 BEAUTIFUL
14.30 POSTALI BODO SLAVNI, serija
15.15 GHIBLY
MR. BELVEDERE
FILM
18.25 IZ PARLAMENTA
18.30 ŠPORTNA POROČILA
18.45 ULICE SAN FRANCISCA, serija
19.45 TV DNEVNIK
20.15 ŠPORT
20.30 IGRANI FILM
NOCOJ
DOSSIER
VELIKE PRESTOLNICE
NOČNI TVD
NOČNI KINO

MADŽARSKA I

8.05 TV TELOVADBA, za upokojence
8.10 KANDY, carstvo mladih levov, dokumentarni film
9.00 PRI NEUHAUSOVIH, nemška serija, 3. Naš prijatelj Harry
9.30 RAZGIBAVANJE, telovadba za invalide
9.40 KMETIJSKI SEJEM'90
9.50 VIDEO STRANI
9.55 SKUPŠČINSKI DNEVNIK, prenos zasedanja Parlamenta
16.20 VIDEO STRANI
16.30 PANONSKA KRONIKA, studio Pécs
16.40 NACHRICHTE, magazin v slovenščini
17.15 ZGODOVINA ANIMACIJE, 1. del dokumentarna serija, pon.
17.45 BILANCA, četrt ure za gospodarstvo
18.00 NOVI REFLEKTOR, magazin
18.55 VEČERNA PRAVLJICA
19.05 KMETIJSKI SEJEM'90
19.30 TV DNEVNIK
20.05 REŽISER SANDOR NEMETH, filmska reportaža
20.20 DEDIŠČINA GULDENBURGOVIH, nemška serija, 2. Črna roža
21.10 SKUPŠČINSKI DNEVNIK, pregled zasedanja Parlamenta
21.40 ŠUTDIO'90 kulturni TV tednik
22.40 SVING V DOBI KLJUKASTEGA KRIŽA, angleški dokumentarni film
23.30 TV DNEVNIK

MADŽARSKA II

16.45 TV 2 – Video strani
17.00 OD PETE DO ŠESTE, služnostni in zabavni program
18.00 TELEŠPORT
18.25 ZA OTROKE, Družina Jetson, risanka
19.00 GRAŠČINA BREZ IMENA, 6. del TV filma po M. Jókaiju, pon.
20.21 TV 2, vmest Šest asov
21.00 TV DNEVNIK
21.30 MISLEC, znanstvena TV revija
22.15 TV 2 – vmes sci-fi magazin
22.50 TV 2 – zaključek dnevne redakcije

izolirka

Izolirka, Industrija izolacijskih materialov Ljubljana, p. o., Ljubljana, Ob železnici 18

Delavski svet podjetja ponovno razpisuje delovno mesto

direktorja podjetja

Kandidat mora poleg zakonskih izpolnjevati še naslednje pogoje: visoka ali višja stropnja strokovne izobrazbe; najmanj 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju vodilnih ali vodstvenih del; aktivno znanje vsaj enega od svetovnih jezikov; da s svojim dosedanjim delom izkazuje vodstvene sposobnosti.

Mandat traja 4 leta.

Kandidate vabimo, da svoje pisne ponudbe s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Izolirka, Kadrovski oddelek, 61110 Ljubljana, Ob železnici 18 »za razpisno komisijo.

5583

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

6.00 Ob zori; **8.30** Mix; **17.30** V etru; **19.30** Poročila; **19.45** Nit časa; **20.00** Ultrašport; **22.00** Poročila; **22.15** Ultrašport; **0.15** Poročila; **0.30** Mix; **1.30** Nit časa; **1.45** Mix

3SAT

14.30 R. Strauss: Till Eulenspiegel; **14.48** Camille Saint-Saens, simf. št. 2; **15.13** Koncert; **15.42** Gershwin: Koncert za klavir in ork.; **16.14** Svetovni jezik – glasba; **17.20** Mini čas v sliki; **17.30** Pri nas in sosedih, ser.; **18.00** Slike iz Švice; **19.00** Danes 3sat studio; **19.30** Wichertovi iz soseščine, ser.; **20.15** Reportaže iz tujine; **20.55** Film o šv. skladatelju; **22.00** Čas v sliki 2; **22.20** Šport iz Avstrije; **22.30** Klub 3, AK dve

SAT 1

6.00 Poročila; **8.35** Sosedi; **9.05** Carson in Carson; **10.05** Teleshop; **10.30** Tenis, F. Meadow; **12.15** Kolo sreče; **13.00** TV borza; **14.00** Carson in Carson; **14.50** Denarni nasveti; **15.00** Sosedje; **15.25** Teleshop; **15.35** Tenis, F. M.; **16.40** Avtomobilski nasveti; **19.50** Vreme, poročila; **20.00** Tenis, F. M.; **22.00** Poročila; **22.10** TV Spiegel; **22.40** Cagney in Lacey; **0.05** Tenis; **1.30** Tenis, prenos; **4.30** Pregled sporeda

RTL Plus

6.00 Halo, Evropa; **6.05** Bogati in lepi; **8.35** TV butik; **9.10** Springfieldova zgodba; **10.00** Kviz; **11.00** Umetnost kot sporočilo; **11.05** TV butik; **11.30** Kviz; **12.00** Cena je vroča; **12.30** Klasika opoldne; **13.00** Bogati in lepi; **13.25** Kalifornijski klan; **14.10** Springfieldova zgodba; **14.55** Bogataš in revež; **15.45** Poročila; **15.48** Neto; **16.00** Buck Rogers, sere.; **16.40** Kviz; **17.10** Cena je vroča; **17.45** Sterntaler; **17.55** Poročila; **18.00** Kalifornijski klan; **18.45** Poročila; **19.10** Knigh Rider; **20.00** Dobrodošli, gospod B., am. film; **21.45** Eksplozivno; **22.30** Poročila; **22.45** Lovec na glave, am. film; **0.15** Koliko ljubezni potrebuje normalen par;, er. film; **1.25** Aerobika

TV 5

16.05 Poročila; **16.15** Zabavna oddaja; **18.00** Lov za zakladi; **19.00** Zeleni kvadrat; **19.30** Poročila; **19.40** Številke in črke; **20.00** Teleskop; **21.00** Dogodivščine in potovanja; **22.00** Poročila; **22.35** Chapiteau 3 a Saint Malo; **23.50** Povejte mi

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Znanja široka cesta; **8.35** Igraj kolce: **9.05** Z glasbo v dober dan; **9.35** Turistični napotki za goste iz tujine; **10.00** Dopoldanski dnevnik: informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** Človek in zdravje; **11.30** Danes smo izbrali; **12.10** Pojemo in godemo; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do 13.00; **13.30** Radio danes, radio jutri; **13.38** Do štirinajstih; **14.05** Znanje za prihodnost; **14.20** Glasbena poslušalnica; **14.40** Radijski Merkurček; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije; **17.00** Studio ob **17.00 18.05** Za ljubitelje lahke glasbe: **19.00** Radijski dnevnik + EP; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Z zabavnimi ansambli: **20.00** Slovenska zemlja v pesmi in besedi: **20.35** Minute za J. S. Bacha in Suito v h-molu; **21.05** Radijska igra: Glasbeni intermezzo; 22.00 Zrcalo dneva; **22.30** Slovenski pevci šansonov in evergrinov; **23.05** Literarni nokturno – Jan Kochanowski: Pesmi; **23.15** Nočni program

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 98,8 MHz, Krim stereo 93,5 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **13.00** Danes do 13.00: **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Šlos – še v torek obujamo spomine; **21.00** S festivalov jazza; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Spekter

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96,5 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Glasbeni obrazi ljudskega izročila: **16.30** Znanja široka cesta; **17.00** Koncertni dogodki na tujem: **18.30** Kulturni globus; **18.45** Poročila; **18.50** Tekmovalna srečanja pevskih zborov; **19.30** Predstavitev večernega programa; **19.32** Arije in monologi; **20.00** Literarni večer: Ruska dramatika – V.; **20.45** S solističnih in komornih koncertov: Godalni kvartet Arditti, Clande Helffer, klavir (I. Xenakis); **22.15** Pretok idej; **22.35** Glasbene miniature; **22.40** Tretja stopnica; **23.00** Glasba 20. stoletja (11. festival elektroakustične glasbe – Stockholm 1989, 1. oddaja: Španski skladatelji); **23.50** Napoved sporeda za sredo; **23.55** Lirični utrinek

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos I. programa Radia Ljubljana; **5.40** Jutranji program Radia Maribor; **7.00** Jutranja kronika Radia Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **8.00** Poročila; **8.20** Dobro jutro; **9.00** Izbiramo za vas; **10.05** Mali oglasi; **11.00** Če kdo ni slišal; **12.05** Torkov klepet; **13.00** Zabavna glasba; **14.30** Poročila, obvestila, zabavna glasba; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **17.00** Ljubiteljski pevci in godci; **17.30** Novi rock; **18.00** Študij in glasba; **19.00** Večerni radijski dnevnik; **19.30** Prenos III. programa R. Lj.; **00.00** Prenos I. programa R. Lj.;

Televizija si pridržuje vse pravice do morebitnih sprememb programa!

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100,2 MHz), Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro, Ljubljana; **6.15** Jutranje in nočne novice; **7.15** Novice; **7.20** Naj naj; **7.30** Jutro je lahko tudi takšno; **8.30** Kam danes v Ljubljani; **9.15** Novice; **10.25** Vaše mnenje; **11.15** Novice; **11.20** Naj naj pesem; **11.25** Power play; **12.00** Prenos novic BBC; **12.15** RGL oddaja živo; **13.15** Novice; **14.00** Pasji radio; **15.15** RGL Komentira in obvešča: **15.30** Naj naj pesem; **15.35** Power play; **16.10** Spoznajmo se; **17.15** Novice; **18.20** Tema tedna (v živo); **19.15** Novice; **19.20** POP informacije: glasbena oddaja; **20.00** do **6.00** Glasba do jutra.

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6-93,8-100,3-100,6-104,3-107,6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa radia Ljubljana; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** Od enih do treh; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.00** Za varnejši jutri – zavaroval. skup. Croatia; **17.30** Primorski dnevnik; **18.00** Iz kulturnega sveta; **19.00** Radijski dnevnik

STIKOV ČASOPISNI KIOSK
Utrip današnjega tiska

Jana

- Janin veliki intervju: Barbara Šerbec-Šerbi: **Dober tek ali saigonski zajtrk posebej za Jano.**
- Rudi Klarič in evropska kultura: **Sem najbogatejši človek na svetu.**
- **Na pogorišču steklarne Hrastnik: Plamenček ugasnil tri življenja.**
- Kako sta se srečala »gospon Stolnik in fon Kramberger«: **Učenjak rešuje izumitelja.**
- Nekoč in danes: **Bila sem miss Francije.**

V Stikov časopisni kiosk lahko oddate napoved po telefonu: (061) 329-559 ali telefaksu (061) 318-570 ali teleprinterju 31 633 in na naslov ČGP Delo Stik, Ljubljana, Titova 35. Kiosk je odprt vsak dan do 11. ure za objavo naslednjega dne.

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA

1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. od 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.

2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.

3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.

4. Nujna zobozdravstvena pomoč je vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstvenega doma Ljubljana, Metelkova ulica 9, pritličje, soba št. 50.

Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure. Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.

»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

Osnovna šola Nove Fužine, Leninov trg 11, Ljubljana

objavlja dela in naloge

učitelja telesne vzgoje

za nedoločen čas. Pogoj: P oziroma PU.

Pisna dokazila sprejemamo 8 dni po objavi. Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri. Nastop dela takoj.

5609

Nujno potrebujem manjše, opremljeno stanovanje

s telefonom v centru za dva meseca

Nudim 500 DEM na mesec. Telefon: 223-967.

4-5594

Republiški sekretariat za promet in zveze

razpisuje delovno mesto

republiškega inšpektorja za cestni promet

Kandidati morajo poleg pogojev, ki jih določa zakon, izpolnjevati še naslednje posebne pogoje: visoka izobrazba pravne, ekonomske ali prometne smeri in 5 let delovnih izkušenj. Izbranega kandidata bomo imenovali za štiri leta.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 8 dni po objavi RS za promet in zveze, Ljubljana, Prešernova 23.

5602-4

CENE STUPAR

center za permanentno izobraževanje
Ljubljana, Vojkova 1, tel. 327-244/314-737

Vpisujemo v naslednje tečaje računalništva:
– uvodni tečaj računalništva
– DOS
– WORDSTAR (začetni in nadaljevalni tečaj)
– WORD
– LOTUS 1–2–3 (začetni in nadaljevalni tečaj)
– dBASE III+
– programiranje v dBASE III+
– dBASE IV
– CLIPPER
– SUPPERPROJECT EXPERT
– VENTURA
– AUTOCAD (začetni in nadaljevalni)

Vse ostale informacije dobite po telefonu (061) 327-244 ali 314-737. Prijave sprejemamo v naših poslovnih prostorih na Vojkovi 1, Ljubljana, vsak delavnik od 8. do 17. ure.

NIANSA d.o.o.

Iščemo **diplomante FF – profesorje nemškega jezika** za honorarno poučevanje odraslih oz. otrok v Domžalah.

Pokličite nas danes: 061/712-012 od 19. do 21. ure.

astra ars inženiring

Ljubljana, Rožna dolina c. VI/36
tel. 264-561, 264-891; tfax. 262-977

proizvodnja • storitve • inženiring • trgovina

in

louis de poortere

B 7700 MOUSCRON — BELGIUM

na jugoslovanskem tržišču

STALNI SALON
UVOŽENIH TALNIH TEKSTILNIH OBLOG
V LJUBLJANI – ČOPOVA 5 A

- **več kot 3600 dezenov**
- **več kot 300 različnih kvalitet**

PRI NAKUPU VEČ KOT 20 m² NAŠIH TALNIH OBLOG
POLAGANJE ZASTONJ!

Informacije in prodaja vsak delavnik razen sobote od 8.–15. ure:
ASTRA ARS INŽENIRING, sektor INŽENIRING. Čopova 5 A, Ljubljana
Telefon 061/210-115, 210-143, 210-124
Telefax 061/215-337

ALPE ADRIA

MENEDŽERJI,

ZAGOTAVLJAMO DELO

●

PODPORO MENEDŽMENTA POSLOVNE SKUPINE ALPE ADRIA

●

DOHODEK, POSLOVNO KARIERO GLEDE NA USPEŠNOST SPOSOBNOSTI

●

MOŽNOST KAPITALSKEGA VLAGANJA V POSLOVNO SKUPINO ALPE ADRIA

POGOJI

OSEBNA KULTURA

●

POSLOVNA AGRESIVNOST

●

STAROST DO 30 LET

ALPE ADRIA BUSINNES CENTER
CELOVŠKA 264, LJUBLJANA,
TEL. (061) 573-813, 573-722

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

ŠKODA FAVORIT 136 L za zahodnonemški trg	**SLOVENIJA AVTO, Podjetje TRG,** Ljubljana, Celovška c. 150 (II. nad., soba 211) vas obvešča, da v mesecu septembru pričakuje omejeno količino vozil. Pohitite z vplačili, možnost kredita za carinske dajatve. Inf. po tel. 551-969 ali 557-351, int. 256.
SALON ZA ZDRAVJE IN LEPOTO RYODORAKU, LEVSTIKOVA ul. 14, LJUBLJANA, tel. (061) 212-374	**Hujšanje brez lakote** od 8 do 10 kilogramov mesečno s pomočjo funkcionalne stimulacije proti apetitu. Najučinkovitejša odprava **celulita** s pomočjo **myoliftinga.** Svetovanje in pomoč pri **bolečinah v vratu, križu, sklepih in mišicah.** Salon deluje pod strokovnim vodstvom **zdravnika specialista.**
RAB ZELO UGODNO	Hoteli San Marino, 8. 9., 7 penzionov, možnost avtobusnega prevoza, **cena 2 obroka po 950 din. T.A. MERIDIAN,** tel. (064) 84-195.
MALICA PO MOJEM OKUSU	Piščančji medaljon, praženi krompir, endivija s fižolom ali ocvrti kaneloni, tatarska omaka, solatni krožnik za 40 din. Gostinsko podjetje Črnuče, PE BEŽIGRAJSKI HRAM, tel. (061) 322-714.
METALING d.o.o., Radeče, Krakovo 11, tel. (0601) 81-613	UGODNA PRODAJA RAČUNALNIŠKIH DISKET: BASF 1,2 MB DD/HD – 10 disket samo 350 din BASF 360 KB DD/DD – 10 disket samo 230 din Dobava takoj!
EKONOMSKA FAKULTETA TUJI JEZIKI	Še 7. 9. se lahko prijavite za študij ob delu na EF (1. in 2. stopnja) ter v tečaje angleščine, francoščine, nemščine, slovenščine in španščine. Pokličite na **DELAVSKO UNIVERZO N. GORICA, tel. (065) 22-302.**
Zveza društev računovodskih in finančnih delavcev Slovenije	prireja enodnevne tečaje o uporabi računalnika v računovodstvu, ki bodo na Titovi 118, vsi ob 9. uri: 1. **Glavna knjiga,** povezana s saldakontom, materialnim knjigovodstvom ter knjigovodstvi proizvodnje, zalog gotovih proizvodov, osebnih dohodkov in osnovnih sredstev – 11., 12. ali 13. 9. 1990; 2. **Poslovne knjige manjših zasebnih podjetij** – 18. 9. 1990 in 3. **Poslovne knjige manjših zasebnih trgovskih podjetij** – 19. 9. 90 300 din za udeležbo za vsak tečaj nakažite na ŽR 50105-678-50288. Sprejemamo pisne ali telefonske prijave (061) 340-952.
Z ADRIO AIRWAYS NA SEJŠELE	Izkoristite izjemno priložnost in 12. in 19. 9. poletite z nami na Sejšele. Ugodni 9-dnevni aranžmaji in le še nekaj prostih mest. Inf. in rez. po tel. (061) 313-312 in 321-667 ali osebno v Adriini poslovalnici na Gosposvetski 6 v Ljubljani vsak delavnik od 8. do 19. ure, ob sob. od 8. do 13. ure ter v vseh drugih tur. ag. po Jugoslaviji.
LIDA d.o.o., Ljubljana	Sproščeni, dinamični in učinkoviti **TEČAJI SLOVENSKEGA JEZIKA ZA TUJCE, ZAČETNI TEČAJI ANGLEŠKEGA JEZIKA:** – za otroke od 4. leta dalje – za odrasle Vpis: od 4. do 8. 9. v KS Ivan Kavčič – Nande, Hošiminhova 3 (BS – 3) Lj., od 16. do 18. ure.
NAJCENEJŠI NAKUP POHIŠTVA	sestavljivega programa za dnevne sobe **ATRIUM,** otr. sobe **ANJA** in več vrst spalnic. Brezplačna dostava, montaža in svetovanje arhitekta. **STUDIO ARK,** Petkovškovo nabrežje 39, od 16. do 19. ure, telefon (061) 312-814.
GRATTEX d.o.o., V Murglah 5, Lj., tel. (061) 332-312	Opravljamo vse vrste adaptacijskih del, vključno s projektiranjem notranje opreme. Pri nas lahko najamete tudi samo delovno silo (NK, PK delavec, zidar) za delo po vaših navodilih. Od pon. – pet., od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.
ŠPANIJA UGODNO	Lloret de Mar, 8 dni, avtobus, odhoda **28. 9. in 12. 10.** že za **1.250 din + 150 DEM.** UNIS TOURS, Ljubljana, Igriška 5, tel. (061) 224-720, 224-723, teleks 322-89.
NEMŠČINA IN ANGLEŠČINA v centru Ljubljane	**impulse d.o.o.,** Ljubljana, Sketova 1, tel. 454-330. Vabimo vas na 6-tedenske intenzivne jezikovne tečaje po novi metodi in v majhnih skupinah. Organiziramo tudi tečaj v vašem podjetju.
PIONIRSKI DOM kakovost in tradicija	**Računalniška šola programskega jezika Basic** za otroke od 10 do 15 let, **jezikovni tečaji** in **kulturnoestetske dejavnosti.** Vpis je vsak dan od 10. do 13. in od 15. do 19. ure v Festivalni dvorani. Informacije po tel. 310-967 in 310-611.

TEKSTILNI DISKONT, Masarykova 17 Kjer je vsak poceni nakup lahko še cenejši	itison m²	stara cena	nova cena
	● AKERMAR	150,00 din	90,00 din
	● HELIOS	386,80 din	232,10 din
	● ZENIT	329,00 din	197,40 din
	● SATURN	227,00 din	136,60 din
	preproge		
	● LARA 200 × 300	4.012,60 din	2.407,60 din
	● TISA 250 × 350	4.760,30 din	2.856,20 din
	● SAVA 200 × 300	2.743,80 din	1.646,30 din

Komisija za delovna razmerja

osnovne šole I. SPUB Toneta Tomšiča Dobrepolje, Videm 80, 61312 Videm Dobrepolje

razpisuje dela in naloge:

— učitelja razrednega pouka

za vzgojnoizobraževalno delo v drugem razredu — (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

Nastop dela 7. novembra 1990.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola I. SPUB Toneta Tomšiča Dobrepolje, Videm 80, 61312 Videm Dobrepolje.

5591

Mladinska zadruga »Igman«, Sarajevo, Mejdan 45

razpisuje dela in naloge

direktorja Mladinske zadruge

za štiriletni mandat

Pogoji:
poleg splošnih zakonskih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
— končana najmanj IV. ali VI. st. šol. izobrazbe
— najmanj enoletne del. izkušnje pri podobnem delu
— da da Svet Zadruge soglasje k ponujenemu programu
— da ni zakonskih ovir za imenovanje na to funkcijo

Prednost imajo kandidati, ki so se uveljavili pri delu z mladino.

Prijave z dokazili sprejemamo 15 dni po objavi na naslov: Omladinska zadruga »Igman«, 71000 Sarajevo, Mejdan 45. Nepravočasnih in nepopolnih prijav ne bomo upoštevali.

56-4

Študentski center v Ljubljani, Cesta 27. aprila 31, Ljubljana

Začasni organ upravljanja na podlagi 122. člena Statuta Študentskega centra v Ljubljani, ponovno objavlja razpis za imenovanje

direktorja

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
— da ima visokošolsko izobrazbo ekonomske, pravne ali družboslovne smeri
— najmanj 5 let delovnih izkušenj
— da ima organizacijske in vodstvene sposobnosti
— da predloži program dela in razvoja Študentskega centra.

Izbrani kandidat bo imenovan za štiri leta.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Študentski center v Ljubljani, Cesta 27. aprila 31, Ljubljana s pripisom »Za začasni organ upravljanja«.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po odločitvi.

3-5567

SCALA Zarja modna konfekcija po petrovče

SCALA Zarja
Modna konfekcija, p. o., Petrovče

delavski svet
razpisuje
prosta dela in naloge

vodja poslovnega sistema
(delavec s posebnimi pooblastili)

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:
— VII. ali VI. stopnja zahtevnosti ekonomske smeri
— 5 oz. 3 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih
— aktivno znanje nemškega jezika.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: DS Scala Zarja — Modna konfekcija, p. o., 63301 Petrovče. Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.
Prijave sprejemamo 8 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po odločitvi.

5603

DP ISTRSKI BOKSITI ROVINJ

istrapratic

IZDELUJEMO IN VGRAJUJEMO

tende

za zaščito pred soncem in dežjem (izložbe, balkoni, terase)

- ugodni plačilni pogoji (čeki v treh obrokih — brez obresti, akceptni nalogi)
- Vsa pojasnila lahko dobite pri našem predstavniku po tel. 063/857-604 in 063/287-49

Mnogo prezgodaj nas je zapustila naša dolgoletna sodelavka, upokojenka

MARIJA ŠKOPAC

iz Labina

Ohranili jo bomo v trajnem spominu

Kolektiv Emona Globtour

Tiho, kot je živela, se je v 93. letu starosti poslovila draga babica, prababica, sestra in teta

MARIJA KOLARIČ

rojena BRUMEN

V krogu domačih in prijateljev smo položili žaro v družinski grob na Rogoznici pri Ptuju v petek, 31. avgusta 1990

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izrečeno sožalje, osebju DU Kamnik še za dolgoletno skrb in nego naše babice.

Vsi njeni

Kamnik, Ptuj, Maribor, 4. septembra 1990

Tiho in mirno nas je zapustila naša ljubljena mama in stara mama

MARIJA CIMPERMAN

rojena ZOR

Od nje se bomo poslovili v četrtek, 6. septembra 1990, ob 16. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v šestnajsti mrliški vežici

Žalujoči: sin Janez z ženo Jano, hčerka Meta z možem Frenkom in vnuka Matevž ter Gregor

Ljubljana, Bled, 1. septembra 1990

2454

Umrl je

BORIS REBOLJ

upokojenec

Pogreb bo danes, 4. septembra 1990, ob 16. uri na pokopališču Šmarje-Sap

Ostal nam bo v lepem spominu!

LB Gospodarska banka Ljubljana, d. d.

2450

V 65. letu življenja se je poslovil od nas naš dragi brat, stric in svak

IVAN JENKO

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 6. septembra 1990, ob 15. uri na pokopališču Šentvid nad Ljubljano

Na dan pogreba bo ležal v mrliški vežici Šentvid

Žalujoče sestre Ivanka, Marija in Pavla z družinami

Ljubljana, Kranj, 1. septembra 1990

2451

EXPORT IMPORT

Jadran Export Import, p. o. Sežana

objavlja

javno licitacijo

za prodajo naslednjih osebnih avtomobilov:

1. zastava, tip lada 1300 S, leto izdelave 1985, prevoženih 73.500 km, izklicna cena 32.000 din
2. unis, tip golf JXD, leto izdelave 1986, prevoženih 215.898 km, izklicna cena 60.000 din
3. unis, tip golf JXD, leto izdelave 1986, prevoženih 227.580 km, izklicna cena 57.000 din
4. zastava, tip 101 GTL 55, leto izdelave 1987, prevoženih 86.540 km, izklicna cena 35.000 din
5. zastava, tip 101 GTL 55, leto izdelave 1987, prevoženih 31.030 km, izklicna cena 37.000 din
6. unis, tip golf JGDL, leto izdelave 1985, prevoženih 235.462 km, izklicna cena 30.000 din

Licitacija bo 19. 9. 1990, ob 10. uri na sedežu podjetja Jadran Export Import Sežana, Partizanska cesta 69.

Ogled osebnih avtomobilov je mogoč dan pred razpisano licitacijo v delovnem času na sedežu podjetja v Sežani, Partizanska cesta 69.

Kupci morajo pred začetkom licitacije vplačati varščino v višini 10% od izklicne cene pri blagajni podjetja in pred pričetkom licitacije obvezno predložiti potrdilo o vplačilu.

Prometni davek in druge stroške v zvezi z licitacijo plača kupec in niso vključeni v izklicno ceno.

Nakup bo potekal po sistemu »videno-kupljeno«.

Kupnino mora kupec poravnati pred prevzemom osebnega avtomobila.

5606

INVENTURA IN PREVREDNOTENJE OSNOVNIH SREDSTEV

Vam povzroča težave inventura osnovnih sredstev in njihovo prevrednotenje? Za delo potrebujete več delavcev, ki odčitavajo kovinske inventarne ploščice. Inventurni popis je zaradi take metode dolgotrajen, netočen in nepopolen.
Predlagana rešitev inventure in prevrednotenja osnovnih sredstev temelji na posebno izdelanih etiketah s črtno kodo. Etikete so odporne na temperaturo, vlago in mehanske poškodbe. Inventurni popis se izvaja s pomočjo prenosnega čitalca črtnih kod, ki poenostavi delo. Prečitani podatki (inventarna številka in lokacija zapisana s črtno kodo) so stoodstotno točni. Podatki iz prenosnega čitalca črtnih kod se obdelajo na IBM PC računalniku in primerjajo z inventurno knjigo na večjem računalniku. Rešitev po sistemu »KLJUČ V ROKE«!

SATURNUS

030022

etiketa OS za Saturnus

Ljubljanska banka

•10000002•

Sektor organizacije

etiketa lokacije za Ljubljansko banko

Za vse informacije se obrnite na:
IDenticus Slovenija, d.o.o.,
Celovška 108,
61107 Ljubljana,
tel./faks 061/51-407

Nepričakovano nas je zapustil ljubi mož, oče in brat

MATJAŽ URŠIČ

Od njega se bomo poslovili v sredo, 5. septembra 1990, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v štirinajsti mrliški vežici

Žalujoči: žena Tjaša s sinom Tomažem in hčerko Manco, sestre Alenka, Zlatka in Vojka z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, 2. septembra 1990

2447

Nepričakovano nas je zapustil

MATJAŽ URŠIČ

dolgoletni delavec Organov za notranje zadeve

Pogreb bo v sredo, 5. septembra 1990, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah

Delovna skupnost RSNZ in člani Kluba Maksa Perca

2446

Nepričakovano in prezgodaj nas je zapustil

MATJAŽ URŠIČ

Od njega se bomo poslovili v sredo, 5. septembra 1990, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah

Sodelavci in prijatelji

Zapustil nas je naš dragi

FRANC VERBEC

Od njega se bomo poslovili v sredo, 5. septembra 1990, ob 13. uri na viškem pokopališču

Na dan pogreba bo žara v trinajsti mrliški vežici

Vsi njegovi

Ljubljana, Umag, 1. septembra 1990

2453

Sporočamo žalostno vest, da je umrla naša upokojena sodelavka

MAGDALENA JERŠIN

Od pokojnice se bomo poslovili v torek, 4. septembra 1990, ob 17. uri na Igu pri Ljubljani

Dobro sodelavko bomo ohranili v trajnem spominu

Kolektiv Tiskarne »Jože Moškrič«

LOTERIJA HRVATSKE
Zagreb, Proleter. brigada 72

URADNO POROČILO

O ŽREBANJU BLAGOVNO-DENARNE LOTERIJE OK »A — SPLIT 90« IN LOTERIJE HRVATSKE

zap. št.	vrsta dobitka	vrednost dobitka	izžrebane številke
1.	denarni dobitek	20.00	8
2.	kavni mlinček Gorenje	220,00	6760
3.	mešalnik Gorenje	688,00	84479
4.	stroj za rezanje kruha	994,00	08991
5.	kolo poni — Rog 20	1.970,00	4182
6.	jedilni servis — 6 oseb	2.000,00	3048
7.	hladilnik HB 20 M	3.596,00	59067
8.	denarni dobitek	5.000,00	6496
9.	kombinirani štedilnik K 39-40	6.662,00	00181
10.	sanit. garnit. za kopalnico »Klavdija«	3.000,00	56336, 56554,
11.	pralni stroj Gorenje PS 808	9.249,00	94109
12.	preproga 3×3, unikat	20.000,00	599086
13.	denarni dobitek	50.000,00	151898, 552977,
14.	vespa piaggio 200 E	58.830,00	12287
15.	vespa piaggio — cosa 125	63.557,00	48266
16.	denarni dobitek	100.000,00	225375
17.	avtomobil renault 5 campus	130.000,00	159691
18.	avtomobil citroen AX 14 TGD	196.500,00	016485, 115114, 178118, 182389, 225093, 225107, 266090, 367483, 376085, 376880, 400201, 530487, 545594, 568899, 580288

Dobitke lahko prevzamete v Zaprešiću, ul. JNA bb vsak dan od 11. do 17. ure, razen sobote, nedelje in državnih praznikov.
Denarne dobitke od 20,00 din izplačuje Loterija Hrvatske.

Davek za dobitke od iger na srečo je obračunan po določbah Republiškega zakona o davkih občanov.
Vsa pojasnila o dobitkih blagovno-denarne loterije lahko dobite po tel. 041/703-175.
Dobitek lahko prevzamete do 3. 11. 1990.

PREDSEDNIK KOMISIJE
ZA ŽREBANJE DOBITKOV
Dragutin Flegar
201

Po mučni bolezni je umrl naš

FRANC ROTH

Od njega se bomo poslovili v sredo, 5. septembra 1990, ob 16. uri na ljubljanskih Žalah

Žalujoči: žena Ana, hči Breda, sin Marko in nečakinja Majda z družinami

Ljubljana, Nova Gorica, Doblin — Ohio, 1. septembra 1990

2445

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš ljubljeni

BENEDIKT KUŠAR

Pokopali smo ga v družinskem krogu v ponedeljek, 3. septembra 1990, na ljubljanskih Žalah

Vsi njegovi

Ljubljana, 3. septembra 1990

2455

Sporočamo žalostno vest, da nas je nepričakovano za vedno zapustil naš ljubi mož, tati in sin

BRANKO FRANC NEDELKO

dipl. strojni inž.

Od njega se bomo poslovili v sredo, 5. septembra 1990, ob 16. uri na pokopališču v Črnučah

Z mislijo nanj ostajamo: žena Metka, hči Katarina, sin Jure, mama, brat in drugi sorodniki

Črnuče, Vransko, 3. septembra 1990

2456

Sporočamo žalostno vest, da je umrl

MARIJAN BENULIČ

diplomirani veterinar, vodja oddelka za higieno živil Živinorejsko veterinarskega zavoda v pokoju

Na zadnjo pot ga bomo spremili v torek, 4. septembra 1990, ob 16. uri na pokopališču v Radovljici

Njegovo delo bo trajen spomin nanj

Kolektiv Živinorejsko veterinarskega zavoda Gorenjske — Kranj

2448

Umrl je

MARIJAN BENULIČ

diplomirani veterinar

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 4. septembra 1990, ob 16. uri na pokopališču v Radovljici

Njegovo dolgoletno delo, vtkano v razvoj Društva, nam bo trajen spomin nanj

Društvo veterinarjev in veterinarskih tehnikov Gorenjske

2449

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in tast

MILAN BRICELJ

upokojenec

Od njega se bomo poslovili v sredo, 5. septembra 1990, ob 12. uri na pokopališču v Štepanji vasi

Na dan pogreba bo žara v dvanajsti mrliški vežici na ljubljanskih Žalah

Žalujoči: žena Marija, hčerka Marjeta, zet Stojan, vnuka Uroš in Miran

Ljubljana, 3. septembra 1990

2452

NAROČILNICA — DELO

priimek in ime: _____

ulica (ali vas) in številka: _____

poštna št. in naziv pošte: _____

število naročenih izvodov: _____

☐ CICIBAN
☐ PIL
☐ PROTEUS
☐ GEA

datum: _____ podpis: _____

Ciciban stane 25 dinarjev izvod, 5 številk (od tega bo ena dvojna) 150 dinarjev, PIL 15 dinarjev izvod, 12 številk 180 dinarjev, Proteus 25 dinarjev izvod, 5 številk 125 dinarjev in Gea 45 dinarjev izvod, 4 številke 100 dinarjev.
Položnico z omenjeno vsoto boste dobili po pošti.

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Mladinska knjiga Založba, SOK, Šmartinska 152, 61000 Ljubljana.

KER NISO ZALEGLE BESEDE – Avstrijski demonstranti proti krški nuklearki se kljub opozorilom niso bili pripravljeni umakniti, zato so jih pripadniki posebne policijske enote enega za drugim znosili na rob ceste. Na sliki: eden od mirnih protestnikov med prenašanjem. (Foto: Peter Višnjevar)

NA KRATKO

Gladovna stavka albanskih novinarjev

BRUSELJ, 3. septembra (Tanjug) – Štirje kosovski novinarji albanskega rodu so danes pred sedežem Evropske skupnosti v Bruslju delili mimoidočim letake, na katerih je pisalo, da so se odločili za tridnevno gladovno stavko, s katero želijo »vlade ES in demokratično svetovno javnost opozoriti na razmere na Kosovu«. »Potrpljenje albanskega naroda je doseglo skrajno mejo,« je bilo zapisano na letakih. »Če želijo vlade skupnosti, zdaj, ko grozi državljanska vojna, ohraniti mir na evropski celini, naj posredujejo z vsemi sredstvi, ki so jim na voljo.«

Balkanski župani o boljšem sodelovanju

ATENE, 3. septembra (Tanjug) – V Atenah se je danes začel dvodnevni sestanek županov prestolnic balkanskih držav, na katerem bodo obravnavali izkušnje pri varstvu okolja in antičnih spomenikov. Srečanja se udeležuje tudi predsednik beograjske skupščine dr. Milorad Unković. Na današnjem sestanku so posebno pozornost posvetili načrtom in ukrepom posameznih prestolnic za varstvo okolja, še posebej pred onesnaževanjem, ki ga povzročajo vozila. Zaradi hitrega razvoja prometa je to, kot so poudarili, eden največjih problemov skoraj vseh glavnih mest balkanskih držav.

Delo pomori več Američanov kot avtomobili

WASHINGTON, 3. septembra (AP) – Vsako leto umre več Američanov zaradi posledic neprijetnosti pri delu kot v prometnih nesrečah. Po podatkih kongresnega urada za tehnologijo zboli zaradi dela 390.000 ljudi na leto, od tega jih 100.000 umre. Državni inštitut za varstvo pri delu meni, da na desettisoče ljudi umre zaradi posledic neustreznih delovnih razmer in zahtev. Krivec za to naj bi bila zvezna vlada, ker postavlja takšne delovne standarde, ki presegajo človeške sposobnosti.

Protestno pismo grškemu ministru Samarasu

SKOPJE, 3. septembra (Tanjug) – Stranka Jugoslovanov v Makedoniji je danes grškemu zunanjemu ministru Antonisu Samarasu poslala protestno pismo zaradi njegove izjave, s katero je makedonskemu narodu zanikal pravico do tega imena. Kot je dejal v pogovoru za včerajšnji časopis Katimerina, je »nerazumljivo in zgodovinsko nevzdržno, da makedonsko ime označuje slovanski narod, še posebej zato, ker je to ime stoletja označevalo osrednji in nedeljivi del grške kulturne dediščine«. Samaras je tudi dejal, da Grčija na svojem ozemlju priznava samo obstoj muslimanske manjšine v zahodni Trakiji.

Angolski uporniki pobili 35 civilistov

LUANDA, 3. septembra (Reuter) – Angolski uporniki so med včerajšnjim napadom na mesto Sanza-Pombo, ki leži okoli 100 kilometrov od zairske meje, pobili 35, ranili pa 150 civilistov. Oblasti v Luandi so obtožile sosednje Zaire, da se uporniki oskrbujejo z orožjem prek njegovega ozemlja. Do včerajšnjega napada je prišlo po tistem, ko je (v nedeljo) v Lizboni propadel tudi tretji krog pogajanj med predstavniki angolske vlade in uporniki oziroma pripadniki gibanja UNITA, ki ga podpirajo ZDA, o prenehanju 15-letne državljanske vojne.

Sušo razglasili za elementarno nesrečo

NOVI SAD, 3. septembra (Tanjug) – Izvršni svet vojvodinske skupščine je na današnji seji razglasil letošnjo sušo za elementarno nesrečo, saj je na vojvodinskih poljih, kot domnevajo, povzročila približno za milijardo dolarjev škode. Pridelek koruze bo po vsej verjetnosti manjši za 60, semenske koruze za 63, soje za 54, sladkorne pese za 38 in sončnic za 36 odstotkov. Izvršni svet je vojvodinski skupščini priporočil, naj sprejme predpise, s katerimi bodo kmetje oproščeni pokrajinskega davka in prispevkov v zadnjem četrtletju tega in prvi polovici naslednjega leta, hkrati pa je tudi zveznemu izvršnemu svetu predlagal, naj konkretno ukrepa za ublažitev posledic suše.

Srednjeameriški parlament do konca leta

HAVANA, 3. septembra (Tanjug) – Srednjeameriške države bodo še pred koncem dobile regionalni parlament, ki ni samo prvi te vrste v Latinski Ameriki, temveč poleg zahodnoevropskega tudi edini na svetu. Gvatemalski podpredsednik Roberto Carpio je sinoči v Managui izjavil, da ga bodo formalno konstituirali novembra prihodnje leto v Esquipulasu, gvatemalskem mestu, kjer so pred tremi leti podpisali istoimenski mirovni sporazum za Srednjo Ameriko.

Protestirat prišli zeleni iz Avstrije

V Krškem so zasedli dovoz do jedrske elektrarne – Spet obljubili pomoč, če ...

KRŠKO, 3. septembra – Udeleženci današnjega nenasilnega pohoda nad JE Krško – iz Avstrije je prišlo okrog 30 članov Koroške iniciative Alpe–Jadran brez atomskih naprav in Zelene izobraževalne delavnice – so nekaj po 13. uri zaprli glavno dovozno cesto do elektrarne, tako da je morala posredovati posebna enota milice.

Tudi na opoldanski tiskovni konferenci, ki so jo pripravili kar na prostem, na Trgu Matije Gubca, ni bilo nikogar, razen novinarjev. Zeleni iz Avstrije so ponovno povedali, da se bojijo krške JE, češ da ni varna, ter da ima pred njo strah tudi 75 odstotkov Krčanov, ki pa si zaradi političnih pritiskov tega ne upajo povedati na glas. Kot je novinarjem povedal Andreas Wabl, državnozborski poslanec zelenih na Dunaju, nam Avstrija obljublja pomoč, ča bi zaprli JE Krško. K nam bi prinesli sovje izkušnje za varčevanje z energijo ter svetovali pri posodobitvi naših energetskih objektov. Zagotovili bi nam energijo, če tega ne bi omejevali daljnovodi, neposredno pa želijo pomagati pri gradnji savske verige sedmih HE ter TE, ki bi služile še za ogrevanje. Na posredovane obljube jim slovenska stran menda do konca avgusta še ni posredovala svojih zahtev in pobud.

Vsi, ki smo bili priča protestnemu shodu pred JE, smo nato spremljali skrbno pripravljeno akcijo peščice avstrijskih zelenih. Čeprav zborovanja niso prijavili, so kakšnih 500 m pred ograjo zaprli dovozno cesto do JE Krško. Ker kljub opozorilom miličnikov niso vstali in umaknili transparentov ter tri lesene krste, je morala nastopiti posebna enota policije. Njeni pripadniki so s kleščami prerezali verigo, s katero so se povezali demonstranti, in jih odnesli na rob ceste. Tam je nato vztrajala le še deseterica, potem se je še ta razšla.

VLADO PODGORŠEK

● »Krškobil« lahko povzroči človeški faktor ali pa potres, so poudarjali avstrijski protestniki, ne da bi vedeli, da bo med njihovim pohodom pravi potres povzročil preplah med prebivalstvom Zagreba, Brežic in Krškega. Začutili so ga tudi v upravni stavbi JE Krško, medtem ko v komandni sobi instrumenti sunkov sploh niso zaznali in zato elektrarna še naprej obratuje s 65-odstotno močjo.

Jelcin se je spravil nad rusko siromaštvo

Ruski parlament bo med jesenskimi zasedanji pripravil ostre ukrepe za drugačno, tržno gospodarjenje in pot iz socialne in politične krize

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 3. septembra – Poslanci vrhovnega sovjeta Ruske federacije v drugem, jesenskem delu zasedanja razpravljajo o približno 50 zakonskih aktih, osrednja pozornost v prvih sedmih dneh pa naj bi po besedah Borisa Jelcina veljala zlasti sprejemu programa za ozdravitev katastrofalnih ekonomskih razmer. V Moskvi primanjkuje kruha in krompirja. Val nacionalne emancipacije je zajel narodnosti v Moldaviji, kjer so uvedli institut predsedniške uprave. Tatarska ASSR je razglasila republiko.

Predsednik vrhovnega sovjeta Ruske federacije Boris Jelcin je pred današnjim zasedanjem najvišjega ruskega zakonodajnega organa opravil 22-dnevno turnejo od Moskve do Kamčatke, med katero je doživel ovacije, kakršne so v najboljših časih doživeli le veliki državniki. Ob današnji otvoritvi zasedanja je Jelcin poudaril, da je prednostna naloga sprejeti program, ki bi omogočil ozdravitev katastrofalnega ruskega gospodarstva, predsednik ruske vlade Ivan Silajev pa je kot edino sprejemljiv osnutek označil program akademika Šatalina, imenovan »500 dni«. Gre za izpopolnjeno različico programa, ki ga je Jelcinov štab pomladi predstavil kot načrt »400 dni«, in je po skupnih prizadevanjih tako Jelcina kot Gorbačova in ob mentorstvu akademika Šatalina dobil nov naziv. Poslanci ruske federacije bodo prvih sedem dni zasedanja razpravljali prav o tej usmeritvi, ki je po Jelcinovih besedah lahko solidna ekonomska osnova za podpis ekonomskega sporazuma med republikami.

V današnjem nastopu je Jelcin poudaril, da je nujno odpraviti zvezni diktat, ki še vedno duši podjetja, poslanci pa so dnevni red razširili s kar 65 dopolnili. Na poslanskih klopeh je med drugim poseben zakon o podjetjih in podjetništvu, zakon o lastnini, ki odpira širok manevrski prostor reprivatizaciji, zemljiški kodeks, kmetijska reforma idr. Kot je dejal eden od Jelcinovih namestnikov Ruslan Hasbulatov bo najvišji ruski zakonodajni organ v kratkem moral izdelati tudi dva kapitalna dokumenta, in sicer rusko enačico novega zveznega dogovora in federalni dogovor Ruske federacije. Na to med drugim opozarja tudi najnovejši primer v zvezi z zasedanjem vrhovnega sovjeta Tatarske ASSR v glavnem mestu Kazan, ki je v sestavi Ruske federacije. Poslanci so namreč razglasili suvereno Republiko Tatarstan. Tatari so 3,5-milijonski turškojezični narod na jugovzhodu Rusije, z močnim industrijskim, ekonomskim in kmetijskim potencialom, njihovi poslanci pa vseskozi opozarjajo na krivično statusno ureditev njihove avtonomne republike. Gre za potomce nekoč mogočnega Džingiskana, ki so v novejši zgodovini doživeli gorje pod Stalinom, ki je zlasti krimske Tatare razselil po vsej Sovjetski zvezi. (Tatarska) Ruska domoljubna skupščina pa si po drugi strani prizadeva za razglasitev »Kazanske pokrajine« enotne in nedeljive Rusije.

Lakota in nacionalno nezadovoljstvo napovedujeta napeto politično jesen.

MIHA LAMPREHT

● Vrhovni sovjet SSR Moldova je razglasil institut predsedniške uprave in sicer zaradi zaostrenih družbenih in političnih razmer v republiki. Politična temperatura je namreč od 19. avgusta, po razglasitvi Gagauške republike v sestavi ZSSR, dosegla vrelišče, že tako naelektrene razmere pa je še poslabšalo dejstvo, da je tudi (ruskojezični) komite narodnih deputatov Pridnjestra razglasil lastno republiko. Republika Moldova ima okrog 4.2 milijona prebivalcev, od tega je okoli 64% Moldavcev, 14% Ukrajincev, 13% Rusov, 4% Gagauzov in 2% Judov. Gagauzi so star muslimanski narod (bolgarski Turki), njihov jezik pa je precej podoben turškemu. Od okrog 185 tisoč Gaguzov jih kar 150 tisoč živi v Moldovi. V Kišinjovu so obe dejanji razglasili kot destruktivni in separatistični.

Napovedan obisk bančnikov iz ZRN

BEOGRAD, 3. septembra (Tanjug) – Na vabilo sklada za financiranje zaposlovanja na nerazvitih in izrazito emigracijskih območjih bo od 16. do 19. septembra na obisku v Jugoslaviji delegacija zahodnonemške banke za poravnavo (Deutsche Ausglaichsbank). Pričakujejo tudi prihod zahodnonemškega predstavnika zveznega ministrstva za gospodarsko sodelovanje.

Okvara popravljena

MOSKVA, 3. septembra (Reuter) – Jedrski reaktor v černobilski elektrarni, ki so ga prejšnji ponedeljek ustavili zaradi okvare električnih naprav na kontrolnem sistemu, od konca tedna spet deluje. Pri tem ni bilo nobenega radioaktivnega sevanja, je v telefonskem pogovoru izjavil predstavnik notranjega ministrstva v Kijevu.

Kdo že ima jedrsko orožje in kdo še ne

Na dan prihajajo »avstralske skrivnosti« o Izraelu, Iraku in Srednjem vzhodu

SYDNEY, 3. septembra (Tanjug) – Irak še nima jedrske bombe, Izrael pa ima tako rakete z jedrskimi glavami, pa tudi bombe. To je objavil današnji Australian, ki se sklicuje na tajni dokument avstralske obveščevalne agencije oziroma urada za nacionalno planiranje.

Tega, kako je prišel do dokumenta z naslovom Možnosti za širjenje jedrskega orožja, ni objavil. Dokument je bil narejen že pred iraškim napadom na Kuvajt in je opremljen z oznako Samo za avstralske oči – tajnost – zaupno za kabinet. Agencija predvideva, da bo Irak za jedrsko bombo potreboval še 15 let, Iran nekaj več, Indiji in Pakistanu se bo posrečilo že v tem desetletju.

»Tudi razvoj jedrskih programov drugih držav na Srednjem vzhodu (Egipta, Saudove Arabije, Libije in Sirije) zahteva opazovanje, vendar so ti programi manjši in manj pomembni,« je rečeno v dokumentu, v katerem med drugim piše, da »Iračani in Iranci v svojem jedrskem orožju vidijo ključ za vodilno vlogo v regiji«.

Tudi o DLR Koreji je rečeno, da »obstajajo resni dokazi za program jedrske oboroževanje, temelječ na izdelavi domačega reaktorja in (verjetno) naprav za predelavo«.

Za ekološko zaščito Baltika

STOCKHOLM, 3. septembra (Tanjug) – V švedskem mestu Roneby se je danes končala dvodnevna konferenca o ekološkem varstvu Baltiškega morja, enega najbolj ogroženih na svetu. V sklepnem dokumentu so določili, da mora vsaka baltiška država v prihodnjem letu sprejeti svoje ukrepe za varstvo tega morja. Dogovorili so se tudi, da bodo izdelali poseben program za varstvo Baltika pred onesnaževanjem, ki bi ga skupaj financirali tudi s pomočjo Svetovne banke.

Predvolilna kampanja

DUNAJ, 3. septembra (Tanjug) – V Avstriji se je začela kampanja za splošne parlamentarne volitve, ki bodo 7. oktobra in na katerih bodo volilni upravičenci odločali o sestavi novega zveznega parlamenta pa tudi o usodi sedanje vlade »velike koalicije«.

ISKRICE

Med neodvisnimi in svobodnimi sindikati bi končno želel svojega.

MATIJA LOGAR

OGLEDALO

BOŽO STEFANOVIĆ, Oslobođenje

SVET SO LJUDJE

Rock kot slika

Kljub temu da **DAVID BOWIE** sodi že med legende, je še vedno krepko zasidran v vrhu svetovnega poprocka. Čeprav s predzadnjimi tremi albumi (Tonight – 1984, Never Let Me Down – 1987 in Tin Machine – 1989) ni ravno postavil mejnikov kot z nekaterimi ploščami iz svoje 21 primerkov obsegajoče zbirke. Danes triinštiridesetletni (rojen je 18. januarja 1947 v Brixtonu, predmestju Londona) komponist, pevec, saksofonist, kitarist, pantomimik in igralec je začel s študijem umetnosti in plesa, oboje pa je kmalu zamenjal z glasbo. V skoraj četrt stoletja dolgi, uspešni karieri je bil vedno korak pred drugimi, prvi je v rock vpeljal estetizem, prvi je vizualiziral rock in iz koncertov napravil odrske predstave, prvi je imidž uporabil kot izrazno sredstvo, v glasbi pa je s stapljanjem različnih slogov in smeri vedno znal napovedati prihodnost – na začetku osemdesetih je na primer z albumom Let's Dance nakazal smer, ki prevladuje še danes. Je pravi multimedijski umetnik, ki sam pravi, da ne piše, ampak slika. V zadnjih letih se iz neprestanega eksperimentiranja, ki mu je, kot sam pravi, začelo izrivati vsebino, vrača k osnovam rocka, k svojim koreninam.

David Bowie se bo v okviru svoje turneje Sound And Vision, ki ji ime dal letošnji dvojni album uspešnic (od prve Space Oddity iz konca šestdesetih let pa do leta 1984), 5. septembra ustavil tudi na zagrebškem stadionu Maksimir, kjer mu bo občinstvo ogrevala obnovljena zagrebška skupina Boa. Sodeč po pripravah – odrsko konstrukcijo v tlorisu 72×18 metrov postavljajo že od sobote – se obeta prvovrsten rockovski spektakel, ki mu bo osnovni ton dajal predvsem retrospektivno ubran program ob spremljavi projekcije njegovih starih video-spotov. Na dveh velikih videoekranih se bo dogajanje na odru videlo tudi z bolj oddaljenih koncev stadiona. In še ekskluzivna novica: Bowie se je v zadnjem trenutku odločil, da koncert zabeleži tudi na magnetofonski trak in video, iz česar je mogoče sklepati, da bo zagrebški koncert kmalu dostopen tudi na videokaseti. (J. K.)

Neokusno

Filmski igralec Paul Newman je prvi, ki je samopostrežnice napolnil s špagetnimi omakami lastne izdelave. Zdaj ponuja tudi štiriinsedemdesetletni **FRANK SINATRA** »omake, ki so čisto italijanske«, čeprav mu poprej nikoli ni bilo prav, če so ga povezovali z njegovo domovino (ki je hkrati tudi domovina mafije). Domačo kuhinjo pa je imel vedno rad in »za svojo kuharijo sem dobil vedno veliko pohval«. In iz tega je

skušal narediti dober posel. Njegovo podjetje Artanis (Sinatra, brano nazaj) se je v boj pognalo z omakami za vse okuse: Tomato Basil, Milano Style in marinara z gobami. »Iz naravnih sestavin«, piše na nalepkah. Beseda je tudi o svežih zeliščih in družinski tradiciji. Poskusni jedci od časopisa Los Angeles Time pa so drugačnega mnenja. Sinatrov »sugo« naj bi imel menda tak okus, kot bi bil »zmešan iz vsega, kar je po naključju našel v kuhinji«. Sestavine naj bi bile »omledne, žaltave in kiselkaste«.

Do vratu zapeta

Petinpetdesetletna **BRIGITTE BARDOT,** ki je bila dolga leta seksualni simbol francoskega filma, zdaj uspešno igra sramežljivko. V odprtem pismu županu St. Tropeza, kjer živi že desetletja, se je pred letom dni pritožila nad »nečednimi običaji« v tem kopališkem mestu. Jadikovala je nad »ekshibicionizmom, pregreho in nesramnostjo čedalje bolj številnih, povprečnih, umazanih in slabo vzgojenih turističnih hord«, predvsem pa nad čedalje večjim številom nagih kopalcev. Ti so po Brigittinem mnenju še posebej »odurni«. Župan Alain Spada je pritožbe znamenite prebivalke svojega mesta vzel resno in je zdaj »zaradi varnosti, higiene in zaradi varovanja javne morale« z odlokom na vseh šestih plažah St. Tropeza prepovedal kopanje in sončenje brez obleke. Vsak nagec, ki ga bodo zasačili, bo moral plačati 1500 frankov kazni.

»Tega ne zmorem!«

Legendarni **LEONARD BERNSTEIN** je med dirigiranjem na tanglewoodskem glasbenem festivalu komaj lahko dvigoval dirigentsko palico. Nadležno obolenje dihal mu je izčrpalo skoraj vso energijo. Mršavi Lennie je priznal, da je sam sebe vlekel za nos. »Tega ne zmorem!« je rekel. Zato je za več mesecev vnaprej odpovedal vse dirigentske angažmaje in odšel domov počivat.

Avstrijcem ostaja upanje

Kleine Zeitung odsvetuje nekdanjim lastnikom premoženja, odvzetega v Sloveniji, preveliko evforijo, saj je treba počakati na novi zakon

OD NAŠEGA DOPISNIKA

DUNAJ, 3. septembra – Graški Kleine Zeitung poroča o številnih avstrijskih državljanih, ki so se v zadnjih dneh v Mariboru in drugje zanimali za možnost, da se jim povrne po vojni odvzeto imetje. Graški dnevnik prav tako omenja, da je Delo novico o tem posebej obrobilo in opremilo z naslovom »Avstrijci prihajajo po odvzeto premoženje«.

Takšna formulacija je po mnenju Kleine Zeitunga še prezgodnja, saj je zakon, ki bo urejal vrnitev odvzetega premoženja (in samo v Sloveniji zadeva 200.000 oseb), še v pripravi, razjasniti pa naj bi bilo treba še vprašanja v zvezi s pogoji, obliko in višino odškodnine. Časnik v tem kontekstu prav tako citira slovenskega ministra za pravosodje Rajka Pirnata. Češ da nova vlada ne želi, da bi zaradi tega prišlo do novih krivic. Kleine Zeitung odsvetuje evforijo, obenem pa meni, da je spričo vala demokratizacije v Sloveniji vendarle dovoljeno rahlo upanje na dejansko povrnitev imetja.

Kleine Zeitung, ki je v zadnjih dneh od vseh avstrijskih dnevnikov največ informiral o zakonu v zvezi s povrnitvijo odvzetega premoženja v Sloveniji, sklicujoč se na Otmarja Lauka, t. j. predsednika komisije, ki pripravlja ta zakon, omenja še problematiko imetja kočevskih Nemcev. Pri pripravah zakona naj bi se govorilo tudi o tej tematiki, vendar pa problematike nekdanjega imetja kočevskih Nemcev, ki so se že jeseni 1941 po volji nacionalsocialističnega režima izselili iz okolice Kočevja na Krško polje (tako pravi Luako), ni mogoče izenačiti z drugimi razlastitvami komunističnega režima. V zvezi z industirjskimi podjetji v Sloveniji, ki naj bi bila pred drugo svetovno vojno v lasti Nemcev, graški dnevnik navaja podatke, po katerih naj bi podjetja v nemški lasti v poslovnem letu 1939/40 realizirala več kot šestino skupnega industrijskega prometa v višini 3 milijard (predvojnih) dinarjev. Industrijska podjetja v nemški lasti so bila predvsem v Mariboru, Celju, Ljutomeru in Litiji in naj bi realizirala 90 odstotkov celotnega industrijskega prometa na t. i. Spodnjem Štajerskem. Industrijska podjetja v nemški lasti so bila še v Kranju, Radovljici in Škofji Loki, vendar je industrijski promet podjetij v nemški lasti na Kranjskem obsegal komaj 10 odstotkov tamkajšnjega celotnega industrijskega prometa. Sklicujoč se na knjigo univerzitetnega profesorja Stefana Karnerja, ki bo izšla v oktobru, Kleine Zeitung ugotavlja, da je bilo 1938/39 v Sloveniji 44.000 zaposlenih v industrijskih podjetjih, 5400 v podjetjih v nemški lasti.

BOJAN GROBOVŠEK

● Tako imenovani spodnještajerski Nemci, ki so po vojni odšli v Avstrijo, so leta 1962 dobili delno odškodnino za odvzeto premoženje, največ po 25.000 šilingov; 95 milijonov nemških mark za plačilo odškodnin vseh vrst je Avstrija po letu 1962 dobila od Zvezne republike Nemčije.

PA ŠE TO

NEODVISNO SODSTVO – Republiški javni tožilec v Srbiji je poslal na Kosovo svoje javne tožilce, da bodo tam opravljali posle okrožnih in občinskih javnih tožilcev.

Vzrok za »zapolnitev praznine« so albanski okrožni in občinski javni tožilci in njihovi namestniki, ki danes niso prišli v službo. Srbski republiški javni tožilec poroča, da so se torej očitno pridružili pozivu kosovske alternative k splošni stavki. Manjkajoče albanske javne tožilce bodo v skladu z zakonom pregnali in tako so zadeve na demokratičen in zakonit način rešene: srbsko sodstvo na Kosovem je slednjič neodvisno.

V Atlanti shod tv poročevalcev

ATLANTA, 3. septembra – V poslovnem središču ameriške televizijske mreže CNN v Atlanti, ameriški zvezni državi Gerogiji, se je začela redna letna konferenca poročevalcev te družbe z vsega sveta, ki s svojimi televizijskimi poročili, komentarji in dokumentarnimi prispevki sodelujejo v edinstveni televizijski oddaji Svet poroča (World Report). Teh je danes že 200 iz 150 držav, tako da oddaja zares daje globalen pogled na planet Zemljo, kar je bila želja in poglaviten izziv za lastnika mreže CNN Teda Turnerja.

Tema letošnje konference je »Vpliv televizije na politične spremembe v svetu«, kar je seveda neposredno povezano z dogajanji zadnjega leta v vzhodni Evropi. Tako bodo kot posebni gostje konference nastopili predsednik poljske televizije dr. Andrej Drawicz, urednik sovjetske revije Ogonjek Vitaliy Korotich, direktor romunske televizije Peter Popescu. Organizatorji so častno vlogo posebnega gosta namenili tudi Jugoslaviji, ki jo zastopa podpredsednik zveznega izvršnega sveta Živko Pregl. Svoje zastopstvo v Atlanti ima tudi jugoslovansko televizijsko novinarstvo.

A. P.

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 171
z dne 3. septembra 1990

za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice

država	valuta	tečaj velja za	nakupni	srednji	prodajni	nakupni za čeke in kred. pisma	nakupni za efektive in medn. pošt. nakazn.
Avstralija	a. dolar	1	8,9904	9,0175	9,0446	8,6307	8,5858
Avstrija	šiling	100	99,2396	99,5382	99,8368	97,2548	96,7586
Belgija	frank/C	100	33,9840	34,0863	34,1886	33,2193	33,0494
Kanada	dolar	1	9,5497	9,5784	9,6071	9,1677	9,1199
Danska	krona	100	182,3687	182,9175	183,4663	178,2654	177,3535
Finska	marka	100	297,1328	298,0269	298,9210	290,4473	288,9616
Francija	frank	100	207,9929	208,6188	209,2447	203,3130	202,2730
ZR Nemčija	marka	100	697,9000	700,0000	702,1000	683,9420	680,4525
Grčija	drahma	100	–	7,0849	7,1062	6,7810	6,7457
Irska	funt	1	–	18,8008	18,8572	17,9946	17,9009
Italija	lira	100	0,9407	0,9435	0,9463	0,9218	0,9171
Japonska	jen	100	7,7055	7,7287	7,7519	7,3972	7,3587
Kuvajt	kv. dinar	1	–	–	–	–	–
Nizozemska	gulden	100	619,6923	621,5570	623,4217	605,7492	602,6507
Norveška	krona	100	180,8635	181,4077	181,9519	176,7940	175,8897
Portugalska	escudo	100	7,8980	7,9218	7,9456	7,5820	7,5425
Švedska	krona	100	190,3531	190,9259	191,4987	186,0701	185,1183
Švica	frank	100	839,2284	841,7537	844,2790	822,4438	818,2476
V. Britanija	funt	1	20,7638	20,8263	20,8888	20,2966	20,1927
ZDA	dolar	1	11,0652	11,0985	11,1318	10,8162	10,7609
	ECU	1	14,4678	14,5113	14,5548	14,1784	–
Španija	pezeta	100	11,2110	11,2447	11,2784	10,7625	10,7065

Tečaj dinarja za obračunski dolar je 11,0985 dinarja. Tečaj dinarja za obračunski dolar za odkup kreditnih pisem in čekov od tujih državljanov je 1,1098 dinarja. Tečaji za obračunski dolar in obračunski dolar za kreditna pisma in čeke začno veljati 3. septembra 1990 ob 14. uri. Tečaji s te tečajne liste veljajo od 4. septembra 1990. Tečaji za grško drahmo in irski funt veljajo samo za efektivo in čeke. Tečaji za britanski funt veljajo tudi za škotski funt, vendar le za efektivo in čeke. – Najvišji zajamčeni znesek evročeka je 2500 dinarjev (velja od 1. januarja 1990). – Poročilo o višini povprečne realne obrestne mere na trgu denarja in kratkoročnih vrednostnih papirjev dne 31. 8. 1990: letna 36,00; mesečna 2,65; za čas od 14. 11. 1989 do 31. 8. 1990: letna 34,95; mesečna 2,51.

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 4. september 1990

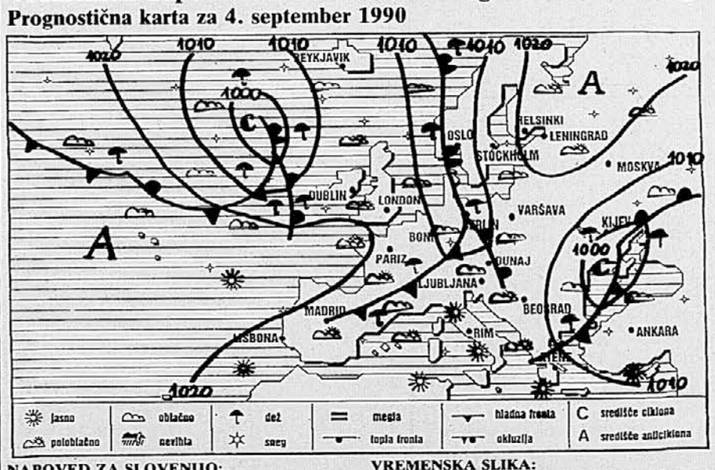

NAPOVED ZA SLOVENIJO:

Bo delno jasno z zmerno oblačnostjo, v severovzhodni Sloveniji bo občasno pretežno oblačno. Najnižje jutranje temperature bodo od 6 do 13, ob morju 15, najvišje dnevne od 18 do 24, na Primorskem do 26° C. Zjutraj bo ponekod v nižinah megla.

NAPOVED ZA DRUGE KRAJE JUGOSLAVIJE:

V vzhodnih krajih države bo pretežno oblačno, ponekod bodo manjše padavine, drugod po državi bo delno jasno.

VREMENSKA SLIKA:

Območje visokega zračnega pritiska slabi pod vplivom frontalnega vala, ki se bo prek zahodne Evrope približeval Alpam. Pred njim bo pritekal nad naše kraje prehodno nekoliko toplejši zrak.

KAKO KAŽE ZA SREDO IN ČETRTEK:

V sredo bo oblačno s padavinami, deloma z nevihtami, v četrtek bo zmerno oblačno in sveže.

GORSKI SVET:

V gorah bo jutri zmerno oblačno, temp. na 1500 m bo okoli 10, na 2500 m pa okoli 4° C. Pihal bo zmeren zahodnik.

TEMPERATURE VODE: Portorož 21,8, Rab 25,6, Split 22,5, Hvar 22,3, Vis 23,5, Igalo 22,0, Bar 22,7, Ulcinj 20,8, Blejsko jezero 21.

VREME IN TEMPERATURE
3. SEPTEMBRA 1990
OB 14. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	pret. oblačno	18
BRNIK	pret. oblačno	16
PLANICA	pret. oblačno	11
KREDARICA	pret. oblačno	3
CELJE	zmer. oblačno	23
SL. GRADEC	zmer. oblačno	19
MARIBOR	pret. oblačno	22
M. SOBOTA	pret. olačno	21
N. MESTO	pret. oblačno	21
LISCA	zmer. oblačno	17
N. GORICA	pret. oblačno	23
PORTOROŽ	zmer. oblačno	22
REKA	pret. oblačno	28
PULJ	del. oblačno	26
SPLIT	zmer. oblačno	25
HVAR	–	–
DUBROVNIK	pret. jasno	26
ZAGREB	pret. oblačno	21
NOVI SAD	zmer. oblačno	23
BEOGRAD	pret. oblačno	22
SARAJEVO	pret. oblačno	19
TITOGRAD	rah. dežuje	24
PRIŠTINA	pret. oblačno	17
SKOPJE	oblačno	16
CELOVEC	pret. oblačno	16
GRADEC	pret. oblačno	21
DUNAJ	ploha	17
BUDIMPEŠTA	zmer. oblačno	20
BENETKE	zmer. oblačno	24
MILANO	zmer. oblačno	24
RIM	zmer. oblačno	26
MÜNCHEN	rah. dežuje	13
ZÜRICH	ploha	16
BERLIN	pret. jasno	21
PARIZ	pret. jasno	25
LONDON	pret. oblačno	24
ATENE	jasno	31
MADRID	jasno	28
STOCKHOLM	pret. oblačno	15
MOSKVA	pret. oblačno	12

Stanje voda 3. septembra 1990 ob 7. uri

Pretok v m^3/s: Drava HE Dravograd 130, Mura Gornja Radgona 98,8, Soča HE Doblar 24,0, Sava Radovljica 10,7, Sava HE Mavčiče 6,00, Sava Šentjakob 30,9, Sava Radeče 67,7, Sora Suha 3,74, Ljubljanica Moste 9,69, Savinja Laško 9,14, Sava HE Moste 8,00, Savinja Nazarje 3,78.

Atomska energija

Radioaktivnost iz Černobila je pred leti v temeljih zamajala svet, ki se še ni navadil živeti z jedrsko energijo, staro manj kot pol stoletja, ki se je povrh še rodila na zelo nesrečen način (Hirošima, Nagasaki). Nič kaj drugače ni bilo ob uvajanju drugih novih tehologij v zadnjih stoletjih, saj vsi vemo, s kakšno težavo so se rojevali novi tekstilni stroji v Angliji, vlak, avto ... Dandanes se skoraj nihče ne razburja, da vsako leto umre skoraj 600 Slovencev v avtomobilu, da je velik del slovenskih gozdov uničen zaradi žvepla iz termoelektrarn, da je v zadnjih letih umrlo nekaj tisoč ljudi zaradi jezov hidroelektrarn pri naših sosedih (ob tem ni nihče zahteval prepovedi hidroelektrarn), da medicinske uporabe sevanja sploh ne omenjamo ...

Za razumevanje jedrske energije in radioaktivnosti moramo spoznati najprej nekaj osnov iz fizike in kemije. Že v osnovni šoli so nas učili, da je najenostavnejši element atom vodika, ki vsebuje v jedru samo en proton s pozitivnim nabojem. Če temu protonu v jedru priključimo še en nevtralen delec – nevtron, dobimo izotop vodika, ki so ga imenovali devteri ali težki vodik. Z dodajanjem nevtronov v jedra je narava zgradila vse mogoče elemente, ki jih poznamo na Zemlji.

V Žirovskem Vrhu so rudarji ostali na prisilnem dopustu

V oktobru bo izdelana študija o ekonomski upravičenosti Rudnika urana Žirovski Vrh – Nakup urana v tujini je cenejši

TODRAŽ, 3. septembra – Po končanem kolektivnem dopustu v juliju in avgustu v Rudniku urana Žirovski Vrh s septembrom niso pričeli kopati rude. Ta čas opravljajo le nujna vzdrževalna dela, rudarji, delavci v predelovalnem obratu in drugi pa so ostali doma, tokrat na prisilnem dopustu.

Kot je povedal Marjan Uršič, direktor rudnika, je za sedaj določeno, da bo prisilni dopust trajal do novembra. Medtem bo najbrž sprejeta odločitev o nadaljnji usodi rudnika. Republiška vlada, ki je že pred meseci napovedala, da ga bo zaprla, naj bi namreč v kratkem dobila vso potrebno dokumentacijo za dokončno odločitev.

Inštitut za ekonomska raziskovanja v Ljubljani pripravlja študijo o ekonomičnosti poslovanja našega edinega rudnika urana, ki naj bi bila narejena prihodnji mesec ali v novembru. Že sedaj pa je bolj ali manj jasno, da je pridobivanje urana pri nas razmeroma drago predvsem zaradi siromašne rude in da ga je na svetovnem trgu mogoče dobiti precej ceneje.

Kot je ob zadnjem obisku v Todražu dejal Miha Tomšič, slovenski minister za energetiko, bi na leto lahko prihranili skoraj deset milijonov dolarjev, če bi uran kupovali na svetovnem trgu po najnižjih cenah. Ob tem se postavlja vprašanje upravičenosti odločitve odpiranja rudnika Žirovski Vrh in odgovornosti strokovnjakov in drugih, ki so tako odločitev sprejeli ali podprli.

Za obratovanje jedrske elektrarne Krško pa bo treba najprej porabiti domači uran, ki ga je ta čas še precej na zalogi. V Rudniku Žirovski Vrh imajo 155 ton tako imenovane rumene pogače. Kot je povedal Marjan Uršič, je bodo 90 ton čez teden dni poslali v nadaljnjo predelavo v gorilne elemente za jedrsko elektrarno. Še vedno pa bo ostalo 65 ton uranovega oksida, ki bo moral še nekaj časa čakati v skladišču na naslednjo pošiljko v obrat za oplemenitenje.

LADO STRUŽNIK

Gozd ne prenese dveh gospodarjev

Okrogla miza o delovanju slovenskega gozdarstva – Gozdarji gospodarji in še strokovnjaki za divjad

POSTOJNA, 3. septembra – Delovanje slovenskega gozdarstva v prihodnje, ki naj bi zagotavljalo strokovno delo z gozdovi, je bila nosilna tema okrogle mize v Postojni, ki jo je pripravil kolegij gozdarskih inženirjev sedmih slovenskih gozdnih gospodarstev.

Med gosti so za okroglo mizo sedli tudi člana republiškega predsedstva **Ivan Oman** in **dr. Dušan Plut,** republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. **Jože Osterc,** podpredsednik republiške skupščine **Vane Gošnik,** republiški sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora **dr. Miha Jazbinšek,** profesor na Gozdarski fakulteti v Münchnu **dr. Richard Plochmann.**

Na okrogli mizi naj bi gozdarji s svojimi stališči o zagotavljanju strokovnega dela z gozdovi seznanili vse tiste, ki bodo sodelovali pri oblikovanju nove zakonodaje o gozdovih, pa tudi širšo javnost. Vodilni gozdarski strokovnjak pri nas, ki je priznan tudi v svetu, **dr. Dušan Mlinšek,** je uvodoma izrazil občutek, da je gozdarska stroka v zadnjih mesecih na zatožni klopi, očitajo ji, da je bila v vpregi politike. Vendar pa gozdarstvo v zadnjih 45 letih ni imelo nič skupnega z agrarno reformo in odvzemanjem gozdov, izvrševati je pač moralo naloge državnih uradnikov. Z dokumenti je moč dokazati, da so bila ta leta zlato obdobje dela z gozdom, saj so se lesne zaloge v obstoječih gozdovih povečale za 70 do 80 odstotkov. Gozdarstvo je v primerjavi z drugimi strokami tudi edino, ki ni gospodarilo iz rok v usta, ki je gozdove bogatilo in ohranilo za zanamce. Dr. Dušan Mlinšek je še menil, da tudi v prihodnje ne potrebujemo gozdarjev uradnikov, pač pa gozdarje gospodarje. Vendar pa ni še jasno, kaj naj bi razumeli pod pojmom gospodarjenja.

Dr. Franc Zagožen je v imenu Kmečke zveze povedal, da le-ta ni postavila na zatožno klop gozdarstva, pač pa zakon o gozdovih. Kajti zakonodaja izhaja iz ustave, kjer je zapisano, da je gospodarjenje v vseh gozdovih skupno, ne glede na lastništvo. Zakon je to nalogo naložil gozdnim gospodarstvom in kmetu skoraj v celoti odvzel pravice in dolžnosti. **Dr. Dušan Plut** je poudaril, da je bil pogled gozdarske stroke usmerjen dolgoročno v ohranjanje gozdnega prostora in da je uspešno opravljala svojo funkcijo varovati okolje, ki bo tudi v prihodnje še kako pomembna. Poleg nje bo imelo gozdarstvo pomembno vlogo tudi pri odkazilu drevja, pri gojitvenih delih ter pri skupnih prizadevanjih za preprečevanje propadanja gozdov zaradi onesnaženosti. **Ivan Oman** je menil, da so gozdovi splošnega družbenega pomena, delež pri zagotavljanju splošne družbene koristi pa bo morala prevzeti tudi družba. Z gozdovi bodo gospodarili lastniki, država pa naj pomaga le pri strokovnem gospodarjenju in to tudi nadzira.

Udeleženci okrogle mize v Postojni so se strinjali, da mora gospodarjenje z divjadjo preiti v roke strokovnjakov, česar doslej ni bilo. Gospodarjenje z divjadjo mora postati stestavni del načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi. Kajti gozdni ekos ne prenese dveh gospodarjev, katerih interesi se razhajajo.

MARJANA TRILER

Bencin bo dražji samo za 10 odstotkov

ZIS bo priznal le stroške zaradi dražje nafte, marž pa ne dovoli dvigniti

LJUBLJANA, 3. septembra – Jugoslovansko naftno gospodarstvo bo (verjetno jutri) lahko podražilo bencin in naftne derivate za 10 odstotkov, čeprav je od zvezne vlade pričakovalo kar 34-odstotno podražitev. Naftarji so utemeljevali višje cene s ceno 29,32 dolarja za sod nafte, čeprav se njena cena danes suče okrog 26 dolarjev. ZIS pa bo, kot kaže, naftarjem priznal le stroške, ki so nastali zaradi dražje nafte, ne bo pa dovolil povečanja marže.

Največje težave z oskrbo nafte imajo v Vojvodini in v Makedoniji, ker novosadska rafinerija nekaj dni ni obratovala, v Skopju pa so imeli načrtovani remont. Z vso zmogljivostjo dela zdaj le rafinerija v Lendavi, ki pa predeluje stare zaloge nafte. V reški rafineriji menda še tudi niso bistveno zmanjšali dela, čeprav je res, da imajo nafte za predelavo le še do 5. septembra. V Pančevu in Bosanskem Brodu so predelavo že krepko zmanjšali, vendar v Srbiji in BiH še ni naftne suše. Za zdaj je na poti le tanker s 60.000 tonami sovjetske nafte za Pančevo.

S. Č.

Šestkrat več prijav, kot je delovnih mest

Za 335 delovnih mest v karavanškem predoru se je prijavilo 2094 ljudi

JESENICE, 3. septembra – Če je bilo pred leti vprašanje, kako dobiti delavce za delovanje karavanškega predora, bo zdaj sodeč po odzivu na evidenčni razpis za delovna mesta, najtežja naloga, kako jih izbrati. Za 335 delovnih mest se je namreč prijavilo 2094 ljudi. Razpis pa je bil objavljen januarja, ko zaposlitvena stiska še ni bila tolikšna kot zdaj.

Po podatkih komisije za kadre pri Karavanški poslovni skupnosti Jesenice so bili prijavljeni na razpis na delovna mesta za delovanje mejne in carinsko-špediterske ploščadi (brez RSNZ) predvsem iz jeseniške (76 odstotkov) in radovljiške občine. Večina, 77 odstotkov, je bila zaposlena, izobrazba prijavljenih je celo višja, kot so pričakovali, večina pa je izpolnjevala zahteve glede izobrazbe in delovnih izkušenj. Med vsemi sta bila 1102 moška. Podatki so zlasti pomembni zato, ker so pokazali, da bo domačih kadrov dovolj in da ne bo novega priseljevanja.

V. F.

Višje odkupne cene živine so nuja, kaj pa prodajne cene mesa?

Slovenska vlada meni, da je živinoreji potrebno pomagati tudi s pravičnejšimi odkupnimi cenami – Pričakovanih 25 din za kilogram že od 10. septembra

LJUBLJANA, 3. septembra – V Sloveniji lahko pričakujemo, da se bo 10. septembra odkupna cena za mlado pitano govedo zvišala na 25 dinarjev za kilogram. S tem pa je klavnicam oziroma mesarjem dopuščena tudi možnost, da pomaknejo navzgor tudi drobnoprodajne cene mesa. Takšen je na kratko sklep skoraj dveurnega pogovora predsednika IS Slovenije s predstavniki klavnic, udeleženci pa so se ga tudi predstavniki Slovenske kmečke zveze z Ivanom Omanom na čelu in oba resorna ministra – kmetijski in tržni.

Na podlagi analiz razmer v slovenski živinoreji ter na podlagi izračunov, ki jih delajo strokovnjaki na Kmetijskem inštitutu, je bolj ali manj jasno, da je zaradi nastalih razmer na domačem trgu ta dejavnost tako zelo prizadeta, da si preprosto ne moremo več privoščiti, da bi še bolj prizadeli slovenskega kmeta. S temi besedami je predsednik slovenske vlade začel pogovor in predlagal popravek odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram, kar je »neprimerno manj, kot bi bili kmetje upravičeni zahtevati«, če bi bili povsem upoštevani izračunani proizvodni stroški KIS, »zahtevajo pa minimum, ki jim še omogoča ostati nad vodo«. Natančneje je predlagano spremembo odkupne cene razložil Jože Osterc, sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tako naj bi predlog temeljil na razmeroma poceni uvozu mesa za predelavo, kar je klavnicam omogočilo, da so to meso uspešno prodali v izdelkih, in zaslužili; kot drugo pa je navedel podatek, da so trenutne razmere take, da je v celotni reproducijski verigi prizadet le osnovni pridelovalec, ki ima pokritih vsega 50 do 60 odstotkov lastne proizvodne cene. Pravo razmerje med mesom in mlekom, zdaj je 1:4, je povsem porušeno, saj je drugje v svetu to razmerje normalno okrog 1:6. S popravkom odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram bi se tudi pri nas to razmerje popravilo na 1:6,1.« Obenem je kmetijski minister tudi dejal, da so »cene, ki jih izračunava KIS, realne in normalne«. Pomeni, da zdaj »ko osnovnemu pridelovalcu plačamo samo 18 do 20 dinarjev za kilogram, prizadenemo le tistega, ki je po produktivnosti primerljiv z onim v drugih deželah, ščitimo pa tistega, ki ni primerljiv, saj so klavnice in sploh vsa predelava po produktivnosti pri nas dva do trikrat slabše«. Navrgel je tudi podatek, da so pri nas klavnice izkoriščene le 52-odstotno, predelava pa le 58-odstotno, s tem, da si slednji pokrivajo vse stroške. »Zato je nujno, da se sporazumemo, če se ne bi, si tudi predelava žaga vejo, na kateri sedi.«

Predlagana sprememba odkupne cene naj bi bila tudi resna napoved konca zadolževanja pri kmetu in če je klavnicam prav ali ne, bo vlada, če ne bo šlo drugače, posegla po ustreznih ukrepih, saj zakonske možnosti za to obstajajo. Tržni minister Maks Bastl pa je dejal, da so se tudi s trgovci že pogovarjali o morebitnem zmanjšanju grosističnih in maloprodajnih marž, kar pa bo možno šele, ko bo opravljena analiza (ta še ni končana), ki bo temeljila na primerjavah marž v sosednjih deželah.« Po podatkih marže ne kažejo večjega odstopanja, je pa razlika pri ceni pri prodajalcu in tisti, ki velja za kupca v trgovini, pri nas bistveno večja kot recimo v sosednji Avstriji.«

Čeprav naj bi po predlogu predstavnikov vlade in Slovenske kmečke zveze (I. Oman) višja odkupna cena živine ne pomenila tudi zvišanja drobnoprodajnih cen mesa, češ, da so v klavnicah in v predelavi še zadostne rezerve, pa je dokazovanje predstavnikov klavnic in mesne industrije, da ni tako, le prispevalo h kompromisnemu dogovoru oziroma priporočilu: da naj bi z višjimi odkupnimi cenami začele veljati tudi nove prodajne cene mesa povsod tam, kjer je v danih tržnih razmerah to mogoče. Če bodo tržne razmere narekovale drugače (ponudba mesa iz drugih območij države in pri zasebnikih je velika, cene pa nižje) in če ne bodo v kratkem sprejeti ustrezni zvezni ukrepi (ZIS napoveduje korenit popravek zaščitnih cen živine in zvišanje prelevmanov za uvoz mesa in živine), bo Slovenija sama poskrbela za ustrezne rešitve.

MARJETA ŠOŠTARIČ

Delavski svet v Elanu ni dobil dovolj odgovorov

Predlog o prenehanju suspenza za Pavla Kodra je DS Elana zavrnil – Kje je denar?

BEGUNJE, 3. septembra – Izredne seje delavskega sveta begunjskega Elana se kar vrstijo. Danes je bila sklicana na pobudo novega predsednika poslovodnega odbora **Petra Lampiča,** ki je delavskemu svetu predlagal prenehanje suspenza nekdanjemu članu PO za gospodarjenje in naložbe Pavlu Kodru. Delavski svet je predlog soglasno zavrnil.

Peter Lampič je v vabilu za sejo predlagal prenehanje suspenza za Pavla Kodra in »razporeditev na dela in naloge brez pooblastil z nalogo kontaktiranja z Elanovimi upniki«, na seji pa še dodal, da bi bil Pavel Koder potreben zaradi najboljšega poznavanja Elanove zunanje mreže. Člani DS so prenehanje suspenza zavrnili, ker so menili, da je zanj premalo argumentov, ob tem pa so sklenili, da je lahko predsednik PO s Pavlom Kodrom »v stikih«.

Med sejo, na kateri je bilo tudi rečeno, da bi se moral Peter Lampič predstaviti celemu kolektivu, je bilo več vprašanj, večina pa je ostala brez odgovora. Delavski svet tako ni dobil natančnejših podatkov, kako poteka sodelovanje s Schweizerische Bank Verein, prav tako pa ne o tem, če je republiška vlada že dala kaj od obljubljenega denarja (Peter Lampič je sicer dejal, naj bi bil denar že poslan) za dokončanje proizvodnje za izvoz. Ob vsem, kar se plete v zvezi z Elanom, predvsem zunaj Elana, je namreč precejšen del njegove proizvodnje omrtvičen. V Plastiki ves proizvodni del stoji, ker nimajo denarja za plačilo materiala, v Športnem orodju pa so ustavili delo za Plastiko, nekatere delavce so prerazporedili v proizvodnjo smuči, nekateri so doma. Tekaške smuči bodo delali le še do konca meseca, nato pa bodo proizvodnjo dokončno ustavili, ker prinaša premalo zaslužka. Nekaj dalj naj bi delali alpske smuči. V začetku oktobra so običajno začeli delati smuči že za naslednjo zimo, zaradi slabše prodaje pa napovedujejo, da bodo odslej delali le še v eni izmeni.

VLASTA FELC

kim
razvedrilo in oddih

SDK zbira prijave za pobotanje

Prostovoljno pobotanje obveznosti bo 8. septembra – Dobre julijske izkušnje

LJUBLJANA, 3. septembra – Služba družbenega knjigovodstva je danes začela zbirati prijave za letošnje drugo prostovoljno pobotanje obveznosti, ki bo 8. septembra. Pobotanje ima namen zmanjšati obseg obveznosti, kar omogoča dolžniku, da gotovino, ki bi jo sicer moral plačati za takšen dolg, porabi za kaj drugega, kar je v zdajšnjih denarno sušnih časih dobrodošlo.

Letošnjega julijskega pobotanja se je v Jugoslaviji udeležilo 5338 dolžnikov, od tega tisoč iz Slovenije. Prijavili so za 49,7 milijarde konvertibilnih dinarjev obveznosti, od tega dolžniki iz Slovenije 6,8 milijarde dinarjev. Od tega so v vsej Jugoslaviji pobotali za 3,19 milijarde dinarjev obveznosti, od česar 0,55 milijarde v Sloveniji. V Sloveniji je tokrat skoraj vsak prijavljenec pobotal vsaj po eno obveznost.

Po nekaterih pričakovanjih bo tokratno pobotanje še uspešnejše, ker so dopusti mimo in ker utegne biti krog udeležencev širši.

I. P.

PO SLOVENIJI

Občutno povečanje plač v soboški občinski upravi

MURSKA SOBOTA, 3. septembra – Napovedi, da si bodo zaposleni v soboški občinski upravi v kratkem občutno povečali plače, se bodo uresničile že pri bližnjem avgustovskem izplačilu osebnih dohodkov. Predsednik občinskega IS Ivan Obal je danes povedal, da bodo izkoristili polovico od dovoljene zakonske možnosti.

V soboški upravi so z občutnim povišanjem plač uresničili nedavno napoved Ivana Obala, da ne bodo imeli najnižjih dovoljenih plač in da bodo o njih seznanjali delegate občinske skupščine. (I. G.)

Brezposelnost vse hitreje narašča

KRANJ, 3. septembra – V kranjski občini se zaposlenost v zadnjem času vse hitreje zmanjšuje, vse bolj pa narašča brezposelnost. Ob koncu prvega polletja je bilo zaposlenih nekaj nad 33 tisoč ljudi, kar je za 1300 manj kot pred letom dni. V tem času se je število brezposelnih povečalo kar za 74 odstotkov, tako da je naraslo na skoraj 1400. Kot napovedujejo, bo ob koncu leta brezposelnost še večja, saj je precej kranjskih podjetij v težkem položaju, nekaterim pa grozi stečaj. Pri zmanjševanju brezposelnosti so v Kranju računali na zasebno podjetništvo, vendar je v 315 novih zasebnih podjetjih zaposlenih le 111 ljudi. (L. S.)

V Novem mestu niso spoštovali dogovorov

TREBNJE, 3. septembra – Trebanjci očitajo stari novomeški vladi, da jih je »potegnila za nos«, ker ni držala besede glede modernizacija zanje zelo pomembnih regionalnih cest Mokronog–Dolenje Lakence–Zbure in Trebnje–Dobrnič–Žužemberk. Upajo, da bo stare grehe popravila nova vlada. Trebanjci, ki imajo malo denarja za gradnjo cestne in druge infrastrukture, so že pred časom do občinske meje asfaltirali obe regionalni cesti. V novem mestu pa niso mogli najti denarja, da bi posodobili še pet kilometrov cest.

Na območju novomeške občine je še dvanajst kilometrov makadamskih regionalnih cest, ki jih bo treba čimprej posodobiti. (S. D.)

Desetina prostora za mariborske zasebnike

MARIBOR, 3. septembra – Na celjskem obrtnem sejmu, ki se bo začel konec tega tedna, se bo predstavilo tudi okoli sto mariborskih obrtnikov in podjetnikov. Svoje izdelke in storitve oziroma dejavnosti bodo razstavili in predstavili na več kot 800 kvadratnih metrih v dvoranah Golovca ter na več kot tisoč kvadratnih metrih zunanjega razstavišča. Za večino mariborskih zasebnikov (in tudi nekaj družbenih podjetij, na primer za Birostroj in Mikrodato) je predstavitev na sejmu organiziralo podjetje Step. Kot je povedal direktor Stepa Vlado Podhostnik, gre med mariborskimi razstavljalci za kovinsko-predelovalno dejavnost, predvsem za stroje za predelavo lesa in kmetijsko mehanizacijo.

Glede na to, da je celjski obrtni sejem uvrščen tudi v program skupnosti Alpe–Jadran, si mariborski zasebniki, tako kot drugod po Sloveniji, veliko obetajo od pogovorov, ki jih bodo imeli s predstavniki gospodarskih oziroma obrtnih zbornic iz posameznih dežel držav Alpe–Jadran. (Z. Š.)

Le odstotek od ekološkega dinarja

Maribor in njegovo gospodarstvo se ne dušita le v izgubah, ampak tudi v smradu in strupih. Nekaj upanja, vsaj za reševanje ekoloških težav, je prinesel ekološki dinar. A le za kratek čas. Od 380 milijonov dinarjev, kolikor se je v republiki zbralo denarja za reševanje najhujših ekoloških vprašanj, je v Mariboru prišlo le 4,3 milijona dinarjev ali 1,1 odstotka. Ta denar je mesto ob Dravi dobilo za gradnjo plinske napeljave, ki bi izboljšala mestu zrak.

Posredno je Maribor sicer dobil še 20 milijonov dinarjev. Toliko je republika namenila Petrolu za dokončno sanacijo jame, polne kislega gudrona v Pesniškem dvoru pri Mariboru. Toda tudi s temi milijoni je Maribor dobil le 6,4 odstotka zbranega denarja. To je več kot mačehovski odnos do tega še vedno močnega slovenskega industrijskega središča, ki prispeva republiki več kot deset odstotkov družbenega proizvoda. Zato so upravičene zahteve, da je treba merila za dodeljevanje ekološkega dinarja dopolniti, predvsem pa izdelati finančni načrt.

V. V.

Z žičnico na Krvavec le ob koncu tedna

KRANJ, 3. septembra – Z RTC Krvavec so sporočili, da njihova kabinska žičnica na Krvavec od dnaes ne bo več vozila med tednom, ampak le ob sobotah in nedeljah ter praznikih. Žičnica bo vozila vsako polno uro od 8. do 16. ure, zadnja vožnja pa bo ob 17.30. Za prenehanje voženj ob delavnikih so se odločili zato, ker predvidevajo, da se bo z začetkom šolskega leta obisk Krvavca med tednom precej zmanjšal. (L. S.)

Kolpo bodo ohranili

KOČEVJE, 3. septembra – Hrvaške občine Čabar, Delnice in Vrbovsko ter kočevska občina so se dogovorile, da bodo ohranile Kolpo, kakršna je. Izdale bodo skupno deklaracijo o uporabi prostora ob Čabranki in Kolpi, predvsem v turistične namene, ter s tem preprečile uresničitev dosedanjih načrtovanj, med njimi tudi tistih o zajezitvi Kolpe zaradi hidroelektrarne. (M. D.)

Podatki o novih grobiščih

KOČEVJE, 3. septembra – Grobišča v Rogu bo treba urediti. O tem bo odločala kočevska komisija za grobišča, ki bo postala republiška. V njej bodo po novem tudi predstavniki Zdravniškega društva, Društva pisateljev, Cerkve, republike in preživelih domobrancev. Komisiji bodo denarno pomagali tudi Slovenci, ki žive v tujini.

Čimprej naj bi tudi popravili cesto, po kateri prihaja ob koncu tedna na žalostni kraj po dva tisoč ljudi. Komisija še vedno dobiva podatke o novih, doslej neznanih množičnih grobiščih pobitih domobrancev, med drugim tudi o »Ušivi jami«. (M. D.)

Ptujska kulturna srečanja

PTUJ, 3. septembra – Ptuj je spet zmogel toliko moči in denarja, da je po dveh letih premora pripravil šopek kulturnih prireditev, ki jih združuje naslov Ptujska kulturna srečanja. Začela so se z nocojšnjim nastopom na notranjem grajskem dvorišču, kjer so izvedli Confortesov Maraton, končala pa se bodo čez dva meseca z večerom samospevov Huga Wolfa. Vmes pa so nanizane razstave (Dušan Kirbiš, domačija dr. Štefke Cobelj), koncerti (mešani mladinski zbor ptujskega srednješolskega centra, koncert dekliškega pevskega zbora Heribert Svetel iz Maribora) pa večer francoskega šansona, seminar o sodobni slovenski glasbi za kljunasto flavto, gledališke predstave (ljubljanska nravstvena, predstava z Borštnikovega srečanja) in lutkovna igra. Prihodnji petek, soboto in nedeljo pa bo ptujski festival domače zabavne glasbe. Ptujska zveza kulturnih organizacij je šestnajsta srečanja pripravila s pomočjo ptujske skupščine, KGP Ptuj, Pleskarja Ptuj, Žorna d. o. o. in Perutnine. (F. M.)

Yugoslav Stock Exchange, Inc.
JUGOSLOVANSKA
BORZA
vrednostnih papirjev d.d.
L J U B L J A N A

JUGOSLOVANSKA BORZA VREDNOSTNIH PAPIRJEV, D. D., LJUBLJANA
organizira
nadaljevalni – izpopolnjevalni seminar na temo
VREDNOTENJE VREDNOSTNIH PAPIRJEV, PORAVNAVANJE BORZNIH TRANSAKCIJ, NADZOR IN PRAKTIČNA IGRA FINANČNEGA TRGA,
ki bo od 23. do 26. septembra 1990 v Portorožu, v dvorani Grand hotela Palace.

PROGRAM SEMINARJA

23. 9. (nedelja)
– 14. do 19. ure: Michael Unsworth, Smith New Court Sec. Co. plo., London, Head of UK Research
– vrednotenje vred. pap. podjetij in privatizacija
– angleško podjetje je največji neodvisni borzni posrednik na londonski borzi in soizvajalec največje privatizacije v svetu vseh časov

24. 9. (ponedeljek)
– od 9. do 12. ure: Philippe Andrien, generalni direktor osrednje francoske klirinške hiše pri pariški borzi
– delovanje klirinške hiše in poravnavanje transakcij z vrednostnimi papirji
– od 14.30 do 19. ure: dr. Ivo Wenzler, Multilogue Int. Inc., USA; Mario Polić, Inštitut za razvoj in mednarodne odnose, Zagreb
– »STOCK MARKET SIMULATION« – praktična računalniška simulacija finančnega trga z vsemi udeleženci (podjetja, investicijske banke, posredniki, borza, itd.), z aktivno udeležbo vseh udeležencev v dveh skupinah in evaluacijo rezultatov

25. 9. (torek)
– od 9. do 12. ure: Jean Louis Queval, glavni nadzornik borznega poslovanja in sistema CAC na pariški borzi, Francija
– predstavitev nadzora in sistema CAC
– od 14.30 do 19. ure nadaljevanje simulacije

26. 9. (sreda)
– od 9. do 10.30: mag. Andrej Cetinski, član Zvezne komisije za vrednostne papirje, Beograd
– novosti v delovanju Zvezne komisije za vrednostne papirje
– od 11. do 12. ure: mag. Draško Veselinović, gen. dir. ljubljanske borze in Tomaž Rotar, vodja borznega sestanka na ljubljanski borzi
– reorganizacija in delovanje frankfurtske borze
– od 14. do 19. ure: nadaljevanje in zaključek simulacije, rezultati posameznikov, analiza napak.

Seminar je obvezna oblika priprave za: vse udeležence dvotedenskega seminarja v Frankfurtu v organizaciji Jugoslovanske borze vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana, ki bo od 15. do 26. oktobra letos, medtem ko za člane borze, ki se seminarja na frankfurtski borzi ne bodo udeležili, predstavlja redno obvezno obliko strokovnega izpopolnjevanja. Po seminarju bodo organizirani tudi izpiti za tiste, ki jih še niso opravili, pa bi to želeli.

Zaradi zagotovitve visoke ravni predavateljev, zanimivih tem in praktičnega dela seminar priporočamo tudi vsem, ki se ali se nameravate ukvarjati z vrednostnimi papirji, reorganizacijami (privatizacijami) ipd. Na seminarju bo zagotovljeno simultano prevajanje, priporočamo pa znanje angleščine.

Kotizacija za seminar in gradivo znaša 8.800 din. Vplačajte jo na žiro račun št. 50100-601-3754 pri SDK Ljubljana za jugoslovansko borzo vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana – seminar; Kraigherjev trg 1, Ljubljana.

Na seminar lahko prinesete prenosni nalog, ček, naročilnico ali gotovino. Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska borza d. d., Ljubljana, Kraigherjev trg 1. Prijavite se lahko tudi tik pred začetkom seminarja.

Vse dodatne informacije po telefonu (061) 301-755, 302-077, 301-959, 302-019.

Strokovnjaki, podjetniki, podjetja

ISKANJE
IZBOR
USPEH

Akademska izobrazba, strokovnost, ambicioznost, želja po uspehu, po poslu v katerem boste osebno zadovoljni in materialno visoko stimulirani, vse to so razlogi za sodelovanje z nami in za zahtevni preizkus vaših sposobnosti.
Če želite zares uspeti, prepustite nam iskanje in izbor; uvrstitev med najboljše v vašem poklicu pomeni zanesljiv uspeh.
GLOBAL spodbuja začetek delovanja trga ponudbe in povpraševanja strokovnjakov in poslovnežev v ožjem in širšem prostoru, tudi zunaj meja, zakaj proces globalizacije pri kadrih se je v normalnem poslovnem svetu že zdavnaj začel.

Podjetja, če iščete primernega strokovnjaka, je GLOBAL Kranj pravi naslov.

Strokovnjaki, menedžerji, preizkusite vaše sposobnosti skupaj z »GLOBALOM« in se uvrstite v skupino najboljših povpraševalcev.

Zagotavljamo vam popolno zaupnost.
Pokličite nas ob kateremkoli času po tel. (064) 21-320, oglasite se osebno v naših prostorih na Cesti ILA 4. v Kranju (nasproti avtobusne postaje) ali pa nam pišite z oznako »zaupno« na naš naslov.

GLOBAL
SVETOVANJE
FINANČNE
AGENCIJSKE
INDRUGE
STORITVE

ISKANJE, IZBOR, USPEH

Veliko novih podjetij, toda le malo novih delovnih mest

Ustanavljanje številnih novih podjetij v Mariboru – Zasebniki uspešnejši od družbenih podjetij

MARIBOR, 3. septembra – Pričakovanja, da bodo zasebna podjetja pomagala pri premagovanju gospodarske krize v Mariboru, se doslej niso uresničila. Po podatkih, ki so jih v mestu prvič posebej izračunali za 414 zasebnih podjetij, se je pokazalo, da je njihov delež v gospodarskih rezultatih sila skromen, 74 pa jih je že poslovalo z izgubo.

Najprej in najbolj so se ušteli vsi, ki so še pred nedavnim razglašali, da bo razmah ustanavljanja zasebnih podjetij v mestu ponudil nova delovna mesta mnogim, ki so morali zapustiti družbena podjetja ali pa iščejo prvo zaposlitev. Zasebni podjetniki so doslej v Mariboru zaposlili 505 delavcev, ob tem pa je treba povedati, da je samo v podjetju Transšop zaposlenih 196 delavcev, le dva več, kot jih je to podjetje prevzelo od Tama, ko so se odločili, da bodo čiščenje prostorov črtali s seznama dejavnosti Tama. V osmih zasebnih podjetjih se število zaposlenih giblje okoli deset, v 52 podjetjih sta zaposlena po dva, v 58 pa le po en delavec. To pomeni, da je v mestu kar 85 zasebnih podjetij, kjer ni zaposlen noben delavec, za podjetja, ki ob polletju niso izdelala periodičnih obračunov, ker naj ne bi imela nobenega prometa (teh je v Mariboru kar 212), pa je tudi mogoče domnevati, da so brez zaposlenih.

V Mariboru je tretjina novih zasebnih podjetij registriranih za trgovinske dejavnosti, 43 odstotkov jih deluje na področju tehničnih in drugih poslovnih storitev, samo 13 odstotkov pa je s področja industrije. Vsa zasebna podjetja so ustvarila pičlih 2,3 odstotka vseh prihodkov mariborskega gospodarstva, kar ponovno dokazuje, da kljub njihovemu velikemu številu ne dosegajo pričakovanih poslovnih dosežkov. Natančnejši pogled v njihove rezultate pa vendarle pokaže, da je 0,7 odstotka zaposlenih Mariborčanov pri zasebnih podjetnikih ustvarilo 3,6 odstotka vsega dobička mariborskih podjetij in kar 11,5 odstotkov akumulacije. Tista zasebna podjetja, ki delajo, so torej uspešnejša od družbenih.

BRANKO VODUŠEK

Velike težave v mozirskem gospodarstvu

V izgubah tonejo tudi tisti, ki so bili doslej uspešni – Kaj bo z družbenimi dejavnostmi?

MOZIRJE, 3. septembra – V mozirskem gospodarstvu naglo tonejo v izgubah tudi doslej uspešne firme, kakršni sta na primer Gorenje–MGA in Elkroj. Brez izgub sta to poletje samo še dve podjetji, toda ko bosta poravnali družbene obveznosti, bosta brez dobička. Zato zdaj v občini ni dovolj denarja tudi za družbene dejavnosti. Razmere so upravičeno zaskrbele delegate občinske skupščine. Podprli so prizadevanja slovenske vlade, da bi spremenili ustrezno zakonodajo in še posebej podčrtali, da je (če bo tečaj dinarja nespremenjen) takoj treba začeti učinkovito spodbujati aktivne izvoznike, spremeniti obrestno mero za najete kredite, voditi ustreznejšo davčno politiko, zamrzniti cene nekaterih stroškov (elektrika, transport, jeklo in osnovna živila) ter poskrbeti za socialno varnost čedalje večjega števila nezaposlenih. Socialnega miru namreč ne bo več mogoče ohranjati na račun podjetij, ki bodo prej slej morala odpustiti odvečne delavce. I. B.

Carinska izpostava v Ajdovščini

Carinska izpostava v Ajdovščini bo prihranila denar in čas – Doslej v Vrtojbi

AJDOVŠČINA, 3. septembra – V najemnih prostorih v središču Ajdovščine so danes slovesno odprli carinsko izpostavo novogoriške carinarnice. Na slovesnosti, ki se je je poleg gospodarstvenikov, delavcev carinarnice in drugih gostov udeležil tudi direktor Zvezne carinske uprave Zvonko Poščić, sta upravnik novogoriške carinarnice Svito Vižintin in predsednik ajdovske občinske skupščine Franc Boštjančič poudarila, da se je z odprtjem izpostave uresničila dolgoletna želja ajdovskega gospodarstva, predvsem najpomembnejših izvoznikov, torej tovarne pohištva Lipa, Fructala, Splošnega kovinskega podjetja, Tekstine in zdaj tudi vse večjega števila zasebnih podjetnikov, ki se ukvarjajo tudi z zunanjetrgovinsko dejavnostjo. Skrajšanje časa za carinske postopke, ki so jih doslej morali opravljati v novogoriški občini (mednarodni mejni prehod Vrtojba) in s tem manj stroškov, je namreč ena izmed zahtev tržnega obnašanja gospodarstva, so poudarili na današnji slovesnosti.

S. C.

Politična volja omogoča razvoj malega gospodarstva

Minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar v ajdovskem obrtnem združenju

AJDOVŠČINA, 3. septembra – Slovenska vlada pripravlja zakonske rešitve, da bi status in razvojne možnosti drobnega gospodarstva izenačili s statusom drugih gospodarskih subjektov. Drobno gospodarstvo naj bi namreč ustvarjalo večji delež družbenega proizvoda in več zaposlovalo, je poudaril slovenski minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar na današnjem posvetu o problematiki drobnega gospodarstva, ki ga je pripravilo ajdovsko obrtno združenje.

Minister Viktor Brezar je predstavil načrt, da naj bi republika prispevala del sredstev (nepovratnih) za komunalno infrastrukturo, za regresiranje obrestnih mer za naložbena posojila, za davčne olajšave pri zaposlovanju novih delavcev in za pridobivanje posojil v programih, ki bodo zagotavljali nova delovna mesta.

Predsednik ajdovske skupščine Franc Boštjančič meni, da je razvoj drobnega gospodarstva odvisen od politične volje vlade in ne zgolj od ekonomskih odločitev.

S. C.

PREJELI SMO

Zahtev in vlog ne odklanjamo

Mestna geodetska uprava je na seji Izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljana predstavila problematiko svojega arhiva, ki postaja z izdajanjem podatkov o neopravičeno odvzetem premoženju po vojni čedalje pomembnejši. Izvršni svet je podprl naša prizadevanja, da začnemo urejati arhiv, ki hrani tehnične podatke o nepremičninah iz časov Avstro-Ogrske pa do danes. Tudi to je del naše zgodovine in naše kulturne dediščine.

Urejen arhiv bo omogočal hitrejše in zanesljivejše reševanje zahtevkov strank. Za primere, kjer so se spreminjale meje, površine in številke parcel, kar zahteva daljše strokovno delo, sprejemamo vloge, ki jih bomo reševali po zaporedju vlaganja, ostale zahtevke pa rešujemo sproti in jih ne odklanjamo, kot bi lahko napačno razumeli zadnji stavek v članku z enakim naslovom, ki je bil objavljen dne 29. 8. 1990.

Roki za prijavo odvzetega premoženja, ki so bili objavljeni v dnevnem tisku, so le dezinformacija, saj ne morejo vplivati na uveljavljanja pravic razlaščenih lastnikov oziroma njihovih pravnih naslednikov.

Prizadevali si bomo:

1. urediti arhiv in s tem poenostaviti postopke za

V Žirovskem Vrhu so rudarji ostali na prisilnem dopustu

V oktobru bo izdelana študija o ekonomski upravičenosti Rudnika urana Žirovski Vrh – Nakup urana v tujini je cenejši

TODRAŽ, 3. septembra – Po končanem kolektivnem dopustu v juliju in avgustu v Rudniku urana Žirovski Vrh s septembrom niso pričeli kopati rude. Ta čas opravljajo le nujna vzdrževalna dela, rudarji, delavci v predelovalnem obratu in drugi pa so ostali doma, tokrat na prisilnem dopustu.

Kot je povedal Marjan Uršič, direktor rudnika, je za sedaj določeno, da bo prisilni dopust trajal do novembra. Medtem bo najbrž sprejeta odločitev o nadaljnji usodi rudnika. Republiška vlada, ki je že pred meseci napovedala, da ga bo zaprla, naj bi namreč v kratkem dobila vso potrebno dokumentacijo za dokončno odločitev.

Inštitut za ekonomska raziskovanja v Ljubljani pripravlja študijo o ekonomičnosti poslovanja našega edinega rudnika urana, ki naj bi bila narejena prihodnji mesec ali v novembru. Že sedaj pa je bolj ali manj jasno, da je pridobivanje urana pri nas razmeroma drago predvsem zaradi siromašne rude in da ga je na svetovnem trgu mogoče dobiti precej ceneje.

Kot je ob zadnjem obisku v Todražu dejal Miha Tomšič, slovenski minister za energetiko, bi na leto lahko prihranili skoraj deset milijonov dolarjev, če bi uran kupovali na svetovnem trgu po najnižjih cenah. Ob tem se postavlja vprašanje upravičenosti odločitve odpiranja rudnika Žirovski Vrh in odgovornosti strokovnjakov in drugih, ki so tako odločitev sprejeli ali podprli.

Za obratovanje jedrske elektrarne Krško pa bo treba najprej porabiti domači uran, ki ga je ta čas še precej na zalogi. V Rudniku Žirovski Vrh imajo 155 ton tako imenovane rumene pogače. Kot je povedal Marjan Uršič, je bodo 90 ton čez teden dni poslali v nadaljnjo predelavo v gorilne elemente za jedrsko elektrarno. Še vedno pa bo ostalo 65 ton uranovega oksida, ki bo moral še nekaj časa čakati v skladišču na naslednjo pošiljko v obrat za oplemenitenje.

LADO STRUŽNIK

Gozd ne prenese dveh gospodarjev

Okrogla miza o delovanju slovenskega gozdarstva – Gozdarji gospodarji in še strokovnjaki za divjad

POSTOJNA, 3. septembra – Delovanje slovenskega gozdarstva v prihodnje, ki naj bi zagotavljalo strokovno delo z gozdovi, je bila nosilna tema okrogle mize v Postojni, ki jo je pripravil kolegij gozdarskih inženirjev sedmih slovenskih gozdnih gospodarstev.

Med gosti so za okroglo mizo sedli tudi člana republiškega predsedstva **Ivan Oman** in **dr. Dušan Plut,** republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. **Jože Osterc,** podpredsednik republiške skupščine **Vane Gošnik,** republiški sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora **dr. Miha Jazbinšek,** profesor na Gozdarski fakulteti v Münchnu **dr. Richard Plochmann.**

Na okrogli mizi naj bi gozdarji s svojimi stališči o zagotavljanju strokovnega dela z gozdovi seznanili vse tiste, ki bodo sodelovali pri oblikovanju nove zakonodaje o gozdovih, pa tudi širšo javnost. Vodilni gozdarski strokovnjak pri nas, ki je priznan tudi v svetu, **dr. Dušan Mlinšek,** je uvodoma izrazil občutek, da je gozdarska stroka v zadnjih mesecih na zatožni klopi, očitajo ji, da je bila v vpregi politike. Vendar pa gozdarstvo v zadnjih 45 letih ni imelo nič skupnega z agrarno reformo in odvzemanjem gozdov, izvrševati je pač moralo naloge državnih uradnikov. Z dokumenti je moč dokazati, da so bila ta leta zlato obdobje dela z gozdom, saj so se lesne zaloge v obstoječih gozdovih povečale za 70 do 80 odstotkov. Gozdarstvo je v primerjavi z drugimi strokami tudi edino, ki ni gospodarilo iz rok v usta, ki je gozdove bogatilo in ohranilo za zanamce. Dr. Dušan Mlinšek je še menil, da tudi v prihodnje ne potrebujemo gozdarjev uradnikov, pač pa gozdarje gospodarje. Vendar pa ni še jasno, kaj naj bi razumeli pod pojmom gospodarjenja.

Dr. Franc Zagožen je v imenu Kmečke zveze povedal, da le-ta ni postavila na zatožno klop gozdarstva, pač pa zakon o gozdovih. Kajti zakonodaja izhaja iz ustave, kjer je zapisano, da je gospodarjenje v vseh gozdovih skupno, ne glede na lastništvo. Zakon je to nalogo naložil gozdnim gospodarstvom in kmetu skoraj v celoti odvzel pravice in dolžnosti. **Dr. Dušan Plut** je poudaril, da je bil pogled gozdarske stroke usmerjen dolgoročno v ohranjanje gozdnega prostora in da je uspešno opravljala svojo funkcijo varovati okolje, ki bo tudi v prihodnje še kako pomembna. Poleg nje bo imelo gozdarstvo pomembno vlogo tudi pri odkazilu drevja, pri gojitvenih delih ter pri skupnih prizadevanjih za preprečevanje propadanja gozdov zaradi onesnaženosti. **Ivan Oman** je menil, da so gozdovi splošnega družbenega pomena, delež pri zagotavljanju splošne družbene koristi pa bo morala prevzeti tudi družba. Z gozdovi bodo gospodarili lastniki, država pa naj pomaga le pri strokovnem gospodarjenju in to tudi nadzira.

Udeleženci okrogle mize v Postojni so se strinjali, da mora gospodarjenje z divjadjo preiti v roke strokovnjakov, česar doslej ni bilo. Gospodarjenje z divjadjo mora postati stestavni del načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi. Kajti gozdni ekos ne prenese dveh gospodarjev, katerih interesi se razhajajo.

MARJANA TRILER

Bencin bo dražji samo za 10 odstotkov

ZIS bo priznal le stroške zaradi dražje nafte, marž pa ne dovoli dvigniti

LJUBLJANA, 3. septembra – Jugoslovansko naftno gospodarstvo bo (verjetno jutri) lahko podražilo bencin in naftne derivate za 10 odstotkov, čeprav je od zvezne vlade pričakovalo kar 34-odstotno podražitev. Naftarji so utemeljevali višje cene s ceno 29,32 dolarja za sod nafte, čeprav se njena cena danes suče okrog 26 dolarjev. ZIS pa bo, kot kaže, naftarjem priznal le stroške, ki so nastali zaradi dražje nafte, ne bo pa dovolil povečanja marže.

Največje težave z oskrbo nafte imajo v Vojvodini in v Makedoniji, ker novosadska rafinerija nekaj dni ni obratovala, v Skopju pa so imeli načrtovani remont. Z vso zmogljivostjo dela zdaj le rafinerija v Lendavi, ki pa predeluje stare zaloge nafte. V reški rafineriji menda še tudi niso bistveno zmanjšali dela, čeprav je res, da imajo nafte za predelavo le še do 5. septembra. V Pančevu in Bosanskem Brodu so predelavo že krepko zmanjšali, vendar v Srbiji in BiH še ni naftne suše. Za zdaj je na poti le tanker s 60.000 tonami sovjetske nafte za Pančevo.

S. Č.

Šestkrat več prijav, kot je delovnih mest

Za 335 delovnih mest v karavanškem predoru se je prijavilo 2094 ljudi

JESENICE, 3. septembra – Če je bilo pred leti vprašanje, kako dobiti delavce za delovanje karavanškega predora, bo zdaj sodeč po odzivu na evidenčni razpis za delovna mesta, najtežja naloga, kako jih izbrati. Za 335 delovnih mest se je namreč prijavilo 2094 ljudi. Razpis pa je bil objavljen januarja, ko zaposlitvena stiska še ni bila tolikšna kot zdaj.

Po podatkih komisije za kadre pri Karavanški poslovni skupnosti Jesenice so bili prijavljeni na razpis na delovna mesta za delovanje mejne in carinsko-špediterske ploščadi (brez RSNZ) predvsem iz jeseniške (76 odstotkov) in radovljiške občine. Večina, 77 odstotkov, je bila zaposlena, izobrazba prijavljenih je celo višja, kot so pričakovali, večina pa je izpolnjevala zahteve glede izobrazbe in delovnih izkušenj. Med vsemi sta bila 1102 moška. Podatki so zlasti pomembni zato, ker so pokazali, da bo domačih kadrov dovolj in da ne bo novega priseljevanja.

V. F.

Višje odkupne cene živine so nuja, kaj pa prodajne cene mesa?

Slovenska vlada meni, da je živinoreji potrebno pomagati tudi s pravičnejšimi odkupnimi cenami – Pričakovanih 25 din za kilogram že od 10. septembra

LJUBLJANA, 3. septembra – V Sloveniji lahko pričakujemo, da se bo 10. septembra odkupna cena za mlado pitano govedo zvišala na 25 dinarjev za kilogram. S tem pa je klavnicam oziroma mesarjem dopuščena tudi možnost, da pomaknejo navzgor tudi drobnoprodajne cene mesa. Takšen je na kratko sklep skoraj dveurnega pogovora predsednika IS Slovenije s predstavniki klavnic, udeležili pa so se ga tudi predstavniki Slovenske kmečke zveze z Ivanom Omanom na čelu in oba resorna ministra – kmetijski in tržni.

Na podlagi analiz razmer v slovenski živinoreji ter na podlagi izračunov, ki jih delajo strokovnjaki na Kmetijskem inštitutu, je bolj ali manj jasno, da je zaradi nastalih razmer na domačem trgu ta dejavnost tako zelo prizadeta, da si preprosto ne moremo več privoščiti, da bi še bolj prizadeli slovenskega kmeta. S temi besedami je predsednik slovenske vlade začel pogovor in predlagal popravek odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram, kar je »neprimerno manj, kot bi bili kmetje upravičeni zahtevati«, če bi bili povsem upoštevani izračunani proizvodni stroški KIS, »zahtevajo pa minimum, ki jim še omogoča ostati nad vodo«. Natančneje je predlagano spremembo odkupne cene razložil Jože Osterc, sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tako naj bi predlog temeljil na razmeroma poceni uvozu mesa za predelavo, kar je klavnicam omogočilo, da so to meso uspešno prodali v izdelkih, in zaslužili; kot drugo pa je navedel podatek, da so trenutne razmere take, da je v celotni reproducijski verigi prizadet le osnovni pridelovalec, ki ima pokritih vsega 50 do 60 odstotkov lastne proizvodne cene. Pravo razmerje med mesom in mlekom, zdaj je 1:4, je povsem porušeno, saj je drugje v svetu to razmerje normalno okrog 1:6. S popravkom odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram bi se tudi pri nas to razmerje popravilo na 1:6,1.« Obenem je kmetijski minister tudi dejal, da so »cene, ki jih izračunava KIS, realne in normalne«. Pomeni, da zdaj »ko osnovnemu pridelovalcu plačamo samo 18 do 20 dinarjev za kilogram, prizadenemo le tistega, ki je po produktivnosti primerljiv z onim v drugih deželah, ščitimo pa tistega, ki ni primerljiv, saj so klavnice in sploh vsa predelava po produktivnosti pri nas dva do trikrat slabše«. Navrgel je tudi podatek, da so pri nas klavnice izkoriščene le 52-odstotno, predelava pa le 58-odstotno, s tem, da si slednji pokrivajo vse stroške. »Zato je nujno, da se sporazumemo, če se ne bi, si tudi predelava žaga vejo, na kateri sedi.«

Predlagana sprememba odkupne cene naj bi bila tudi resna napoved konca zadolževanja pri kmetu in če je klavnicam prav ali ne, bo vlada, če ne bo šlo drugače, posegla po ustreznih ukrepih, saj zakonske možnosti za to obstajajo. Tržni minister Maks Bastl pa je dejal, da so se tudi s trgovci že pogovarjali o morebitnem zmanjšanju grosističnih in maloprodajnih marž, kar pa bo možno šele, ko bo opravljena analiza (ta še ni končana), ki bo temeljila na primerjavah marž v sosednjih deželah.« Po podatkih marže ne kažejo večjega odstopanja, je pa razlika pri ceni pri prodajalcu in tisti, ki velja za kupca v trgovini, pri nas bistveno večja kot recimo v sosednji Avstriji.«

Čeprav naj bi po predlogu predstavnikov vlade in Slovenske kmečke zveze (I. Oman) višja odkupna cena živine ne pomenila tudi zvišanja drobnoprodajnih cen mesa, češ, da so v klavnicah in v predelavi še zadostne rezerve, pa je dokazovanje predstavnikov klavnic in mesne industrije, da ni tako, le prispevalo h kompromisnemu dogovoru oziroma priporočilu: da naj bi z višjimi odkupnimi cenami začele veljati tudi nove prodajne cene mesa povsod tam, kjer je v danih tržnih razmerah to mogoče. Če bodo tržne razmere narekovale drugače (ponudba mesa iz drugih območij države in pri zasebnikih je velika, cene pa nižje) in če ne bodo v kratkem sprejeti ustrezni zvezni ukrepi (ZIS napoveduje korenit popravek zaščitnih cen živine in zvišanje prelevmanov za uvoz mesa in živine), bo Slovenija sama poskrbela za ustrezne rešitve.

MARJETA ŠOŠTARIČ

Delavski svet v Elanu ni dobil dovolj odgovorov

Predlog o prenehanju suspenza za Pavla Kodra je DS Elana zavrnil – Kje je denar?

BEGUNJE, 3. septembra – Izredne seje delavskega sveta begunjskega Elana se kar vrstijo. Danes je bila sklicana na pobudo novega predsednika poslovodnega odbora **Petra Lampiča,** ki je delavskemu svetu predlagal prenehanje suspenza nekdanjemu članu PO za gospodarjenje in naložbe Pavlu Kodru. Delavski svet je predlog soglasno zavrnil.

Peter Lampič je v vabilu za sejo predlagal prenehanje suspenza za Pavla Kodra in »razporeditev na dela in naloge brez pooblastil z nalogo kontaktiranja z Elanovimi upniki«, na seji pa še dodal, da bi bil Pavel Koder potreben zaradi najboljšega poznavanja Elanove zunanje mreže. Člani DS so prenehanje suspenza zavrnili, ker so menili, da je zanj premalo argumentov, ob tem pa so sklenili, da je lahko predsednik PO s Pavlom Kodrom »v stikih«.

Med sejo, na kateri je bilo tudi rečeno, da bi se moral Peter Lampič predstaviti celemu kolektivu, je bilo več vprašanj, večina pa je ostala brez odgovora. Delavski svet tako ni dobil natančnejših podatkov, kako potekа sodelovanje s Schweizerischere Bank Verein, prav tako pa ne o tem, če je republiška vlada že dala kaj od obljubljenega denarja (Peter Lampič je sicer dejal, naj bi bil denar že poslan) za dokončanje proizvodnje za izvoz. Ob vsem, kar se plete v zvezi z Elanom, predvsem zunaj Elana, je namreč precejšen del njegove proizvodnje omrtvičen. V Plastiki ves proizvodni del stoji, ker nimajo denarja za plačilo materiala, v Športnem orodju pa so ustavili delo za Plastiko, nekatere delavce so preraporedili v proizvodnjo smuči, nekateri so doma. Tekaške smuči bodo delali le še do konca meseca, nato pa bodo proizvodnjo dokončno ustavili, ker prinaša premalo zaslužka. Nekaj dalj naj bi delali alpske smuči. V začetku oktobra so običajno začeli delati smuči že za naslednjo zimo, zaradi slabše prodaje pa napovedujejo, da bodo odslej delali le še v eni izmeni.

VLASTA FELC

kim
razvedrilo in oddih

Veliko novih podjetij, toda le malo novih delovnih mest

Ustanavljanje številnih novih podjetij v Mariboru – Zasebniki uspešnejši od družbenih podjetij

MARIBOR, 3. septembra – Pričakovanja, da bodo zasebna podjetja pomagala pri premagovanju gospodarske krize v Mariboru, se doslej niso uresničila. Po podatkih, ki so jih v mestu prvič posebej izračunali za 414 zasebnih podjetij, se je pokazalo, da je njihov delež v gospodarskih rezultatih sila skromen, 74 pa jih je že poslovalo z izgubo.

Najprej in najbolj so se ušteli vsi, ki so še pred nedavnim razglašali, da bo razmah ustanavljanja zasebnih podjetij v mestu ponudil nova delovna mesta mnogim, ki so morali zapustiti družbena podjetja ali pa iščejo prvo zaposlitev. Zasebni podjetniki so doslej v Mariboru zaposlili 505 delavcev, ob tem pa je treba povedati, da je samo v podjetju Transšop zaposlenih 196 delavcev, le dva več, kot jih je to podjetje prevzelo od Tama, ko so se odločili, da bodo čiščenje prostorov črtali s seznama dejavnosti Tama. V osmih zasebnih podjetjih se število zaposlenih giblje okoli deset, v 52 podjetjih sta zaposlena po dva, v 58 pa le po en delavec. To pomeni, da je v mestu kar 85 zasebnih podjetij, kjer ni zaposlen noben delavec, za podjetja, ki ob polletju niso izdelala periodičnih obračunov, ker naj ne bi imela nobenega prometa (teh je v Mariboru kar 212), pa je tudi mogoče domnevati, da so brez zaposlenih.

V Mariboru je tretjina novih zasebnih podjetij registriranih za trgovinske dejavnosti, 43 odstotkov jih deluje na področju tehničnih in drugih poslovnih storitev, samo 13 odstotkov pa je s področja industrije. Vsa zasebna podjetja so ustvarila pičlih 2,3 odstotka vseh prihodkov mariborskega gospodarstva, kar ponovno dokazuje, da kljub njihovemu velikemu številu ne dosegajo pričakovanih poslovnih dosežkov. Natančnejši pogled v njihove rezultate pa vendarle pokaže, da je 0,7 odstotka zaposlenih Mariborčanov pri zasebnih podjetnikih ustvarilo 3,6 odstotka vsega dobička mariborskih podjetij in kar 11,5 odstotkov akumulacije. Tista zasebna podjetja, ki delajo, so torej uspešnejša od družbenih.

BRANKO VODUŠEK

Velike težave v mozirskem gospodarstvu

V izgubah tonejo tudi tisti, ki so bili doslej uspešni – Kaj bo z družbenimi dejavnostmi?

MOZIRJE, 3. septembra – V mozirskem gospodarstvu naglo tonejo v izgubah tudi doslej uspešne firme, kakršni sta na primer Gorenje–MGA in Elkroj. Brez izgub sta to poletje samo še dve podjetji, toda ko bosta poravnali družbene obveznosti, bosta brez dobička. Zato zdaj v občini ni dovolj denarja tudi za družbene dejavnosti. Razmere so upravičeno zaskrbele delegate občinske skupščine. Podprli so prizadevanja slovenske vlade, da bi spremenili ustrezno zakonodajo in še posebej podčrtali, da je (če bo tečaj dinarja nespremenjen) takoj treba začeti učinkovito spodbujati aktivne izvoznike, spremeniti obrestno mero za najete kredite, voditi ustreznejšo davčno politiko, zamrzniti cene nekaterih stroškov (elektrika, transport, jeklo in osnovna živila) ter poskrbeti za socialno varnost čedalje večjega števila nezaposlenih. Socialnega miru namreč ne bo več mogoče ohranjati na račun podjetij, ki bodo prej slej morala odpustiti odvečne delavce.

I. B.

Carinska izpostava v Ajdovščini

Carinska izpostava v Ajdovščini bo prihranila denar in čas – Doslej v Vrtojbi

AJDOVŠČINA, 3. septembra – V najemnih prostorih v središču Ajdovščine so danes slovesno odprli carinsko izpostavo novogoriške carinarnice. Na slovesnosti, ki se je je poleg gospodarstvenikov, delavcev carinarnice in drugih gostov udeležil tudi direktor Zvezne carinske uprave Zvonko Poščić, sta upravnik novogoriške carinarnice Svito Vižintin in predsednik ajdovske občinske skupščine Franc Boštjančič poudarila, da se je z odprtjem izpostave uresničila dolgoletna želja ajdovskega gospodarstva, predvsem najpomembnejših izvoznikov, torej tovarne pohištva Lipa, Fructala, Splošnega kovinskega podjetja, Tekstine in zdaj tudi vse večjega števila zasebnih podjetnikov, ki se ukvarjajo tudi z zunanjetrgovinsko dejavnostjo. Skrajšanje časa za carinske postopke, ki so jih doslej morali opravljati v novogoriški občini (mednarodni mejni prehod Vrtojba) in s tem manj stroškov, je namreč ena izmed zahtev tržnega obnašanja gospodarstva, so poudarili na današnji slovesnosti.

S. C.

PREJELI SMO

Zahtev in vlog ne odklanjamo

Mestna geodetska uprava je na seji Izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljana predstavila problematiko svojega arhiva, ki postaja z izdajanjem podatkov o neopravičeno odvzetem premoženju po vojni čedalje pomembnejši. Izvršni svet je podprl naša prizadevanja, da začnemo urejati arhiv, ki hrani tehnične podatke o nepremičninah iz časov Avstro-Ogrske pa do danes. Tudi to je del naše zgodovine in naše kulturne dediščine.

Urejen arhiv bo omogočal hitrejše in zanesljivejše reševanje zahtevkov strank. Za primere, kjer so se spreminjale meje, površine in številke parcel, kar zahteva daljše strokovno delo, sprejemamo vloge, ki jih bomo reševali po zaporedju vlaganja, ostale zahtevke pa rešujemo sproti in jih ne odklanjamo, kot bi lahko napačno razumeli zadnji stavek v članku z enakim naslovom, ki je bil objavljen dne 29. 8. 1990.

Roki za prijavo odvzetega premoženja, ki so bili objavljeni v dnevnem tisku, so le dezinformacija, saj ne morejo vplivati na uveljavljanja pravic razlaščenih lastnikov oziroma njihovih pravnih naslednikov.

Prizadevali si bomo:

1. urediti arhiv in s tem poenostaviti postopke za izdajanje podatkov;
2. organizirati sistematično zbiranje podatkov skupno z občinskimi službami, Zemljiško knjigo in sodiščem.

Tehnični podatki, ki jih hrani Mestna geodetska uprava namreč ne predstavljajo popolne dokumentacije o razlastitvah.

Menimo, da bi k reševanju te problematike morali ustrezni upravni organi v občinah in sodni organi pristopiti sistematično, saj to, da zbira podatke o nepremičninah posamezniki, rešuje le posamezne primere in povzroča nepotrebno dodatno delo Mestni geodetski upravi.

S temeljito pripravo dokumentacije moramo doseči najpravičnejšo rešitev, ki je v dani situaciji možna in onemogočiti kakršnokoli možnost nastajanja novih krivic.

Peticija za šolski prostor

BLED, 3. septembra – ZSMS-Liberalna stranka Radovoljica je danes pred gostinsko šolo na Bledu, ki deluje v okviru Srednje šole gostinsko-turistične in ekonomske usmeritve Bled, organizirala podpisovanje peticije za rešitev prostorskih težav šole. Pred šolo se je zbralo okoli 800 učencev, ki so se jim pridružili učitelji, predstavniki blejskega turizma in ZSMS-Liberalne stranke.

Politična volja omogoča razvoj malega gospodarstva

Minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar v ajdovskem obrtnem združenju

AJDOVŠČINA, 3. septembra – Slovenska vlada pripravlja zakonske rešitve, da bi status in razvojne možnosti drobnega gospodarstva izenačili s statusom drugih gospodarskih subjektov. Drobno gospodarstvo naj bi namreč ustvarjalo večji delež družbenega proizvoda in več zaposlovalo, je poudaril slovenski minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar na današnjem posvetu o problematiki drobnega gospodarstva, ki ga je pripravilo ajdovsko obrtno združenje.

Minister Viktor Brezar je predstavil načrt, da naj bi republika prispevala del sredstev (nepovratnih) za komunalno infrastrukturo, za regresiranje obrestnih mer za naložbena posojila, za davčne olajšave pri zaposlovanju novih delavcev in za pridobivanje posojil v programih, ki bodo zagotavljali nova delovna mesta.

Predsednik ajdovske skupščine Franc Boštjančič meni, da je razvoj drobnega gospodarstva odvisen od politične volje vlade in ne zgolj od ekonomskih odločitev.

S. C.

SDK zbira prijave za pobotanje

Prostovoljno pobotanje obveznosti bo 8. septembra – Dobre julijske izkušnje

LJUBLJANA, 3. septembra – Služba družbenega knjigovodstva je danes začela zbirati prijave za letošnje drugo prostovoljno pobotanje obveznosti, ki bo 8. septembra. Pobotanje ima namen zmanjšati obseg obveznosti, kar omogoča dolžniku, da gotovino, ki bi jo sicer moral plačati za takšen dolg, porabi za kaj drugega, kar je v zdajšnjih denarno sušnih časih dobrodošlo.

Letošnjega julijskega pobotanja se je v Jugoslaviji udeležilo 5338 dolžnikov, od tega tisoč iz Slovenije. Prijavili so za 49,7 milijarde konvertibilnih dinarjev obveznosti, od tega dolžniki iz Slovenije 6,8 milijarde dinarjev. Od tega so v vsej Jugoslaviji pobotali za 3,19 milijarde dinarjev obveznosti, od česar 0,55 milijarde v Sloveniji. V Sloveniji je tokrat skoraj vsak prijavljenec pobotal vsaj po eno obveznost.

Po nekaterih pričakovanjih bo tokratno pobotanje še uspešnejše, ker so dopusti mimo in ker utegne biti krog udeležencev širši.

I. P.

PO SLOVENIJI

Občutno povečanje plač v soboški občinski upravi

MURSKA SOBOTA, 3. septembra – Napovedi, da si bodo zaposleni v soboški občinski upravi v kratkem občutno povečali plače, se bodo uresničile že pri bližnjem avgustovskem izplačilu osebnih dohodkov. Predsednik občinskega IS Ivan Obal je danes povedal, da bodo izkoristili polovico od dovoljene zakonske možnosti.

V soboški upravi so z občutnim povišanjem plač uresničili nedavno napoved Ivana Obala, da ne bodo imeli najnižjih dovoljenih plač in da bodo o njih seznanjali delegate občinske skupščine. (I. G.)

Brezposelnost vse hitreje narašča

KRANJ, 3. septembra – V kranjski občini se zaposlenost v zadnjem času vse hitreje zmanjšuje, vse bolj pa narašča brezposelnost. Ob koncu prvega polletja je bilo zaposlenih nekaj nad 33 tisoč ljudi, kar je za 1300 manj kot pred letom dni. V tem času se je število brezposelnih povečalo kar za 74 odstotkov, tako da je naraslo na skoraj 1400. Kot napovedujejo, bo ob koncu leta brezposelnost še večja, saj je precej kranjskih podjetij v težkem položaju, nekaterim pa grozi stečaj. Pri zmanjševanju brezposelnosti so v Kranju računali na zasebno podjetništvo, vendar je v 315 novih zasebnih podjetjih zaposlenih le 111 ljudi. (L. S.)

V Novem mestu niso spoštovali dogovorov

TREBNJE, 3. septembra – Trebanjci očitajo stari novomeški vladi, da jih je »potegnila za nos«, ker ni držala besede glede modernizacija zanje zelo pomembnih regionalnih cest Mokronog–Dolenje Lakence–Zbure in Trebnje–Dobrnič–Žužemberk. Upajo, da bo stare grehe popravila nova vlada. Trebanjci, ki imajo malo denarja za gradnjo cestne in druge infrastrukture, so že pred časom do občinske meje asfaltirali obe regionalni ceste. V novem mestu pa niso mogli najti denarja, da bi posodobili še pet kilometrov cest.

Na območju novomeške občine je še dvanajst kilometrov makadamskih regionalnih cest, ki jih bo treba čimprej posodobiti. (S. D.)

Desetina prostora za mariborske zasebnike

MARIBOR, 3. septembra – Na celjskem obrtnem sejmu, ki se bo začel konec tega tedna, se bo predstavilo tudi okoli sto mariborskih obrtnikov in podjetnikov. Svoje izdelke in storitve oziroma dejavnosti bodo razstavili in predstavili na več kot 800 kvadratnih metrih v dvoranah Golovca ter na več kot tisoč kvadratnih metrih zunanjega razstavišča. Za večino mariborskih zasebnikov (in tudi nekaj družbenih podjetij, na primer za Birostroj in Mikrodato) je predstavitev na sejmu organiziralo podjetje Step. Kot je povedal direktor Stepa Vlado Podhostnik, gre med mariborskimi razstavljalci za kovinsko-predelovalno dejavnost, predvsem za stroje za predelavo lesa in kmetijsko mehanizacijo.

Glede na to, da je celjski obrtni sejem uvrščen tudi v program skupnosti Alpe–Jadran, si mariborski zasebniki, tako kot drugod po Sloveniji, veliko obetajo od pogovorov, ki jih bodo imeli s predstavniki gospodarskih oziroma obrtnih zbornic iz posameznih dežel držav Alpe–Jadran. (Z. Š.)

Le odstotek od ekološkega dinarja

Maribor in njegovo gospodarstvo se ne dušita le v izgubah, ampak tudi v smradu in strupih. Nekaj upanja, vsaj za reševanje ekoloških težav, je prinesel ekološki dinar. A le za kratek čas. Od 380 milijonov dinarjev, kolikor se je v republiki zbralo denarja za reševanje najhujših ekoloških vprašanj, je v Maribor prišlo le 4,3 milijona dinarjev ali 1,1 odstotka. Ta denar je mesto ob Dravi dobilo za gradnjo plinske napeljave, ki bi izboljšala mestu zrak.

Posredno je Maribor sicer dobil še 20 milijonov dinarjev. Toliko je republika namenila Petrolu za dokončno sanacijo jame, polne kislega gudrona v Pesniškem dvoru pri Mariboru. Toda tudi s temi milijoni je Maribor dobil le 6,4 odstotka zbranega denarja. To je več kot mačehovski odnos do tega še vedno močnega slovenskega industrijskega središča, ki prispeva republiki več kot deset odstotkov družbenega proizvoda. Zato so upravičene zahteve, da je treba merila za dodeljevanje ekološkega dinarja dopolniti, predvsem pa izdelati finančni načrt.

V. V.

Z žičnico na Krvavec le ob koncu tedna

KRANJ, 3. septembra – Z RTC Krvavec so sporočili, da njihova kabinska žičnica na Krvavec od dnaes ne bo več vozila med tednom, ampak le ob sobotah in nedeljah ter praznikih. Žičnica bo vozila vsako polno uro od 8. do 16. ure, zadnja vožnja pa bo ob 17.30. Za prenehanje voženj ob delavnikih so se odločili zato, ker predvidevajo, da se bo z začetkom šolskega leta obisk Krvavca med tednom precej zmanjšal. (L. S.)

Kolpo bodo ohranili

KOČEVJE, 3. septembra – Hrvaške občine Čabar, Delnice in Vrbovsko ter kočevska občina so se dogovorile, da bodo ohranile Kolpo, kakršna je. Izdale bodo skupno deklaracijo o uporabi prostora ob Čabranki in Kolpi, predvsem v turistične namene, ter s tem preprečile uresničitev dosedanjih načrtovanj, med njimi tudi tistih o zajezitvi Kolpe zaradi hidroelektrarne. (M. D.)

Podatki o novih grobiščih

KOČEVJE, 3. septembra – Grobišča v Rogu bo treba urediti. O tem bo odločala kočevska komisija za grobišča, ki bo postala republiška. V njej bodo po novem tudi predstavniki Zdravniškega društva, Društva pisateljev, Cerkve, republike in preživelih domobrancev. Komisiji bodo denarno pomagali tudi Slovenci, ki žive v tujini.

Čimprej naj bi tudi popravili cesto, po kateri prihaja ob koncu tedna na žalostni kraj po dva tisoč ljudi. Komisija še vedno dobiva podatke o novih, doslej neznanih množičnih grobiščih pobitih domobrancev, med drugim tudi o »Ušivi jami«. (M. D.)

Ptujska kulturna srečanja

PTUJ, 3. septembra – Ptuj je spet zmogel toliko moči in denarja, da je po dveh letih premora pripravil šopek kulturnih prireditev, ki jih združuje naslov Ptujska kulturna srečanja. Začela so se z nocojšnjim nastopom na notranjem grajskem dvorišču, kjer so izvedli Confortesov Maraton, končala pa se bodo čez dva meseca z večerom samospevov Huga Wolfa. Vmes pa so nanizane razstave (Dušan Kirbiš, domačija dr. Štefke Cobelj), koncerti (mešani mladinski zbor ptujskega srednješolskega centra, koncert dekliškega pevskega zbora Heribert Svetel iz Maribora) pa večer francoskega šansona, seminar o sodobni slovenski glasbi za kljunasto flavto, gledališke predstave (ljubljanska nravstvena, predstava z Borštnikovega srečanja) in lutkovna igra. Prihodnji petek, soboto in nedeljo pa bo ptujski festival domače zabavne glasbe. Ptujska zveza kulturnih organizacij je šestnajsta srečanja pripravila s pomočjo ptujske skupščine, KGP Ptuj, Pleskarja Ptuj, Žorna d. o. o. in Perutnine. (F. M.)

Yugoslav Stock Exchange, Inc.
JUGOSLOVANSKA BORZA
vrednostnih papirjev d.d.
LJUBLJANA

JUGOSLOVANSKA BORZA VREDNOSTNIH PAPIRJEV, D. D., LJUBLJANA
organizira
nadaljevalni – izpopolnjevalni seminar na temo
VREDNOTENJE VREDNOSTNIH PAPIRJEV, PORAVNAVANJE BORZNIH TRANSAKCIJ, NADZOR IN PRAKTIČNA IGRA FINANČNEGA TRGA,
ki bo od 23. do 26. septembra 1990 v Portorožu, v dvorani Grand hotela Palace.

PROGRAM SEMINARJA

23. 9. (nedelja)
– 14. do 19. ure: Michael Unsworth, Smith New Court Sec. Co. plo., London, Head of UK Research
– vrednotenje vred. pap. podjetij in privatizacija
– angleško podjetje je največji neodvisni borzni posrednik na londonski borzi in soizvajalec največje privatizacije v svetu vseh časov

24. 9. (ponedeljek)
– od 9. do 12. ure: Philippe Andrien, generalni direktor osrednje francoske klirinške hiše pri pariški borzi
– delovanje klirinške hiše in poravnavanje transakcij z vrednostnimi papirji
– od 14.30 do 19. ure: dr. Ivo Wenzler, Multilogue Int. Inc., USA; Mario Polić, Inštitut za razvoj in mednarodne odnose, Zagreb
– »STOCK MARKET SIMULATION« – praktična računalniška simulacija finančnega trga z vsemi udeleženci (podjetja, investicijske banke, posredniki, borza, itd.), z aktivno udeležbo vseh udeležencev v dveh skupinah in evaluacijo rezultatov

25. 9. (torek)
– od 9. do 12. ure: Jean Louis Queval, glavni nadzornik borznega poslovanja in sistema CAC na pariški borzi, Francija
– predstavitev nadzora in sistema CAC
– od 14.30 do 19. ure nadaljevanje simulacije

26. 9. (sreda)
– od 9. do 10.30: mag. Andrej Cetinski, član Zvezne komisije za vrednostne papirje, Beograd
– novosti v delovanju Zvezne komisije za vrednostne papirje
– od 11. do 12. ure: mag. Draško Veselinović, gen. dir. ljubljanske borze in Tomaž Rotar, vodja borznega sestanka na ljubljanski borzi
– reorganizacija in delovanje frankfurtske borze
– od 14. do 19. ure: nadaljevanje in zaključek simulacije, rezultati posameznikov, analiza napak.

Seminar je obvezna oblika priprave za: vse udeležence dvotedenskega seminarja v Frankfurtu v organizaciji Jugoslovanske borze vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana, ki bo od 15. do 26. oktobra letos, medtem ko za člane borze, ki se seminarja na frankfurtski borzi ne bodo udeležili, predstavlja redno obvezno obliko strokovnega izpopolnjevanja. Po seminarju bodo organizirani tudi izpiti za tiste, ki jih še niso opravili, pa bi to želeli.

Zaradi zagotovitve visoke ravni predavateljev, zanimivih tem in praktičnega dela seminar priporočamo tudi vsem, ki se ali se nameravate ukvarjati z vrednostnimi papirji, reorganizacijami (privatizacijami) ipd. Na seminarju bo zagotovljeno simultano prevajanje, priporočamo pa znanje angleščine.

Kotizacija za seminar in gradivo znaša 8.800 din. Vplačajte jo na žiro račun št. 50100-601-3754 pri SDK Ljubljana za jugoslovansko borzo vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana – seminar; Kraigherjev trg 1, Ljubljana.

Na seminar lahko prinesete prenosni nalog, ček, naročilnico ali gotovino. Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska borza d. d., Ljubljana, Kraigherjev trg 1. Prijavite se lahko tudi tik pred začetkom seminarja.

Vse dodatne informacije po telefonu (061) 301-755, 302-077, 301-959, 302-019.

Strokovnjaki, podjetniki, podjetja

ISKANJE
IZBOR
USPEH

Akademska izobrazba, strokovnost, ambicioznost, želja po uspehu, po poslu v katerem boste osebno zadovoljni in materialno visoko stimulirani, vse to so razlogi za sodelovanje z nami in za zahtevni preizkus vaših spos

V Žirovskem Vrhu so rudarji ostali na prisilnem dopustu

V oktobru bo izdelana študija o ekonomski upravičenosti Rudnika urana Žirovski Vrh – Nakup urana v tujini je cenejši

TODRAŽ, 3. septembra – Po končanem kolektivnem dopustu v juliju in avgustu v Rudniku urana Žirovski Vrh s septembrom niso pričeli kopati rude. Ta čas opravljajo le nujna vzdrževalna dela, rudarji, delavci v predelovalnem obratu in drugi pa so ostali doma, tokrat na prisilnem dopustu.

Kot je povedal Marjan Uršič, direktor rudnika, je za sedaj določeno, da bo prisilni dopust trajal do novembra. Medtem bo najbrž sprejeta odločitev o nadaljnji usodi rudnika. Republiška vlada, ki je že pred meseci napovedala, da ga bo zaprla, naj bi namreč v kratkem dobila vso potrebno dokumentacijo za dokončno odločitev.

Inštitut za ekonomska raziskovanja v Ljubljani pripravlja študijo o ekonomičnosti poslovanja našega edinega rudnika urana, ki naj bi bila narejena prihodnji mesec ali v novembru. Že sedaj pa je bolj ali manj jasno, da je pridobivanje urana pri nas razmeroma drago predvsem zaradi siromašne rude in da ga je na svetovnem trgu mogoče dobiti precej ceneje.

Kot je ob zadnjem obisku v Todražu dejal Miha Tomšič, slovenski minister za energetiko, bi na leto lahko prihranili skoraj deset milijonov dolarjev, če bi uran kupovali na svetovnem trgu po najnižjih cenah. Ob tem se postavlja vprašanje upravičenosti odločitve odpiranja rudnika Žirovski Vrh in odgovornosti strokovnjakov in drugih, ki so tako odločitev sprejeli ali podprli.

Za obratovanje jedrske elektrarne Krško pa bo treba najprej porabiti domači uran, ki ga je ta čas še precej na zalogi. V Rudniku Žirovski Vrh imajo 155 ton tako imenovane rumene pogače. Kot je povedal Marjan Uršič, je bodo 90 ton čez teden dni poslali v nadaljnjo predelavo v gorilne elemente za jedrsko elektrarno. Še vedno pa bo ostalo 65 ton uranovega oksida, ki bo moral še nekaj časa čakati v skladišču na naslednjo pošiljko v obrat za oplemenitenje.

LADO STRUŽNIK

Gozd ne prenese dveh gospodarjev

Okrogla miza o delovanju slovenskega gozdarstva – Gozdarji gospodarji in še strokovnjaki za divjad

POSTOJNA, 3. septembra – Delovanje slovenskega gozdarstva v prihodnje, ki naj bi zagotavljalo strokovno delo z gozdovi, je bila nosilna tema okrogle mize v Postojni, ki jo je pripravil kolegij gozdarskih inženirjev sedmih slovenskih gozdnih gospodarstev.

Med gosti so za okroglo mizo sedli tudi člana republiškega predsedstva **Ivan Oman** in **dr. Dušan Plut,** republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. **Jože Osterc,** podpredsednik republiške skupščine **Vane Gošnik,** republiški sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora **dr. Miha Jazbinšek,** profesor na Gozdarski fakulteti v Münchnu **dr. Richard Plochmann.**

Na okrogli mizi naj bi gozdarji s svojimi stališči o zagotavljanju strokovnega dela z gozdovi seznanili vse tiste, ki bodo sodelovali pri oblikovanju nove zakonodaje o gozdovih, pa tudi širšo javnost. Vodilni gozdarski strokovnjak pri nas, ki je priznan tudi v svetu, **dr. Dušan Mlinšek,** je uvodoma izrazil občutek, da je gozdarska stroka v zadnjih mesecih na zatožni klopi, očitajo ji, da je bila v vpregi politike. Vendar pa gozdarstvo v zadnjih 45 letih ni imelo nič skupnega z agrarno reformo in odvzemanjem gozdov, izvrševati je pač moralo naloge državnih uradnikov. Z dokumenti je moč dokazati, da so bila ta leta zlato obdobje dela z gozdom, saj so se lesne zaloge v obstoječih gozdovih povečale za 70 do 80 odstotkov. Gozdarstvo je v primerjavi z drugimi strokami tudi edino, ki ni gospodarilo iz rok v usta, ki je gozdove bogatilo in ohranilo za zanamce. Dr. Dušan Mlinšek je še menil, da tudi v prihodnje ne potrebujemo gozdarjev uradnikov, pač pa gozdarje gospodarje. Vendar pa ni še jasno, kaj naj bi razumeli pod pojmom gospodarjenja.

Dr. Franc Zagožen je v imenu Kmečke zveze povedal, da le-ta ni postavila na zatožno klop gozdarstva, pač pa zakon o gozdovih. Kajti zakonodaja izhaja iz ustave, kjer je zapisano, da je gospodarjenje v vseh gozdovih skupno, ne glede na lastništvo. Zakon je to nalogo naložil gozdnim gospodarstvom in kmetu skoraj v celoti odvzel pravice in dolžnosti. **Dr. Dušan Plut** je poudaril, da je bil pogled gozdarske stroke usmerjen dolgoročno v ohranjanje gozdnega prostora in da je uspešno opravljala svojo funkcijo varovati okolje, ki bo tudi v prihodnje še kako pomembna. Poleg nje bo imelo gozdarstvo pomembno vlogo tudi pri odkazilu drevja, pri gojitvenih delih ter pri skupnih prizadevanjih za preprečevanje propadanja gozdov zaradi onesnaženosti. **Ivan Oman** je menil, da so gozdovi splošnega družbenega pomena, delež pri zagotavljanju splošne družbene koristi pa bo morala prevzeti tudi družba. Z gozdovi bodo gospodarili lastniki, država pa naj pomaga le pri strokovnem gospodarjenju in to tudi nadzira.

Udeleženci okrogle mize v Postojni so se strinjali, da mora gospodarjenje z divjadjo preiti v roke strokovnjakov, česar doslej ni bilo. Gospodarjenje z divjadjo mora postati stestavni del načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi. Kajti gozdni ekos ne prenese dveh gospodarjev, katerih interesi se razhajajo.

MARJANA TRILER

Bencin bo dražji samo za 10 odstotkov

ZIS bo priznal le stroške zaradi dražje nafte, marž pa ne dovoli dvigniti

LJUBLJANA, 3. septembra – Jugoslovansko naftno gospodarstvo bo (verjetno jutri) lahko podražilo bencin in naftne derivate za 10 odstotkov, čeprav je od zvezne vlade pričakovalo kar 34-odstotno podražitev. Naftarji so utemeljevali višje cene s ceno 29,32 dolarja za sod nafte, čeprav se njena cena danes suče okrog 26 dolarjev. ZIS pa bo, kot kaže, naftarjem priznal le stroške, ki so nastali zaradi dražje nafte, ne bo pa dovolil povečanja marže.

Največje težave z oskrbo nafte imajo v Vojvodini in v Makedoniji, ker novosadska rafinerija nekaj dni ni obratovala, v Skopju pa so imeli načrtovani remont. Z vso zmogljivostjo dela zdaj le rafinerija v Lendavi, ki pa predeluje stare zaloge nafte. V reški rafineriji menda še tudi niso bistveno zmanjšali dela, čeprav je res, da imajo nafte za predelavo le še do 5. septembra. V Pančevu in Bosanskem Brodu so predelavo že krepko zmanjšali, vendar v Srbiji in BiH še ni naftne suše. Za zdaj je na poti le tanker s 60.000 tonami sovjetske nafte za Pančevo.

S. Č.

Višje odkupne cene živine so nuja, kaj pa prodajne cene mesa?

Slovenska vlada meni, da je živinoreji potrebno pomagati tudi s pravičnejšimi odkupnimi cenami – Pričakovanih 25 din za kilogram že od 10. septembra

LJUBLJANA, 3. septembra – V Sloveniji lahko pričakujemo, da se bo 10. septembra odkupna cena za mlado pitano govedo zvišala na 25 dinarjev za kilogram. S tem pa je klavnicam oziroma mesarjem dopuščena tudi možnost, da pomaknejo navzgor tudi drobnoprodajne cene mesa. Takšen je na kratko sklep skoraj dveurnega pogovora predsednika IS Slovenije s predstavniki klavnic, udeležili pa so se ga tudi predstavniki Slovenske kmečke zveze z Ivanom Omanom na čelu in oba resorna ministra – kmetijski in tržni.

Na podlagi analiz razmer v slovenski živinoreji ter na podlagi izračunov, ki jih delajo strokovnjaki na Kmetijskem inštitutu, je bolj ali manj jasno, da je zaradi nastalih razmer na domačem trgu ta dejavnost tako zelo prizadeta, da si preprosto ne moremo več privoščiti, da bi še bolj prizadeli slovenskega kmeta. S temi besedami je predsednik slovenske vlade začel pogovor in predlagal popravek odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram, kar je »neprimerno manj, kot bi bili kmetje upravičeni zahtevati«, če bi bili povsem upoštevani izračunani proizvodni stroški KIS, »zahtevajo pa minimum, ki jim še omogoča ostati nad vodo«. Natančneje je predlagano spremembo odkupne cene razložil Jože Osterc, sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tako naj bi predlog temeljil na razmeroma poceni uvozu mesa za predelavo, kar je klavnicam omogočilo, da so to meso uspešno prodali v izdelkih, in zaslužili; kot drugo pa je navedel podatek, da so trenutne razmere take, da je v celotni reproducijski verigi prizadet le osnovni pridelovalec, ki ima pokritih vsega 50 do 60 odstotkov lastne proizvodne cene. Pravo razmerje med mesom in mlekom, zdaj je 1:4, je povsem porušeno, saj je drugje v svetu to razmerje normalno okrog 1:6. S popravkom odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram bi se tudi pri nas to razmerje popravilo na 1:6,1.« Obenem je kmetijski minister tudi dejal, da so »cene, ki jih izračunava KIS, realne in normalne«. Pomeni, da zdaj »ko osnovnemu pridelovalcu plačamo samo 18 do 20 dinarjev za kilogram, prizadenemo le tistega, ki je po produktivnosti primerljiv z onim v drugih deželah, ščitimo pa tistega, ki ni primerljiv, saj so klavnice in sploh vsa predelava po produktivnosti pri nas dva do trikrat slabše«. Navrgel je tudi podatek, da so pri nas klavnice izkoriščene le 52-odstotno, predelava pa le 58-odstotno, s tem, da si slednji pokrivajo vse stroške. »Zato je nujno, da se sporazumemo, če se ne bi, si tudi predelava žaga vejo, na kateri sedi.«

Predlagana sprememba odkupne cene naj bi bila tudi resna napoved konca zadolževanja pri kmetu in če je klavnicam prav ali ne, bo vlada, če ne bo šlo drugače, posegla po ustreznih ukrepih, saj zakonske možnosti za to obstajajo. Tržni minister Maks Bastl pa je dejal, da so se tudi s trgovci že pogovarjali o morebitnem zmanjšanju grosističnih in maloprodajnih marž, kar pa bo možno šele, ko bo opravljena analiza (ta še ni končana), ki bo temeljila na primerjavah marž v sosednjih deželah.« Po podatkih marže ne kažejo večjega odstopanja, je pa razlika pri ceni pri prodajalcu in tisti, ki velja za kupca v trgovini, pri nas bistveno večja kot recimo v sosednji Avstriji.«

Čeprav naj bi po predlogu predstavnikov vlade in Slovenske kmečke zveze (I. Oman) višja odkupna cena živine ne pomenila tudi zvišanja drobnoprodajnih cen mesa, češ, da so v klavnicah in v predelavi še zadostne rezerve, pa je dokazovanje predstavnikov klavnic in mesne industrije, da ni tako, le prispevalo h kompromisnemu dogovoru oziroma priporočilu: da naj bi z višjimi odkupnimi cenami začele veljati tudi nove prodajne cene mesa povsod tam, kjer je v danih tržnih razmerah to mogoče. Če bodo tržne razmere narekovale drugače (ponudba mesa iz drugih območij države in pri zasebnikih je velika, cene pa nižje) in če ne bodo v kratkem sprejeti ustrezni zvezni ukrepi (ZIS napoveduje korenit popravek zaščitnih cen živine in zvišanje prelevmanov za uvoz mesa in živine), bo Slovenija sama poskrbela za ustrezne rešitve.

MARJETA ŠOŠTARIČ

SDK zbira prijave za pobotanje

Prostovoljno pobotanje obveznosti bo 8. septembra – Dobre julijske izkušnje

LJUBLJANA, 3. septembra – Služba družbenega knjigovodstva je danes začela zbirati prijave za letošnje drugo prostovoljno pobotanje obveznosti, ki bo 8. septembra. Pobotanje ima namen zmanjšati obseg obveznosti, kar omogoča dolžniku, da gotovino, ki bi jo sicer moral plačati za takšen dolg, porabi za kaj drugega, kar je v zdajšnjih denarno sušnih časih dobrodošlo.

Letošnjega julijskega pobotanja se je v Jugoslaviji udeležilo 5338 dolžnikov, od tega tisoč iz Slovenije. Prijavili so za 49,7 milijarde konvertibilnih dinarjev obveznosti, od tega dolžniki iz Slovenije 6,8 milijarde dinarjev. Od tega so v vsej Jugoslaviji pobotali za 3,19 milijarde dinarjev obveznosti, od česar 0,55 milijarde v Sloveniji. V Sloveniji je tokrat skoraj vsak prijavljenec pobotal vsaj po eno obveznost.

Po nekaterih pričakovanjih bo tokratno pobotanje še uspešnejše, ker so dopusti mimo in ker utegne biti krog udeležencev širši.

I. P.

Šestkrat več prijav, kot je delovnih mest

Za 335 delovnih mest v karavanškem predoru se je prijavilo 2094 ljudi

JESENICE, 3. septembra – Če je bilo pred leti vprašanje, kako dobiti delavce za delovanje karavanškega predora, bo zdaj sodeč po odzivu na evidenčni razpis za delovna mesta, najtežja naloga, kako jih izbrati. Za 335 delovnih mest se je namreč prijavilo 2094 ljudi. Razpis pa je bil objavljen januarja, ko zaposlitvena stiska še ni bila tolikšna kot zdaj.

Po podatkih komisije za kadre pri Karavanški poslovni skupnosti Jesenice so bili prijavljeni na razpis na delovna mesta za delovanje mejne in carinsko-špediterske ploščadi (brez RSNZ) predvsem iz jeseniške (76 odstotkov) in radovljiške občine. Večina, 77 odstotkov, je bila zaposlena, izobrazba prijavljenih je celo višja, kot so pričakovali, večina pa je izpolnjevala zahteve glede izobrazbe in delovnih izkušenj. Med vsemi sta bila 1102 moška. Podatki so zlasti pomembni zato, ker so pokazali, da bo domačih kadrov dovolj in da ne bo novega priseljevanja.

V. F.

Delavski svet v Elanu ni dobil dovolj odgovorov

Predlog o prenehanju suspenza za Pavla Kodra je DS Elana zavrnil – Kje je denar?

BEGUNJE, 3. septembra – Izredne seje delavskega sveta begunjskega Elana se kar vrstijo. Danes je bila sklicana na pobudo novega predsednika poslovodnega odbora **Petra Lampiča,** ki je delavskemu svetu predlagal prenehanje suspenza nekdanjemu članu PO za gospodarjenje in naložbe Pavlu Kodru. Delavski svet je predlog soglasno zavrnil.

Peter Lampič je v vabilu za sejo predlagal prenehanje suspenza za Pavla Kodra in »razporeditev na dela in naloge brez pooblastil z nalogo kontaktiranja z Elanovimi upniki«, na seji pa še dodal, da bi bil Pavel Koder potreben zaradi najboljšega poznavanja Elanove zunanje mreže. Člani DS so prenehanje suspenza zavrnili, ker so menili, da je zanj premalo argumentov, ob tem pa so sklenili, da je lahko predsednik PO s Pavlom Kodrom »v stikih«.

Med sejo, na kateri je bilo tudi rečeno, da bi se moral Peter Lampič predstaviti celemu kolektivu, je bilo več vprašanj, večina pa je ostala brez odgovora. Delavski svet tako ni dobil natančnejših podatkov, kako poteka sodelovanje s Schweizerische Bank Verein, prav tako pa ne o tem, če je republiška vlada že dala kaj od obljubljenega denarja (Peter Lampič je sicer dejal, naj bi bil denar že poslan) za dokončanje proizvodnje za izvoz. Ob vsem, kar se plete v zvezi z Elanom, predvsem zunaj Elana, je namreč precejšen del njegove proizvodnje omrtvičen. V Plastiki ves proizvodni del stoji, ker nimajo denarja za plačilo materiala, v Športnem orodju pa so ustavili delo za Plastiko, nekatere delavce so prerazporedili v proizvodnjo smuči, nekateri so doma. Tekaške smuči bodo delali le še do konca meseca, nato pa bodo proizvodnjo dokončno ustavili, ker prinaša premalo zaslužka. Nekaj dalj naj bi delali alpske smuči. V začetku oktobra so običajno začeli delati smuči že za naslednjo zimo, zaradi slabše prodaje pa napovedujejo, da bodo odslej delali le še v eni izmeni.

VLASTA FELC

PO SLOVENIJI

Občutno povečanje plač v soboški občinski upravi

MURSKA SOBOTA, 3. septembra – Napovedi, da si bodo zaposleni v soboški občinski upravi v kratkem občutno povečali plače, se bodo uresničile že pri bližnjem avgustovskem izplačilu osebnih dohodkov. Predsednik občinskega IS Ivan Obal je danes povedal, da bodo izkoristili polovico od dovoljene zakonske možnosti.

V soboški upravi so z občutnim povišanjem plač uresničili nedavno napoved Ivana Obala, da nc bodo imeli najnižjih dovoljenih plač in da bodo o njih seznanjali delegate občinske skupščine. (I. G.)

Drugi zbornik občine Slovenska Bistrica

SLOVENSKA BISTRICA, 3. septembra – Med najpopolnejše zbornike na Slovenskem nekateri strokovnjaki prištevajo drugi zbornik občine Slovenska Bistrica, ki bo izšel te dni in ga bodo slovesno predstavili 15. septembra v bistriškem gradu. Drugi zbornik je izšel sedem let po prvem, natisnili so ga v 3.000 izvodih, prinaša pa nove teme, ki se jih je lotilo 58 avtorjev. Obsega več kot 500 strani zanimivega strokovnega branja, ki dokaj podrobno predstavlja življenje med Pohorjem in Bočem nekoč in danes in je po mnenju predsednika uredniškega odbora Ferda Šerbelja, bistriškega rojaka, sicer pa kustosa v ljubljanski Narodni galeriji, najobsežnejše tovrstno delo pri nas. (V. S.)

Prvi šolski dan

SLOVENSKA BISTRICA, ŠMARJE PRI JELŠAH, 3. septembra – Na Tinju so obdržali samostojno osemletno osnovno šolo, v občinskem središču, kjer se v šoli Pohorskega odreda srečujejo s čedalje večjimi prostorskimi težavami, so z nekaterimi spremembami pridobili eno od treh nujno potrebnih učilnic, na Spodnji Polskavi, kjer edini v bistriški občini na višji stopnji nimajo možnosti za pouk telesne vzgoje, še vedno čakajo na začetek gradnje telovadnice. Skoraj nič novega ni tudi v šolah v sosednji šmarski občini, kjer pa se na Dobovcu že pripravljajo na proslavo pomembnega dogodka. Predzadnjo septembrsko soboto bodo odprli novo šolo, ki so jo pomagali zgraditi tudi občani z denarjem zdajšnjega samoprispevka. (V. S.)

Desetina prostora za mariborske zasebnike

MARIBOR, 3. septembra – Na celjskem obrtnem sejmu, ki se bo začel konec tega tedna, se bo predstavilo tudi okoli sto mariborskih obrtnikov in podjetnikov. Svoje izdelke in storitve oziroma dejavnosti bodo razstavili in predstavili na več kot 800 kvadratnih metrih v dvoranah Golovca ter na več kot tisoč kvadratnih metrih zunanjega razstavišča. Za večino mariborskih zasebnikov (in tudi nekaj družbenih podjetij, na primer za Birostroj in Mikrodato) je predstavitev na sejmu organiziralo podjetje Step. Kot je povedal direktor Stepa Vlado Podhostnik, gre med mariborskimi razstavljalci za kovinsko-predelovalno dejavnost, predvsem za stroje za predelavo lesa in kmetijsko mehanizacijo.

Glede na to, da je celjski obrtni sejem uvrščen tudi v program skupnosti Alpe–Jadran, si mariborski zasebniki, tako kot drugod po Sloveniji, veliko obetajo od pogovorov, ki jih bodo imeli s predstavniki gospodarskih oziroma obrtnih zbornic iz posameznih dežel držav Alpe–Jadran. (Z. Š.)

Le odstotek od ekološkega dinarja

Maribor in njegovo gospodarstvo se ne dušita le v izgubah, ampak tudi v smradu in strupih. Nekaj upanja, vsaj za reševanje ekoloških težav, je prinesel ekološki dinar. A le za kratek čas. Od 380 milijonov dinarjev, kolikor se je v republiki zbralo denarja za reševanje najhujših ekoloških vprašanj, je v Maribor prišlo le 4,3 milijona dinarjev ali 1,1 odstotka. Ta denar je mesto ob Dravi dobilo za gradnjo plinske napeljave, ki bi izboljšala mestu zrak.

Posredno je Maribor sicer dobil še 20 milijonov dinarjev. Toliko je republika namenila Petrolu za dokončno sanacijo jame, polne kislega gudrona v Pesniškem dvoru pri Mariboru. Toda tudi s temi milijoni je Maribor dobil le 6,4 odstotka zbranega denarja. To je več kot mačehovski odnos do tega še vedno močnega slovenskega industrijskega središča, ki prispeva republiki več kot deset odstotkov družbenega proizvoda. Zato so upravičene zahteve, da je treba merila za dodeljevanje ekološkega dinarja dopolniti, predvsem pa izdelati finančni načrt.

V. V.

Dnevi keramike v Rogaški Slatini

ROGAŠKA SLATINA, 3. septembra– Ameriški kipar William Mc Cord, splitska keramičarka Liljana Smodlaka in Aleksander Žižković, ter ptujski lončar Andrej Hernja in Franc Zelko, lončar iz Pečerovcev, bodo do nedelje, 9. septembra, v Rogaški Slatini oblikovali glino in potem svoje stvaritve tudi postavili na ogled. Njihovo ustvarjanje bo mogoče opazovati tako v kiparski delavnici kot tudi ob lončarski peči v Zdraviliškem parku. (V. S.)

Zlata harmonika Ljubečne

LJUBEČNA PRI CELJU, 3. septembra – Na včerajšnji sklepni prireditvi letošnje Zlate harmonike Ljubečna je na diatonične harmonike zaigralo trideset harmonikarjev finalistov. Prireditelji – KUD Ljubečna, Novi tednik in Radio Celje ter Zveza kulturnih organizacij – so podelili sedem zlatih, petnajst srebrnih in osem bronastih plaket Zveze kulturnih organizacij Celje, »Majoliko« (nagrada Novega tednika in Radia Celje ljubljencu občinstva) je tokrat prejel Janez Vodovnik iz Oplotnice, plaketo Avgusta Stanka (za najizvirneje zaigrano ljudsko skladbo), Domen Jevšenak iz Stranic, nagrado strokovne žirije Zlato harmoniko pa so prisodili Zoranu Zorku iz Laškega. (I. B.)

Sežanski IS naj bi volili septembra

SEŽANA, 3. septembra – Po mnenju sežanske volilne komisije ni ovire za to, da dosedanji član občinskega IS, ekonomist Iztok Bandelj, na prihodnji seji sežanske skupščine, ki bo sredi septembra, ne bi nastopil kot kandidat za mandatarja občinske vlade. Za to funkcijo je tokrat Iztoka Bandlja, ki je bil v enem od prejšnjih poskusov že izvoljen kot predsednik IS, pa je zaradi zapletov pri izbiri sodelavcev odstopil, predlagala sežanska krajevna skupnost. Njen predlog je podprlo tudi 12 delegatov iz različnih skupščinskih zborov. Komisija se je tudi strinjala s tem, da bodo, če bo kandidat dobil večinsko skupščinsko podporo, lahko še na isti seji na njegov predlog izvolili tudi izvršni svet. Kot je povedal sekretar skupščine in tajnik volilne komisije Marjan Suša, naj bi po novem IS imel devet članov, po skrajšanem postopku pa bi ga lahko izvolili le, če bodo prej spremenili skupščinski poslovnik. (J. O.)

Dnevi slovenskega filma

PTUJ, 3. septembra – Ptujski kulturni praznik, ki ga bodo letos praznovali 15. septembra, bodo tudi letos obeležili s prireditvami, ki bodo trajale cel teden. Tako bodo od 10. do 15. septembra v Kinu Ptuj predvajali slovenske filme, ki so jih snemali v zadnjih letih. Na sporedu bodo Ekspedicija Kolumb, Ne joči Nina, Ne čakaj na maj, Ne vem kaj hočem, Ne vem kaj hočem 2, Kaj bo rekel Tarzan, Kaj bo rekel Tarzan 2, Kaj bo rekel Tarzan 3, Kaj bo rekel Tarzan 4, Kaj bo rekel Tarzan 5, Kaj bo rekel Tarzan 6, Kaj bo rekel Tarzan 7, Kaj bo rekel Tarzan 8, Kaj bo rekel Tarzan 9, Kaj bo rekel Tarzan 10, Kaj bo rekel Tarzan 11, Kaj bo rekel Tarzan 12, Kaj bo rekel Tarzan 13, Kaj bo rekel Tarzan 14, Kaj bo rekel Tarzan 15, Kaj bo rekel Tarzan 16, Kaj bo rekel Tarzan 17, Kaj bo rekel Tarzan 18, Kaj bo rekel Tarzan 19, Kaj bo rekel Tarzan 20, Kaj bo rekel Tarzan 21, Kaj bo rekel Tarzan 22, Kaj bo rekel Tarzan 23, Kaj bo rekel Tarzan 24, Kaj bo rekel Tarzan 25, Kaj bo rekel Tarzan 26, Kaj bo rekel Tarzan 27, Kaj bo rekel Tarzan 28, Kaj bo rekel Tarzan 29, Kaj bo rekel Tarzan 30, Kaj bo rekel Tarzan 31, Kaj bo rekel Tarzan 32, Kaj bo rekel Tarzan 33, Kaj bo rekel Tarzan 34, Kaj bo rekel Tarzan 35, Kaj bo rekel Tarzan 36, Kaj bo rekel Tarzan 37, Kaj bo rekel Tarzan 38, Kaj bo rekel Tarzan 39, Kaj bo rekel Tarzan 40, Kaj bo rekel Tarzan 41, Kaj bo rekel Tarzan 42, Kaj bo rekel Tarzan 43, Kaj bo rekel Tarzan 44, Kaj bo rekel Tarzan 45, Kaj bo rekel Tarzan 46, Kaj bo rekel Tarzan 47, Kaj bo rekel Tarzan 48, Kaj bo rekel Tarzan 49, Kaj bo rekel Tarzan 50, Kaj bo rekel Tarzan 51, Kaj bo rekel Tarzan 52, Kaj bo rekel Tarzan 53, Kaj bo rekel Tarzan 54, Kaj bo rekel Tarzan 55, Kaj bo rekel Tarzan 56, Kaj bo rekel Tarzan 57, Kaj bo rekel Tarzan 58, Kaj bo rekel Tarzan 59, Kaj bo rekel Tarzan 60, Kaj bo rekel Tarzan 61, Kaj bo rekel Tarzan 62, Kaj bo rekel Tarzan 63, Kaj bo rekel Tarzan 64, Kaj bo rekel Tarzan 65, Kaj bo rekel Tarzan 66, Kaj bo rekel Tarzan 67, Kaj bo rekel Tarzan 68, Kaj bo rekel Tarzan 69, Kaj bo rekel Tarzan 70, Kaj bo rekel Tarzan 71, Kaj bo rekel Tarzan 72, Kaj bo rekel Tarzan 73, Kaj bo rekel Tarzan 74, Kaj bo rekel Tarzan 75, Kaj bo rekel Tarzan 76, Kaj bo rekel Tarzan 77, Kaj bo rekel Tarzan 78, Kaj bo rekel Tarzan 79, Kaj bo rekel Tarzan 80, Kaj bo rekel Tarzan 81, Kaj bo rekel Tarzan 82, Kaj bo rekel Tarzan 83, Kaj bo rekel Tarzan 84, Kaj bo rekel Tarzan 85, Kaj bo rekel Tarzan 86, Kaj bo rekel Tarzan 87, Kaj bo rekel Tarzan 88, Kaj bo rekel Tarzan 89, Kaj bo rekel Tarzan 90, Kaj bo rekel Tarzan 91, Kaj bo rekel Tarzan 92, Kaj bo rekel Tarzan 93, Kaj bo rekel Tarzan 94, Kaj bo rekel Tarzan 95, Kaj bo rekel Tarzan 96, Kaj bo rekel Tarzan 97, Kaj bo rekel Tarzan 98, Kaj bo rekel Tarzan 99, Kaj bo rekel Tarzan 100, Kaj bo rekel Tarzan 101, Kaj bo rekel Tarzan 102, Kaj bo rekel Tarzan 103, Kaj bo rekel Tarzan 104, Kaj bo rekel Tarzan 105, Kaj bo rekel Tarzan 106, Kaj bo rekel Tarzan 107, Kaj bo rekel Tarzan 108, Kaj bo rekel Tarzan 109, Kaj bo rekel Tarzan 110, Kaj bo rekel Tarzan 111, Kaj bo rekel Tarzan 112, Kaj bo rekel Tarzan 113, Kaj bo rekel Tarzan 114, Kaj bo rekel Tarzan 115, Kaj bo rekel Tarzan 116, Kaj bo rekel Tarzan 117, Kaj bo rekel Tarzan 118, Kaj bo rekel Tarzan 119, Kaj bo rekel Tarzan 120, Kaj bo rekel Tarzan 121, Kaj bo rekel Tarzan 122, Kaj bo rekel Tarzan 123, Kaj bo rekel Tarzan 124, Kaj bo rekel Tarzan 125, Kaj bo rekel Tarzan 126, Kaj bo rekel Tarzan 127, Kaj bo rekel Tarzan 128, Kaj bo rekel Tarzan 129, Kaj bo rekel Tarzan 130, Kaj bo rekel Tarzan 131, Kaj bo rekel Tarzan 132, Kaj bo rekel Tarzan 133, Kaj bo rekel Tarzan 134, Kaj bo rekel Tarzan 135, Kaj bo rekel Tarzan 136, Kaj bo rekel Tarzan 137, Kaj bo rekel Tarzan 138, Kaj bo rekel Tarzan 139, Kaj bo rekel Tarzan 140, Kaj bo rekel Tarzan 141, Kaj bo rekel Tarzan 142, Kaj bo rekel Tarzan 143, Kaj bo rekel Tarzan 144, Kaj bo rekel Tarzan 145, Kaj bo rekel Tarzan 146, Kaj bo rekel Tarzan 147, Kaj bo rekel Tarzan 148, Kaj bo rekel Tarzan 149, Kaj bo rekel Tarzan 150, Kaj bo rekel Tarzan 151, Kaj bo rekel Tarzan 152, Kaj bo rekel Tarzan 153, Kaj bo rekel Tarzan 154, Kaj bo rekel Tarzan 155, Kaj bo rekel Tarzan 156, Kaj bo rekel Tarzan 157, Kaj bo rekel Tarzan 158, Kaj bo rekel Tarzan 159, Kaj bo rekel Tarzan 160, Kaj bo rekel Tarzan 161, Kaj bo rekel Tarzan 162, Kaj bo rekel Tarzan 163, Kaj bo rekel Tarzan 164, Kaj bo rekel Tarzan 165, Kaj bo rekel Tarzan 166, Kaj bo rekel Tarzan 167, Kaj bo rekel Tarzan 168, Kaj bo rekel Tarzan 169, Kaj bo rekel Tarzan 170, Kaj bo rekel Tarzan 171, Kaj bo rekel Tarzan 172, Kaj bo rekel Tarzan 173, Kaj bo rekel Tarzan 174, Kaj bo rekel Tarzan 175, Kaj bo rekel Tarzan 176, Kaj bo rekel Tarzan 177, Kaj bo rekel Tarzan 178, Kaj bo rekel Tarzan 179, Kaj bo rekel Tarzan 180, Kaj bo rekel Tarzan 181, Kaj bo rekel Tarzan 182, Kaj bo rekel Tarzan 183, Kaj bo rekel Tarzan 184, Kaj bo rekel Tarzan 185, Kaj bo rekel Tarzan 186, Kaj bo rekel Tarzan 187, Kaj bo rekel Tarzan 188, Kaj bo rekel Tarzan 189, Kaj bo rekel Tarzan 190, Kaj bo rekel Tarzan 191, Kaj bo rekel Tarzan 192, Kaj bo rekel Tarzan 193, Kaj bo rekel Tarzan 194, Kaj bo rekel Tarzan 195, Kaj bo rekel Tarzan 196, Kaj bo rekel Tarzan 197, Kaj bo rekel Tarzan 198, Kaj bo rekel Tarzan 199, Kaj bo rekel Tarzan 200, Kaj bo rekel Tarzan 201, Kaj bo rekel Tarzan 202, Kaj bo rekel Tarzan 203, Kaj bo rekel Tarzan 204, Kaj bo rekel Tarzan 205, Kaj bo rekel Tarzan 206, Kaj bo rekel Tarzan 207, Kaj bo rekel Tarzan 208, Kaj bo rekel Tarzan 209, Kaj bo rekel Tarzan 210, Kaj bo rekel Tarzan 211, Kaj bo rekel Tarzan 212), pa je tudi mogoče domnevati, da so brez zaposlenih.

V Mariboru je tretjina novih zasebnih podjetij registriranih za trgovinske dejavnosti, 43 odstotkov jih deluje na področju tehničnih in drugih poslovnih storitev, samo 13 odstotkov pa je s področja industrije. Vsa zasebna podjetja so ustvarila pičlih 2,3 odstotka vseh prihodkov mariborskega gospodarstva, kar ponovno dokazuje, da kljub njihovemu velikemu številu ne dosegajo pričakovanih poslovnih dosežkov. Natančnejši pogled v njihove rezultate pa vendarle pokaže, da je 0,7 odstotka zaposlenih Mariborčanov pri zasebnih podjetnikih ustvarilo 3,6 odstotka vsega dobička mariborskih podjetij in kar 11,5 odstotkov akumulacije. Tista zasebna podjetja, ki delajo, so torej uspešnejša od družbenih.

BRANKO VODUŠEK

Veliko novih podjetij, toda le malo novih delovnih mest

Ustanavljanje številnih novih podjetij v Mariboru – Zasebniki uspešnejši od družbenih podjetij

MARIBOR, 3. septembra – Pričakovanja, da bodo zasebna podjetja pomagala pri premagovanju gospodarske krize v Mariboru, se doslej niso uresničila. Po podatkih, ki so jih v mestu prvič posebej izračunali za 414 zasebnih podjetij, se je pokazalo, da je njihov delež v gospodarskih rezultatih sila skromen, 74 pa jih je že poslovalo z izgubo.

Najprej in najbolj so se ušteli vsi, ki so še pred nedavnim razglašali, da bo razmah ustanavljanja zasebnih podjetij v mestu ponudil nova delovna mesta mnogim, ki so morali zapustiti družbena podjetja ali pa iščejo prvo zaposlitev. Zasebni podjetniki so doslej v Mariboru zaposlili 505 delavcev, ob tem pa je treba povedati, da je samo v podjetju Transšop zaposlenih 196 delavcev, le dva več, kot jih je to podjetje prevzelo od Tama, ko so se odločili, da bodo čiščenje prostorov črtali s seznama dejavnosti Tama. V osmih zasebnih podjetjih se število zaposlenih giblje okoli deset, v 52 podjetjih sta zaposlena po dva, v 58 pa le po en delavec. To pomeni, da je v mestu kar 85 zasebnih podjetij, kjer ni zaposlen noben delavec, za podjetja, ki ob polletju niso izdelala periodičnih obračunov, ker naj ne bi imela nobenega prometa (teh je v Mariboru kar

Carinska izpostava v Ajdovščini

Carinska izpostava v Ajdovščini bo prihranila denar in čas – Doslej v Vrtojbi

AJDOVŠČINA, 3. septembra – V najemnih prostorih v središču Ajdovščine so danes slovesno odprli carinsko izpostavo novogoriške carinarnice. Na slovesnosti, ki se je je poleg gospodarstvenikov, delavcev carinarnice in drugih gostov udeležil tudi direktor Zvezne carinske uprave Zvonko Poščić, sta upravnik novogoriške carinarnice Svito Vižintin in predsednik ajdovske občinske skupščine Franc Boštjančič poudarila, da se je z odprtjem izpostave uresničila dolgoletna želja ajdovskega gospodarstva, predvsem najpomembnejših izvoznikov, torej tovarne pohištva Lipa, Fructala, Splošnega kovinskega podjetja, Tekstine in zdaj tudi vse večjega števila zasebnih podjetnikov, ki se ukvarjajo tudi z zunanjetrgovinsko dejavnostjo. Skrajšanje časa za carinske postopke, ki so jih doslej morali opravljati v novogoriški občini (mednarodni mejni prehod Vrtojba) in s tem manj stroškov, je namreč ena izmed zahtev tržnega obnašanja gospodarstva, so poudarili na današnji slovesnosti.

S. C.

Velike težave v mozirskem gospodarstvu

V izgubah tonejo tudi tisti, ki so bili doslej uspešni – Kaj bo z družbenimi dejavnostmi?

MOZIRJE, 3. septembra – V mozirskem gospodarstvu naglo tonejo v izgubah tudi doslej uspešne firme, kakršni sta na primer Gorenje–MGA in Elkroj. Br

V Žirovskem Vrhu so rudarji ostali na prisilnem dopustu

V oktobru bo izdelana študija o ekonomski upravičenosti Rudnika urana Žirovski Vrh – Nakup urana v tujini je cenejši

TODRAŽ, 3. septembra – Po končanem kolektivnem dopustu v juliju in avgustu v Rudniku urana Žirovski Vrh s septembrom niso pričeli kopati rude. Ta čas opravljajo le nujna vzdrževalna dela, rudarji, delavci v predelovalnem obratu in drugi pa so ostali doma, tokrat na prisilnem dopustu.

Kot je povedal Marjan Uršič, direktor rudnika, je za sedaj določeno, da bo prisilni dopust trajal do novembra. Medtem bo najbrž sprejeta odločitev o nadaljnji usodi rudnika. Republiška vlada, ki je že pred meseci napovedala, da ga bo zaprla, naj bi namreč v kratkem dobila vso potrebno dokumentacijo za dokončno odločitev.

Inštitut za ekonomska raziskovanja v Ljubljani pripravlja študijo o ekonomičnosti poslovanja našega edinega rudnika urana, ki naj bi bila narejena prihodnji mesec ali v novembru. Že sedaj pa je bolj ali manj jasno, da je pridobivanje urana pri nas razmeroma drago predvsem zaradi siromašne rude in da ga je na svetovnem trgu mogoče dobiti precej ceneje.

Kot je ob zadnjem obisku v Todražu dejal Miha Tomšič, slovenski minister za energetiko, bi na leto lahko prihranili skoraj deset milijonov dolarjev, če bi uran kupovali na svetovnem trgu po najnižjih cenah. Ob tem se postavlja vprašanje upravičenosti odločitve odpiranja rudnika Žirovski Vrh in odgovornosti strokovnjakov in drugih, ki so tako odločitev sprejeli ali podprli.

Za obratovanje jedrske elektrarne Krško pa bo treba najprej porabiti domači uran, ki ga je ta čas še precej na zalogi. V Rudniku Žirovski Vrh imajo 155 ton tako imenovane rumene pogače. Kot je povedal Marjan Uršič, je bodo 90 ton čez teden dni poslali v nadaljnjo predelavo v gorilne elemente za jedrsko elektrarno. Še vedno pa bo ostalo 65 ton uranovega oksida, ki bo moral še nekaj časa čakati v skladišču na naslednjo pošiljko v obrat za oplemenitenje.

LADO STRUŽNIK

Gozd ne prenese dveh gospodarjev

Okrogla miza o delovanju slovenskega gozdarstva – Gozdarji gospodarji in še strokovnjaki za divjad

POSTOJNA, 3. septembra – Delovanje slovenskega gozdarstva v prihodnje, ki naj bi zagotavljalo strokovno delo z gozdovi, je bila nosilna tema okrogle mize v Postojni, ki jo je pripravil kolegij gozdarskih inženirjev sedmih slovenskih gozdnih gospodarstev.

Med gosti so za okroglo mizo sedli tudi člana republiškega predsedstva **Ivan Oman** in **dr. Dušan Plut,** republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. **Jože Osterc,** podpredsednik republiške skupščine **Vane Gošnik,** republiški sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora **dr. Miha Jazbinšek,** profesor na Gozdarski fakulteti v Münchnu **dr. Richard Plochmann.**

Na okrogli mizi naj bi gozdarji s svojimi stališči o zagotavljanju strokovnega dela z gozdovi seznanili vse tiste, ki bodo sodelovali pri oblikovanju nove zakonodaje o gozdovih, pa tudi širšo javnost. Vodilni gozdarski strokovnjak pri nas, ki je priznan tudi v svetu, **dr. Dušan Mlinšek,** je uvodoma izrazil občutek, da je gozdarska stroka v zadnjih mesecih na zatožni klopi, očitajo ji, da je bila v vpregi politike. Vendar pa gozdarstvo v zadnjih 45 letih ni imelo nič skupnega z agrarno reformo in odvzemanjem gozdov, izvrševati je pač moralo naloge državnih uradnikov. Z dokumenti je moč dokazati, da so bila ta leta zlato obdobje dela z gozdom, saj so se lesne zaloge v obstoječih gozdovih povečale za 70 do 80 odstotkov. Gozdarstvo je v primerjavi z drugimi strokami tudi edino, ki ni gospodarilo iz rok v usta, ki je gozdove bogatilo in ohranilo za zanamce. Dr. Dušan Mlinšek je še menil, da tudi v prihodnje ne potrebujemo gozdarjev uradnikov, pač pa gozdarje gospodarje. Vendar pa ni še jasno, kaj naj bi razumeli pod pojmom gospodarjenja.

Dr. Franc Zagožen je v imenu Kmečke zveze povedal, da le-ta ni postavila na zatožno klop gozdarstva, pač pa zakon o gozdovih. Kajti zakonodaja izhaja iz ustave, kjer je zapisano, da je gospodarjenje v vseh gozdovih skupno, ne glede na lastništvo. Zakon je to nalogo naložil gozdnim gospodarstvom in kmetu skoraj v celoti odvzel pravice in dolžnosti. **Dr. Dušan Plut** je poudaril, da je bil pogled gozdarske stroke usmerjen dolgoročno v ohranjanje gozdnega prostora in da je uspešno opravljala svojo funkcijo varovati okolje, ki bo tudi v prihodnje še kako pomembna. Poleg nje bo imelo gozdarstvo pomembno vlogo tudi pri odkazilu drevja, pri gojitvenih delih ter pri skupnih pridobivanjih za preprečevanje propadanja gozdov zaradi onesnaženosti. **Ivan Oman** je menil, da so gozdovi splošnega družbenega pomena, delež pri zagotavljanju splošne družbene koristi pa bo morala prevzeti tudi družba. Z gozdovi bodo gospodarili lastniki, država pa naj pomaga le pri strokovnem gospodarjenju in to tudi nadzira.

Udeleženci okrogle mize v Postojni so se strinjali, da mora gospodarjenje z divjadjo preiti v roke strokovnjakov, česar doslej ni bilo. Gospodarjenje z divjadjo mora postati stestavni del načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi. Kajti gozdni ekos ne prenese dveh gospodarjev, katerih interesi se razhajajo.

MARJANA TRILER

Bencin bo dražji samo za 10 odstotkov

ZIS bo priznal le stroške zaradi dražje nafte, marž pa ne dovoli dvigniti

LJUBLJANA, 3. septembra – Jugoslovansko naftno gospodarstvo bo (verjetno jutri) lahko podražilo bencin in naftne derivate za 10 odstotkov, čeprav je od zvezne vlade pričakovalo kar 34-odstotno podražitev. Naftarji so utemeljevali višje cene s ceno 29,32 dolarja za sod nafte, čeprav se njena cena danes suče okrog 26 dolarjev. ZIS pa bo, kot kaže, naftarjem priznal le stroške, ki so nastali zaradi dražje nafte, ne bo pa dovolil povečanja marže.

Največje težave z oskrbo nafte imajo v Vojvodini in v Makedoniji, ker novosadska rafinerija nekaj dni ni obratovala, v Skopju pa so imeli načrtovani remont. Z vso zmogljivostjo dela zdaj le rafinerija v Lendavi, ki pa predeluje stare zaloge nafte. V reški rafineriji menda še tudi niso bistveno zmanjšali dela, čeprav je res, da imajo nafte za predelavo le še do 5. septembra. V Pančevu in Bosanskem Brodu so predelavo že krepko zmanjšali, vendar v Srbiji in BiH še ni naftne suše. Za zdaj je na poti le tanker s 60.000 tonami sovjetske nafte za Pančevo.

S. Č.

Višje odkupne cene živine so nuja, kaj pa prodajne cene mesa?

Slovenska vlada meni, da je živinoreji potrebno pomagati tudi s pravičnejšimi odkupnimi cenami – Pričakovanih 25 din za kilogram že od 10. septembra

LJUBLJANA, 3. septembra – V Sloveniji lahko pričakujemo, da se bo 10. septembra odkupna cena za mlado pitano govedo zvišala na 25 dinarjev za kilogram. S tem pa je klavnicam oziroma mesarjem dopuščena tudi možnost, da pomaknejo navzgor tudi drobnoprodajne cene mesa. Takšen je na kratko sklep skoraj dveurnega pogovora predsednika IS Slovenije s predstavniki klavnic, udeležili pa so se ga tudi predstavniki Slovenske kmečke zveze z Ivanom Omanom na čelu in oba resorna ministra – kmetijski in tržni.

Na podlagi analiz razmer v slovenski živinoreji ter na podlagi izračunov, ki jih delajo strokovnjaki na Kmetijskem inštitutu, je bolj ali manj jasno, da je zaradi nastalih razmer na domačem trgu ta dejavnost tako zelo prizadeta, da si preprosto ne moremo več privoščiti, da bi še bolj prizadeli slovenskega kmeta. S temi besedami je predsednik slovenske vlade začel pogovor in predlagal popravek odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram, kar je »neprimerno manj, kot bi bili kmetje upravičeni zahtevati«, če bi bili povsem upoštevani izračunani proizvodni stroški KIS, »zahtevajo pa minimum, ki jim še omogoča ostati nad vodo«. Natančneje je predlagano spremembo odkupne cene razložil Jože Osterc, sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tako naj bi predlog temeljil na razmeroma poceni uvozu mesa za predelavo, kar je klavnicam omogočilo, da so to meso uspešno prodali v izdelkih, in zaslužili; kot drugo pa je navedel podatek, da so trenutne razmere take, da je v celotni reproducijski verigi prizadet le osnovni pridelovalec, ki ima pokritih vsega 50 do 60 odstotkov lastne proizvodne cene. Pravo razmerje med mesom in mlekom, zdaj je 1:4, je povsem porušeno, saj je drugje v svetu to razmerje normalno okrog 1:6. S popravkom odkupne cene na 25 dinarjev za kilogram bi se tudi pri nas to razmerje popravilo na 1:6,1.« Obenem je kmetijski minister tudi dejal, da so »cene, ki jih izračunava KIS, realne in normalne«. Pomeni, da zdaj »ko osnovnemu pridelovalcu plačamo samo 18 do 20 dinarjev za kilogram, prizadenemo le tistega, ki je po produktivnosti primerljiv z onim v drugih deželah, ščitimo pa tistega, ki ni primerljiv, saj so klavnice in sploh vsa predelava po produktivnosti pri nas dva do trikrat slabše«. Navrgel je tudi podatek, da so pri nas klavnice izkoriščene le 52-odstotno, predelava pa le 58-odstotno, s tem, da si slednji pokrivajo vse stroške. »Zato je nujno, da se sporazumemo, če se ne bi, si tudi predelava žaga vejo, na kateri sedi.«

Predlagana sprememba odkupne cene naj bi bila tudi resna napoved konca zadolževanja pri kmetu in če je klavnicam prav ali ne, bo vlada, če ne bo šlo drugače, posegla po ustreznih ukrepih, saj zakonske možnosti za to obstajajo. Tržni minister Maks Bastl pa je dejal, da so se tudi s trgovci že pogovarjali o morebitnem zmanjšanju grosističnih in maloprodajnih marž, kar pa bo možno šele, ko bo opravljena analiza (ta še ni končana), ki bo temeljila na primerjavah marž v sosednjih deželah.« Po podatkih marže ne kažejo večjega odstopanja, je pa razlika pri ceni pri prodajalcu in tisti, ki velja za kupca v trgovini, pri nas bistveno večja kot recimo v sosednji Avstriji.«

Čeprav naj bi po predlogu predstavnikov vlade in Slovenske kmečke zveze (I. Oman) višja odkupna cena živine ne pomenila tudi zvišanja drobnoprodajnih cen mesa, češ, da so v klavnicah in v predelavi še zadostne rezerve, pa je dokazovanje predstavnikov klavnic in mesne industrije, da ni tako, le prispevalo h kompromisnemu dogovoru oziroma priporočilu: da naj bi z višjimi odkupnimi cenami začele veljati tudi nove prodajne cene mesa povsod tam, kjer je v danih tržnih razmerah to mogoče. Če bodo tržne razmere narekovale drugače (ponudba mesa iz drugih območij države in pri zasebnikih je velika, cene pa nižje) in če ne bodo v kratkem sprejeti ustrezni zvezni ukrepi (ZIS napoveduje korenit popravek zaščitnih cen živine in zvišanje prelevmanov za uvoz mesa in živine), bo Slovenija sama poskrbela za ustrezne rešitve.

MARJETA ŠOŠTARIČ

SDK zbira prijave za pobotanje

Prostovoljno pobotanje obveznosti bo 8. septembra – Dobre julijske izkušnje

LJUBLJANA, 3. septembra – Služba družbenega knjigovodstva je danes začela zbirati prijave za letošnje drugo prostovoljno pobotanje obveznosti, ki bo 8. septembra. Pobotanje ima namen zmanjšati obseg obveznosti, kar omogoča dolžniku, da gotovino, ki bi jo sicer moral plačati za takšen dolg, porabi za kaj drugega, kar je v zdajšnjih denarno sušnih časih dobrodošlo.

Letošnjega julijskega pobotanja se je v Jugoslaviji udeležilo 5338 dolžnikov, od tega tisoč iz Slovenije. Prijavili so za 49,7 milijarde konvertibilnih dinarjev obveznosti, od tega dolžniki iz Slovenije 6,8 milijarde dinarjev. Od tega so v vsej Jugoslaviji pobotali za 3,19 milijarde dinarjev obveznosti, od česar 0,55 milijarde v Sloveniji. V Sloveniji je tokrat skoraj vsak prijavljenec pobotal vsaj po eno obveznost.

Po nekaterih pričakovanjih bo tokratno pobotanje še uspešnejše, ker so dopusti mimo in ker utegne biti krog udeležencev širši.

I. P.

Šestkrat več prijav, kot je delovnih mest

Za 335 delovnih mest v karavanškem predoru se je prijavilo 2094 ljudi

JESENICE, 3. septembra – Če je bilo pred leti vprašanje, kako dobiti delavce za delovanje karavanškega predora, bo zdaj sodeč po odzivu na evidenčni razpis za delovna mesta, najtežja naloga, kako jih izbrati. Za 335 delovnih mest se je namreč prijavilo 2094 ljudi. Razpis pa je bil objavljen januarja, ko zaposlitvena stiska še ni bila tolikšna kot zdaj.

Po podatkih komisije za kadre pri Karavanški poslovni skupnosti Jesenice so bili prijavljeni na razpis na delovna mesta za delovanje mejne in carinsko-špediterske ploščadi (brez RSNZ) predvsem iz jeseniške (76 odstotkov) in radovljiške občine. Večina, 77 odstotkov, je bila zaposlena, izobrazba prijavljenih je celo višja, kot so pričakovali, večina pa je izpolnjevala zahteve glede izobrazbe in delovnih izkušenj. Med vsemi sta bila 1102 moška. Podatki so zlasti pomembni zato, ker so pokazali, da bo domačih kadrov dovolj in da ne bo novega priseljevanja.

V. F.

Delavski svet v Elanu ni dobil dovolj odgovorov

Predlog o prenehanju suspenza za Pavla Kodra je DS Elana zavrnil – Kje je denar?

BEGUNJE, 3. septembra – Izredne seje delavskega sveta begunjskega Elana se kar vrstijo. Danes je bila sklicana na pobudo novega predsednika poslovodnega odbora **Petra Lampiča,** ki je delavskemu svetu predlagal prenehanje suspenza nekdanjemu članu PO za gospodarjenje in naložbe Pavlu Kodru. Delavski svet je predlog soglasno zavrnil.

Peter Lampič je v vabilu za sejo predlagal prenehanje suspenza za Pavla Kodra in »razporeditev na dela in naloge brez pooblastil z nalogo kontaktiranja z Elanovimi upniki«, na seji pa še dodal, da bi bil Pavel Koder potreben zaradi najboljšega poznavanja Elanove zunanje mreže. Člani DS so prenehanje suspenza zavrnili, ker so menili, da je zanj premalo argumentov, ob tem pa so sklenili, da je lahko predsednik PO s Pavlom Kodrom »v stikih«.

Med sejo, na kateri je bilo tudi rečeno, da bi se moral Peter Lampič predstaviti celemu kolektivu, je bilo več vprašanj, večina pa je ostala brez odgovora. Delavski svet tako ni dobil natančnejših podatkov, kako poteka sodelovanje s Schweizerische Bank Verein, prav tako pa ne o tem, če je republiška vlada že dala kaj od obljubljenega denarja (Peter Lampič je sicer dejal, naj bi bil denar že poslan) za dokončanje proizvodnje za izvoz. Ob vsem, kar se plete v zvezi z Elanom, predvsem zunaj Elana, je namreč precejšen del njegove proizvodnje omrtvičen. V Plastiki ves proizvodni del stoji, ker nimajo denarja za plačilo materiala, v Športnem orodju pa so ustavili delo za Plastiko, nekatere delavce so prerazporedili v proizvodnjo smuči, nekateri so doma. Tekaške smuči bodo delali le še do konca meseca, nato pa bodo proizvodnjo dokončno ustavili, ker prinaša premalo zaslužka. Nekaj dalj naj bi delali alpske smuči. V začetku oktobra so običajno začeli delati smuči že za naslednjo zimo, zaradi slabše prodaje pa napovedujejo, da bodo odslej delali le še v eni izmeni.

VLASTA FELC

kim
razvedrilo in oddih

Veliko novih podjetij, toda le malo novih delovnih mest

Ustanavljanje številnih novih podjetij v Mariboru – Zasebniki uspešnejši od družbenih podjetij

MARIBOR, 3. septembra – Pričakovanja, da bodo zasebna podjetja pomagala pri premagovanju gospodarske krize v Mariboru, se doslej niso uresničila. Po podatkih, ki so jih v mestu prvič posebej izračunali za 414 zasebnih podjetij, se je pokazalo, da je njihov delež v gospodarskih rezultatih sila skromen, 74 pa jih je že poslovalo z izgubo.

Najprej in najbolj so se ušteli vsi, ki so še pred nedavnim razglašali, da bo razmah ustanavljanja zasebnih podjetij v mestu ponudil nova delovna mesta mnogim, ki so morali zapustiti družbena podjetja ali pa iščejo prvo zaposlitev. Zasebni podjetniki so doslej v Mariboru zaposlili 505 delavcev, ob tem pa je treba povedati, da je samo v podjetju Transšop zaposlenih 196 delavcev, le dva več, kot jih je to podjetje prevzelo od Tama, ko so se odločili, da bodo čiščenje prostorov črtali s seznama dejavnosti Tama. V osmih zasebnih podjetjih se število zaposlenih giblje okoli deset, v 52 podjetjih sta zaposlena po dva, v 58 pa le po en delavec. To pomeni, da je v mestu kar 85 zasebnih podjetij, kjer ni zaposlen noben delavec, za podjetja, ki ob polletju niso izdelala periodičnih obračunov, ker naj ne bi imela nobenega prometa (teh je v Mariboru kar 212), pa je tudi mogoče domnevati, da so brez zaposlenih.

V Mariboru je tretjina novih zasebnih podjetij registriranih za trgovinske dejavnosti, 43 odstotkov jih deluje na področju tehničnih in drugih poslovnih storitev, samo 13 odstotkov pa je s področja industrije. Vsa zasebna podjetja so ustvarila piščih 2,3 odstotka vseh prihodkov mariborskega gospodarstva, kar ponovno dokazuje, da kljub njihovemu velikemu številu ne dosegajo pričakovanih poslovnih dosežkov. Natančnejši pogled v njihove rezultate pa vendarle pokaže, da je 0,7 odstotka zaposlenih Mariborčanov pri zasebnih podjetnikih ustvarilo 3,6 odstotka vsega dobička mariborskih podjetij in kar 11,5 odstotkov akumulacije. Tista zasebna podjetja, ki delajo, so torej uspešnejša od družbenih.

BRANKO VODUŠEK

Velike težave v mozirskem gospodarstvu

V izgubah tonejo tudi tisti, ki so bili doslej uspešni – Kaj bo z družbenimi dejavnostmi?

MOZIRJE, 3. septembra – V mozirskem gospodarstvu naglo tonejo v izgubah tudi doslej uspešne firme, kakršni sta na primer Gorenje–MGA in Elkroj. Brez izgub sta to poletje samo še dve podjetji, toda ko bosta poravnali družbene obveznosti, bosta brez dobička. Zato zdaj v občini ni dovolj denarja tudi za družbene dejavnosti. Razmere so upravičeno zaskrbele delegate občinske skupščine. Podprli so prizadevanja slovenske vlade, da bi spremenili ustrezno zakonodajo in še posebej podčrtali, da je (če bo tečaj dinarja nespremenjen) takoj treba začeti učinkovito spodbujati aktivne izvoznike, spremeniti obrestno mero za najete kredite, voditi ustreznejšo davčno politiko, zamrzniti cene nekaterih storškov (elektrika, transport, jeklo in osnovna živila) ter poskrbeti za socialno varnost čedalje večjega števila nezaposlenih. Socialnega miru namreč ne bo več mogoče ohranjati na račun podjetij, ki bodo prej slej morala odpustiti odvečne delavce. I. B.

Carinska izpostava v Ajdovščini

Carinska izpostava v Ajdovščini bo prihranila denar in čas – Doslej v Vrtojbi

AJDOVŠČINA, 3. septembra – V najemnih prostorih v središču Ajdovščine so danes slovesno odprli carinsko izpostavo novogoriške carinarnice. Na slovesnosti, ki se je je poleg gospodarstvenikov, delavcev carinarnice in drugih gostov udeležil tudi direktor Zvezne carinske uprave Zvonko Poščić, sta upravnik novogoriške carinarnice Svito Vižintin in predsednik ajdovske občinske skupščine Franc Boštjančič poudarila, da se je z odprtjem izpostave uresničila dolgoletna želja ajdovskega gospodarstva, predvsem najpomembnejših izvoznikov, torej tovarne pohištva Lipa, Fructala, Splošnega kovinskega podjetja, Tekstine in zdaj tudi vse večjega števila zasebnih podjetnikov, ki se ukvarjajo tudi z zunanjetrgovinsko dejavnostjo. Skrajšanje časa za carinske postopke, ki so jih doslej morali opravljati v novogoriški občini (mednarodni mejni prehod Vrtojba) in s tem manj stroškov, je namreč ena izmed zahtev tržnega obnašanja gospodarstva, so poudarili na današnji slovesnosti.

S. C.

PREJELI SMO

Zahtev in vlog ne odklanjamo

Mestna geodetska uprava je na seji Izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljana predstavila problematiko svojega arhiva, ki postaja z izdajanjem podatkov o neopravičeno odvzetem premoženju po vojni čedalje pomembnejši. Izvršni svet je podprl naša prizadevanja, da začnemo urejati arhiv, ki hrani tehnične podatke o nepremičninah iz časov Avstro-Ogrske pa do danes. Tudi to je del naše zgodovine in naše kulturne dediščine.

Urejen arhiv bo omogočal hitrejše in zanesljivejše reševanje zahtevkov strank. Za primere, kjer so se spreminjale meje, površine in številke parcel, kar zahteva daljše strokovno delo, sprejemamo vloge, ki jih bomo reševali po zaporedju vlaganja, ostale zahtevke pa rešujemo sproti in jih ne odklanjamo, kot bi lahko napačno razumeli zadnji stavek v članku z enakim naslovom, ki je bil objavljen dne 29. 8. 1990.

Roki za prijavo odvzetega premoženja, ki so bili objavljeni v dnevnem tisku, so le dezinformacija, saj ne morejo vplivati na uveljavljanja pravic razlaščenih lastnikov oziroma njihovih pravnih naslednikov.

Prizadevali si bomo:

1. urediti arhiv in s tem poenostaviti postopke za izdajanje podatkov;
2. organizirati sistematično zbiranje podatkov skupno z občinskimi službami, Zemljiško knjigo in sodiščem.

Tehnični podatki, ki jih hrani Mestna geodetska uprava namreč ne predstavljajo popolne dokumentacije o razlastitvah.

Menimo, da bi k reševanju te problematike morali ustrezni upravni organi v občinah in sodni organi pristopiti sistematično, saj to, da zbira podatke o nepremičninah posamezniki, rešuje le posamezne primere in povzroča nepotrebno dodatno delo Mestni geodetski upravi.

S temeljito pripravo dokumentacije moramo doseči najpravičnejšo rešitev, ki je v dani situaciji možna in onemogočiti kakršnokoli možnost nastajanja novih krivic.

Politična volja omogoča razvoj malega gospodarstva

Minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar v ajdovskem obrtnem združenju

AJDOVŠČINA, 3. septembra – Slovenska vlada pripravlja zakonske rešitve, da bi status in razvojne možnosti drobnega gospodarstva izenačili s statusom drugih gospodarskih subjektov. Drobno gospodarstvo naj bi namreč ustvarjalo večji delež družbenega proizvoda in več zaposlovalo, je poudaril slovenski minister za drobno gospodarstvo Viktor Brezar na današnjem posvetu o problematiki drobnega gospodarstva, ki ga je pripravilo ajdovsko obrtno združenje.

Minister Viktor Brezar je predstavil načrt, da naj bi republika prispevala del sredstev (nepovratnih) za komunalno infrastrukturo, za regresiranje obrestnih mer za naložbena posojila, za davčne olajšave pri zaposlovanju novih delavcev in za pridobivanje posojil v programih, ki bodo zagotavljali nova delovna mesta.

Predsednik ajdovske skupščine Franc Boštjančič meni, da je razvoj drobnega gospodarstva odvisen od politične volje vlade in ne zgolj od ekonomskih odločitev.

S. C.

PO SLOVENIJI

Občutno povečanje plač v soboški občinski upravi

MURSKA SOBOTA, 3. septembra – Napovedi, da si bodo zaposleni v soboški občinski upravi v kratkem občutno povečali plače, se bodo uresničile že pri bližnjem avgustovskem izplačilu osebnih dohodkov. Predsednik občinskega IS Ivan Obal je danes povedal, da bodo izkoristili polovico od dovoljene zakonske možnosti.

V soboški upravi so z občutnim povišanjem plač uresničili nedavno napoved Ivana Obala, da ne bodo imeli najnižjih dovoljenih plač in da bodo o njih seznanjali delegate občinske skupščine. (I. G.)

Drugi zbornik občine Slovenska Bistrica

SLOVENSKA BISTRICA, 3. septembra – Med najpopolnejše zbornike na Slovenskem nekateri strokovnjaki prištevajo drugi zbornik občine Slovenska Bistrica, ki bo izšel te dni in ga bodo slovesno predstavili 15. septembra v bistriškem gradu. Drugi zbornik je izšel sedem let po prvem, natisnili so ga v 3.000 izvodih, prinaša pa nove teme, ki se jih je lotilo 58 avtorjev. Obsega več kot 500 strani zanimivega strokovnega branja, ki dokaj podrobno predstavlja življenje med Pohorjem in Bočem nekoč in danes in je po mnenju predsednika uredniškega odbora Ferda Šerbelja, bistriškega rojaka, sicer pa kustosa v ljubljanski Narodni galeriji, najobsežnejše tovrstno delo pri nas. (V. S.)

Prvi šolski dan

SLOVENSKA BISTRICA, ŠMARJE PRI JELŠAH, 3. septembra – Na Tinju so obdržali samostojno osemletno osnovno šolo, v občinskem središču, kjer se v šoli Pohorskega odreda srečujejo s čedalje večjimi prostorskimi težavami, so z nekaterimi spremembami pridobili eno od treh nujno potrebnih učilnic, na Spodnji Polskavi, kjer edini v bistriški občini na višji stopnji nimajo možnosti za pouk telesne vzgoje, še vedno čakajo na začetek gradnje telovadnice. Skoraj nič novega ni tudi v šolah v sosednji šmarski občini, kjer pa se na Dobovcu že pripravljajo na proslavo pomembnega dogodka. Predzadnjo septembrsko soboto bodo odprli novo šolo, ki so jo pomagali zgraditi tudi občani z denarjem zdajšnjega samoprispevka. (V. S.)

Desetina prostora za mariborske zasebnike

MARIBOR, 3. septembra – Na celjskem obrtnem sejmu, ki se bo začel konec tega tedna, se bo predstavilo tudi okoli sto mariborskih obrtnikov in podjetnikov. Svoje izdelke in storitve oziroma dejavnosti bodo razstavili in predstavili na več kot 800 kvadratnih metrih v dvoranah Golovca ter na več kot tisoč kvadratnih metrih zunanjega razstavišča. Za večino mariborskih zasebnikov (in tudi nekaj družbenih podjetij, na primer za Birostroj in Mikrodato) je predstavitev na sejmu organiziralo podjetje Step. Kot je povedal direktor Stepa Vlado Podhostnik, gre med mariborskimi razstavljalci za kovinsko-predelovalno dejavnost, predvsem za stroje za predelavo lesa in kmetijsko mehanizacijo.

Glede na to, da je celjski obrtni sejem uvrščen tudi v program skupnosti Alpe–Jadran, si mariborski zasebniki, tako kot drugod po Sloveniji, veliko obetajo od pogovorov, ki jih bodo imeli s predstavniki gospodarskih oziroma obrtnih zbornic iz posameznih dežel držav Alpe–Jadran. (Z. Š.)

Le odstotek od ekološkega dinarja

Maribor in njegovo gospodarstvo se ne dušita le v izgubah, ampak tudi v smradu in strupih. Nekaj upanja, vsaj za reševanje ekoloških težav, je prinesel ekološki dinar. A le za kratek čas. Od 380 milijonov dinarjev, kolikor se je v republiki zbralo denarja za reševanje najhujših ekoloških vprašanj, je v Mariboru prišlo le 4,3 milijona dinarjev ali 1,1 odstotka. Ta denar je mesto ob Dravi dobilo za gradnjo plinske napeljave, ki bi izboljšala mestu zrak.

Posredno je Maribor sicer dobil še 20 milijonov dinarjev. Toliko je republika namenila Petrolu za dokončno sanacijo jame, polne kislega gudrona v Pesniškem dvoru pri Mariboru. Toda tudi s temi milijoni je Maribor dobil le 6,4 odstotka zbranega denarja. To je več kot mačehovski odnos do tega še vedno močnega slovenskega industrijskega središča, ki prispeva republiki več kot deset odstotkov družbenega proizvoda. Zato so upravičene zahteve, da je treba merila za dodeljevanje ekološkega dinarja dopolniti, predvsem pa izdelati finančni načrt.

V. V.

Dnevi keramike v Rogaški Slatini

ROGAŠKA SLATINA, 3. septembra– Ameriški kipar William Mc Cord, splitska keramičarka Liljana Smodlaka in Aleksander Žižković, ter ptujski lončar Andrej Hernja in Franc Zelko, lončar iz Pečerovcev, bodo do nedelje, 9. septembra, v Rogaški Slatini oblikovali glino in potem svoje stvaritve tudi postavili na ogled. Njihovo ustvarjanje bo mogoče opazovati tako v kiparski delavnici kot tudi ob lončarski peči v Zdraviliškem parku. (V. S.)

Zlata harmonika Ljubečne

LJUBEČNA PRI CELJU, 3. septembra – Na včerajšnji sklepni prireditvi letošnje Zlate harmonike Ljubečna je na diatonične harmonike zaigralo trideset harmonikarjev finalistov. Prireditelji – KUD Ljubečna, Novi tednik in Radio Celje ter Zveza kulturnih organizacij – so podelili sedem zlatih, petnajst srebrnih in osem bronastih plaket Zveze kulturnih organizacij Celje, »Majoliko« (nagrada Novega tednika in Radia Celje ljubljencu občinstva) je tokrat prejel Janez Vodovnik iz Oplotnice, plaketo Avgusta Stanka (za najizvirneje zaigrano ljudsko skladbo), Domen Jevšenak iz Stranic, nagrado strokovne žirije Zlato harmoniko pa so prisodili Zoranu Zorku iz Laškega. (I. B.)

Sežanski IS naj bi volili septembra

SEŽANA, 3. septembra – Po mnenju sežanske volilne komisije ni ovire za to, da dosedanji član občinskega IS, ekonomist Iztok Bandelj, na prihodnji seji sežanske skupščine, ki bo sredi septembra, ne bi nastopil kot kandidat za mandatarja občinske vlade. Za to funkcijo je tokrat Iztoka Bandlja, ki je bil v enem od prejšnjih poskusov že izvoljen kot predsednik IS, pa je zaradi zapletov pri izbiri sodelavcev odstopil, predlagala sežanska krajevna skupnost. Njen predlog je podprlo tudi 12 delegatov iz različnih skupščinskih zborov. Komisija se je tudi strinjala s tem, da bodo, če bo kandidat dobil večinsko skupščinsko podporo, lahko še na isti seji na njegov predlog izvolili tudi izvršni svet. Kot je povedal sekretar skupščine in tajnik volilne komisije Marjan Suša, naj bi po novem IS imel devet članov, po skrajšanem postopku pa bi ga lahko izvolili le, če bodo prej spremenili skupščinski poslovnik. (J. O.)

Predstavitev Bevkovega življenja in dela

NOVA GORICA, 3. septembra – Goriška knjižnica Franceta Bevka bo jutri, v torek, 4. septembra, v oddelku za mladino in odrasle odprla dokumentarno razstavo, s katero bodo predstavili življenje in delo primorskega pisatelja Franceta Bevka v tisku, rokopisih in na fotografijah. Na slovesnosti, ki se bo začela ob 18. uri, bo imel uvodno slavnostno besedo član predsedstva Republike Slovenije dr. Matjaž Kmecl. (S. C.)

Yugoslav Stock Exchange, Inc.
JUGOSLOVANSKA BORZA vrednostnih papirjev d.d. LJUBLJANA

JUGOSLOVANSKA BORZA VREDNOSTNIH PAPIRJEV, D. D., LJUBLJANA
organizira
nadaljevalni – izpopolnjevalni seminar na temo
VREDNOTENJE VREDNOSTNIH PAPIRJEV, PORAVNAVANJE BORZNIH TRANSAKCIJ, NADZOR IN PRAKTIČNA IGRA FINANČNEGA TRGA,
ki bo od 23. do 26. septembra 1990 v Portorožu, v dvorani Grand hotela Palace.

PROGRAM SEMINARJA

23. 9. (nedelja)
– 14. do 19. ure: Michael Unsworth, Smith New Court Sec. Co. plo., London, Head of UK Research
– vrednotenje vred. pap. podjetij in privatizacija
– angleško podjetje je največji neodvisni borzni posrednik na londonski borzi in soizvajalec največje privatizacije v svetu vseh časov

24. 9. (ponedeljek)
– od 9. do 12. ure: Philippe Andrien, generalni direktor osrednje francoske klirinške hiše pri pariški borzi
– delovanje klirinške hiše in poravnavanje transakcij z vrednostnimi papirji
– od 14.30 do 19. ure: dr. Ivo Wenzler, Multilogue Int. Inc., USA; Mario Polić, Inštitut za razvoj in mednarodne odnose, Zagreb
– »STOCK MARKET SIMULATION« – praktična računalniška simulacija finančnega trga z vsemi udeleženci (podjetja, investicijske banke, posredniki, borza, itd.), z aktivno udeležbo vseh udeležencev v dveh skupinah in evaluacijo rezultatov

25. 9. (torek)
– od 9. do 12. ure: Jean Louis Queval, glavni nadzornik borznega poslovanja in sistema CAC na pariški borzi, Francija
– predstavitev nadzora in sistema CAC
– od 14.30 do 19. ure nadaljevanje simulacije

26. 9. (sreda)
– od 9. do 10.30: mag. Andrej Cetinski, član Zvezne komisije za vrednostne papirje, Beograd
– novosti v delovanju Zvezne komisije za vrednostne papirje
– od 11. do 12. ure: mag. Draško Veselinović, gen. dir. ljubljanske borze in Tomaž Rotar, vodja borznega sestanka na ljubljanski borzi
– reorganizacija in delovanje frankfurtske borze
– od 14. do 19. ure: nadaljevanje in zaključek simulacije, rezultati posameznikov, analiza napak.

Seminar je obvezna oblika priprave za: vse udeležence dvotedenskega seminarja v Frankfurtu v organizaciji Jugoslovanske borze vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana, ki bo od 15. do 26. oktobra letos, medtem ko za člane borze, ki se seminarja na frankfurtski borzi ne bodo udeležili, predstavlja redno obvezno obliko strokovnega izpopolnjevanja. Po seminarju bodo organizirani tudi izpiti za tiste, ki jih še niso opravili, pa bi to želeli.

Zaradi zagotovitve visoke ravni predavateljev, zanimivih tem in praktičnega dela seminar priporočamo tudi vsem, ki se ali se nameravate ukvarjati z vrednostnimi papirji, reorganizacijami (privatizacijami) ipd. Na seminarju bo zagotovljeno simultano prevajanje, priporočamo pa znanje angleščine.

Kotizacija za seminar in gradivo znaša 8.800 din. Vplačajte jo na žiro račun št. 50100-601-3754 pri SDK Ljubljana za jugoslovansko borzo vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana – seminar; Kraigherjev trg 1, Ljubljana.

Na seminar lahko prinesete prenosni nalog, ček, naročilnico ali gotovino. Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska borza d. d., Ljubljana, Kraigherjev trg 1. Prijavite se lahko tudi tik pred začetkom seminarja.

Vse dodatne informacije po telefonu (061) 301-755, 302-077, 301-959, 302-019.

Strokovnjaki, podjetniki, podjetja

ISKANJE
IZBOR
USPEH

Akademska izobrazba, strokovnost, ambicioznost, želja po uspehu, po poslu v katerem boste osebno zadovoljni in materialno visoko stimulirani, vse to so razlogi za sodelovanje z nami in za zahtevni preizkus vaših sposobnosti.
Če želite zares uspeti, prepustite nam iskanje in izbor; uvrstitev med najboljše v vašem poklicu pomeni zaneslj